ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА

ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

Мінск
«Беларуская навука»
1999

УДК 59(038)
ББК 28.6Я2
Ж 83

Складальнікі:
В. Дз. Астрэйка, Ф. Д. Клімчук, А. А. Крывіцкі, Л. П. Кунцэвіч,
В. М. Курцова, Т. М. Трухан, А. І. Шаблоўскі

Навуковыя рэдактары:
Л. П. Кунцэвіч, А. А. Крывіцкі

Тэхнічная падрыхтоўка рукапісу
Н. В. Драбудзька

Рэцэнзенты:
канд. філал. навук І. І. Лучыц-Федарэц,
докт. філал. навук В. Дз. Старычонак

Жывёльны свет: Тэматычны слоўнік / Склад.
Ж 83 В. Дз. Астрэйка і інш.; Рэд. Л. П. Кунцэвіч, А. А. Крывіцкі. — Мн.: Беларуская навука, 1999. — 239 с.
ISBN 985-08-0185-9.

Слоўнік уключае выбраныя з розных крыніц рэгіянальныя беларускія народныя назвы розных жывёл, птушак, рыб, насякомых і іншых істот і лексіку, звязаную з іх характарыстыкай і жыццядзейнасцю.

УДК 59(038)
ББК 28.6Я2

ISBN 985-08-0185-9

ПРАДМОВА

За пасляваенныя гады наша мовазнаўства вызначылася значнымі і, несумненна, надзвычай каштоўнымі зборамі лексікі і фразеалогіі мясцовых беларускіх гаворак. Гэта вынік сумесных намаганняў мовазнаўцаў і аматараў роднага слова. Добра ведаюць мовазнаўцы і філолагі так званыя дыялектныя слоўнікі. Паклаў пачатак ім сваімі трыма слоўнікамі Ф. М. Янкоўскі. Больш за дзесяць такіх лексікаграфічна ўпарадкаваных асобных збораў слоў сваёй роднай гаворкі на Мсціслаўшчыне належыць Г. Ф. Юрчанку. Каштоўнымі набыткамі беларускай рэгіянальнай лексікаграфіі з'яўляюцца таксама слоўнікі П. У. Сцяцко, Т. Ф. Сцяшковіч, А. П. Цыхуна, Л. Ф. Шаталавай, Т. С. Янковай, Р. М. Яўсеева.

На аснове ўласных збіральніцкіх заняткаў былі створаны значныя лексікаграфічна ўпарадкаваныя і апрацаваныя зборы пашыранай у мясцовым маўленні традыцыйнай фразеалогіі (Е. С. Мяцельская і Я. М. Камароўскі, Г. Ф. Юрчанка). Публікаваліся невялікія падборкі такой лексікі ў перыядычным друку краіны (М. М. Аляхновіч, В. В. Шур, Г. Ф. Юрчанка і інш.).

Кафедрамі беларускай мовы вышэйшых педагагічных навучальных устаноў Беларусі ў свой час была падтрымана ініцыятыва Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа аб збіранні мясцовай лексікі і фразеалогіі для стварэння дыялектных слоўнікаў спецыфічнай лексікі розных рэгіёнаў Беларусі. Выйшлі ў свет упарадкаваныя зборы лексічных матэрыялаў, сабраных на Гродзеншчыне (Т. Ф. Сцяшковіч), Міншчыне (навуковы рэдактар М. А. Жыдовіч; новае, дапоўненае, але не завершанае выданне — навуковы рэдактар Е. С. Мяцельская), Брэстчыне (Г. М. Мала-

жай, Ф. Д. Клімчук), Гомельшчыне (Ул. В. Анічэнка) і Магілёўшчыне (М. В. Абабурка і інш.). У Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа былі створаны два найбольш буйныя слоўнікі рэгіянальнай лексікі — "Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе парганічча" і "Тураўскі слоўнік". Калі першы адлюстроўвае асноўны напрамак эвалюцыі беларускіх гаворак у галіне слоўніка на пачатку нацыянальнага моўнага станаўлення беларускага народа, дык апошні дае ўяўленне аб стане слоўніка беларускіх гаворак, якія не былі ўцягнуты тады ў гэты працэс.

У Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа была падтрымана і працягнута ініцыятыва Ф. М. Янкоўскага (Матэрыялы для слоўніка, 1960) па ўкладанню зборнікаў адметных мясцовых слоў і іх тэматычных падборак. Падрыхтавана і выпушчана ў свет шэсць такіх зборнікаў. Да дыялектных лексікаграфічных здабыткаў можна аднесці і зборнік матэрыялаў для палескага дыялектнага слоўніка, сабраных удзельнікамі палескіх экспедыцый пад кіраўніцтвам М. І. Талстога.

Пасляваенныя дзесяцігоддзі характарызуюцца не толькі здабыткамі па выяўленню і лексікаграфічнай распрацоўцы лексікі мясцовых гаворак краіны, але і вельмі істотнымі вынікамі па ўстанаўленню ўзаемных адносін паміж гаворкамі. Гэтаму прысвечана значная колькасць лінгвістычных карт у "Дыялекталагічным атласе беларускай мовы" (1963), яшчэ больш значныя матэрыялы сабраны для Агульнаславянскага лінгвістычнага атласа (аддзел дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа). Але самым буйным дасягненнем у адлюстраванні "геаграфіі слоў" мясцовых гаворак (ці, дакладней, мясцовага маўлення) з'яўляецца "Лексічны атлас беларускіх народных гаворак" у пяці тамах (1993—1998).

Зразумела, што слоўнікі рэгіянальнай лексікі і больш сціплыя падборкі слоў падпарадкаваны галоўным чынам задачы фіксацыі слоў у іх структурным абліччы і семантычным дыяпазоне. Лінгвагеаграфічным спосабам выяўляецца пашырэнне слоў і іх структурных і семантычных варыянтаў. У адным і другім выпадку разам з фіксацыяй слова пры яго рэгістрацыі фіксуецца мясцовы тып найменне (слова, выраз) у яго пэўным структурным і семантычным абліччы. Працы па рэгіянальнай лексікаграфіі — гэта, найперш, пэўныя зборы слоў. А лінгвагеаграфічныя працы, у прыватнасці лінгвістычныя карты, іх комплек-

сы, нарэшце, лінгвістычныя атласы — гэта перш за ўсё працы аб пашырэнні слоў і аб іх узаемных адносінах у межах пэўнай моўнай (дыялектнай) прасторы. І тым самым лексікаграфічныя і лінгвагеаграфічныя працы, раскрываючы адзін і той жа аб'ект – слоўнік мясцовых гаворак мовы, — узаемна дапаўняюцца. Яны ўтвараюць як бы цэласны комплекс, цесна звязанае адзінства.

Не абыходзілі зусім лексіку мясцовых гаворак, у прыватнасці назвы жывёл, раслін, з'яў прыроды ды і грамадскіх з'яў, даследчыкі розных прыродазнаўчых і грамадазнаўчых галін навукі – заолагі, батанікі, этнографы і інш. У некаторых артыкулах, кнігах, даведніках, навукова-папулярнай літаратуры і адпаведнай перыёдыцы адводзіцца тая ці іншая ўвага і так званым мясцовым назвам. Цікавыя, хоць, праўда, і не заўсёды "лакалізаваныя" рэгіянальныя назвы жывёл, раслін, а таксама навуковыя звесткі пра іх прыводзяцца ў "Энцыклапедыі прыроды Беларусі" ў пяці тамах (1983—1986), у навуковых і навукова-папулярных даведніках пра жывёл, птушак, паўзуноў, рыб, насякомых, пра раслінны свет, грыбы і інш.

Нарэшце, у пасляваеннай беларускай дыялектнай лексікаграфіі маецца досыць багатая спадчына. Гэта, найперш, славуты "Слоўнік беларускай мовы" І. І. Насовіча (1870), перадрукаваны ў 1983 г. Слоўнікавыя багацці мясцовых гаворак паўночна-заходняга дыялекту беларускай мовы (у яе этнагістарычных межах) у значнай ступені адлюстраваў вядомы "Смоленский областной словарь" У. В. Дабравольскага (1914). Такой спадчынай з'яўляюцца таксама матэрыялы для слоўніка мясцовых гаворак, якія змяшчаліся пры зборах фальклору, пры этнаграфічных працах і ў саміх іх напасрэдна і якія адносяцца да XIX і пачатку XX ст. Праўда, гэтыя лексічныя матэрыялы застаюцца яшчэ неапрацаванымі і неўпарадкаванымі лексікаграфічна, а таму і маладаступнымі для навуковага выкарыстання.

Вялікая збіральніцкая праца была разгорнута ў другой палове 20-х гадоў гэтага стагоддзя па навуковай праграме Інстытута беларускай культуры (С. Некрашэвіч, 1925). Многае з таго, што было тады сабрана і нават лексікаграфічна апрацавана і ўпарадкавана, па вядомых прычынах было дыскрэдытавана і страчана (у прыватнасці, агульная картатэка беларускай мовы, рэгіянальныя зборы мясцовых слоў і іх лексікаграфічныя апрацоўкі). Але тады ўжо выйшлі ў свет два цікавыя краёвыя слоўнікі (паводле адпаведнага тагачаснага адміністрацыйнага дзялення ўсход-

няй часткі Беларусі). Гэта слоўнік лексікі з гаворак Віцебскага краю (М. І. Каспяровіч, 1927) і слоўнік, складзены на аснове адной тыповай гаворкі Чэрвенскай акругі (М. В. Шатэрнік, 1929).

Яшчэ тры падобныя зборы лексікі былі выдадзены ў пасляваенныя гады. Гэта вельмі грунтоўны краёвы слоўнік гаворак Калінінскай акругі, у якую ўваходзілі раёны ўсходняй часткі Магілёўшчыны (І. К. Бялькевіч, 1970), багаты слоўнік гаворак заходніх раёнаў Браншчыны (П. А. Растаргуеў, 1973) і выдадзены ў Нью-Йорку незвычайна насычаны размоўнай і прастамоўнай лексікай краёвы слоўнік гаворак Лагойшчыны (А. Варлыга, 1970). Значны лексіка-фразеалагічны матэрыял рэгіянальнага характару, выбраны з розных крыніц і мясцовых гаворак пераважна паўночнага захаду Беларусі, змяшчае буйны беларуска-рускі слоўнік, выдадзены таксама ў Нью-Йорку (Я. Станкевіч, 1990).

Актуальнай задачай сучаснай дыялектнай лексікаграфіі з'яўляецца абагульненне назапашаных звестак і матэрыялаў па лексіцы беларускіх гаворак і стварэнне зводнага слоўніка-даведніка. Ён неабходны пры распрацоўцы этымалогіі лексікі беларускай мовы, фарміраванні слоўніка ў цэлым і інш. Зусім відавочнай з'яўляецца неабходнасць поўнага слоўніка як для развіцця, так і для нарматыўнага ўпарадкавання слоўнікавага складу літаратурнай мовы.

Такі алфавітны каталог лексікі з тлумачэннем значэння слоў, ілюстрацыямі, граматычнымі і іншымі адзнакамі неабходны як даведнік аб слове. Але не менш важнай практычнай задачай дыялектнай лексікаграфіі з'яўляецца і стварэнне даведнікаў аб мясцовых рэгіянальных словах для абазначэння пэўнага моўнага паняцця або ўяўлення. Таму што пры даследаванні прадметна-тэматычных фрагментаў слоўніка гаворак ды і паасобных яго лексіка-семантычных структур, а таксама пры распрацоўцы тэрміналогіі і наогул пры карыстанні рэгіянальнай лексікай у маўленні галоўным практычным клопатам з'яўляюцца пошукі адпаведнага слова або слоў. У лексікаграфіі літаратурнай мовы гэта забяспечваюць у нейкай ступені тэрміналагічныя слоўнікі, слоўнікі сінонімаў і інш. Пажаданымі і актуальнымі з'яўляюцца, безумоўна, спробы належнага рацыянальнага вырашэння адпаведнай практычнай задачы ў дыялектнай лексікаграфіі.

Таму ў сувязі з актуальнымі практычнымі патрэбамі сучаснага развіцця і ўдасканалення беларускай літаратур-

най мовы і надзённымі патрэбамі беларускай лексікалогіі ў аддзеле дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі распачата праца па стварэнню звода сабранай лексікі мясцовых беларускіх гаворак, яе лексікаграфічнай распрацоўкі і ўкладання.

Гэты першы тэматычны слоўнік беларускіх гаворак змяшчае лексіку, якая мае адносіны да паняццяў і ўяўленняў, звязаных з жывёльным светам. Слоўнік складаецца з дзвюх частак. У першай прыводзяцца мясцовыя назвы прадстаўнікоў жывёльнага свету, у другой — агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету і лексіка іх характарыстыкі.

Лексічны матэрыял у абедзвюх частках падаецца па тэмах. Пры такой падачы можна не толькі атрымаць уяўленне аб складзе і характары лексікі па пэўнай прадметна-тэматычнай групе ў цэлым, але і даведацца аб мясцовых назвах таго ці іншага паасобнага паняцця. У аснову тэматычнай класіфікацыі лексікі ў першай частцы пакладзены пашыраны народны традыцыйны падзел прадстаўнікоў жывёльнага свету на групы.

Тэматычны падзел лексікі ў другой частцы не з'яўляецца яе адпаведнай класіфікацыяй. Гэта толькі выбаркі слоў па названых тэмах. Ды і нейкіх сістэматызаваных паняццяў і ўяўленняў у гэтай сферы народнага ўсведамлення рэчаіснасці, вядома, не існуе.

Мясцовыя словы (а іншы раз і спалучэнні слоў) падаюцца ў тэматычных падборках анамасіялагічнымі комплексамі, якія ўтвараюць слоўнікавыя артыкулы. Кожны асобны слоўнікавы артыкул складаецца з мясцовых слоў, якія з'яўляюцца тоеснымі па пэўнаму значэнню ў сферы традыцыйных народных паняццяў і ўяўленняў аб жывёльным свеце. Загалоўным словам у артыкуле выступае адпаведнае па значэнню слова літаратурнай мовы. У асобных выпадках пры адсутнасці такога літаратурнага слова ў якасці загалоўнага выкарыстоўваецца найбольш пашыранае ў мясцовым ужыванні рэгіянальнае слова. Слоўнікавыя артыкулы ў тэматычных падборках размешчаны паводле загалоўных слоў у алфавітным парадку.

Словы ўпарадкаваны ў артыкулах пераважна з улікам іх пашырэння ў мясцовых гаворках, але адначасова і з улікам іх словаўтваральнай сувязі па кораню. Аднак у многіх слоўнікавых артыкулах мае месца пры неабходнасці дадатковая анамасіялагічная групоўка або вылучэнне слоў у залежнасці ад іх адрозненняў па значэнню. Такія анамасіялагічныя групы лексікі ў слоўнікавых ар-

тыкулах падаюцца з чырвонага радка з дадатковым тлумачэннем іх адметнасці. Больш дробныя адметныя па значэнню групы (і паасобныя словы) суправаджаюцца таксама неабходнымі тлумачэннямі.

У сувязі з тым, што слоўнік як даведнік мае шырокае прызначэнне, мясцовыя словы падаюцца ва уніфікаваным абагульненым выглядзе ў літаратурным беларускім вымаўленні і ў арфаграфічным запісе. Але так званыя нерэгулярныя індывідуальныя і непаслядоўныя фанетычныя асаблівасці мясцовых слоў захоўваюцца.

Мясцовыя словы ў слоўнікавым артыкуле маюць скарочанае абазначэнне прыналежнасці да часціны мовы, паметы аб іх пашырэнні ў мясцовых гаворках і ўказанне на слоўнікавую або іншую крыніцу іх рэгістрацыі. Паметы аб пашырэнні з'яўляюцца абагульненымі, арыентацыйнымі, а ў асобных выпадках — яшчэ і ў пэўнай ступені меркавальнымі. Скарочанае абазначэнне крыніцы фіксацыі мясцовага слова не мае ўказання на старонку, таму што пераважная большасць крыніц — алфавітныя слоўнікі ці зборнікі лексікаграфічных прац са зводным алфавітным індэксам зафіксаваных мясцовых слоў.

Слоўнік мае ў канцы алфавітны індэкс змешчаных мясцовых слоў. Пры кожным слове ў ім адзначана старонка, на якой яно сустракаецца ў тэматычнай частцы слоўніка.

А. А. КРЫВІЦКІ, Л. П. КУНЦЭВІЧ

ПРЫНЯТЫЯ СКАРАЧЭННІ

НАЗВЫ ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

АЛА —	Агульнаславянскі лінгвістычны атлас. Архіў матэрыялаў па населеных пунктах Беларусі сеткі атласа. Захоўваецца ў Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі.
Бялькевіч —	Бялькевіч І. К. Краёвы слоўнік усходняй Магілёўшчыны. Мн., 1970.
Варлыга —	Варлыга А. Краёвы слоўнік Лагойшчыны. Нью-Йорк, 1970.
Гарэцкі —	Гарэцкі М. і Ягораў А. Народныя песьні з мэлёдыямі. Мн., 1928.
ДАБМ—	Дыялекталагічны атлас беларускай мовы. Мн., 1963.
Дабравольскі —	Добровольский В. Н. Смоленский областной словарь. Смоленск, 1914.
ДСБ —	Дыялектны слоўнік Брэстчыны. Мн., 1989.
ЖНС —	Жывое народнае слова. Мн., 1952.
ЖС —	Жывое слова. Мн., 1978.
Жукаў —	Жуков П. И. Рыбы Белоруссии. Мн., 1965.
З нар. сл. —	З народнага слоўніка. Мн., 1975.
Каспяровіч —	Каспяровіч М. І. Віцебскі краёвы слоўнік. Мн., 1927.
ЛАБНГ —	Лексічны атлас беларускіх народных гаворак: У 5 т. Т. 1. Раслінны і жывёльны свет. Мн., 1993.
ЛП —	Лексика Полесья: Материалы для полесского диалектного словаря. Мн., 1968.
ЛЛБ —	Лексічныя ландшафты Беларусі: Жывёльны свет. Мн., 1995.
Мат. апыт. —	Матэрыялы, сабраныя ў час спецыяльных экспедыцыйных выездаў, у выніку апытанняў прадстаўнікоў гаворак і інш.
Мат. Гродз. —	Сцяшковіч Т. Ф. Матэрыялы да слоўніка Гродзенскай вобласці. Мн., 1972.
Мат. Гом. —	Матэрыялы для дыялектнага слоўніка Гомельшчыны // Беларуская мова і мовазнаўства. Вып. 3— 10. Мн., 1975—1982.
Мат. Маг.—	Матэрыялы для абласнога слоўніка Магілёўшчыны. Мн., 1981.
Мат. дыял. сл. —	Матэрыялы для слоўніка народна-дыялектнай мовы. Мн., 1960.
Мат. мін.-мал. —	Матэрыялы для слоўніка мінска-маладзечанскіх гаворак. Вып. 1 – 3. Мн., 1970 – 1977.

Насовіч —	Насовіч I. I. Слоўнік беларускай мовы. Мн., 1983.
НЛ —	Народная лексіка. Мн., 1977.
НС —	Народнае слова. Мн., 1976.
НЛГ —	Народная лексіка Гомельшчыны ў фальклоры і мастацкай літаратуры: Слоўнік. Мн., 1983.
Н. сл-сць —	Народная словатворчасць. Мн., 1979.
Палессе —	Лексика Полесья: Материалы для полесского диалектного словаря. М., 1968.
ПБ —	Федюшин А. В., Долбик М. С. Птицы Белоруссии. Мн., 1967.
Растаргуеў —	Расторгуев П. А. Словарь народных говоров Западной Брянщины. Мн., 1973.
РБ —	Жуков П. И. Рыбы Белоруссии. Мн., 1950.
Сл. Гродз. —	Сцяшковіч Т. Ф. Слоўнік Гродзенскай вобласці. Мн., 1983.
СПЗБ	Слоўнік гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча: У 5 т. Мн., 1979 — 1986.
Станкевіч —	Станкевіч Я. Белорусско-русский (Великолитовско-русский) словарь. Нью-Йорк, 1990.
СЦБ —	Слоўнік гаворак цэнтральных раёнаў Беларусі: У 2 т. Т. 1. Мн., 1990.
Сцяцко —	Сцяцко П. У. Дыялектны слоўнік: (З гаворак Зэльвеншчыны). Мн., 1970; Ён жа. Народная лексіка. Мн., 1970.
Сцяшковіч —	Сцяшковіч Т. Ф. Гаворкі Ваўкавыскага раёна Гродзенскай вобласці. Гродна, 1959.
Тарнацкі —	Tarnacki J. Studia porównawcsa nad geografią wyrazów (Polesie—Mazowsce). Warszawa, 1939.
ТС —	Тураўскі слоўнік: У 5 т. Мн., 1982 — 1987.
Усачова —	Усачева В. Д. Материалы для словаря славянских названий рыб // Этимология. 1971; 1973; 1974; 1976; 1978. М., 1973; 1974;1976; 1978; 1980.
Федароўскі —	Federowski M. Lud białoruski na Rusi Litewskiej. T. 7. Warszawa, 1969.
Цыхун —	Цыхун А. П. Скарбы народнай мовы. Гродна, 1994.
Шаталава —	Шаталава Л. Ф. Беларускае дыялектнае слова. Мн., 1975.
Шатэрнік —	Шатэрнік М. В. Краёвы слоўнік Чэрвеншчыны. Мн., 1929.
ЭПБ —	Энцыклапедыя прыроды Беларусі: У 5 т. Мн., 1983 — 1986.
ЭСБМ —	Этымалагічны слоўнік беларускай мовы. Т. 1—8. Мн., 1978 — 1993.
Юрчанка —	Юрчанка Г. Ф. Дыялектны слоўнік: (З гаворак Мсціслаўшчыны). Мн., 1966; Ён жа. Народная сінаніміка. Мн., 1969; Ён жа. Народнае вытворнае слова: З гаворак Мсціслаўшчыны. Вып. 1 — 3. Мн., 1981 — 1985; Ён жа. Сучаснае народнае слова: З гаворкі Мсціслаўшчыны: Слоўнік. Мн., 1968. Ён жа. Сучасная народная лексіка: З гаворкі Мсціслаўшчыны: Слоўнік: А — Н. Мн., 1993.

Янкова —	Янкова Т. С. Дыялектны слоўнік Лоеўшчыны. Мн., 1982.
Янкоўскі —	Янкоўскі Ф. М. Дыялектны слоўнік. Вып. 1—3. Мн., 1959—1970.
Яўсееў —	Яўсееў Р. М. Маці казала так... З гаворкі Бялыніцкага раёна. Мн., 1978.

НАЗВЫ ДЫЯЛЕКТНЫХ ГРУП ГАВОРАК

агульн. —	агульнавядомае
асн.мас. г. —	асноўны масіў гаворак
зах.-пал. г. —	заходнепалескія гаворкі
паўдн.-зах. д.—	паўднёва-заходні дыялект
гродз.-бар. г. —	гродзенска-баранавіцкая група гаворак
сл.-маз. г. —	слуцка-мазырская група гаворак
паўн.-усх. д. —	паўночна-ўсходні дыялект
віц.-маг. г. —	віцебска-магілёўская група гаворак
пол.-мін. г. —	полацка-мінская група гаворак
сярэд.-бел. г.—	сярэднебеларуская група гаворак

АСНОЎНЫЯ ДЫЯЛЕКТНЫЯ ЗОНЫ

цэнтр. з. —	цэнтральная зона
паўн.-зах. з.	паўночна-заходняя зона
паўдн.-усх. з. —	паўднёва-ўсходняя зона
зах. з. —	заходняя зона
усх. з. —	усходняя зона

ДЫЯЛЕКТНЫЯ РЭГІЁНЫ

Беластоц. р. —	Беласточчына (Польшча)
Бярэз. р —	у наваколлі р. Беразіны
Вілен. р. —	Віленшчына
Віц. р. —	у наваколлі Віцебска
Гом. р. —	у наваколлі Гомеля
Гродз. р. —	у наваколлі Гродна
зах.-бран. р. —	заходняя Браншчына (Расія)
Латгал. р. —	Латгальскі рэгіён
Маг. р. —	Магілёўскі рэгіён
Мін. р. —	Мінскі рэгіён
пал. р. —	палескі рэгіён
Панядм. р. —	Панямонне
паўдн. р. —	паўднёвы рэгіён
паўн. р. —	паўночны рэгіён

Слуц. р. — Слуцкі рэгіён
Смален. р. — Смаленскі рэгіён
усх.-маг. р. — усходнемагілёўскі рэгіён
усх.-пал. р. — усходнепалескі рэгіён
Чэрв. р. — Чэрвенскі рэгіён

ІНШЫЯ СКАРАЧЭННІ

адзінк. — адзінкавае
адм. — адмоўнае
дзіц. — дзіцячае
ж. — жаночы род
зак. — закончанае трыванне
зборн. — зборнае
ласк. — ласкальнае
м. — мужчынскі род
метаф. — метафарычнае
мн. — множны лік
мясц. — мясцовае
н. — ніякі род
незак. — незакончанае трыванне
павеліч. — павелічальнае
павел.-адм. — павелічальна-адмоўнае
пагард. — пагардлівае
памянш. — памяншальнае
памянш.-ласк. — памяншальна-ласкальнае
пашыр. — пашыранае
фалькл. — фальклорнае
экспр. — экспрэсіўнае

НАЗВЫ РАЁНАЎ

Акц.—Акцябрскі
Арш. — Аршанскі
Асіп. — Асіповіцкі
Астр. — Астравецкі
Ашм. — Ашмянскі
Бабр. — Бабруйскі
Бар. — Баранавіцкі
Барыс. — Барысаўскі
Бераст. — Бераставіцкі
Беш. — Бешанковіцкі
Браг. — Брагінскі
Брасл. — Браслаўскі
Брэсц. — Брэсцкі
Буда-Каш. — Буда-Кашалёўскі
Бых. — Быхаўскі
Бял. — Бялыніцкі
Бяроз. — Бярозаўскі
Бярэз. — Бярэзінскі
Валож. — Валожынскі
Ваўк. — Ваўкавыскі
Верхнядзв. — Верхнядзвінскі
Ветк. — Веткаўскі
Віл. — Вілейскі
Віц. — Віцебскі
Воран. — Воранаўскі
Ганц. — Ганцавіцкі
Гарад. — Гарадоцкі
Гл. — Глускі

Глыб. – Глыбоцкі
Гом. – Гомельскі
Гор. – Горацкі
Гродз. – Гродзенскі
Дзярж. – Дзяржынскі
Дзятл. – Дзятлаўскі
Добр. – Добрушскі
Докш. – Докшыцкі
Драг. – Драгічынскі
Дубр. – Дубровенскі
Ельск.–Ельскі
Жаб. – Жабінкаўскі
Жлоб. – Жлобінскі
Жытк. – Жыткавіцкі
Зэльв. – Зэльвенскі
Іван. – Іванаўскі
Івац. – Івацэвіцкі
Івян. – Івянецкі
Іўеў. – Іўеўскі
Калінк. – Калінкавіцкі
Кам. – Камянецкі
Капат. – Капаткевіцкі
Капыл. – Капыльскі
Карм. – Кармянскі
Карэл. — Карэліцкі
Касц. – Касцюковіцкі
Кір. – Кіраўскі
Клецк. – Клецкі
Клім. – Клімавіцкі
Кліч. – Клічаўскі
Кобр. – Кобрынскі
Краснап. – Краснапольскі
Кругл. – Круглянскі
Круп. – Крупскі
Крыч. – Крычаўскі
Лаг. – Лагойскі
Лельч. – Лельчыцкі
Леп. – Лепельскі
Лёзн. – Лёзненскі
Лід. – Лідскі
Лоеў. – Лоеўскі
Лун. – Лунінецкі
Люб. – Любанскі
Лях. – Ляхавіцкі
Маг. – Магілёўскі
Маз. – Мазырскі
Маладз. – Маладзечанскі
Малар. – Маларыцкі
Маст. – Мастоўскі
Мёр. – Мёрскі
Мін. – Мінскі
Мсцісл. – Мсціслаўскі
Мядз. – Мядзельскі
Навагр. – Навагрудскі
Нараўл. – Нараўлянскі
Нясв. – Нясвіжскі
Паст. – Пастаўскі
Петр. – Петрыкаўскі
Пін. – Пінскі
Пол. – Полацкі
Пруж. – Пружанскі
Пух. – Пухавіцкі
Раг. – Рагачоўскі
Рас. – Расонскі
Рэч. – Рэчыцкі
Саліг. – Салігорскі
Светлагор. – Светлагорскі
Свісл. – Свіслацкі
Сен. – Сенненскі
Слаўг. – Слаўгарадскі
Слон. – Слонімскі
Слуц. – Слуцкі
Смал. – Смалявіцкі
Смарг. – Смаргонскі
Старадарож. – Старадарожскі
Стаўб. – Стаўбцоўскі
Стол. – Столінскі
Тал. – Талачынскі
Уздз. – Уздзенскі
Ушацк. – Ушацкі
Хойн. – Хойніцкі
Хоц. – Хоцімскі
Чав. – Чавускі
Чач. – Чачэрскі
Чашн. – Чашніцкі
Чэрв. – Чэрвенскі
Чэрык.—Чэрыкаўскі
Шарк. – Шаркаўшчынскі
Шкл. – Шклоўскі
Шум. – Шумілінскі
Шчуч. – Шчучынскі

1. НАЗВЫ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ

1.1. ДЗІКАЯ І СВОЙСКАЯ ЖЫВЁЛА

Авечка

Свойская жвачная жывёліна, якая дае воўну, мяса, малако.

Агульная назва: *аве́чкі* (*гаве́чкі*) мн. – асн. мас. г. (Мат. апыт.), *авячкі́ (гавячкі́)* мн. – зах.-пал.г. (Мат. апыт.), *во́ўцы* мн. – віц.-маг.г., спарадычна ўсх. з. (Мат. апыт.).

Самка, авечка: *аве́чка (гаве́чка)* ж., *аве́чачка (гаве́чачка)* ж. памянш. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *ваве́чка* ж. – Ельск. (ЛАБНГ), *ве́чка* ж., *ве́чачка* ж. памянш. – Слаўг., Краснап., Драг., Пін., Стол., Жытк., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *аўца́ (гаўца́)* ж., *аве́чка (гаве́чка)* ж. памянш. – віц.-маг. г., усх. з., а таксама Гродз., Маст., Ваўк., Зэльв., Слон. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *ваўца́* ж. – Свісл. (ЛАБНГ, АЛА), *ба́шка* ж. – Сен. (Каспяровіч), *ко́тка* ж. – мясц. (Насовіч), *шу́та* ж. ласк., *шу́тка* ж. ласк., *шу́тачка* ж. памянш.-ласк. – усх.- маг. р., а таксама Драг., Калінк. (ЛП, З нар. сл., Мат. Гом., Насовіч), *шу́рка* ж. ласк., *шу́рачачка* ж. памянш.-ласк. – усх. - маг. р. (Мат. апыт., Насовіч), *шкы́рка* ж. ласк., *шкы́рачка* ж. памянш.-ласк. – усх. - маг. р. (Мат. апыт., Насовіч), *аву́лька* ж. ласк. – Мёр. (НС), *ме́на* ж. дзіц. – Астр. (Мат. Гродз.), *бэ́дзя* ж. дзіц. – Беластоц. р. (СПЗБ); **маладая авечка**: *яру́шка* ж. – Мсцісл., Клім., Латгал. р. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *я́рачка* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *ёрка* ж. – Беш. (Каспяровіч); *шлёнка* ж. 'авечка шлёнскай пароды' – Мсцісл., Слаўг. (Мат. апыт.).

Самец, баран: *бара́н* м., *бара́нчык* м. памянш., *барано́к* м. памянш., *баранчу́к* м. памянш., *баране́ц* м. памянш. –

агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч, Янкова, Мат. апыт.), *маркáч* м. – паўдн.-зах. д., акрамя ўсходняй часткі, зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, З нар. сл., Насовіч, Тарнацкі), *смаркáч* м. – Брэсц., Драг. (ЛАБНГ, АЛА, З нар. сл.), *маркáль* м. – поўдзень Мін. р., сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мяркáль* м. — Лельч. (ЛАБНГ), *смаркáль* м. – Драг. (ЛАБНГ, АЛА), *мархáль* м. – Жлоб., Акц., Маз., Нараўл., Лоеў. (ЛАБНГ, АЛА, З нар. сл.), *маргáль* м. – Браг. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мархатýн* м. – Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *мóркут* м. – Малар. (НЛ), *мóркуцень* м. – Драг. (ЛАБНГ), *маркітýн* м. – Беластоц. р. (СПЗБ), *меркітýн* м., *меркіцýн* м. – Лун. (Шаталава), *цяк* м. – Маладз. (АЛА), *цякýн* м. — Паст., Астр., Ашм. (ЛАБНГ), *трык* м. – захад зах.-пал. г. (Тарнацкі), *кабя́к* м. – Добр. (Мат. Гом.), *кілýн* м. — Лельч. (З нар. сл.), *мудзя́н* м. – Лун. (Тарнацкі); **баран пакладаны (кастрыраваны)**: *скапéц* м., *скоп* м. – паўн. р. (ЛАБНГ, АЛА), *шкапéц* м. – Шарк., Паст. (ЛАБНГ).

Ягня: *ягня́* н., *ягня́тка* н. памянш., *éгнятка* н. памянш.; *ягнё* н., *ягнётка* н. памянш.; *ягнёнак* м., *ягнянёнак* м., *ягнёначак* м. памянш. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *ягня́* н. – Пух., Асіп. (ДАБМ, СПЗБ), *агнёнак* м. – Шкл. (ДАБМ, Н. сл-сць), *гнёнак* м. – Маг. (ДАБМ), *ягню́к* м. – зах.-пал. г., паўн.-зах. з. (ДАБМ, СПЗБ, ЖС), *авечаня́* н. – Жытк. (ТС), *багня́* н., *барáнчык* м. 'ягня-самец' – мясц. (Насовіч); **ягня асенняга акоту**: *асянё* н. – Бар. (ЛАБНГ), *асянчýк* м. – захад Гродз. р., поўдзень Мін. р. (ЛАБНГ, ЖС, ЖНС, Сцяшковіч), *асяню́к* м. – захад Гродз. р. (ЛАБНГ, Цыхун), *асянчáк* м. – поўдзень зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *асятóк* м. – Бераст. (Сцяшковіч), *асéннік* м., *асéнчык* м. памянш. – усх. з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *асéнка* ж. – Кобр. (ДАБМ), *асянёнак* м. – Гродз. (Сцяшковіч); **веснавое ягня**: *весянчýк* м. – Карэл. (ЖНС), *сняк* м. – Карэл. (ЖС).

Алень

Дзікая жвачная жывёліна атрада парнакапытных з галінастымі рагамі і кароткім хвастом.

Агульная назва і назва самца: *алéнь* м. – агульн. (Мат. апыт.), *лень* м. – Слаўг., Касц., Клім.(Мат. апыт.), *éлень* м. – Зэльв., Вілен. р. (СПЗБ), *ялéнь* м. – Воран. (СПЗБ).

Самка: *алéніха* ж. – агульн. (Мат. апыт.), *аляніца* ж. – Воран. (Мат. Гродз.).

Аленяня: *аляня́* н. – паўдн.-зах.д.,*алянё* н. – сярэд.-бел. г., *алянёнак* м. – паўн.-усх. д. (ТС, Мат. апыт.), *алянюк* м., *аленючóк* м. памянш. – Воран. (Мат. Гродз.).

Бабёр

Паўводны звер - грызун, які жыве ў лесе каля рэк і іншых вадаёмаў і мае каштоўнае футра.

Агульная назва і назва самца: *бабёр* м. – агульн. (Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *бабéр* м. – усх.-пал. р. (ТС, Мат. апыт.), *бабрáк* м. – Чэрв. (Шатэрнік), *бобр* м. — агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Самка: *бабры́ха* ж. – агульн. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *бабры́ца* ж. – Люб. (СПЗБ), *вадзяніца* ж. – Дзятл. (Сцяшковіч).

Бабраня: *бабраня́* н., *бабранё* н., *бабрóнак* м. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (Мат. Гродз., Мат. апыт.).

Барсук

Лясны драпежны пушны звер сямейства куніцавых з вострай мордай і доўгай грубай шэрсцю, які жыве ў норах.

Агульная назва: *барсýк* м. – агульн. (СПЗБ, ЭПБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.).

Самка: *барсучы́ха* ж. – Воран. (Мат. Гродз.).

Барсучаня: *барсучаня́* н. — паўдн.-зах. д., *барсучанё* н. — сярэд.-бел. г., *барсучанёнак* м., *барсучóнак* м. — паўн.-усх.д. (Мат. апыт.).

Вавёрка

Невялікі пушны звярок, які жыве ў дуплах дрэў і харчуецца арэхамі, грыбамі.

вавёрка ж., *вавёрачка* ж. памянш. – асн.мас.г., за выключэннем усх.-маг.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НС, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *вавю́рка* ж. – паўн.-зах.з. (ДАБМ), *віёрка* (*віóрка*) ж. – Ваўк., Маст., Свісл., Стаўб. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Шаталава), *віюрка* ж. – Ваўк. (СПЗБ), *вівёрка*

ж. – Гродз. (ДАБМ), *яёрка* ж. – поўдзень паўн.-зах.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛ, З нар. сл., Мат. Гродз., Шаталава), *явёрка* ж. – Бярэз., Ганц., Шчуч., Старадарож. (АЛА, Мат. Гродз., Шаталава), *яўёрка* ж. – Стол., Ганц. (СПЗБ, ТС), *явю́рка* ж. – Пруж. (СПЗБ), *авёрка* ж. – Гродз., Шчуч. (АЛА, З нар. сл.), *аве́рка* ж. – Гродз., Іван. (ДАБМ), *аёрка* ж. – Дзятл. (Сцяшковіч), *вёрка* ж. – Свісл. (АЛА), *ляве́рка* ж. – спарадычна зах.-пал.г. (ДАБМ, ЛП), *ліві́рка* ж. – Брэсц., Пін. (АЛА, ЖНС), *вяве́рыца* ж. – Пін. (ДАБМ), *бе́лка* ж., *бе́лачка* ж. памянш. – асн.мас.г., за выключэннем паўн.-зах.з. і зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖНС), *бе́ліца, бялі́ца* (*былы́ця*) ж. – Малар. (ДАБМ, НЛ), *ве́кша* ж. – Пол., Беш., Смален.р. (ДАБМ, Каспяровіч, Насовіч, Дабравольскі), *скаку́ха* ж., *скаку́шка* ж. памянш. – Слон., Беш. (Сцяшковіч, Каспяровіч), *ру́дка* ж. – Івян. (АЛА).

Малое ў ваверкі: *ваверчаня́* н., *яерчаня́* н., *белчаня́* н. — паўдн.-зах. д., *ваверчанё* н., *яе́рчанё* н., *белчанё* н. — сярэд.-бел. г., *бяльчо́нак* м., *бельчанёнак* м. – паўн.-усх. д. (СЦБ, Мат. Гродз., Янкова, Мат. апыт.).

Вожык

Невялікі звярок, спіна і бакі якога пакрыты доўгімі вострымі іголкамі.

Агульная назва: *во́жык* м. – асн.мас.г., за выключэннем віц.-маг. і зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Насовіч, Шатэрнік), *еж* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *е́жык* м. – спарадычна зах.-пал. г., поўдзень паўн.-зах. з., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *ёж* м. – спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *ёжык* м. — віц.-маг. г., поўдзень паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *ёржык* м. – Ветк. (ЛАБНГ), *о́жык* м. – Слон., Свісл., Саліг., Карм. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *в’ёжык* м. – Астр. (ЛАБНГ).

Самка: *важы́ха* ж. – Мядз. (СЦБ), *яжы́ха* ж. – Навагр., Мсцісл., Лоеў. (Мат. Гродз., Янкова, Мат. апыт.), *ажы́ха* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *ежа́чка* ж. – Лоеў. (Мат.Гом.).

Малое ў вожыкаў: *важаня́* н. – Круп., Лаг., Смал. (СЦБ), *важанё* н. – Карэл. (Мат. Гродз.), *ежаня́* н. – паўдн. р. (ЛАБНГ), *ежанёнак* м. – віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *ежанё* н. – Светлагор. (Мат. Гом.), *ежано́к* м. – Слаўг. (ЛАБНГ), *важу́к* м. – Воран. (Сл. Гродз.), *яжу́к* м. – Навагр. (Мат. Гродз.).

Воўк

Дзікая драпежная жывёліна сямейства сабачых.

Агульная назва і назва самца: *воўк* м. – агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. мін.-мал.), *ваўчы́шча* м. экспр. – усх.-маг.р. (Насовіч), *ваўкачэ́чына* м. экспр. – Слон. (ЖНС), *біру́к* м. – Смален. р. (Дабравольскі, Насовіч), *поўх* м. – Клім. (Бялькевіч), *пусты́ня* ж. – Краснап. (Бялькевіч); **малады воўк**: *ваўча́к* м. – Іўеў. (СПЗБ), *ваўчу́к* м. – Жытк. (ТС), *пе́стак* м. – Глыб. (СПЗБ), *пе́стун* м. – Брасл. (СПЗБ); **стары воўк**: *ваўка́ч* м.– Карэл. (Сцяшковіч); **воўк, які нападае на авечак**: *аўча́р, ваўча́р* м. – Ашм., Іўеў., Пух., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *аўча́рнік* (*гаўча́рнік*) м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *аўчу́р* (*гаўчу́р*) м. – Лях., Шчуч. (СПЗБ), *аўча́тнік* м. – мясц. (Станкевіч), *воўк аве́чы* м. – Стол. (ТС); **воўк, які нападае на гусей**: *гуся́тнік* м. — Пол., Ушацк., Іўеў., Краснап. (ЛАБНГ), *гуся́чнік* м. – Нясв. (ЛАБНГ); **воўк, які нападае на коней**: *каню́х* м. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *ко́нюх* м. – Іўеў., Лун., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *каню́р* м. – Навагр., Бых., Лях., Калінк. (ЛАБНГ, СПЗБ), *канада́ў* м. – Клім. (ЛАБНГ), *кане́ўнік* м. – Мёр. (ЖНС), *кане́тнік* м. – Пол. (ЛАБНГ), *каня́тнік* м. – Ушацк. (НЛ), *канарэ́з* м. – Верхнядзв., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч), *кабыля́тнік* м. – Мсцісл. (Юрчанка), *ко́нскі воўк* м. – Карэл., Уздз., Кам. (ДАБМ, ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *воўк-каню́х* м. – Пух. (ЛАБНГ); **воўк, які нападае на жарабят**: *жарабя́тнік* м.– Гл., Мсцісл. (Юрчанка, Янкоўскі).

Самка: *ваўчы́ца* ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *ваўчы́ха* ж. – спарадычна паўдн.-зах. д., віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Насовіч), *ваўча́рка* ж. – Лельч. (ЛАБНГ).

Ваўчаня: *ваўчаня́* н. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, Мат. Гродз.), *ваўчаня́тка* н. памянш. – Лаг., Слон., Зэльв., Лях., Лоеў., Браг., Малар. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз.), *ваўчанё* н. – сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *ваўчанёнак* м. памянш. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Насовіч, Яўсееў), *ваўчу́к* м. – Валож., Стол., Раг. (ЛАБНГ), *ваўча́к* м. – Гродз. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *ваўчаню́к* м. – Воран., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ваўчано́к* м. – Лёзн., Тал., Раг., Ветк. (ЛАБНГ), *ваўчаня́к* м. – Раг. (СПЗБ), *ваўчо́нак* м. – паўн.р., а таксама Чач., Жлоб., Рэч. (ЛАБНГ), *ваўчэ́нак* м. – Бял. (Яўсееў), *ваўча́т* м. – Віц. (ЛАБНГ), *шчаня́* н. – Кам. (ЛАБНГ).

Мноства ваўкоў: *ваўчэ́ча* ж. зборн. – Жытк. (ТС), *ваўкачэ́ча* ж. зборн. – Гл., Стол. (ТС, Янкоўскі), *ваўкаўня́* ж. зборн. – Жытк. (ТС).

Выдра

Млекакормячая драпежная жывёліна з каштоўным футрам цёмна-бурага колеру, якая вядзе паўводны спосаб жыцця.

вы́дра ж. – агульн. (Мат. Гродз., Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *выдра́* ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Выдраня: *выдраня́* н. – Воран. (Мат. Гродз.), *выдру́к* м. – Воран. (Мат. Гродз.).

Гарнастай

Пушны драпежны звярок, які зімой мае белае футра з чорным кончыкам хваста.

гарнаста́й м. – агульн. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *чарнахво́сцік* м. – Стол. (ТС), *поўх* м. – Краснап. (Бялькевіч).

Самка: *гарнаста́іха* ж. – агульн. (Мат. апыт.), *гарнаста́йка* ж. – Бярэз. (СЦБ).

Заяц

Невялікі звярок атрада грызуноў з доўгімі заднімі нагамі, доўгімі вушамі і кароткім хвастом.

за́яц м. – агульн. (АЛА, Бялькевіч, Станкевіч), *заю́к* м. – мясц. (Насовіч), *за́юхна* м. – мясц. (Насовіч), *за́йка* м. – мясц. (Насовіч), *ма́лік* м. 'малады заяц' – Гом. (Мат. Гом.), *шумі́ла* м. 'спужаны заяц' — Ветк. (Мат. Гом.); **заяц-шарак**: *шара́к* м. – Лаг., Стаўб., Нясв., Чач. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. Гом., Насовіч), *сяра́к* м. – усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *руса́к* м. – Клім. (ЛАБНГ); **заяц-бяляк**: *бяля́к* м. – Віц., Лаг., Лун., Стол., Лельч. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *бялю́к* м. – Чэрык. (ЛАБНГ).

Самка: *зайчы́ха* ж. – агульн. (Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.).

Зайчаня: *зайчаня́* н., *зайчаня́тка* н. памянш. — паўдн.-зах. д., *зайчанё* н. — сярэд.-бел. г., *зайчанёнак* м., *зайчо́нак*

м. — паўн.-усх.д. (СЦБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *зайчэ́нак* м. — Бял. (Яўсееў).

Зубр

Дзікая буйная рагатая жывёліна сямейства пустарогіх.

зубр м. — агульн. (Мат. апыт.), *зу́бра* ж. — Бярэз. (СЦБ).

Самка: *зубры́ха* ж. — Дзярж. (СЦБ).

Зубраня: *зубраня́* н. — паўн.-зах. з., *зубранё* н. — сярэд.-бел. г., *зубро́нак* м. — паўн.-усх.д. (СЦБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.).

Кажан, лятучая мыш

Млекакормячая начная жывёліна з шырокімі перапончатымі крыламі.

кажа́н м. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Каспяровіч, Тарнацкі, Насовіч), *ко́жан* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *кіжа́н* м. — Саліг. (АЛА), *каржа́н* м. — сумежжа зах.-пал. г. і ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *ко́ржан* м. — Лун. (АЛА), *карза́н* м. — Рэч., Жытк. (ЛАБНГ, ЖС), *каза́н* м. — Бабр. (ЛАБНГ), *казане́ц* м. — Браг. (ЛАБНГ), *шкура́т* м. — Валож., Іўеў., Ганц., Гл. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Тарнацкі), *скура́т* м. — Гродз., Навагр., Івян., Воран. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *скурато́к* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *скурла́т* м. — Воран. (АЛА), *скура́ч* м. — Свісл. (Шаталава), *раме́ннік* м. — Івац., Кам., Калінк., Рэч. (ЛАБНГ, НС, Тарнацкі), *рамяні́ца* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *палатня́нік* м. — Саліг., Жытк. (ЛАБНГ, ТС, Нар. сл-сць), *магаза́нчык* м. — Браг. (АЛА, Шаталава), *хула́п* м., *кула́п* м. — Жлоб. (ЛАБНГ), *папалі́ка* ж. — Кобр., Малар. (Тарнацкі), *начні́ца* ж. — Віл., Калінк. (ЛАБНГ), *но́чка* ж. — Малар., Кобр. (ЛАБНГ, НЛ, Тарнацкі), *серпакры́жнік* м. — Свісл. (Шаталава), *пархм*. — Кобр. (Тарнацкі), *лята́к* м. — Лун. (Тарнацкі), *лыне́к* м. — Пін. (Тарнацкі), *кажа́н-мыш* м. — Пух. (АЛА), *лятү́чая* (*лятү́шчая, ляця́чая, лята́чая*) *мыш* (*мыша́, мышы́на*) — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Тарнацкі), *шкураця́ная* (*шкурці́ная*) *мыш* — Краснап., Лоеў. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Бялькевіч), *пальна́я мыша́* — Брасл. (АЛА), *палатня́ная мыш* — Лельч. (ЛАБНГ).

Каза

Невялікая свойская і дзікая парнакапытная жвачная жывёліна сямейства пустарогіх.

Агульная назва: *кóзы* мн. – агульн. (Мат. апыт.), *маркацінне* н. зборн., пагард. – Ушацк. (НЛ).

Самка, каза: *казá* ж., *кóзка* ж. памянш. – агульн. (СПЗБ, Янкоўскі, Мат. апыт.).

Самец, казёл: *казёл* м. – агульн. (АЛА, Бялькевіч, Янкоўскі, Янкова), *казёльчык* м. памянш. – Слаўг. (АЛА), *казёлчык* м. памянш. – Гродз. (АЛА), *казéльчык* м. памянш. – Касц., Капат. (АЛА).

Казляня: *казлянé* н. – паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянятка* н. памянш. – Навагр. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянё* н. – сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянётка* н. памянш. – Смален. р. (ЛАБНГ, АЛА), *казлянёнак* м., *казлёнак* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ), *казлé* н. – Брэсц. (АЛА), *казлятка* н. памянш. – Пух. (АЛА), *казлéк* м., *казлячóк* м. памянш. – мясц. (Насовіч), *казлюк* м. – Мёр., Пін., Паст., Воран. (ЛАБНГ, АЛА), *казлíшка* м. – Ветк. (АЛА), *казяня́* н., *казяня́тка* н. памянш. – паўдн.-зах.д., зах.-пал.г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, СЦБ, Мат. мін.-мал., Янкоўскі, Янкова), *казянё* н. – Маладз., Івян., Карэл., Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА, Станкевіч), *казянётка* н. памянш. – Віл. (АЛА, СПЗБ), *казянёнак* м. – Бял., зах.-бран.р. (АЛА, Растаргуеў), *казянюк* м. – Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *казялóк* м. – Мёр., Паст. (ЛАБНГ, АЛА), *казюк* м., *казючóк* м. памянш. – Пін. (ЛАБНГ, АЛА).

Карова

Буйная рагатая свойская жывёла, якая дае малако.

Агульная назва: *карóвы* мн. – асн. мас. г. (Мат. апыт.), *каравы́* мн. — зах.-пал.г. (Мат. апыт.), *гóвяда* н. зборн., *гаўя́да* н. зборн. – Люб., Старадарож. (ЖС, НС), *тавáр* м. – усх.-пал.р. (НС,ТС), *скот* м., *скацíна* ж. – усх.з. (Мат. апыт.).

Самка, карова: *карóва* ж., *карóўка* ж. памянш. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *карóвіца* ж. экспр. – Смарг., Шчуч., Астр., Ашм., Іўеў., Воран. (СПЗБ), *каравёна* ж. экспр. – Брасл. (СПЗБ), *каравёшка* ж. экспр. – Вілен. р. (СПЗБ), *каравíна* ж. экспр.

'вялікая карова' – Беластоц.р. (СПЗБ), *карóўчына* ж. экспр. – Лоеў. (Янкова), *карóванька* ж. ласк. – Маз. (НЛГ), *карóвачка* ж. ласк. – Жытк. (АЛА), *карóўчыначка* ж. ласк. – Лоеў. (Янкова), *мы́зя* ж. дзіц. – Малар. (НС), *мы́ка* ж. дзіц. – мясц. (Насовіч), *мы́сечка* ж., *мы́ська* ж., *мы́ся* ж. дзіц. – мясц. (Насовіч), *псéйка* ж. дзіц. – Петр. (ЖС), *рагýля* ж. ласк. – мясц. (НЛГ), *тпрýзейка* ж. дзіц. – Мсцісл. (Юрчанка), *тпрýська* ж. дзіц. – Зэльв. (Н. сл-сць), *цёсечка* ж., *цёська* ж. ласк. – мясц. (Насовіч), *тавáрына* ж. – Стол., Петр. (ТС, Мат. Гом.), *цялýха* ж. – Докш., Віл., Гродз. (СПЗБ, Янкоўскі), *цялýшка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *туры́ца* ж. 'дзікая або вялікая карова' – мясц. (Насовіч); **карова галандскай пароды** : *галáнка* ж., *алéндра* ж.– Гродз.р., Астр. (Сцяшковіч, Цыхун); **карова першага ацёлу**: *первацёлка* ж. – сярэд.-бел. г., сл.-маз. г., а таксама Ваўк., Слон., Івац., Малар., Клім., Гор. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом.), *першацёлка* ж. — Саліг., пол.-мін. г., Гродз.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар. сл., Н. сл-сць), *первадóйка* ж. – Маз. (ЛАБНГ), *первацёл* м. – Уздз. (ЛАБНГ), *первачáтка* ж., *первячáтка* ж. – Жлоб. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *першацёл* м. – Карэл., Нясв., Клецк. (ЛАБНГ), *правя́стка* ж. – Кам., Брэсц. (ЛП), *пярвáлка* ж. – Верхнядзв., Рэч., Лоеў., Жытк., Браг. (ЛАБНГ, З нар. сл., Янкова), *пярвíсенка* ж., *пéрвесянка* ж. – Рас., Гарад. (ЛАБНГ, Шаталава), *пярвýстка* ж. – Клім. (ЛАБНГ), *пярвýсцінак* м. – Чэр. (ЛАБНГ), *пярвýсцінка* ж., *пярвóсцінка* ж., *пярвíсцінка* ж., *пярэ́сцінка* ж. – віц.-маг. г., Уздз. (ЛАБНГ, Шаталава, Бялькевіч), *пярвýха* ж. – Гом. р. (Мат. Гом.), *пярвýшка* ж. – Гом. р. (Мат. Гом.), *пярвýшчанка* ж. – Рэч., Буда-Каш., Гом., Ветк., Добр. (ЛАБНГ, НС), *пяршáчка* ж. – Гродз. р., Чэрв. р., пол.-мін. г., а таксама Астр., Слаўг., Кругл. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *пяршáка* ж. – Лун. (Шаталава), *пяршáтка* ж. – Раг., Бар., Кір., Кам., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пярша́нка* ж. – Пін., Стол. (ЛАБНГ), *пéрвым цéлем* – Іўеў., Капыл., Ганц. (ЛАБНГ), *пéршым цéлем* – Гродз., Зэльв., Бераст., Слон., Краснап. (ЛАБНГ), *пéршым цяля́цем* – Кобр., Бяроз., Івац., Іван. (ЛАБНГ), *пéршым цёлам* – Бяроз., Драг., Кобр., Іван., Пін. (ЛАБНГ), *выпустóўка* ж. – Дзярж. (СЦБ), *дравíца* ж., *дрóвіца* ж. – Верхнядзв., Петр., Жытк., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, З нар. сл., Шаталава), *дрóвіцка* ж. – Жытк. (ЛАБНГ), *дрóўка* ж. – Бых., Добр., Лельч., Стол. (ЛАБНГ, ТС, З нар. сл.), *лашчáк* м. – Навагр. (ЛАБНГ), *лашчáчка* ж. – Дзятл. (ЛАБНГ), *ярýшка* ж. – Докш. (ЛАБНГ, СПЗБ); **карова другога ацёлу**: *другáк* м. – Круп. (СЦБ), *другацёлка* ж. – Стол. (ТС); **карова трэцім цялём:** *траця́к* м. – Круп. (СЦБ); **карова, якая**

не пакрылася: *я́лаўка* ж. – Брасл., Пол., Карэл., Мсціcл., Маг., Чэрв., Клім., Маз., Лельч., Ельск., Нараўл., Добр., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар. сл., Мат. Гродз., Бялькевіч, Насовіч), *я́лавіца* ж. – Гродз.р., а таксама Мін., Драг., Петр. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл.), *ялаўні́к* м. – Кам. (ЖНС), *яло́ха* ж. – Брэсц., Кобр., Малар. (ЛАБНГ, ЖС), *пярэ́дайка* ж. – Брасл., Пол., Гродз.р., паўдн.р., зах.-бран.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал., З нар.сл., ЖНС, НЛГ, Растаргуеў, Янкоўскі, Янкова); *сы́ска* ж., *сы́сачка* ж. ласк. – Ваўк. (ЛАБНГ), *палёўка* ж. 'карова ў стане цечкі' – Стол. (ТС); **бязрогая карова**: *галамо́ўза* – Мін., Бераст., Зэльв., Карэл., Асіп., Бяроз., Лях., Саліг., Жытк., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, Цыхун), *галу́за* ж. – Бар., Навагр., Зэльв., Слон., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *ку́кса* ж. – Воран., Лід., Іўеў., Навагр., Нясв., Кам., Кобр., Хойн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, Мат. Гом., Мат. Гродз.), *бу́кса* ж. – Воран., Іўеў., Рэч. (ЛАБНГ, НС), *лаба́тка* ж., *лабу́тка* ж. – Верхнядзв., Гарад., Мядз., Леп., Чашн., Тал., Маг., Быx., Слаўг. (ЛАБНГ, СЦБ, НС), *каме́ль* м. – Петр. (З нар.сл.), *кы́чма* ж. – Драг. (ЛП), *лаба́н* м. – Віл., Гор., Дзятл., Капыл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Н. сл-сць), *лаба́нька* ж. – Навагр. (З нар. сл.), *лаба́шка* ж. – Верхнядзв., Быx. (Мат. Маг., Шаталава), *лабі́ца* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *лабо́ня* ж. – Шум. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабу́к* м. – Вілен.р. (СПЗБ), *лабы́р* м. – Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабы́рка* ж. – Ушацк. (ЛАБНГ), *лаба́ч* м. – Дзятл., Ваўк. (ЛАБНГ, Мат. Гродз.), *лабу́ша* ж. – Астр. (Мат. Гродз.), *лэ́бка* ж. – Мсціcл. (ЛАБНГ), *му́ла* ж. – Стаўб. (СЦБ), *шу́та* ж.– Лельч. (Мат. Гом.); *рага́тка* ж., *рагу́лька* ж. 'карова з вострымі рагамі' – Мядз., Вілен.р. (СПЗБ, НС), *рыку́ння* ж., *рыку́ха* ж. 'карова, якая часта мычыць, рыкае' – Ашм., усх.-маг. р. (Насовіч, Сцяшковіч), *бадзю́ка* ж., *баду́ха* ж. 'бадлівая карова' — усх.-маг.р. (Насовіч, Юрчанка), *даёха* ж. 'дойная карова' – паўн.р. (Каспяровіч), *старадо́йка* ж.'старая карова' – Мсціcл. (Юрчанка), *цыцо́ха* ж. 'карова з вялікімі саскамі' – Зэльв. (Н. сл-сць), *красу́ля* ж. 'карова чырвонай масці' – Хоц. (Бялькевіч), *лы́ска* ж., *лысю́ха* ж. 'карова з белай плямай на лбе' – усх.-маг.р., Вілен.р. (СПЗБ); **пярэстая карова**: *паласа́тка* ж. – Мядз. (ЛАБНГ), *пары́ня* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *перапялёска* ж. – Мсціcл. (Юрчанка), *рабе́ня* ж. – Чач. (Мат. Гом.), *страка́тка* ж. – Слаўг. (ЛАБНГ), *цвято́ня* ж. – Шум. (ЛАБНГ); *бры́нда* ж. экспр. 'збродлівая карова' – Бял. (Яўсееў), *бу́ба* ж. экспр., *ла́йба* ж. экспр. 'вялікая трыбухатая карова' – Ушацк., Стаўб. (НС, Мат. мін.-мал.), *гарга́ра* ж. экспр. 'вялікая няўклюдная карова, якая дае мала малака' – Ка-

рэл. (Н. сл-сць); **худая карова**: *гáра* ж., *гаргáра* ж., *гаргáрына* ж. экспр. — Мёр. (НС), *хрýля* ж. экспр. — Ваўк. (СПЗБ), *шаўрó* н. экспр. – Лоеў. (Янкова), *штыкля* ж. экспр. – Свісл. (Шаталава); *шкурапíна* ж. экспр. 'дрэнная карова' – Слаўг. (Н. сл-сць), *бóнда* ж., *пасáжніца* ж. 'карова, якую бацькі давалі дачцэ ў пасаг' – Гродз., Старадарож. (СПЗБ, Цыхун); **карова, якая яшчэ не цялілася**: *цёлка* ж. — Валож., Ашм., Крыч., Мсцісл., усх.-пал. р. (СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *цялíца* ж. – Лельч., Люб., Старадарож., Стол., Лоеў., Ельск. (СПЗБ, ТС, НЛ, НС, 3 нар.сл., Мат. Гом., Янкова), *цялíцка* ж. – Петр. (АЛА, Шаталава), *цялýха* ж. – Старадарож., Гл. (ЖНС, Янкоўскі), *цялýхна* ж. – Жытк. (ТС); **цялушка, якая па ўзросту павінна ўжо цяліцца**: *нéцель* ж. – Віц.р., Круп., Жытк. (ТС, НС, Каспяровіч), *нéцелак* м. – Пух. (СЦБ), *лашáчка* ж. – Стаўб. (СЦБ), *нядóйка* ж. – Лоеў. (Янкова), *ялóшка* ж . – Малар. (НЛ); **цялушка сёлетняга прыплоду**: *сёлетка* ж. – Верхнядзв., Бярэз., Барыс., Астр., Маг., Бых., Жлоб. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Шаталава), *сёлетніца* ж. – Паст. (ЛАБНГ), *сягóлетка* ж. – Чэрв.р., усх.-пал.р. (ЛАБНГ, СПЗБ); **цялушка мінулагодняга прыплоду**: *лéташніца* ж. – Паст., Беш. (ЛАБНГ), *пералéтка* ж. – Рэч. (ЛАБНГ), *зімавíчка* ж. – Карм. (ЛАБНГ), *пярэ́зімка* ж., *пярэ́зімачка* ж. памянш. – Мін., Гродз., Бераст., Шчуч. (ЛАБНГ), *трáўніца* ж. – Віц. (Каспяровіч), *першапáшніца* ж. – Івац. (ЖНС); **двухгадовая цялушка:** *двухгóдка* ж. – Дзятл. (СПЗБ), *двузíмка* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *дравýшка* ж. – Рас. (Шаталава), *другадзíчка* ж. – Шум. (Каспяровіч), *нéцель* ж. – Ашм., Паст. (СПЗБ); **цялушка на трэцім годзе:** *траця́чка* ж. – паўн.-зах.з., Чэрв., зах.-пал.г., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трацяка* ж. – Пух., Нясв., Лях., Ганц., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трацяк* м. – Брасл., Чав., Хоц., Краснап., Лельч. (ЛАБНГ), *трайцяка* ж. – Петр. (Шаталава).

Самец, бык: *бык* м. – асн.мас.г. (АЛА,ТС, Бялькевіч, Янкова), *бычýга* м. экспр., *бычугáн* м. экспр. – Мсцісл., Верхнядзв. (СПЗБ, Мат. апыт.), *бугáй* м. – Карэл., Лях., Маст., паўдн.-усх.з., зах.- бран.р. (АЛА, ДАБМ, ЖНС, ТС, 3 нар. сл., Насовіч, Растаргуеў, Янкоўскі), *буя́к* м. – Ганц., Бяроз., Кам., Брэсц., Пінск., Беластоц. р. (ДАБМ, АЛА, НЛГ, СПЗБ, Тарнацкі, Шаталава), *буя́чыска* м. экспр. – Беластоц. р.(СПЗБ), *буя́н* м. – Пруж., Драг., Пін. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *стáднік* м. 'племянны бык' – Свісл., Лоеў., Стол., Лельч., Браг. (ДАБМ, ТС, НЛГ, Сл. Гродз., Шаталава, Янкоўскі), *трóльскі бугáй* м. 'вялікі племянны бык

немясцовай пароды' – Лельч. (ЖС); **малады бык:** *бычóк* м. – агульн. (АЛА), *бычанóк* м. – Барыс., Смал. (АЛА, СПЗБ), *бугайчýк* м. – Лельч. (ДАБМ), *буячóк* м. – Беластоц. р. (СПЗБ), *двузíмак* м. 'двухгадовы бычок' – Гродз. (ЛАБНГ), *падцёлак* м. 'бычок-пярэзімак' – Маладз., Пух. (СЦБ), *трацяк* м., *чацвяртáк* м. 'бычок ад двух да трох год' – Віл., Гродз., Жытк., Лельч., Ельск., Брэсц. (НС), *бадýн* м. экспр. 'бадлівы бык, бычок' – Мсцісл. (Юрчанка), *бы́ся* м. экспр. – Мсцісл. (Яўсееў, Мат. апыт.), *бы́ська* м. экспр. – Краснап., Мсцісл. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *бы́ця* м. дзіц. – Драг. (ЛП), *мычýн* м. экспр. – Ваўк. (Сцяшковіч); **пакладаны самец**: *вол* м. – агульн. (АЛА, ТС, Бялькевіч), *валя́чына* ж. экспр. – Стол. (ТС), *вáлух* м. – Шкл. (АЛА), *кастрáк* м. – Малар. (АЛА), *баўкýн* м. 'вол, якога запрагаюць у ярмо-адзіночку' – Лельч. (З нар. сл.), *цягло́* н. 'запрэжаны вол' – Лельч. (НЛ), *красéй* м. 'вол чырвонай масці' – Гл. (Янкоўскі).

Цяля: *цяля́* н. – паўдн.-зах.д., зах.-пал.г. (АЛА), *цялё* н. – сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *цялёнак* м. – паўн.-усх. д.(АЛА), *цялёнка* ж. – Віл. (СПЗБ), *цялю́к* м. – Паст., Воран., Гродз., Драг. (АЛА, СПЗБ); **цяля-бычок:** *бычанёнак* м., *бычанóк* м., *бычóнак* м. – Мсцісл. (Юрчанка); **цяля, якое ссе карову**: *сысýн* м., *сысунóк* м. памянш. – Асіп., Гродз., Слуц., Ельск. (ЛАБНГ), *сысýнчык* м. – Маст., Стол. (ЛАБНГ), *атóсак* м. – Карэл. (ЛАБНГ), *лазýн* м. – Чашн. (Каспяровіч); **цяля-цялушка**: *сы́ска* ж., *сы́сачка* ж. экспр. – Ваўк. (ЛАБНГ), *сысýнка* ж., *сысýначка* ж. экспр. – Гродз. (ЛАБНГ); **цяля сёлетняга прыплоду, веснавое цяля**: *сёлетнік* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *сягóлетак* м. – поўнач пол.-мін. г., Віц. р., Раг., Чач., Люб., Лун., Пін. (ЛАБНГ), *сягóлетнік* м. – Пол., Гарад., Беш., Калінк., Лоеў. (ЛАБНГ), *сёлетак* м., *селятóк* м. – Верхнядзв., Бых., Слаўг., Клім., Касц. (ЛАБНГ), *сёлешнік* м. – Паст. (ЛАБНГ), *аблéтак* м. – Мсцісл. (Бялькевіч), *адналéтак* м. – Чэрв. (ЛАБНГ), *лятня́к* м. – Кам. (ЛАБНГ), *нáлетак* м. – Хойн. (Мат. Гом.), *паралéтак* м. – Докш., Паст. (СПЗБ, Янкоўскі); **цяля на першай пашы**: *вы́пустак* м. – Пух., Слуц. (ЛАБНГ), *гумёначак* м.– Дзярж. (ЛАБНГ), *гумнíшчавае цяля́* – Валож. (ЛАБНГ), *гумяннóе цяля́* – Лаг. (ЛАБНГ), *кучáк* м. – Малар. (ЛАБНГ); **цяля мінулагодняга прыплоду, цяля - пярэзімак**: *пярэ́зімак* м. – Ушацк., Лаг., Валож., Гродз. р., Чэрв., Клім., Клецк., Слуц., Рэч., Кам., Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *перазімóвак* м. – Бераст. (ЛАБНГ), *падцёлак* м. – усх.з., зах.-бран.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч, Растаргуеў), *гадавíк* м. – Чэрык.,

Светлагор. (ЛАБНГ), *гадунéц* м. – Пух. (ЛАБНГ), *аднагóдак* м. – Карм. (ЛАБНГ), *леташáк* м., *летушóк* м., *лéташачак* м. памянш.— Бярэз., Бял., Бых., Касц., Чач., Гом., Кам. (ЛАБНГ, Яўсееў), *лéташнік* м. – Паст., Глыб., Сен., Чашн., Арш. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *队ералéтак* м., *перал́етачак* м. памянш. – Гарад., Докш., Бяроз., Бял., Бых., Жлоб., Ветк., Лун. (ЛАБНГ), *мякíннік* м. – Капыл., Слуц. (ЛАБНГ), *ялаўчýк* м. – Лельч. (ЛАБНГ).

Конь

Буйная свойская аднакапытная жывёліна, якая выкарыстоўваецца для перавозкі людзей і грузаў, а таксама для верхавой язды.

Агульная назва: *конь* м., *кóнік* м. памянш. – агульн. (Мат. апыт.), *канюшóк* м. экспр. – Мядз. (СЦБ), *канíшанька* м. памянш.-ласк. – Гом. (НЛГ), *канюга* м. экспр., *канюгá* м. экспр. – Навагр. (СПЗБ, З нар. сл.), *каня́га* м. экспр. – Навагр. (СПЗБ), *каня́ка* м. і ж. экспр. – Пол., Валож., Пух., Лях., Касц. (АЛА, СПЗБ, Насовіч), *кóся* м. памянш.-ласк., *кóська* м. памянш.-ласк. – агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *лóшадзь* ж. – Астр., Зэльв., Вілен.р. (СПЗБ), *лашадзёнка* ж. экспр. – Мсцісл. (Бялькевіч); **дужы конь**: *важýр* м. – Лях. (СПЗБ), *вазюр* м. – Барыс. (СПЗБ), *вазавíк* м. – Круп. (СПЗБ), *ламавíк* м. – Гродз. (Цыхун); *рысáк* м. 'рысісты конь' – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *нéвук* м. 'неаб'езджаны конь' – Лельч. (ЖС), *лягýша* м. 'брыклівы конь' – Гом. (НЛГ), *бляýш* м. 'слабы конь' — Гродз. (НС), *слéтнік* м. 'знямоглы конь, набыты для выходжвання '– Пол. (Шаталава), *стаéннік* м. 'выязны, добра дагледжаны конь' – агульн. (З нар.сл., Янкоўскі, Насовіч, Мат. апыт.), *сяннíк* м. эмац. 'пражэрлівы конь' – Ушацк. (НЛ), *кля́ча* ж. экспр. 'стары худы конь' – усх.-маг.р. (АЛА, ЛАБНГ), *бíтка* м. экспр. 'стары знясілены конь' – Карэл. (ЖС); *дрáба* ж. экспр., *дэ́рбіна* ж. экспр. 'худы няўклюдны конь' – Віл., Мядз. (Мат. мін.-мал., Н. сл-сць); *лубáк* м. экспр., *лубíна* м. экспр. 'вельмі худы і стары конь' — Мсцісл. (Юрчанка, Мат. апыт.), *ваўкарэ́зіна* ж. экспр. 'лянівы конь' – Пух. (Мат. мін.-мал.), *гаплюк* м. экспр. 'худы маларослы конь' – Гродз. (Цыхун); *здóхлік* м. экспр., *здыхля* м. экспр., *здыхля́ціна* ж. экспр. 'слабы, заезджаны конь' – Хоц., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пáдла* м. і ж. экспр. 'вельмі лянівы маларухомы конь' — Мёр., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); *убóй* м. экспр., *убóіна* ж. экспр. 'лянівы і павольны конь' – Гродз.,

Мсцісл. (Цыхун, Мат. апыт.), *чапля* м. і ж. экспр. 'худы знясілены конь' — Маг. (ЛАБНГ), *шайлу́га* ж. экспр. 'худы стары конь' — Маг. (ЛАБНГ), *шэ́ўля* ж. экспр. 'худы стары знясілены конь' — Віц.р. (Каспяровіч), *трацяк* м. 'трохгадовы конь' — Лоеў. (Янкова), *сямі́к* м. 'сямігадовы конь' — усх.-маг.р. (Насовіч), *асьма́к* м. 'васьмігадовы конь' — усх.-маг. р. (Насовіч), *серадаві́к* м. 'конь сярэдніх гадоў' — усх.-маг.р. (Насовіч), *ме́рын* м. 'конь пасля пакладання' — Беш., Лёзн., Акц. (АЛА), *каню́га* м. і ж. экспр. — Беш. (АЛА).

Самка, кабыла: *кабы́ла* ж. — агульн. (Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *кабылі́ца* ж. эмац. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *кабылёшка* ж. эмац. 'дрэнная на выгляд кабыла' — Мядз. (СЦБ), *лашы́ца* ж. — Ельск., Раг. (Мат. Гом.), *шаўлю́га* ж. экспр., *шаўлю́жанка* ж. экспр., *шаўлю́жка* ж. экспр. — усх.-маг.р. (Насовіч); **кабыла першым жарабём:** *пярва́чка* ж., *пярша́тка* ж., *первача́тка* ж., *першаро́дка* ж., *першажаро́бка* ж.; **жаробка:** *жаро́бка* ж., *жаро́бачка* ж. памянш. — пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Мат. апыт.), *жарабі́ца* ж., *жарабі́чка* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ла́ша* ж. — паўдн.-усх. з. (АЛА, З нар.сл., Мат. Гом., НЛГ, Янкова, Тарнацкі, ТС), *лашы́ца* ж., *лашы́цка* ж. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); *перале́тка* ж. 'гадавалая жаробка' — Гарад. (Каспяровіч), *стрыгу́нка* ж. 'жаробка другога году' — Валож. (ЛАБНГ); **двухгадовая жаробка:** *двухзі́мка* ж. — Мядз., Астр., Гродз., Шчуч., Ваўк., Бар. (ЛАБНГ, НС), *двухле́тка* ж. — Гарад., Бярэз., Быx., Карм., Слон., Кап., Слуц., Гродз. р. (ЛАБНГ), *двухго́дка* ж., *двухгадзі́чка* ж. — паўн. (Каспяровіч); *трацяка* ж. 'трохгадовая жаробка' — Слуц. (ЛАБНГ).

Самец, жарабок: *жарабо́к*, *жарабо́чак* м. памянш., *жарэ́бчык* м. памянш., *жаро́бачак* м. памянш. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *жарабе́ц* м., *жарэ́бчык* м. памянш. — пераважна паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Тарнацкі), *жарабу́к* м., *жарабучо́к* м. памянш. — паўн.-зах.з. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *жэ́раб* м. — Нараўл., Буда-Каш., Лоеў. (З нар.сл., Мат. Гом., Янкова), *жэ́рваб* м. — Лоеў. (Янкова), *во́гер* м., *о́гер* м., *го́гер* м., *ёгер* м. — зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЖС, ЖНС, Сл. Гродз., Шаталава, Цыхун, Бялькевіч, Насовіч, Тарнацкі), *аге́р* м. — Астр. (Сл. Гродз.); **малады жарабок:** *паджаро́бак* м. — Валож., Нясв., Мін. (ЛАБНГ), *лаша́к* м., *лашачо́к* м. памянш. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, ТС, ЖС), *ланча́к* м.— Пруж. (ЛАБНГ), *лашча́к* м. — Навагр. (Мат. Гродз.), *двухле́так* м. — Гарад.,

Гродз., Бярэз., Бых., Карм., Лельч., Нараўл. (ЛАБНГ), *двухлéташак* м. – мясц. (Насовіч), *двухгóдак* м. – Слон., Капыл., Слуц. (ЛАБНГ), *другáк* м. – Смален.р. (Дабравольскі), *стрыгýн* м. – Мін.р., Чэрв.р., усх.-маг.р., а таксама Лоеў. (ЛАБНГ, Янкова), *стрыгунéц* м. – Маг. (Мат. Маг.), *трацяк* м. – Верхнядзв., Шарк., Віл., Драг. (ЛАБНГ, Станкевіч), *трайцяк* м. – Гл. (Янкоўскі); **жарабок з яйцамі ўнутры цела:** *нутрэ́ц* м. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *нутрáк* м. – Гродз. (Цыхун); **племянны жарабок:** *стáднік* м. – Лельч. (З нар.сл.), *твóрнік* м. – Маз. (Мат. Гом., З нар. сл.).

Жарабя: *жарабя́* н., *жарабя́тка* н., *жарэ́бятка* н. памянш. – паўдн.-зах.д. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Тарнацкі), *жэ́рабя* н. – мясц. (Насовіч), *жарабё* н., *жарабётка* н. памянш.-ласк. – сярэд.-бел.г. (АЛА, СПЗБ, СЦБ), *жарабёнак* м. – паўн.-усх.д. (АЛА, СПЗБ, СЦБ), *жарабянóк* м. – Краснап. (Бялькевіч), *жарабýк* м., *жарабчýк* м. – паўн.-зах.з., зах.-пал.г. (АЛА, ЛАБНГ), *жóра* н. – Краснап. (Бялькевіч), *лашаня́* н., *лашаня́тка* н. памянш. – усх.-пал.р. (АЛА, ЛАБНГ, З нар.сл., Мат. Гом.), *лашóнак* м., *лашóначак* м. – Акц., Добр., Лоеў., Рэч., Слаўг., Ветк. (АЛА, ЛАБНГ), *шаламя́* н. – Петр. (ЖС), *канёнак* н. – віц.-маг.г. (АЛА), *кýзя* м. і ж. памянш.-ласк. – Гл., Драг. (ЛП, Янкоўскі), *кузýлька* м. і ж. памянш.-ласк. – Паст. (СПЗБ), *кíзя* м. і ж. памянш.-ласк. – Маст. (Сл. Гродз.), *кусю́ля* м. і ж. памянш.-ласк. – Раг. (ЛАБНГ), *кусюлёк* м., *кусюлёнак* м. памянш.-ласк. — Малар., Буда-Каш. (ЛАБНГ); **жарабя-сысун:** *сысýн* м., *сасýн* м. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *сы́сачка* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ); **аднятае жарабя:** *адсóсак* м. – Лях. (ЛАБНГ), *падсóс* м., *падсóсак* м. — усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.); **жарабя гэтага года**: *сегалéтак* м., *сягóлетак* м. — Верхнядзв., Шум., Сен., Бярэз. (ЛАБНГ), *селятóк* м., *сёлетак* м. – Бял., Бых., Карм., Касц. (ЛАБНГ, Мат. Маг.), *сёлетнік* м. — Шарк., Лёзн., Арш. (ЛАБНГ), *сёлетка* м. 'жарабя — кабылка гэтага года' – Астр. (ЛАБНГ); **мінулагодняе жарабя:** *паджарóбак* м. – Лаг. (СЦБ), *аднагóдак* м., *гадавíк* м. – агульн. (ЛАБНГ), *гадýн* м. – Гродз.р., Чэрв. р., а таксама Краснап., Старадарож., Лун. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Сл. Гродз.), *гадунéц* м. – Пух. (ЛАБНГ), *адназíмак* м. – Рас., Шчуч., Карэл., Круп., Хойн. (ЛАБНГ, Шаталава), *перазíмак* м., *пярэ́зімак* м. – асн. мас. г. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *адналéтак* м. – Дзісн., Ушацк., Слуц. (ЛАБНГ), *пералéтак* м. – Гарад. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *пралéтак* м. – мясц. (Насовіч), *лéташак* м. – Бярэз., Краснап., Чач. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *рóчнік* м. – Бяроз. (Шата-

лава), *рачня́к* м. – зах.-пал.г., а таксама Бераст. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *вы́пустак* м. – Бар., Нясв., Уздз., паўдн. р.(ЛАБНГ), *ланча́к* м. – Жаб., Кобр. (ЛАБНГ), *лаша́к* м. – Маз. (ЛАБНГ), *стрыгу́н* м. – Валож., Мсцісл., Маг., Дзярж. (ЛАБНГ), *стрыгу́ль* м. – Асіп.(ЛАБНГ).

Кот

Свойская жывёліна сямейства кашачых са звычкамі драпежніка, якая ловіць птушак і мышэй.

Агульная назва: *каты́* мн. – агульн. (Мат. апыт.), *кацькі́* мн. 'кацяняты' – пашыр. (Мат. апыт.).

Самка, кошка: *ко́шка* ж. – агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *ко́тка* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Беластоц. р., Латгал. р., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Шаталава, Станкевіч), *кацэ́ся* ж. экспр. – Лоеў. (Янкова), *курня́ўка* ж., *ка́ўка* ж. дзіц. – Мсцісл. (Юрчанка).

Самец, кот: *кот* м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *като́к* м. памянш. – Пол., Смарг., Лаг., Бял., Слаўг. (СПЗБ, Янкоўскі, Станкевіч), *ко́цік* м. памянш. – Пол., Лёзн., Мсцісл., Слаўг. (АЛА, Мат. апыт.), *кату́сь* м. ласк. – Брасл. (СПЗБ), *каціля́па* м. ласк. – Бял. (Яўсееў).

Кацяня: *кацяня́* н., *кацяня́тка* н. памянш. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Янкова), *кацянё* н., *кацянётка* н. – сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Станкевіч), *кацянёнак* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *кацёнак* м. – спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *кацяно́к* м. – Мсцісл., Слаўг. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *кацяню́к* м. – Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *кацю́к* м. – Воран., Іўеў., Пін. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шаталава), *какацяня́* н. – Гродз. (ЛАБНГ), *касяня́* н. – Саліг. (ЛАБНГ), *касянёнак* н. – Слаўг. (ЛАБНГ).

Крот

Невялікая млекакормячая жывёліна, якая прыстасавана для жыцця пад зямлёй.

крот м. – асн. мас. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Тарнацкі), *поўх* м. — зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП, Шаталава, Тарнацкі), *то́чка* ж. – паўд-

нёвы ўсход зах.-пал. г. (ТС, Тарнацкі), *тача́к* м. – Пін. (ЛАБНГ, АЛА).

Самка: *краці́ха* ж. – агульн. (Мат.Гом., Мат. апыт.), *паўшы́ха* – Драг. (ЛП).

Малое ў кратоў: *крацяня́* н.; *крацянё* н.; *крацяно́к* м., *крацянёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д.(Мат. Гом., Яўсееў, Мат. апыт.), *паўшаня́* н. – Драг. (ЛП, Мат. апыт.).

Куніца

Невялікая драпежная жывёліна з каштоўным футрам, якая жыве ў лесе.

куні́ца ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куна́* ж., *ку́на* ж. — паўн.-зах. з., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Сцяшковіч), *ку́ня* ж. – мясц. (Насовіч).

Ласка

Невялікая драпежная жывёліна сямейства куніцавых з тонкім гібкім целам.

ла́ска ж. – паўн.-усх.д., спарадычна сярэд.-бел.г., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *ла́сачка* ж. – зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *ла́січка* ж. памянш. – Верхнядзв., Рас., Шчуч., Бар. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *падла́ска* ж. – Рас., Лёзн., Дубр., Клім. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч), *нала́ска* ж. – Бял. (ЛАБНГ), *ла́стка* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *ла́сіца* ж. – паўдн.-зах. д., усх.-маг. р., паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *падла́сіца* ж. – спарадычна віц.-маг. г., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава, Шатэрнік, Янкоўскі), *падла́сіць* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *ла́савіца* ж. – Добр. (ЛАБНГ), *дамаві́к* м. – Лун. (ЛАБНГ), *язду́н* м. – Лаг. (ЛАБНГ).

Ліса

Драпежная жывёліна з вострай мордай і доўгім пушыстым хвастом.

ліса́ ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *лі́са* ж. – Вілен.р. (СПЗБ), *лісі́ца* ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкоўскі), *ліс* м. – Гарад., Віл., Чэрв., Пух., Брэсц., Пін., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч,

Насовіч), іншы раз як назва самца – Шкл. (АЛА).

Лісяня: *лісяня́* н., *лісянё* н., *лісянёнак* м. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Лось

Буйная жвачная жывёліна сямейства аленевых з шырокімі лапатападобнымі рагамі ў самцоў.

лось м. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.); **малады лось**: *ласю́к* м. – Вілен. р. (СПЗБ), *спіца́к* м. – Саліг. (Н. сл-сць), *стрэ́лачнік* м. – Івац. (ЖНС).

Самка: *ласі́ха* ж. – віц.-маг. г., Гродз.р., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ласі́ца* ж. – асн.мас.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом.), *ла́ска* ж. – Ветк. (ЛАБНГ), *ло́ша* ж. – Валож., Барыс., Стаўб., Чэрык., Івац., Ганц., Жытк., Маз., Стол., Хойн. (ЛАБНГ, ТС, Мат.Гом.), *лашы́ца* ж. – поўдзень паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ), *лаша́тка* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *ла́ня* ж. – Бяроз. (ЛАБНГ).

Ласяня: *ласяня́* н., *ласяня́тка* н. памянш.; *ласянё* н.; *ласёнак* м., *ласянёнак* м. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх. д. (Мат. Гродз., Мат.Гом., Мат. апыт.), *ласё* н. – Хойн. (Мат. Гом.), *ласюк* м., *ласючо́к* м. памянш. – Воран. (Мат. Гродз.), *лашаня́* н. – Ганц. (СПЗБ).

Мыш

Невялікі грызун, звычайна шэрага колеру, з вострай мордачкай і доўгім тонкім хвастом.

мыш ж., *мы́шка* ж. памянш. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *мыша́* ж. — паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Станкевіч), *мы́ша* ж. – Гродз. (СПЗБ), *мы́шына* ж. – спарадычна віц.-маг. г. (АЛА, Бялькевіч), *мыша́к* м. – Гом. р. (Мат. Гом.), *шчура́* ж., *шчу́рка* ж. памянш. – Астр. (Н. сл-сць, Насовіч), *пага́нка* ж. – мясц. (Насовіч); **палявая мыш**: *палёўка* ж. – агульн. (ЛАБНГ, Мат.Гродз.), *паля́ўка* ж. – Ашм. (ЛАБНГ), *палявая мыш* – Карэл. (ЛАБНГ), *жы́тнік* м. – Лаг., Маладз. (СЦБ), *се́чка* ж. 'рыжая палёўка' — Стол. (ТС).

Мышаня: *мышаня́* н., *мышанё* н., *мышанёнак* м. – адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (Бялькевіч, Яўсееў, Мат. апыт.).

Мядзведзь

Вялікая драпежная жывёліна з густой поўсцю і тоўстымі нагамі.

мядзве́дзь м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Маг., Бялькевіч), *вядзме́дзь* м., *вядзме́дзька* м. памянш. — агульн. (АЛА, СЦБ, Н. сл-сць, Мат. Маг.), *нядзве́дзь* м. – Івян., Гродз., Карэл., Свісл. (ЛАБНГ, АЛА), *нядзме́дзь* м. – Свісл. (АЛА), *барaві́к* м. 'мядзведзь, які жыве ў барах' – мясц. (Насовіч), *барцяві́к* м. 'мядзведзь, які любіць барцявы мёд' – мясц. (Насовіч).

Самка: *мядзве́дзіца* ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзвядзі́ца* ж. – Брасл., Гродз., Свісл., Лёзн. (ЛАБНГ), *вядзме́дзіца* ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ), *нядзве́дзіца* ж. – Карэл. (ЛАБНГ, АЛА), *ме́дзвіца* ж. – Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзве́дзіха* ж. – спарадычна паўн.-зах. з. і віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.Гом., Бялькевіч), *медзвядзі́ха* ж. – Смарг., Валож., Кам., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *вядзме́дзіха* ж. – Шчуч. (ЛАБНГ, АЛА), *мядзвяжы́ха* ж. – Лёзн. (АЛА), *мядзві́га* ж. – Краснап. (Бялькевіч).

Медзведзяня: *медзведзяня́* н., *медзведзяня́тка* н. памянш. – паўдн.-зах.д. (Мат. апыт.), *медзведзянё* н. – сярэд.-бел.г. (Мат. апыт.), *медзвядзёнак* м., *медзведзянёнак* м. – паўн.-усх.д. (Бялькевіч, Мат. апыт.).

Пацук

Жывёліна сямейства мышападобных, большая за мыш, з доўгім хвастом.

пацу́к м. – асн. мас. г., акрамя віц.-маг. г., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Насовіч, Тарнацкі), *пац* м. – спарадычна асн.мас.г., акрамя віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, З нар.сл., Каспяровіч, Насовіч, Шаталава, Шатэрнік), *пуца́к* м. – Верхнядзв., Рас., Беш. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, НС), *бац* м. – Гродз. р., спарадычна Віц., Пух. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., ЖС, Каспяровіч, Шаталава, Янкоўскі), *бацу́к* м. – Верхнядзв., Іўеў., Кругл., Шчуч., Карэл., Маст., Старадарож., Нараўл. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС), *шчур* м. – Гродз., Свісл., зах.-пал. г., Вілен.р., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, Тарнацкі, Цыхун, Шаталава), *шчу́ра* ж. – Свісл., Нараўл. (Мат. Гом., Сцяшковіч), *кры́са* ж. – усх. з., паўночны ўсход зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Янкова), *смаля́нка* ж. – віц.-маг. г.

(ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Насовіч), *смаляч* м. – Шум. (ЛАБНГ), *смалюга* ж. – Кругл. (Мат.Маг.), *смаля́нуха* ж. – Лёзн. (АЛА).

Пацучаня: *пацучаня́* н. — Навагр. (Мат. Гродз.), *шчураня́* н. – Ельск. (Мат. Гом.).

Сабака

Свойская жывёліна, якая выкарыстоўваецца для аховы і палявання.

саба́ка м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Шатэрнік), *сабарно́* м. павел.-адм. – Жытк., Драг., Петр. (ТС, Мат. Гом.), *сабачу́га* м. павел.-адм. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *цюлік* м. ласк. – Карэл. (ЖНС), *цюцька* м. ласк., *цюця* м. ласк. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Самка: *су́ка* ж. – агульн., акрамя віц.-маг. г. (АЛА), *су́чка* ж. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Янкова), *сука́* ж. – віц.-маг. г. (АЛА), *ку́рша* ж. – Вілен.р. (СПЗБ).

Сабачаня: *шчаня́* н., *шчаня́тка* н. памянш.; *шчанё* н., *шчанётка* н. памянш.; *шчанёнак* м., *шчанёначак* м. памянш. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *сабачаня́* н. – Гл. (Янкоўскі), *сабачу́к* м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *цюцяня́* н. – Зэльв. (Н. сл-сць).

Свіння

Свойская і дзікая жывёліна, мяса і сала якой выкарыстоўваецца ў ежу.

Агульная назва свойскай свінні: *сві́нні* мн. – агульн. (Мат. апыт.), *сві́ння* мн. зборн. – усх.-пал. р.(ТС); **агульная назва дзікай свінні**: *дзікі́* мн.— цэнтр. з. (Мат. апыт.), *дзі́кія сві́нні* (*кабаны́*) – усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Самка, свіння: *свіння́* ж., *сві́нка* ж. памянш. – агульн. (Насовіч, Бялькевіч, Мат. апыт.), *дзю́шка* ж. ласк. – усх.-маг. р. (Бялькевіч), *ю́ська* ж. ласк., *ю́сенька, ю́сечка* ж. памянш. – усх.-маг. р. (Мат. апыт., Насовіч); **свіння з парасятамі**: *мацёра* ж. – зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, СЦБ, ЖС, НС, Нар. сл-сць, З нар.сл.), *маціо́ха* ж. – Ваўк. (Сцяшковіч), *парасяня́тніца* ж. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Юрчанка); *ко́рмніца* ж. 'самка, якую гадуюць на забой' – усх.-маг. р. (Бялькевіч), *ца́хаўка* ж. экспр. 'надворная свіння' – Бял. (Яўсееў).

Самец непакладны, кныр: *кныр* м. – усх.-пал. р., цэнтр. з. (ДАБМ, АЛА, ЖС, Янкоўскі, Сцяшковіч), *кнырэ́ц* м. – Браг. (ДАБМ), *кнур* м., *кну́рчык* м. памянш. – зах. з., усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, НС, Бялькевіч, Насовіч, Шаталава, Мат. апыт.), *кнор* м. – Гарад., Чэрв. (ДАБМ, СПЗБ), *кно́раз* м. — паўн.-усх. д., поўдзень Мін.р. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., Бялькевіч, Янкоўскі), *кано́раз* м. – Мсцісл., Люб. (ДАБМ), *кнаразу́к* м. – Уздз. (ДАБМ), *кнер* м. – Пол. (ДАБМ), *кне́раз* м. – Гл. (ДАБМ), *кнюр* м. — Воран., Маст. (СПЗБ), *кірно́з* м. – Паст., Глыб., Докш., Астр., Воран., Іўеў., Гродз., Лун., Вілен.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НС, Шаталава), *карзу́к* м. – Гор. (ДАБМ), *карзю́к* м. – Гарад., Дубр., Гор. (АЛА, Мат. Маг.), *храк* м., *крак* м., *хляк* м. – усх.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Шаталава), *храпа́ч* м. – Старадарож. (ДАБМ), *хухра́к* м. – Паст. (ДАБМ), *гук* м., *гучо́к* м. памянш. – Маладз., Воран., Навагр., Шчуч., Маст., Лях., Ельск., Віл. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, З нар.сл.), *кілу́н* м. – паўн.р., усх.- маг.р., а таксама Стол., Лельч. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава), *кіла́ш* м., *кіла́ч* м. – Віц.р. (ДАБМ, АЛА), *парсю́к* м. – Беш. (ДАБМ), *паршу́к* м. – Свісл. (ДАБМ), *пару́к* м. – Шум. (ДАБМ), *шкапе́ц* м. – Докш. (ДАБМ), *кіпр* м. – Гл. (ДАБМ), *каба́н* м. – Маг.р. (ДАБМ), *вапе́р* м. – Гарад., Мсцісл. (ДАБМ, Мат. апыт.), *бо́раў* м. – Віц., Дубр., Тал. (ДАБМ), *ста́днік* м. – Нараўл., Браг. (ДАБМ), *вытво́рнік* м., *утво́рнік* м. – Віц., Леп., Лёзн. (ДАБМ), *племянні́к* м. – Віц. (ДАБМ); **самец з адным яйцом**: *нутрэ́ц* м., *нутра́к* м. – агульн. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Бялькевіч), *нутране́ц* м. – Дзятл. (СПЗБ), *ну́цер* м. – Стол. (ТС), *прырэ́з* м. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *падрэ́з* м. – Мёр., Пол. (ЛАБНГ), *аднаяй* м. – Пруж. (ЛАБНГ); **самец пакладаны**: *парсю́к* м., *парасю́к* м. — паўн.-зах.з., Вілен.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *паршу́к* м. – гродз.-бар. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖС, З нар.сл., Сцяшковіч, Шаталава, Цыхун, Тарнацкі), *парашу́к* м. – Лун. (ДАБМ), *пар* м. – Ушацк. (ДАБМ), *пару́к* м. – Паст., Шум. (ДАБМ), *вяпру́к* м., *япру́к* м., *вапру́к* м. – віц.-маг. г., поўдзень Мін.р., зах.-пал.г. (ДАБМ, ЛАБНГ, АЛА, ТС, Бялькевіч, Тарнацкі), *вапе́р* м., *вапро́нак* м. памянш. – віц.-маг. г., Смален.р. (ДАБМ, АЛА, Мат. Маг., Дабравольскі, Юрчанка, Насовіч), *вепр* м. – Лун. (ДАБМ), *ве́пер* м. – Чэрв. (Шатэрнік), *ве́прык* м. – Брэсц., Драг., Пін. (АЛА), *каба́н* м., *кабане́ц* м. памянш., *кабанё* н. памянш., *кабанёнак* м. памянш., *каба́нчык* м. памянш., *кабано́к* м. памянш. – паўдн.-усх. з., агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Тарнацкі, Янкоўскі, Ян-

кова, Яўсееў), *кабáсь* м. – Астр. (Сцяшковіч), *кабýсік* м. памянш. – Бял., Петр., Лельч. (ЖС, Яўсееў), *бóраў* м.– паўн.р., Латгал.р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ), *крок* м. – Валож. (СЦБ), *рашня́к* м. – Лельч. (ЖС, Мат. Гом.), *кóрмнік* м. – агульн. (СЦБ, НЛ, З нар.сл., Мат. мін.-мал., Янкоўскі), *сáльнік* м. – Мёр., Краснап., Лельч. (ЖС, НС, Бялькевіч), *кастрáт* м. – Віц. (ДАБМ), *кішкýн* м. – Нараўл. (ДАБМ), *тýчнік* м. – Беластоц. р. (СПЗБ); **парсюк, кормлены да каляд**: *калядá* м. – Маладз. (СЦБ), *каля́днік* м. – Лельч. (З нар.сл.); **парсюк, кормлены да дзядоў**: *дзядóвік* м. — Віл. (СПЗБ); **парсюк, які яшчэ не на адкорме**: *надвóрнік* м. — усх. з. (ЖС, Юрчанка, Мат. апыт.); **невялікі парсюк (або свіння)**: *падсвíнак* м. – агульн. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл., Шаталава, Янкова, Янкоўскі), *пóдсвінак* (*пóцвінак, пóдсвіннак*) м. – усх.-маг. р., усх.-пал. р. (Мат. апыт., Мат. Гом.), *падсвінáка* ж. – Слуц. (ЖС), *падсвіня́ка* ж. – Маз. (ЖС), *свіня́ка* ж. – Кліч. (ЖС), *свіннёнак* м. – усх.-маг. р. (Юрчанка, Яўсееў), *падпарасёнак* м. – Ветк. (Мат.Гом.), *гадунéц* м. – Жытк. (ТС), *свінчá* ж., *свінчó* н., *свінчáга* м. экспр. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС, Мат. Гом., Мат. апыт.), *свінчóк* м. – Гом. (Мат.Гом.), *мацю́к* м. – Брасл. (СПЗБ); **парсюк, які перазімаваў**: *зімавíк* м.– Мсцісл. (Юрчанка).

Самец дзікі: *дзік* м. – пераважна цэнтр. з. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *дзікі кабáн, дзíкі парсю́к, дзíкі вапéр* – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *адзінéц* м., *адзіню́к* м. – спарадычна ў розных месцах (Мат. апыт.), *мурáшнік* м. – Гом. (Мат. Гом.).

Парася: *парася́* н., *парася́тка* н. памянш.; *парасё* н., *парасётка* н. памянш.; *парасёнак* м., *парасёначак* м. памянш. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх.д. (АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Бялькевіч, Мат. апыт.), *парасю́к* м. – Воран, Гродз., Пін. (АЛА), *кабанчýк* м. – Стол. (ТС), *дзю́дзік* м. ласк., *дзю́лік* м. ласк., *дзюлёк* м. ласк. – агульн. (З нар. сл., Мат. апыт.), *ёцка* м. – Чэрв. (Шатэрнік), *ю́цька* м. 'парася ва ўзросце трох-чатырох месяцаў' – Петр. (ЖС), *лýцік* м. 'добра дагледжанае парася' – Жытк., Петр. (ТС, З нар.сл.), *ячýк* м. 'укормленае парася' – Краснап. (Бялькевіч), *пацучóк* м. 'дагледжанае парася' – Лельч. (З нар.сл.); **малое парася**: *цю́нік (цýнік)* м. – Стол. (ТС, ЖС), *чухунéц* м. – Краснап. (Бялькевіч); *асянчук* н. 'парася асенняга прыплоду' – Барыс., Слуц., Лельч., Маз. (СЦБ, ЖС, Н. сл-сць, Мат. Гом.), *вяшня́к* м. 'парася веснавога прыплоду' – Шчуч., Уздз., Клецк. (СПЗБ, НЛ,

СЦБ), *зімавік* м. 'парася зімовага прыплоду' — Ашм. (СПЗБ); **парася ў дзікай свінні**: *вепраня́* н. — Навагр. (Мат. Гродз.), *дзічанё* н. — Валож. (СЦБ).

Трус

Невялікі свойскі грызун сямейства заечых.

трус м., *тру́сік* м. памянш. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *трусь* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч), *падтру́с* м. — Лоеў. (Янкова), *кроль* м. — паўдн. р., Гродз.р., а таксама Чэрв., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом., Янкова), *кро́лік* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каро́ль* м. — Шчуч., Кам. (ЛАБНГ, Шаталава), *каро́лік* м. — Малар. (ЛАБНГ), *кро́глік* м. — Маст. (СПЗБ).

Самка: *трусі́ха* ж. — паўн. р., паўдн.р., паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трусі́ца* ж. — Паст., Тал., Астр., Шчуч., Дзятл., поўдзень Мін.р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз.), *тру́ска* ж. — спарадычна асн.мас.г. (ЛАБНГ), *кралі́ха* ж., *кральчы́ха* ж. — пераважна паўдн.р., а таксама спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ, Янкова), *кралі́чка* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *кралі́ца* ж. — поўдзень паўдн.-усх.з., Гродз.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Янкова), *краглі́ца* ж. — Маст. (СПЗБ), *каралі́ца* ж. — Ваўк. (Сцяшковіч).

Трусяня: *трусяня́* н., *трусянё* н., *трусянёнак* м.— адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *краляня́* н. — усх.-пал.р. (Мат.Гом.), *по́дтрус* м. — Лоеў. (Янкова).

Тхор

Драпежная жывёліна сямейства куніцавых з каштоўным футрам.

тхор м. — агульн., акрамя паўн. - зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Насовіч), *хор* м. — Гарад., Беш., Ваўк. (ЛАБНГ), *харок* м. — Шарк., Пол. (ЛАБНГ), *шашо́к* м. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Гарэцкі, Каспяровіч), *смярдзю́к* м. — Навагр., Лельч. (ЛАБНГ, Мат.Гом.), *хо́хлік* м. — Гродз. (Сцяшковіч).

Самка: *тхары́ха* ж. — Драг. (ЛП), *шашы́ца* ж. — Бераст. (ЛАБНГ).

Тхараня: *тхараня́* н., *тхаранё* н., *тхаро́нак* м., *тхаранёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

1.2. ДЗІКІЯ І СВОЙСКІЯ ПТУШКІ

Арол

Буйная драпежная птушка, якая мае цёмна-бурае з белымі плямамі апярэнне.

арóл м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *падарлáч* м. 'падворлік' – Брэсц. (АЛА).

Аўсянка

Пеўчая птушка, падобная да вераб'я, але з даўжэйшым, чым у яго, хвастом.

аўсянка ж. – Краснап., Стол. (ЛП, Бялькевіч), *смяцю́х* м. – зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз., ЛП, Сцяшковіч, Шаталава, Федароўскі, ПБ, ЭПБ), *пасмéцюх* м., *пасмéцюха* ж. – Малар., Маз. (ЛП, ЛАБНГ), *смяцю́га* ж. – Карэл. (ЛАБНГ), *смяцю́шка* ж. – Стол. (ЛП), *смяцю́р* м. – Лун. (Шаталава), *смéтнік* м. – Пух., Івац., Малар., Стол., Маз. (ЛАБНГ, ЛП, ЭПБ), *смятню́к* м. – Лельч. (НЛ).

Бакас, вераценнік (і розныя кулікі)

Балотная сярэдняй велічыні птушка з карычне억-бурым з вохрыстымі стракацінамі апярэннем і з доўгай дзюбай.

бакáс м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *бякáс* м. – Шум., Віц., Барыс., Чашн., Мсцісл., Івац., Саліг. (ЛАБНГ), *бэ́кас* м. – Гродз., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ), *бэ́кач* м. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *басáк* м. – Ваўк. (СПЗБ), *пéкур* м. – усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ЛП), *пéкун* м. – Лун., Люб., Пух., Жытк. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Шаталава), *пéкач* м. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *барáнчык* м., *барáн* м. – паўдн.-усх. д. (ЛАБНГ, Янкова, Дабравольскі), *бóжы барáнчык* (*баранéц*) – Іўеў., Стаўб., Лельч. (ЛАБНГ), *казá* ж. – Мёр. (ЖНС), *кóзка* ж. – Гом. (Мат.Гом), *казялёк* м. – Вілен. р. (СПЗБ), *чэ́пік* м. – Бял., Краснап. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *свербалóў* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *дудóк* м. – Пол. (ЛАБНГ), *сéйбіт* м. – Чашн. (ЛАБНГ), *пецяльгýз* м., *целягýз* м. – Малар. (ЛАБНГ), *даўганóсік* м. – Стол. (ЛП), *члóнка* ж. – Гродз. (ЖНС).

Вераценнік вялікі: *грыц* м. – паўн.р. (Каспяровіч), *грыцýк* м. – паўдн.р. (ПБ, Станкевіч), *грыца* м. – Петр. (ПБ),

грыцык м., *грачык* м. – Стол., Малар. (ЛП), *рута* ж. – Леп. (ПБ, Станкевіч), *нецег* ж. – Пін., Брасл. (Мат. Гом., ПБ), *басяк* м. – Лельч. (ПБ).

Аўдотка: *палявы кулік* – Пін., *кулік* м. – Рэч., *стрэпет* м. – Маз. (ПБ).

Ржанка: *сявец* м., *сіўка* ж., *кулік* м. – мясц. (ПБ).

Турухтан: *батальён* м. – мясц. (ПБ).

Траўнік: *краснаножка* ж., *бакас* м. – мясц. (ПБ).

Чарныш: *целягуз* м., *бакас* м. – мясц. (ПБ).

Розныя кулікі: *кулік* м., *кулік* м. – паўдн.р., паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. Гом., ЛП), *азярнік* м. – Лід. (Сцяшковіч).

Берасцянка

Невялікая лясная пеўчая птушка атрада вераб'іных; зяблік.

берасцянка ж. – паўн.р., паўдн.р. (ЛП, Каспяровіч, ПБ), *берасцянчык* м. – Лоеў. (Янкова), *махнянка* ж. – Стол. (ПБ, ЭПБ), *зяблік* м. – Стол. (ЛП, ЭПБ), *зябка* ж. – мясц. (Насовіч), *шворкун* м. – Ушацк. (НЛ), *сюркаўка* ж. – Глыб. (СПЗБ), *юрок* м. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Бугай

Буйная балотная птушка сямейства чапляў са сплюшчаным з бакоў целам, з шэра-бурым апярэннем і з доўгай тоўстай шыяй.

Бугай вялікі: *бугай* м. – Гл., Петр. (Янкоўскі, ПБ, ЭПБ), *бухала* ж., *абухала* ж. – Слуц., Смален. р. (ПБ, ЭПБ, Дабравольскі), *бухач* м. – Смален. р. (Дабравольскі), *гукаліца* ж. – Смален.р. (Дабравольскі), *гібейла* ж. – Жытк. (ПБ, ЭПБ), *гібач* м. – Стол. (ЛП), *ібут* м., *ібуць* ж. – Стол., Жытк. (ТС, ЛП), *бык* м. – Шум. (СПЗБ), *вадзяны бык* м. – Пін. (ПБ, ЭПБ), *чарэцены вол* – Жытк. (ТС), *рык* м. – Добр., зах.-бран.р. (Мат. Гом., Растаргуеў).

Бугай малы: *ваўчок* м. – Стол., Жытк., Маз. (ТС, ЛП, ПБ, ЭПБ), *ваўчок лазаны* – Стол. (ЛП), *лазнюга* м. – Петр. (ПБ, ЭПБ), *малы бугайчык* – Петр. (ПБ), *малы гібелюйчык* – Барыс. (ПБ, ЭПБ).

Бусел

Вялікая птушка з доўгай прамой чырвонай дзюбай і высокімі чырвонымі нагамі.

бусел м. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., ЛП, ПБ, Бялькевіч, Насовіч), *бусла* м. – Жытк. (ТС), *буська* м. – цэнтр.з., пал.р. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, НЛ, ЖНС, ЛП, Шаталава), *бусько* м. – Драг., Стол. (ЛАБНГ, ПБ), *бусень* м. – Брэсц., Драг., Кобр., Бяроз. (ЛАБНГ, АЛА), *бусен* (*бусён*) м. – Брэсц., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *бусня* м. – зах.-бран.р. (Растаргуеў), *бухал* м. – Стол. (ЛП), *буцян* м. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, ЭПБ, Юрчанка, Яўсееў), *буцяна* м. – Слаўг. (АЛА), *будзьян* м. – Смален.р. (Дабравольскі), *бацян* м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *боцян* м. – Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *чарнагуз* м. – зах.-бран. р. (Растаргуеў, ПБ, ЭПБ), *гарус* м. – Барыс. (ПБ), *весялец* м. – Лельч., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *весялок* м. – Капыл. (АЛА), *вясёлка* м. – Карэл. (Сцяшковіч), *аіст* м. – Ветк., Хоц., Арш. (ЛАБНГ), *клекатун* м., *клекятун* м. экспр. – Кам., Стол., Жытк. (ЖНС, ТС), *кляпечка* ж. экспр. – Стол., Жытк. (ТС).

Чорны бусел: *гайсцер* м., *гасцер* м., *гайстар* м., *айсцер* м. – усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ТС, СПЗБ, ЛП, ПБ, ЭПБ), *гарус* м. – мясц. (ЭПБ), *гайнік* м. – Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *баравік* м. – Стол. (ЛП), *чарнабусел* м. – Стол. (ЛП), *чорны бусел* (*бацян*) – Воран., Слуц., Вілен. р. (СПЗБ, ПБ), *лясны* (*дзікі*) *буська* (*бусень*) – Стол., Малар. (ЛП, ЭПБ).

Самка: *бусліха* ж. – у межах назвы *бусел* (Мат.апыт.), *бусчыха* ж. – Лях., Івац., Стол., Пін. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава), *бусліца* ж. – Воран. (ЛАБНГ), *буцяніха* ж. – Мсцісл., Бял. (Юрчанка, Яўсееў), *бацяніха* ж. – Ашм. (ЛАБНГ).

Бусляня: *бусляня* н., *буслянятка* н. памянш. – Гл., Жытк., Ганц. (СПЗБ, ТС, Янкоўскі), *бусчаня* н. – усх.-пал.р. (ТС, Мат. апыт.), *буцянё* н. – Чав. (ЛАБНГ), *буцянёнак* м. – паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

Валасянка (мухалоўка, а таксама жоўтая пліска, аўсянка).

Пеўчая невялікая птушка атрада вераб'іных з шараватым або шаравата-бурым апярэннем і доўгай тонкай дзюбай.

валася́нка ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП), *валасня́нка* ж. – Жытк. (ЖС), *валася́начка* ж. – Лаг., Лун., Лоеў. (СЦБ, ПБ, ЭПБ, Янкова), *валася́ніца* ж. – мясц. (ПБ), *валасе́нь* м. – Стаўб. (СЦБ), *валасе́нчык* м. – Лун. (ПБ, ЭПБ), *валасе́нік* м. – Уздз. (СЦБ).

Варакушка

Пеўчая птушка атрада вераб'іных з зеленавата-шэрым або бурым апярэннем і ярка-сінім горлам і грудзямі (у самца).

падсалаве́й м. – Стаўб., Уздз. (СЦБ), *салаўёў па́рабак* м. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Варона

Аселая птушка сямейства крумкачовых з шэра-чорным апярэннем.

варо́на ж. – агульн. (ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *вараня́ка* ж. – паўдн.р. (ЛП), *вараня́к* м. – Ганц. (СПЗБ), *га́йваран* м. – Івац. (АЛА).

Верабей

Невялічкая птушка з карычнева-шараватым апярэннем, якая жыве паблізу чалавека.

верабе́й м., *верабе́йчык* м. памянш. – паўн.-усх. д., спарадычна ўсх.з. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Бялькевіч), *варо́бух* м. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП), *верабя́к* м. – Шчуч. (З нар. сл.), *вру́баль* м. – Воран. (Мат. Гродз.), *ерабе́й* м. – Карэл. (НЛ), *арабе́й* м. – Гродз. р. (АЛА), *арабу́шак* м. – Іван., Бяроз. (ЛАБНГ), *арабе́йка* м. – Маз. (ЛП, ПБ), *арабе́ек* м. – Лун. (Шаталава), *арабе́шак* м. – Пін. (АЛА, НЛ, Шаталава), *рабу́шак* м., *рабу́шчык* м. – Драг. (ЛАБНГ), *гарабе́й* м. – Паням. р. (ЛАБНГ), *гарабу́х* м. – Ганц., Малар. (ЛАБНГ), *гарабе́шак* м. – Пін. (АЛА, НЛ, Шаталава), *гарабо́к* м., *гарабу́чык* м. – Івац. (АЛА, Мат. апыт.), *шво́раб* м. – Бяроз., Кобр., Драг. (ЛАБНГ, АЛА), *шварабо́к* м. – Бяроз. (ЛАБНГ), *канапля́нік* м. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, ЖС, Мат.Гом., ЛП), *канаплю́к* м. – Акц., Рэч., Петр. (АЛА, Мат.Гом.), *канапля́нка* ж. – Стол., Лельч., Петр., Калінк., Маз. (Мат. Гом., ЛП), *прася́нік* м. – Стол., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, ЛП), *прасяню́к* м. – Лельч. (ЛАБНГ), *сме́тнік* м. – Пух., Івац. (ЛАБНГ), *смятню́к* м. – Лельч.

(НЛ), *смяцюх* м. — Слон. (ЖНС), *сявец* м. — Капыл. (ЛАБНГ), *сярак* м. — Петр. (ЛАБНГ), *шарэйчык* — Іўеў. (Сцяшковіч), *падпаветнічак* м. — Лоеў. (Янкова), *падстрэшнік* м. — Карэл. (Сцяшковіч), *жыд* м., *жыдок* м., *жыдзюк* м. — паўдн.-усх. з. (ТС, Мат. Гом.); **палявы верабей**: *юрчык* м. — Маз. (ЛП), *мазурак* м. — Стол. (ЛП).

Галка

Аселая сярэдняй велічыні птушка сямейства крумкачовых з чорным апярэннем цела і шэрым—шыі і галавы.

галка ж. — агульн., за выключэннем паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Бялькевіч), *галіца* ж. — Маст., Валож., Лун., Стол. (ЛАБНГ, СЦБ, ТС, ЛП, НС, Шаталава, Насовіч, Станкевіч), *галец* м. — Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каўка* ж., *калка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Сл. Гродз., ЖС, Каспяровіч, Сцяшковіч, Шаталава, Насовіч).

Глушэц

Лясная буйная птушка сямейства цецерукоў з пярэстым апярэннем.

глушэц м. — віц.-маг. г., усх.-пал.р. (СПЗБ, ЛП, ПБ, Бялькевіч, Насовіч, Янкоўскі, Станкевіч), *глусец* м. — мясц. (НЛГ), *глушак* м. — Паст., Жытк. (СПЗБ, ТС), *глухар* м. — Стол. (ЛП), *глушэнь* м. — Смален. р. (Дабравольскі), *глушмень* м. — Краснап. (Бялькевіч), *глуст* м. —Жытк. (Мат. апыт.), *турлушка* ж. — усх.-маг.р. (Бялькевіч), *когут* м. — мясц. (ПБ, ЭПБ).

Голуб

Птушка сярэдняй велічыні з пераважна шызым розных адценняў апярэннем.

голуб м. — агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч), *галуб* (*алуб*) — пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *галубец* м. — усх.-маг.р., спарадычна ў іншых месцах (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *галубок* м. — зах.-пал. г. і поўдзень гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, АЛА).

Дзікі голуб туркаўка: *туркаўка* ж. — усх. -пал.р., паўн. р. (ТС, ЛП, Мат. Гом., Каспяровіч, ПБ), *турукалка* (*ту-*

рукóўка) ж. — Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *тýрчалка* ж., *тýрчык* м. — Светлагор. (Мат. Гом.), *турóк* м. — мясц. (Станкевіч), *турлýшка* ж. — Смален.р. (Дабравольскі), *гарля́нка* ж. — Жытк. (ТС), *гарлячóк* м. — мясц. (НЛГ), *гóлуб лазавы́* — Лельч. (ЛП).

Дзікі голуб вяхір: *вяцю́г* м. — Чэрык. (ЛАБНГ).

Дзікі голуб клінтух: *клінтýх* м. — Краснап. (Бялькевіч).

Самка: *галýбка* ж. — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Янкова), *гóлубіца* ж. — Гродз. (АЛА), *галýба* ж. — Смален.р. (Дабравольскі).

Грак

Пералётная птушка, падобная да вароны, з чорным бліскучым апярэннем.

грак м. — асн. мас.г. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Шатэрнік, Дабравольскі, Каспяровіч, Насовіч, ПБ), *грач* м.— Стол. (ЛП), *гáйваран* м. — Беластоц. р. (СПЗБ, Насовіч), *крумклáн* м. — Вілен.р. (СПЗБ), *крук малы́* — Стол. (ЛП),*чорная вараня́ка* — Малар., Драг., Лельч., Маз. (ЛП).

Птушаня ў гракоў: *грачаня́* н., *грачанё* н., *грачанёнак* м. — адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д., *гракавянё* н.— Карэл. (Сцяшковіч).

Гусь

Буйная вадаплаўная дзікая і свойская птушка.

Агульная назва: *гýсі* мн., *гусéнькі* мн. памяншь.-ласк. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат.Гродз., Бялькевіч, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.), *гы́ні* мн. — мясц. (Насовіч, Станкевіч), *цéшкі* мн. ласк.—Краснап. (Мат. Маг.), *гагатá* мн. зборн. фалькл. (Н. сл-сць), *гéгі* мн. 'парода гусей' — Дзярж., Пін., Рэч., Кір. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лабэ́ндзі* мн. 'парода гусей з гузамі над дзюбаю, японскія гусі' — Шчуч. (СПЗБ).

Самка: *гусь* ж. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (АЛА), *гýсіна* ж. — віц.-маг. г. (ДАБМ, АЛА, Мат. Маг., Шаталава, Яўсееў), *гусíна* ж. — спарадычна паўн.-зах.з. (АЛА), *гусінá* ж. — Бых. (Нар. сл-сць), *гýсыня* ж. — Лёзн., Слаўг. (АЛА), *гýска* ж., *гýсачка* ж. памяншь.-ласк. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г., паўдн.-усх. з. (АЛА, ЛП, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *гуся́* ж.

– паўн. р., Калінк., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ), *гусíха* ж. – Асіп. (АЛА), *гýсеніца* ж. – Лёзн. (АЛА), *гы́лька* ж. ласк. – Бял. (Яўсееў).

Самец: *гусáк* м., *гусачóк* м. памянш. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, Бялькевіч, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.).

Гусяня: *гусяня́* н., *гусяня́тка* н. памянш.— паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *гусянё* н. – сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *гусё* н. – Іўеў. (Мат. мін.-мал.), *гусянёнак* м. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, Насовіч, Яўсееў, Мат. апыт.), *гусёнак* м. – спарадычна паўн.-усх.д., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *гусяню́к* м. – Гродз., Воран.(ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *гусянóк* м. – Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *гусю́к* м., *гусяня́к* м. – Воран., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ, Шаталава), *вулянёнак* м. – Круп. (СЦБ), *цéцік* м. – Бял. (Яўсееў), *зюляня́ты* мн., *зю́ленькі* памянш.-ласк. – Лаг. (СЦБ).

Дзяркач

Лугавая невялікая птушка сямейства пастушковых з характэрным скрыпучым крыкам.

дзяркáч м. – паўдн. р., Ушацк., Докш., Краснап. (ЛАБНГ, ЛП, Янкоўскі, Янкова), *дзяргáч* м. – паўн. р. (ЛАБНГ, СЦБ, ЭПБ, ПБ), *дзяргýн* м. – мясц. (ПБ, ЭПБ), *драч* м. – усх. з., паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП, Бялькевіч, Каспяровіч, Янкова, Янкоўскі, Яўсееў, Насовіч), *хрусцéль* м. – мясц. (Насовіч), *карасцёлка* ж., *карасцялíца* ж. – Малар. (ЛП), *жáгарыс* м. – Вілен. р. (СПЗБ).

Дзяцел

Лясная птушка з доўгай моцнай дзюбай, якая здабывае корм з-пад кары дрэў.

дзя́цел м., *дзятлíк* м. памянш. – агульн. (АЛА, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч), *дзя́цель* м. – Гродз. р., Вілен. р. (СПЗБ), *дзя́хцел* м., *дзяхцёл* м. — зах.-пал.г. (АЛА), *дзяхтоль* м. – Беластоц. р. (СПЗБ), *яцёл* м. – Кам., Драг. (АЛА, ЛП, ЖНС), *стукáч* м. – Астр. (Сл. Гродз.), *дýблік* м. – Іўеў. (Сцяшковіч).

Жаўна: *жаўнá* ж. – агульн. (СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. мін.-мал., ЛП, ПБ, Янкова, Гарэцкі, Насовіч), *дзя́цел чóрны* – мясц. (ЭПБ).

Драфа

Буйная палявая птушка атрада жураўлепадобных з доўгай шыяй і моцнымі нагамі.

крóхва ж. – Добр. (ПБ), *дроп* м. – мясц. (ПБ, Насовіч), *гроп* м. – мясц. (Насовіч).

Дрозд

Лясная пеўчая птушка атрада вераб'іных.

дрозд м. – агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *касуцéнь* м. 'чорны дрозд' – Драг., Маз. (ЛП).

Жаваранак

Палявая невялікая пеўчая птушка атрада вераб'іных з чубком на галаве.

жáваранак м.– паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *жáваранка* ж. – пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Станкевіч), *жаварóнка* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *жáвараначка* ж. – Драг. (ЛП), *жáрванак* м. – Асіп., Гл., Акц., Светлагор., Маз. (ЛАБНГ), *жáўранак* м. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *жáўнарак* м. –Крыч., Касц. (АЛА), *жаўрóнак* м. –Лельч. (Мат.Гом.), *жаўрáнік* м. – Рас. (ЛАБНГ), *жáрванка* ж. – Старадарож., Калінк. (ЛАБНГ, АЛА), *жáрнаўка* ж. – Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жáўранка* ж. – спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СЦБ, Каспяровіч, Станкевіч), *жáўнарка* ж. – Беш., Капат., Лельч. (АЛА), *жаўрýк* м., *жаўручóк* м. – Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Станкевіч), *жаўрóнак* м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Н. сл-сць), *скаўрóнак* м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Н. сл-сць), *скарóнка* ж. – Ашм. (ЛАБНГ), *гарададóлік* м. – Лун. (Шаталава), *гарадóк* м. – Лельч. (ЛП), *целявóз* м. – Рэч. (ЛАБНГ), *трапятýха* ж. – Маз. (ЛП).

Жаўтабрушка (жоўтая пліска, а таксама аўсянка, амялушка)

Невялікая пералётная пеўчая птушка з ярка-жоўтым падбрушшам і доўгім хвастом.

жаўтабрýшка ж. – паўдн.р., Лід., Навагр. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, ПБ, НЛГ), *жаўтапýзік* м. – Стол. (ЛП), *жаўтагрýдка* ж. – Маз. (ЛП), *жаўтýшка* ж. – Браг. (Мат. Гом.), *жаўтыр* м. – Светлагор. (Мат. Гом.).

Журавель

Балотная буйная пералётная птушка з доўгімі нагамі і шыяй, з доўгай прамой дзюбай.

журавéль м., *журавéй* м., *жóравель* м., *журáўль* м. – агульн. (СПЗБ, ТС, ЛП, Бялькевіч, Яўсееў, ПБ, Мат. апыт.), *жóраў* м. – віц.-маг. г. (Бялькевіч, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч, ПБ, ЭПБ), *журáў* м., *жýраў* м. — паўн.-зах.з. (СЦБ, Сл. Гродз., Насовіч, ПБ, ЭПБ), *жур* м. – усх.-пал. р. (ТС), *вясéлік* м., *весялéц* м., *васілéц* м. – усх.-пал.р. (ТС, ЛП).

Самка: *журáўка* ж. – усх.-пал.р. (ТС, НЛГ), *жураўлíха* ж. – Мсцісл., Чач. (Мат. апыт.).

Зязюля

Лясная сярэдняй велічыні пералётная птушка, якая звычайна не ўе гнязда і кладзе яйкі ў чужыя гнёзды.

зязюля ж., *зязюлька* ж. памянш.-ласк. – агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Станкевіч), *зазýля* ж. – зах.-пал. г. (АЛА, ЛП, Шаталава), *загзýля* ж. – Пін. (ДАБМ), *заўзюля* ж., *заўзюлька* ж. памянш.-ласк., *заўзуля* ж., *заўзулька* ж. памянш.-ласк. – сл.-маз. г. (ДАБМ, АЛА, НЛГ, ЛП, Янкоўскі, Шаталава), *дзяўзюля* ж. – Капат. (АЛА), *кукýля* ж., *кукýла* ж., *кукýлечка* ж. памянш.-ласк. – пераважна пол.-мін. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛГ, Мат. Гом., Сцяшковіч, Янкоўскі, Яўсееў), *кукýлка* ж. – спарадычна пол.-мін. г. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *кукýлька* ж. – Барыс., Краснап. (АЛА, Бялькевіч), *кýкаўка* ж. – Рэч. (НЛГ), *кукóўка* ж. – Свісл. (Цыхун), *свістýха* ж. – Смарг. (Сцяшковіч).

Івалга

Пеўчая невялікая птушка з залаціста-жоўтым або зеленаватым апярэннем.

івалга ж. – Стол., Маз., Мсцісл. (ЛП, Мат. апыт.), *íлава* ж. – Стол. (ЛП), *íвал* м. – Светлагор., Лельч. (Мат. Гом.), *íвень* м. – Маз. (ЛП), *ёўкала* н. – Стол. (ТС), *жаўнá* ж. – паўдн.р. (ПБ).

Індык

Самая буйная свойская птушка атрада курыных, з вялікім разгалістым хвастом.

Агульная назва: *індыкі* (*гіндыкі*) мн. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *андыкі* (*гандыкі*) мн. – паўдн. р. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава), *ендыкі* (*вендыкі*) мн. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, Мат. апыт.), *юндыкі* мн. – спарадычна ўсх. з. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *індзюкі* мн. спарадычна ўсх.з., Дзятл., Маст., Нясв., Кобр. (ЛАБНГ), *андзюкі* (*гандзюкі*) мн. – спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *індзюры́* мн. – Брэсц. (ЛАБНГ).

Самец: *інды́к* (*гінды́к*) м., *анды́к* (*ганды́к*) м., *янды́к* (*вянды́к*) м., *юнды́к* м., *індзю́к* м., *андзю́к* (*гандзю́к*) м., *індзю́р* м. – мясц. (Мат. апыт.).

Самка: *інды́чка* ж., *анды́чка* (*ганды́чка*) ж., *янды́чка* (*вянды́чка*) ж., *юнды́чка* ж., *індзю́чка* ж., *індзю́шка* ж., *індзю́ка* ж. – мясц. (Мат. апыт.).

Індычаня: *індычаня́* н., *андычаня́* (*гандычаня́*) н., *індзючаня́* н. – паўдн.-зах.д., *яндычаня́* н., *андзючаня́* (*гандзючаня́*) н. – зах.-пал. г., *індычанё* н., *андычанё* н., *індзючанё* н. – сярэд.-бел.г., *індычанёнак* м., *індзючонак* м., *індзюшо́нак* м., *індзюшанёнак* м. – паўн.-усх. д. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.).

Канарэйка

Пеўчая птушка з ярка-жоўтым апярэннем, больш вядомая як пакаёвая.

канарэ́йка ж. – усх.-маг. р. (Бялькевіч), *кана́рка* ж., *канаро́к* м. – мясц. (Насовіч).

Каня (канюк)

Драпежная птушка сямейства ястрабіных з бурым апярэннем спіны і стракатым падбрушшам; дакучлівы манатонны крык яе нагадвае слова "піць".

ка́ня ж. – цэнтр.з. (ЛП, Мат. апыт.), *ка́нюх* м. – усх.-маг.р. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *каню́х* м. – Маст. (СПЗБ), *ко́нюх* м. – Лун. (Шаталава), *каву́р* м. – паўн.-зах.з. (СПЗБ), *са́рыч* м. – мясц. (ЭПБ), *мышало́ў* м., *мышае́д* м. – Стол. (ЛП).

Каралёк

Самая маленькая лясная птушка з шаравата-зялёным пер'ем на целе і аранжавым або жоўтым цемем.

каралёк м. — Паст. (СПЗБ), *вузёлчык* м. — Нясв. (Мат. апыт.), *блыха́* ж., *блы́шка* ж. — Стол. (ПБ), *вало́ўе во́ка* — Стол. (ПБ).

Качка

Вадаплаўная дзікая і свойская птушка з шырокай пляскатай дзюбай.

Агульная назва: *ка́чкі* мн. — паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *ву́ткі* мн. — паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *ву́твы* мн. — усх.-пал.р. (ТС, Янкоўскі, Янкова).

Самка, качка: *ка́чка* ж. — паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., Беластоц. р., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП), *ву́тка* ж. — паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Янкова, Мат. апыт.), *ву́тва* ж., *ву́таўка* ж. — заходняя частка ўсх.-пал. р. (ДАБМ, АЛА, ТС, ЛП), *ву́ціца* ж. — Гом., Лоеў. (НЛГ, Янкова), *ву́ткаліца* ж. — Стол. (ТС), *кра́хаўка* ж. эмац. — Ушац. (ЖС), *ву́ця* ж. ласк., *ву́ля* ж. ласк. — агульн. (НЛГ, ТС, Янкова, Мат. апыт.), *го́гліца* ж. ’самка ў дзікіх качак’ — Жытк. (ТС), *забі́ранка* ж. ’дзікая качка-наседка, ад якой забралі яйкі’ — Стол. (ТС).

Самец, качар: *ка́чар* м. —паўночна-заходняя частка паўдн.-зах.д.,сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., ЛП), *кача́р* м. — Шчуч., Слон. (ЛАБНГ), *ка́чур* м. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС, ЛП, Янкова, Янкоўскі, ПБ), *качу́р* м. — паўднёва-заходняя частка Мін.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, З нар. сл., Н. сл-сць, Янкоўскі), *селязе́нь* м., *селязе́нька* м. ласк. — паўн.-усх.д., спарадычна ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП, Янкова), *се́лезень* м. — спарадычна паўдн.р. (ЛАБНГ, АЛА, ЛП, Янкова), *селязён* м. — Слуц., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *се́лег* (*се́люх*) м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, ЛП, Янкова), *зелязе́нь* м. — спарадычна ўсх.-пал.р., Беш. (ЛАБНГ, АЛА, НС, Янкова), *вуця́к* м., *ута́к* м. — паўн.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, НС, Каспяровіч), *го́галь* м. — Стол. (ТС).

Качаня: *качаня́* н., *качаня́тка* н. памянш. — паўдн.-зах.д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *качараня́* н., *качараня́тка* н. памянш. — Карэл., Навагр. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ), *качанё* н., *качанётка* н. — сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА), *качачанё* н. — Пух. (АЛА), *качаранё* н. — Валож. (ЛАБНГ, АЛА), *качу́к* м. — Воран. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *ка-*

чанюк м. — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *вуцяня́* н., *вуцяня́тка* н. памянш. — спарадычна ўсх.-пал. р., Слуц., Бабр., Іўеў., Валож. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, Мат. Гродз., СЦБ, Янкова), *вуцянёнак* м. — паўн.-усх. д., зах.-бран. р. (ЛАБНГ, АЛА, Растаргуеў), *вуцёнак* м. — спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *вуцю́к* м. — Пін., Стол. (ЛАБНГ, ЖС), *ву́цька* ж. — Чэрв. (СЦБ), *гарба́ч* м. 'качаня-падлётак' — Стол. (ТС).

Назвы дзікіх качак: качка-крыжанка: *крыжэ́нь* м., *кры́жань* м. — Гом.р. (Мат. Гом., ПБ), *крыжа́к* м. — Буда-Каш., Жытк. (Мат. Гом, НЛГ, ПБ), *кры́жня* ж. — Гл., Калінк., Петр. (Янкоўскі, Мат. Гродз.), *крыжа́ха* ж. — Лоеў. (Янкова), *кра́каўня* ж. — Брасл. (СПЗБ), *кра́хаўка* ж. — Стол. (ТС), *кра́чка* ж. — зах.- бран. р. (Растаргуеў), *ква́ква* ж. — мясц. (Насовіч); **качка-чыранка**: *чыра́нка* ж. — Брасл. (СПЗБ), *цыра́нка* ж. — Гродз. (3 нар. сл., Цыхун, ПБ, ЭПБ), *чы́рка* ж. — усх.-пал. р. (ТС, ЛП, НЛ, ПБ, ЭПБ, Насовіч), *чыры́ца* ж. — Лоеў. (Янкова), *чыры́та* ж. — Стол. (НЛ, ЛП), *чырэ́ц* м. — Стол. (ЛП), *чыро́к* м. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *чыручо́к* м. — Малар. (ЛП), *плiку́н* м., *пліску́нчык* м. — паўдн. р. (Мат. Гом, ПБ, ЭПБ); **качка шэрая**: *неразнь* ж., *неразня* ж. — Браг. (ПБ); **качка-шыраканоска**: *лапано́ска* ж. — Слуц., *травянка* ж. — Браг., *саксу́н* м. — на Дняпры (ПБ), *чо́рная ву́тва* — Стол. (ЛП); **качка-нырэц**: *нырэ́ц* м. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *нурэ́ц* м., *нарэ́ц* м. — Лельч. (ЛП), *нурча́к* м. — Малар. (ЛП); **нырэц чырвонагаловы**: *сіва́к* м., *жылéц* м. — Пін., *чэрнь сівая* (*сіваплечая*) — Браг. (ПБ); *чарну́шка* ж. 'нырэц белавокі' — мясц. (ПБ), *нырэ́ц -хахлач* 'нырэц хахлаты' — Віц. (ПБ), *свірок* м. 'турпан' — мясц. (ПБ); **качка-гогаль**: *вогаліца* ж., *вагаліца* ж., *вогаль* м. — паўдн. р. (ПБ).

Кнігаўка

Невялікая лугавая і палявая птушка з высокім чубком на галаве.

кнігаўка ж. — пераважна паўн.-усх.д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч, ПБ), *кнíга* ж. — паўдн.-зах. д., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., НЛ, Нар. сл-сць, 3 нар.сл., ЛП, Шаталава, Янкоўскі, ПБ, ЭПБ), *кнігавіца* ж. — Маст. (ЛАБНГ), *кнігíкаўка* ж. — Беш. (НС), *кігíкаўка* ж. — Арш. (ЛАБНГ), *кігíчка* ж. — Бых. (ЛАБНГ), *кігіка* ж. — Жыт. (ПБ, ЭПБ), *кілічка* ж. — Шчуч. (Сцяшковіч), *кучаёк* м. — Чач. (ЛАБНГ), *ка́ня* ж. — поўнач паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *каню́х* м. — Шкл., Мсцісл. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *кíрык* м. — Касц. (ЛАБНГ),

кнёўка ж. – Астр. (Мат. Гродз.), *кібіс* м. – Віц., Лёзн., Шум., Мсцісл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *пігаўка* ж., *пігалка* ж., *пікаўка* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, Сцяшковіч), *пігіца* ж., *пііца* ж. – Ашм., Воран., Іўеў., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *півіка* ж. – Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пімпа* ж., *пімпя* ж. – Брасл., Астр. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *чыгікаўка* ж. – Лід. (Сцяшковіч), *чаіца* ж. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *чайка* ж. — спарадычна ўсх.-маг. р., паўдн. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Н. сл-сць, ЭПБ, ПБ), *чыбіс* м. – Брасл. (СПЗБ), *чубар* м. – Шчуч. (Сцяшковіч), *пiлiпéц* м. – Брасл. (ЛАБНГ).

Коршак (ястраб)

Драпежная птушка з кароткай кручкаватай дзюбай і доўгімі вострымі кіпцюрамі. Мае бурavата-рыжае апярэнне.

каршýн м. – асн. м. г. (ДАБМ, СПЗБ, АЛА, ЛН, ЛП, ПБ, ЭПБ, Бялькевіч, Шаталава, Насовіч), *кóршун* м. — спарадычна ўсх.з. (ДАБМ, ЛП), *гаршýн* м. – Чэрв. (НП), *кóршак* м., *каршáк* м., *каршачóк* м. – паўдн.-усх. з., Гродз. р., Беластоц. р. (ДАБМ, СПЗБ, ЛП, Янкова, ПБ), *каршýк* м. – Віц. р., спарадычна паўдн.-усх. з. (ДАБМ, АЛА), *я́страб* м. – пераважна ўсх. з. (ДАБМ, АЛА, ЛП), *ястрабéц* м., *астрабéц* м., *страбéц* м. – Навагр., Малар. (АЛА, ЛП), *шуля́к* м. – зах.-пал. г., поўдзень Гродз. р. (СПЗБ, АЛА, Мат. Гом., ЛП, Сцяшковіч), *шулёк* м. – Бар. (ДАБМ, АЛА), *шуля́ка* м. – Брэсц., Драг., Стол. (ДАБМ, ЛП), *шуля́н* м., *шулéнь* м. – Брэсц., Петр. (ДАБМ, АЛА), *шулáш* м. – Івац. (ДАБМ), *вагáнас* м. – Воран. (СПЗБ), *шулячóк* м. – мясц. (ЭПБ), *шулёнак* м. – мясц. (ЭПБ).

Крумкач

Чорная буйная птушка, якая жывіцца ў асноўным падлай.

крумкáч м. – пераважна цэнтр. з., Латгал. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, ПБ), *кранкáч* м. – Астр. (ЛАБНГ), *краўкáч* м. – Івац. (ЛАБНГ), *крумкáль* м. – Светлагор. (Мат. Гом.), *крумчáк* м. – мясц. (НЛГ), *грумкáч* м. – Докш., Барыс.(ЛАБНГ), *грумгáч* м. – Шарк., Мядз., Віл., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ), *грунгáч* м., *грункáч* м. – паўн. р., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі), *грымкáч* м. – Маг. (ЛАБНГ), *гругáч* м., *грукáч* м. – Лаг. (Мат. мін.-

мал., СЦБ), *груга́н* м. – пол.-мін. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Каспяровіч), *гурга́н* м. — Лаг. (СЦБ), *груга́л* м. – Мядз. (Мат. мін.-мал.), *гру́ган* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *грун* м. – мясц. (Станкевіч), *крук* м. – гродз.-бар. г., зах.-пал. г., спарадычна паўн.-зах.з., Чашн., Тал., Лёзн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, ЛП, Мат. Гом., ПБ, ЭПБ, Шаталава, Насовіч), *грук* м. – Мядз. (ЛАБНГ), *во́ран* м. – спарадычна ўсх.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ПБ, ЭПБ), *вараня́к* м. – Пін. (АЛА), *гаўро́н* м. – Іўеў. (ЛАБНГ), *грак* м. – Воран., Дзятл., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ругаўё* н. зборн. — Віл. (СПЗБ).

Круцігалоўка

Маларухомая невялікая птушка з шэрым апярэннем, якая пры спуджванні ўтварае арыгінальныя рухі шыяй і шыпіць.

круцігало́вец м. – Віц. р. (ПБ, ЭПБ), *крутагало́ў* м. – Краснап. (Бялькевіч), *крутагало́вік* м. – Стол. (ЛП, ЭПБ), *крутагало́ўка* ж. – Стол., Бял. (ЛП, Яўсееў), *крутагало́вец* м., *крутагало́віца* ж. – Пін., Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *круташы́йка* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *крута́н* м. – Браг. (Мат. Гом.), *ку́йка* ж. – Слуц. (ПБ, ЭПБ).

Курапатка

Палявая сярэдняй велічыні птушка, падобная на курыцу.

курапа́тка (*крупа́тка, курпа́тка, карупа́тка*) ж. – агульн., акрамя ўскраіны зах. з. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, ПБ), *курапа́тва* ж. – зах.-пал. г. (АЛА, ЛАБНГ, ЛП, Насовіч), *курапа́шка* ж. – Добр. (ЛАБНГ), *курапа́та* ж. – спарадычна агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Сл. Гродз., НЛ, Шатэрнік), *куро́пка* ж. – Лід. (Сл. Гродз.), *курапа́* ж. – Дзятл. (СПЗБ), *ку́рка* ж. – Маст. (Сл. Гродз.), *ку́рачка* ж. – Лельч. (ЛП, Мат. Гом.), *дзі́кая ку́рка* — Крыч. (АЛА), *пячо́рка* ж. – Хойн., Ельск. (Мат. Гом.).

Куры

Свойскія птушкі, якіх разводзяць для атрымання яек і мяса.

Агульная назва: *ку́ры* мн. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *галагу́цкія ку́ры* 'парода вялікіх курэй' – Гл., Жытк. (ТС,

Янкоўскі), *галашы́йкі* мн. 'парода вялікіх курэй з голай, без пер'я, шыяй' – Стаўб. (НС), *мінорачкі* мн. 'парода маленькіх курэй' – Дзярж. (СЦБ), *тэ́кінскія* ку́ры 'парода белых курэй' – Стол. (ТС), *баху́рчыкі* мн. 'парода курэй' – Вілен. р. (СПЗБ).

Самка, курыца: *ку́рыца* ж. – гродз.-бар. г., зах.-пал. г., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д., за выключэннем яго паўночна-заходняй часткі (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *куры́ца* ж. – паўночна-заходняя частка паўн.-усх. д., Вілен. р., Латгал. р. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. апыт.), *курыца́* ж. – Вілен. р. (СПЗБ), *ку́рца* ж. – Навагр. (ЖС), *ку́ра* ж. – сл.-маз. г., Круп., Воран. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, ЖНС, Янкова, Янкоўскі), *кура́* ж. – Верхнядзв., Чэрв., Раг., Калінк., Браг. (АЛА, СПЗБ), *курлі́га* ж. экспр. – Стаўб. (СЦБ), *ку́рка* ж. ласк. – агульн. (Мат. апыт.), *пы́лька* ж., *пы́рка* ж. ласк. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *ту́тачка* ж. памянш.-ласк. – Бял. (Яўсееў), *ку́рка-сакату́рка* (*сакацёрыка*) ж. фалькл. – Рэч. (НЛГ), *тарачу́шка* 'сакатуха' – Бял. (Яўсееў); **курыца, якая нясецца**: *нясу́шка* ж., *нясу́шчая ку́рыца* (*ку́ра*) — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *нясу́ша* ж. – Кругл. (ЛАБНГ), *нясу́шчанка* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ), *нясу́ха* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *нёска* ж. – Іўеў., Шчуч. (ЛАБНГ), *яйцано́ска* ж. – Тал. (ЛАБНГ), *кладу́шчая ку́рыца* – Гарад. (ЛАБНГ); **курыца, якая выседжвае куранят або водзіць іх**: *квакту́ха* ж., *квахту́ха* ж. – агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, ЖС, Бялькевіч, Мат. апыт.), *квактуха́* ж., *квахтуха́* ж. – гродз.-бар. г. (АЛА), *ква́ктаўха* ж. – Леп. (Мат. апыт.), *кваку́ха* ж. – усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, Бялькевіч, Мат. Гом., Яўсееў, Насовіч), *кво́кля* ж. – Лельч. (ДАБМ, АЛА, НЛ), *кво́кша* ж. – усх.-пал.р., Мсцісл., Уздз. (ДАБМ, Юрчанка), *кво́чка* ж. – спарадычна ўсх. з. (ДАБМ, Мат. Гом.), *ква́тарка* ж. – Браг. (Мат. Гом.), *дзёту́ха* ж. — паўн.-зах.з., Чэрв. р., Бярэз.р., Гродз. (ДАБМ, АЛА, Мат. мін.-мал., Шатэрнік, Янкова, Станкевіч), *дзяту́ха* ж. – Пух., Лоеў. (СЦБ, Янкова), *дзяці́ніца* ж. – Круп., Ельск. (ДАБМ), *дзяці́нніца* ж. – Віц. (Каспяровіч), *дзяці́ха* ж. – Пол. (ДАБМ), *дзяці́нуха* ж. – паўн. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч), *дзетаво́духа* ж. – усх.-пал.р., Чэрв. (ДАБМ, СЦБ, ТС, Мат. мін.-мал.), *дзецівo̍дка* ж. – Валож. (ДАБМ), *дзяці́вадка* ж. – Гом., Лоеў. (ДАБМ), *дзіцявo̍дзіца* ж. – Барыс. (ДАБМ), *куравo̍дка* ж., *курo̍вадка* ж. – гродз.-бар. г. (ДАБМ, АЛА, СЦБ, СПЗБ, Мат. дыял. сл.), *курава́дка* ж. – Смарг. (ДАБМ), *курчавo̍дка* ж. – Воран., Мін. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *куравo̍дзіха* ж. – Гл. (Янкоўскі), *куравo̍дніца* ж. – Мін., Нясв. (ДАБМ), *кураня́тніца* ж. –

цэнтр. з. (ДАБМ, АЛА, ЖНС, Мат. Гом., НС, Янкоўскі), *кураня́туха* ж. – Слуц. р. (ДАБМ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *кура́тніца* ж. – Мін., Гом. (ДАБМ, Мат. Гом.), *кура́чніца* ж. – Валож. (ДАБМ), *курча́тніца* ж. – Мін. р., Астр., Смарг. (ДАБМ, СЦБ), *курта́чніца* ж. – Мін. (ДАБМ), *піскля́тніца* ж. – пераважна паўднёва-ўсходняя частка паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, Шаталава), *скяля́тніца* ж. – Тал. (ДАБМ), *пыляня́тніца* ж. – Мін.р., усх.-пал. р., Чэрв. р. (ДАБМ, Мат. Гом.), *цыпля́тніца* ж. – віц.-маг. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гом.), *сяду́ха* ж. – Брасл., Мёр. (АЛА), *насе́дка* ж. – Дубр., Пін. (АЛА), *клапату́ха* ж. – Чэрв. (СЦБ), *кло́палка* ж. – Чэрв. (СЦБ), *клу́ха* ж. – Ушацк. (ЛАБНГ), *клу́ша* ж. – Пух. (СЦБ); **інкубатарная курыца**: *інкуба́тарка* ж. – Мсцісл. (Юрчанка), *куба́тарка* ж. – Віл. (ЖС), *куба́тка* ж. – Лаг. (ЖС), *машыно́ўка* ж. – Лаг. (СЦБ); **курыца паводле знешніх адзнак**: *чуба́тка* ж. – Мёр., Ушацк., Леп., Дзятл., Нясв., Хоц. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *вуша́тка* ж. – Паст., Бял. (ЛАБНГ), *вушла́тка* ж. – Мёр. (ЖНС), *вушла́чка* ж. – Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *хахла́тка* ж. – Ушацк. (ЛАБНГ), *шурпа́* ж. 'з раскалмачаным пер'ем' — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Станкевіч), *шурпа́тка* ж. — мясц. (Насовіч), *курду́пка* ж. 'без хваста' – мясц. (Насовіч).

Самец, певень: *пе́вень* м. – пераважна паўдн. р., паўдн.-усх.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Каспяровіч, Шатэрнік, Растаргуеў, Тарнацкі), *пяву́н* м. – Мін. р. (ДАБМ, АЛА, Каспяровіч), *пягу́нь* м. – Валож. (АЛА), *пяу́нь* м. – Гом. (НЛГ), *пяту́х* м. — пераважна паўн. р., паўн.-зах. з., гродз.-бар. г., Вілен. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Янкова, Шаталава, Тарнацкі, Мат. апыт.), *пято́к* м. – Паст. (ДАБМ), *пе́цька* м., *пе́ця* м. ласк. – віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *каба́н* м. – Ганц., Лун. (ДАБМ, АЛА, Шаталава, Тарнацкі), *ко́ґут* м. – спарадычна паўн.-зах.з. (ДАБМ, СЦБ), *кагату́н* м. – Петр. (Мат. Гом.), *сакату́н* м. – Светлагор. (Мат. Гом.); **певень вялікі, галасісты, пародзісты**: *галагу́н* м., *галапу́н* м. – Уздз. (СЦБ), *галагу́т* м. – Гл., Драг. (ЛП, Янкоўскі), *гала́н* м. – Гор. (Н. сл-сць, Мат. Маг.); *каплу́н* м. 'пакладаны певень' – Драг. (Н. сл-сць), *га́лду́к* м. 'певень, што не спявае' – Беластоц. р. (СПЗБ); **гермафрадыт**: *кура́к* м. – зах.-пал. г., Ашм. (ЛАБНГ, Шаталава), *кура́ка* ж. – Раг. (СПЗБ), *кура́ч* м. – сл.-маз. г., Ушацк., Клім., Ганц., Пруж., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. дыял. сл.), *кура́нь* м. – Гродз. (ЛАБНГ), *кура́й* м. – Паст., Гродз., Маст. (СПЗБ, Цыхун), *ку́рай* м. – Лельч. (ЛАБНГ), *курая́* ж. – паўн. р. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *кurae̋р*

Гродз. (Цыхун), *кур’я́н* м. – Стол. (ТС), *курча́к* м. – Слон. (Нар. сл-сць), *каплу́н* м. – Пол. (ЛАБНГ), *мешане́ц* м. – Ашм. (ЛАБНГ).

Кураня: *кураня́* н., *кураня́тка* н. памянш., *курчаня́* н., *курча́* н., *цыпляня́* н., *цыпляня́тка* н. памянш., *цыпяня́* н., *цыпуня́* н., *цыпля́* н., *цыпля́тка* н. памянш., *цы́пля* н., *цы́плятка* н. памянш., *цывяня* н., *цывяня́тка* н. памянш., *цве́ня* н., *чапяня́* н., *пісканя́* н., *піскля́* н., *пыляня́* н., *пыляня́тка* н. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., *куранё* н., *куранётка* н. памянш., *курчо́* н., *курчанё* н., *цыплянё* н., *пісклянё* н., *пісклё* н., *пылянё* н. – сярэд.-бел.г., *куро́нак* м., *куранёнак* м., *цыплёнак* м., *цыплянёнак* м., *цывянёнак* м., *пісклянёнак* м., *пісклёнак* м., *пылёнак* м., *пылянёнак* м. – паўн.-усх. д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, НЛГ, ТС, ЖС, НС, З нар.сл., Мат. дыял. сл., Мат. Маг., Шатэрнік, Каспяровіч, Насовіч, Бялькевіч, Янкова, Юрчанка, Яўсееў, Шаталава), *курчу́к* м. — паўн.-зах. з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Шаталава), *курча́к* м. — паўн.-зах. з., Вілен. (СПЗБ, СЦБ), *цыплю́к* м. – паўдн. р., паўн.-зах. з., Вілен. р. (ДАБМ, СПЗБ, ТС), *цыпу́к* м. – Пін. (ДАБМ, АЛА), *пісклю́к* м. — паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, ЖС), *пылю́к* м. – Мядз. (ДАБМ), *цы́тка* ж. ласк. – усх.-маг. р. (АЛА, Мат. апыт.), *ці́ўка* ж. ласк. – Стол. (ТС), *цёўка* ж. ласк. – Жытк. (ТС), *цэ́плік* м. ласк. – Лун. (Шаталава), *пы́лька* ж. ласк. – Леп., Жлоб. (Мат. Гом., Мат. апыт.), *пы́рка* ж. ласк. – паўн.-усх. д. (АЛА, Мат. апыт.); **кураня, якое выведзена ўпотай**: *самаса́дак* м., *самасе́дак* м. – усх. з. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Шаталава, Юрчанка), *самасе́й* м., *самасе́йка* м. – Жлоб., Лун. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Шаталава), *байстру́к* м. – зах.з. (ЛАБНГ, СЦБ, Шаталава), *бансю́к* м. – Маг. (ЛАБНГ), *банка́рт* м. – Пол. (ЛАБНГ), *крапі́ўнік* м. – агульн. (ЛАБНГ, СЦБ, НС, Станкевіч), *знайду́к* м. – Дзятл.(ЛАБНГ); *цяпру́к* м. ’кураня, якое яшчэ ў яйцы, зародак’ – Кобр. (НЛ), *вы́лупак* м. ’кураня, якое толькі што вылупілася з яйца’ – мясц. (Насовіч).

Ластаўка

Невялікая птушка з вузкімі вострымі крыламі, вёрткая і хуткая ў палёце.

ла́стаўка ж., *ластаве́йка* ж. ласк. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, НЛГ, Шатэрнік, Янкова, Гарэцкі, Бялькевіч, Станкевіч), *ла́стачка* ж. – Ушацк., Арш., спарадычна паўднёвы ўсход Беларусі, Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ЛП), *ластаву́шкі* мн. – Івац (ЖНС), *грано́к* м. –

усх.-пал. р., рэдка віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Насовіч, Станкевіч, Юрчанка), *гарунóк* м. – Кобр. (ЛАБНГ); **берагавая ластаўка**: *берагýлька* ж. – Лід., Астр., Шчуч., Гродз., Карэл., Бар., Пух., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., З нар.сл., ЖС), *берагавýлька* ж. – Віц., Ушацк. (ЛАБНГ), *берагарýлька* ж. – Навагр., Бял., Бых., Слаўг. (ЛАБНГ, З нар.сл.), *берагýля* ж. – Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *берагавýшка* ж. – Паст. (СПЗБ), *беражáнка* ж. – Віл., Навагр., Стаўб., Карм. (ЛАБНГ, НС, ЭПБ), *беразя́нка* ж. – Жытк. (ТС), *бірýлька* ж. – Жытк. (ТС, ЖС), *берагавáя* (*беражнáя*) *лáстаўка* — Докш., Барыс., Круп., Чэрв., Кір., Іван., Клецк., Лун. (ЛАБНГ), *берагавы́ карглáчык*, *берагавы́ каршачóк* – Гл. (ЛАБНГ), *пячýрка* ж., *пячýрачка* ж. – Карм., Рэч. (ЛАБНГ), *пячýрнік* м. – Стол. (ЛАБНГ), *пячкýр* м. – Рэч., Жытк., Стол. (ЛАБНГ, ТС, ЛП), *печары́ца* ж. – Жытк. (ТС), *печуры́чка* ж. – Лоеў. (Янкова), *нóрка* ж. – Лаг. (ЛАБНГ), *нóрнічак* м. – Іўеў. (ЛАБНГ), *нарэ́ц* м. – Пін., Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *наравáя* (*нарáтая*) *лáстаўка* – Бяроз., Астр., Драг. (ЛАБНГ), *земля́нка* ж. – Уздз., Рэч, (ЛАБНГ, ЛП), *землянáя лáстаўка* – паўн. р., Воран., Бяроз., Хойн. (ЛАБНГ), *вадзянáя лáстаўка* – Пол., Стол. (ЛАБНГ), *пясчáная лáстаўка* – Мядз. (ЛАБНГ), *дзíкая лáстаўка* – Рэч. (ЛАБНГ); **вясковая ластаўка**: *касíстая* (*лáстаўка*) – Ветк. (НЛГ); **гарадская ластаўка**: *гранóк* м. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *варанóк* м. – мясц. (ЭПБ).

Лебедзь

Вялікая прыгожая вадаплаўная пералётная птушка з белым (радзей чорным) апярэннем, з доўгай шыяй.

лéбедзь м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Насовіч, Станкевіч), *дабáд* м. – Віц. р. (Каспяровіч).

Лунь

Драпежная палявая і балотная птушка з шаравата-белым апярэннем.

лунь м. – Шум., Паст., Барыс. (СПЗБ), *шуля́к* м. – мясц. (ПБ).

Лысуха

Вадаплаўная птушка з шаравата-чорным апярэннем і голай ярка-белай плямай на лбе.

лысýха ж., *лысóха* ж. – Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *лы́ска* ж. – Светлагор. (Мат. Гом., ПБ, ЭПБ), *лазню́ха* ж., *лазнýха* ж. – Стол. (ТС), *падгáраўка* ж. – Малар. (ЛП), *лісíчка* ж. – Стол. (ЛП), *вадзянáя кýрыца* (*кýрка*) — Стол. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *дзíкая кýрачка* – Брасл., Стол. (СПЗБ, ПБ).

Ляляк (казадой)

Маленькая начная насякомаедная птушка з кароткай дзюбай і шырокім ротам.

ляля́к м. – усх.-пал. р. (ЛП, ПБ), *слукá* ж. – Салiг. (Н. сл-сць), *начнíца* ж. – мясц. (ПБ), *лéжань* м. – мясц. (ПБ), *дрэ́ма* ж. – Жытк. (ТС).

Паўлін

Дэкаратыўная вялікая птушка са стракатым апярэннем і доўгім прыгожым веерападобным хвастом (у самцоў).

паўлíн м. – агульн. (Мат. апыт.), *павýк* м. – мясц. (Насовіч, Шатэрнік,Станкевіч), *паўлю́к* м. – мясц. (Насовіч), *паў* м. – мясц. (НЛГ).

Самка: *пáва* ж. – паўн.-зах.з. (СПЗБ), *пáвіца* ж. – мясц. (Станкевіч).

Пеначка

Дробная пеўчая птушка з жоўта-зялёным апярэннем.

будаўнічóк м. – Палессе (ПБ), *будáрачка* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Перапёлка

Невялікая палявая птушка са страката-бурым апярэннем, завостранымі крыламі і куцым хвастом.

перапёлка ж. – агульн., за выключэннем часткі зах.-пал.г. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., ЛП, ПБ), *перапялíца* ж. – усх.-пал.р. (АЛА, ЛП, Мат. Гом., НЛГ), *пшэпю́рка* ж. — Гродз. (АЛА), *падпадзёмка* ж. – Стол., Лельч. (ЛП), *падпадзя́нка* ж. – Лун., Стол. (ЛАБНГ, ЛП), *падпадóм* м. – Стол. (ЛАБНГ), *падпаля́нка* ж. – Свісл. (АЛА, Шаталава), *падпалю́шка* ж. – Брэсц. (АЛА), *пасвісцёлка* ж. – Стол. (ЛП), *піхýтка* ж. – Смарг. (Сл. Гродз.), *пýцкела* ж., *пýтпе-*

ла ж. – Воран. (АЛА, Шаталава), *курапáта* ж. – Ваўк. (Сцяшковіч), *дзíкая кýрка* (*кýрачка*) – Віл., Мсцісл., Стол., Лельч. (АЛА, ЛП, Мат. апыт.), *палявáя кýрка* – Лельч. (АЛА).

Пліска

Дробная птушка з бела-чорным апярэннем і выцягнутым доўгім хвастом.

плíска ж. – асн. мас. г., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Мат. Гродз., Каспяровіч, ПБ, ЭПБ), *плíсіца* ж. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, НЛГ, Мат. Маг., Каспяровіч, Насовіч), *плíсаўка* ж. – Гродз.р., Чэрв., Саліг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *плíскаўка* ж. – Чэрв. (Шатэрнік), *плíстаўка* – Шчуч., Дзятл., Карэл., Латгал. р. (СПЗБ, Мат. Гродз., НЛ), *плíскáха* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *валасянка* ж., *валасьянка* ж. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП), *валаснянка* ж. – Жытк. (ТС), *валасяначка* ж. – Лун., Лоеў. (ПБ, ЭПБ, Янкова), *валасéнчык* м. – Лун. (ПБ, ЭПБ), *сíтаўка* ж., *сíтка* ж., *сы́тка* ж., *сы́таўка* ж. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, НЛГ, ЛГ, Янкоўскі), *сы́цінка* ж. – Петр. (ЛАБНГ), *сны́тка* ж. – Рэч. (ЛАБНГ), *стрыгýска* ж. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *трасагýска* ж. – Навагр., Кобр., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП), *трасýха* ж. – Стол. (ЛП), *трасýшка* ж. – Беластоц. р. (СПЗБ), *бóгаўка* ж., *бóхаўка* ж. – Верхнядзв., Мёр., Беш. (ЛАБНГ, НС, ЖНС), *бýкаўка* ж., *бýхаўка* ж., *бýгаўка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пастýшка* ж., *пастýшачка* ж. – Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *зямлянка* ж. – Стол. (ЛП), *абмáнка* ж. – Люб. (ЛАБНГ), *верацéйка* ж. – Паст. (СПЗБ), *цёпка* ж., *цёпучка* ж. – Драг. (ЛАБНГ, ЛП), *старнáтка* ж. – Беш. (НС), *карэ́тка* ж. – Лельч. (ЛП), *дóхтарка* ж. – Бабр. (ЛАБНГ), *жаўтабрушка* ж. 'жоўтая пліска' – Лід., Навагр., Драг., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛГ, ЛП).

Попаўзень

Маленькая птушка, якая вельмі спрытна лазіць па дрэвах уверх і ўніз галавой.

пóўзнік м. – Стол. (ЛП), *глінянка* ж. – паўдн. (ПБ), *сíвы дзятлік* – мясц. (ПБ).

Пугач

Начная драпежная птушка атрада соў.

пугáч м., *пýгач* м. – паўдн. р., гродз.-бар. г., Драг. (СПЗБ, ЛП, ПБ, Станкевіч, Мат. апыт.), *кугáч* м. – Гл. (Янкоўскі), *хухáч* м. – Лун. (Шаталава), *папугáч* м. – Стол. (ТС), *папугáй* м. – Маз. (ЛП), *хвíлін* м. – спарадычна ўсх. з. (ЛП, Мат. апыт.).

Пустальга

Драпежная птушка сямейства сакаліных, сярэдняй велічыні, з гліняна-рыжаватым апярэннем.

пýстальга ж. – Лельч. (ПБ), *пусцéльга* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *аралóк* м. – Пол., Віц. (ПБ, ЭПБ), *шулячóк* м. – Пін. (ПБ), *пістульгáн* м. – мясц. (Насовіч).

Рабчык

Невялікая лясная птушка сямейства цецеруковых з рабым апярэннем і чубком на галаве.

рабчы́к м. – усх.-пал. р. (ЛП, Янкова), *рабóк* м. – Кліч., Стол. (ТС, ЖС), *верабóк* м. – Лаг. (СЦБ), *арáбак* м. – мясц. (ПБ), *рабéц* м. – Гарад. (Каспяровіч), *гарáпка* ж. – Стол. (НС).

Сава

Начная драпежная птушка з вялікай галавой і вялікімі вачыма.

савá ж. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Янкоўскі, Мат. апыт.), *скýгалка* ж. – Лельч. (Мат. Гом.), *пáцькала* н. – мясц. (Мат. Гом.) , *пупы́р* м. – Ваўк. (Сцяшковіч).

Салавей

Маленькая шэрая птушка, якая вылучаецца вельмі прыгожым спевам.

салавéй м. – агульн. (АЛА , СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Станкевіч, Янкоўскі), *салавéйка* м. – Ганц., Капат. (АЛА), *ляскýн* м. экспр. – Гродз. (Сцяшковіч).

Саракуш

Невялікая драпежная птушка атрада вераб'іных са стракатым апярэннем і доўгім ступеньчатым хвастом.

саракапу́д м. – Стол. (ЛП), *саракапы́т* м. – Жытк. (Мат. Гом.), *жула́н* м. – Светлагор. (Мат. Гом.), *гусачо́к* м. – Маз. (ПБ), *жыдо́к* м. – Лельч. (Мат. Гом.).

Сарока

Птушка з доўгім хвастом і чорным з белым апярэннем.

саро́ка ж. – агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Станкевіч), *скі́рга* ж. – Стол. (ТС), *даўгахво́стка* ж. – Карэл. (Сцяшковіч), *чэ́каўка* ж. — мясц. (НЛГ).

Сіваваронка

Пералётная птушка з яркім зеленавата-блакітным апярэннем; сіваграк.

сівавaро́нка ж. – асн. мас. г., за выключэннем паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́вая варо́нка* – Мін. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́вая варо́на* – Гродз., Ганц., Пін., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́ўка-варо́нка* ж. – Віц. р., Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Каспяровіч, Насовіч, Станкевіч), *сівакра́кша* ж. – Бяроз. (СПЗБ), *сівара́кша* ж. – Стол. (ЛП), *сівашы́йка* ж. – Карэл., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сіваплéчка* ж. – Клім., Івац. (ЛАБНГ), *сізаваро́нка* ж. — паўн. р. (ЛАБНГ, ПБ), *сі́зая варо́нка* – Латгал. р. (СПЗБ), *сіняваро́нка* ж. – Іўеў., Мядз., Дзярж., Уздз. (ЛАБНГ), *сіняўро́нка* ж. – Вілен. р. (СПЗБ), *сіняпта́шка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *сіню́га* ж., *сіню́ха* ж. – паўдн. р. (ЛАБНГ, ПБ), *сінякра́тка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *шараваро́нка* ж. – Воран. (ЛАБНГ), *зялёная варо́на* – Латгал. р. (СПЗБ), *сівагра́к* м., *сівагра́ка* ж. – усх.-маг.р., Смален. р. (ЛАБНГ, Насовіч, Станкевіч, Растаргуеў, ПБ), *сівакра́к* м., *сівакра́ка* ж., *сівагра́ха* ж. – усх.-пал.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., ЛП, Янкова, Шаталава), *сівадра́ка* ж. – усх.-пал.р. (ЛАБНГ, ЛП), *сіва́дра* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *сівяра́ка* ж. – Маз. (ЛАБНГ), *ґра́гуш* м. – Кам. (ЛАБНГ), *ґраґо́льчык* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *кра́ска* ж. – мясц. (ПБ), *красёха* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *красо́лька* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *краснаво́льчык* м. – Чач. (ЖС).

Сініца

Пеўчая дробная птушка з лімонна-жоўтым апярэннем падбрушша і жаўтлява-зялёнай спіной.

сініца ж., *сінічка* ж. – агульн. (АЛА, ЛП, Янкоўскі), *сінюк* м., *сінючок* м. – паўн. - зах. з. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Янкоўскі), *сінічок* м., *сінчык* м. – Петр., Лоеў., Браг. (Мат. Гом., Янкова), *сіньдзік* м. – Гл. (Янкоўскі), *сівокрана* ж. – Петр. (Мат. Гом.), *снягур* м., *снягурка* ж. – Гл., Стол. (ЛП, Янкоўскі), *зімоўка* ж. – Карэл. (Сцяшковіч), *зімуха* ж. – Стол. (ЛП), *сікорка* ж. – Іўеў. (Сцяшковіч), *кракоха* ж. – Лун. (Шаталава), *ёўчык* м. – Лельч. (Мат. Гом.), *бібік* м. – Стаўб. (Мат. мін.-мал.).

Скапа

Буйная драпежная птушка сямейства ястрабіных, з буравата-белым апярэннем, жыве каля рэк і харчуецца рыбай.

скаба ж. – Маст. (ЛП, ПБ), *рыбалоў* м. – мясц. (ПБ).

Слонка

Лясная птушка з рудавата-бурым апярэннем і доўгай дзюбай; лясны кулік.

слонка ж. – агульн. (Бялькевіч, ПБ), *сломка* ж. – Маз. (ЛП, ПБ, ЭПБ), *слука* ж. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ЛП).

Снягір

Невялікая лясная птушка з кідкім ярка-чырвоным падбрушшам.

снігір м. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *снягур* м. – Карэл., Стол., Маз. (ЛП, ПБ), *снягурка* ж. – Стол. (ЛП), *снягурчык* м. – Лельч. (ЛП), *гіль* м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, Каспяровіч), *гілёк* м. – Мядз., Воран., Лід. (СЦБ, Сл. Гродз.), *краснапёрчык* м. – Светлагор. (Мат. Гом.), *папок* м. – Смарг. (Сл. Гродз.), *грачун* м. – Лід. (Сл. Гродз.).

Сойка

Лясная птушка сярэдняй велічыні са стракатым апярэннем і чорным доўгім хвастом.

сойка ж., *соя* ж. – пераважна паўдн. р., спарадычна агульн. (ЛАБНГ, ЛП), *кароза* ж., *карэза* ж. – віц.-маг. г. (Каспяровіч, Гарэцкі, Мат.Гом.).

Сокал

Драпежная птушка з цёмна-бурым у спалучэнні з белым апярэннем, моцнай дзюбай і доўгімі вострымі крыламі.

сокал м. – агульн. (Мат. апыт.), *сакол* м. – паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ, НЛГ), *аралок* м., *карагольчык* м., *чаглок* – паўн. р. (ПБ, ЭПБ), *шулячок* м. 'кобчык' – Пін. (ПБ), *кабец* м. 'кобчык' — Смален. р. (Каспяровіч), *галубятнік* м. 'дзербнік' – Слуц. (ПБ).

Стрыж

Птушка з чорным апярэннем, па велічыні крыху большая за ластаўку, з доўгімі серпападобнымі крыламі.

стрыж м. – агульн. (ЛАБНГ), *гранок* м. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *свіргуль* м. – Ушацк., Бярэз., Слаўг. (ЛАБНГ), *свірчок* м. – Зэльв. (ЛАБНГ), *пікун* м. – Стол. (ЛП), *каршачок* м. – Гл. (Янкоўскі), *рэмісь* м. – Лун. (ЛАБНГ, Шаталава).

Удод

Лясная невялікая птушка са стракатым апярэннем, веерападобным чубам на галаве і доўгай загнутай уніз дзюбай.

удод м. – усх.-маг.р., Стол., Латгал. р. (СПЗБ, ЛП, Бялькевіч, Насовіч), *удут* м. – Малар. (ЛП), *дод* м. – Стаўб. (СЦБ), *аўдот* м., *аўдут* м., *воўдат* м. – Брасл., Касц., Стол., Лельч., Маз. (СПЗБ, ЛП, Мат. Гом.), *кухач* м. – Стаўб. (СЦБ), *тукаўка* ж. – Віц.р. (Каспяровіч), *футкала* ж. – Гродз. (СПЗБ), *вутва* ж. – Драг. (ЛП), *зязюля жыдоўская* – Стол., Старадарож. (ЛП, Мат. апыт.).

Цецярук

Лясная буйная птушка з чорным (у самак – стракатым) апярэннем.

цецярук м. – агульн., за выключэннем усх.-маг. р.

(ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, Гарэцкі, Каспяровіч), *цацярлю́к* м. – усх.-маг. р. (Гарэцкі, Бялькевіч, Насовіч, Яўсееў, Мат. апыт.), *цярлю́к* м. — Чач. (Мат. Гом.), *цяру́к* м. – Латгал. р. (СПЗБ), *це́цер* м. – Чэрык. (ЛАБНГ), *кася́к* м. – Маз. (ЛП), *каса́ч* м. – Чач. (Мат. Гом.).

Самка: *цяце́ра* ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, НЛГ, Станкевіч, Янкоўскі), *цяцёра* ж. – Латгал. р. (СПЗБ), *цяце́рка* ж. – Стол. (ЛАБНГ), *цецеручы́ха* ж. – Шчуч. (СПЗБ), *цяце́рва* ж. – Стол. (ТС).

Чайка

Вадаплаўная птушка з белым у спалучэнні з чорным апярэннем і густым, шчыльным пер'ем.

ча́йка ж. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *ча́іца* ж. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *марска́я варо́на* – Гродз., Ваўк. (СПЗБ), *мэ́ва* ж. – Ваўк. (СПЗБ); **крачка**: *крач* м. – Лоеў. (Янкова, ПБ), *крачо́к* м. – Стол. (ЛП), *кра́чка* ж. – мясц. (ПБ), *кры́чка* ж. – паўдн. р. (ТС, Мат. Гом., Н. сл-сць, ПБ, ЭПБ), *кручо́к* м. – мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́лка* ж. – мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́чка* ж. – мясц. (ПБ, ЭПБ), *рыба́к* м. – Жытк. (Н. сл-сць), *ры́бітва* ж. – Брасл. (СПЗБ); **вялікая чайка**: *марты́н* м. – паўдн.-усх.з. (РБ), *рыба́к на́глы* – Жытк. (РБ); **сівая чайка**: *ба́ба* ж. – Жытк. (ТС), *ба́бка* ж. – паўн. р. (ПБ), *клыгу́н* м. – мясц. (ПБ), *марты́н* м. – Мсцісл. (ПБ).

Чакан

Лугавая дробная птушка сямейства драздовых з чорным або чорна-бурым апярэннем галавы.

е́чык м. – Мсцісл. (З нар.сл.), *вы́чык* м. – Мсцісл., Смален. р. (З нар. сл., Дабравольскі), *і́чык* м. – Светлагор. (Мат. Гом.), *во́йчык* м. – Стол. (ТС).

Чапля

Буйная птушка з шэрым або белым апярэннем, з вялікай вострай дзюбай і доўгай шыяй, трымаецца каля азёр і рэк.

ча́пля ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ПБ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч), *ца́пля* ж. – паўн.-зах. з., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз.), *валява́ха* ж. – паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ,

ЭПБ, ПБ, НС, Янкова, Янкоўскі), *каня* ж. – усх.-пал.р. (ТС, ПБ).

Самец: *чапе́ль* м. – Паст. (ЛАБНГ).

Чомга

Вадаплаўная буйная птушка са стракатым апярэннем і чорным чубам на галаве.

нырэ́ц м., *нарэ́ц* м. – паўдн. р. (СЦБ, ТС, ПБ), *нурэ́ц* м. – Лельч. (ЛП), *нырóк* м. – Жытк. (ЛП, ЭПБ), *каву́р* м., *каўр* м., *гага́ра* ж. – Пол., Леп. (ПБ).

Чыж

Лясная невялікая пеўчая птушка з жаўтлявым апярэннем і чорнай галоўкай.

чыж м., *чы́жык* м. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *чачóк* м. – Бял. (Яўсееў).

Шпак

Пеўчая сярэдняй велічыні птушка з чорным апярэннем.

шпáк м. – агульн. (ЛАБНГ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч, Растаргуеў, ПБ), *скварэ́ц* м. — спарадычна пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *скарэ́ц* м. – Стол. (ЛП).

Шчыгол

Дробная пеўчая птушка з яркім стракатым апярэннем.

шчы́гол м., *шчагóл* м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП), *шчыге́л* м., *шчаге́ль* м. – Воран., Гродз. (АЛА), *шчы́гал* м. – Стол. (ЛП), *шчы́гла* м. – паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *шчыглíк* м. – Ашм., Лун., Краснап. (АЛА, ЛАБНГ), *шчы́длік* м. – Маз., Пін. (АЛА), *шчы́льнік* м. – Івац. (АЛА).

1.3. ПАЎЗУНЫ І ЗЕМНАВОДНЫЯ

Вуж

Неядавітая змяя з шэрай, бураватай, амаль чорнай спіной, белым у чорныя плямы брухам і жоўтымі плямамі па баках галавы.

вуж м. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Шатэрнік, Насовіч, Мат. апыт.), *гуж* м. – Паням. р., зах.-пал. г., Акц., Асіп., Кліч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *уж* м. – спарадычна паўн.-зах.з., зах.-пал. г., Віц., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *юж* м. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *вужа́ка* ж., *вужа́чка* ж. памянш., *вуджа́ка* ж. – паўн.-усх. д., за выключэннем віцебскай падгрупы гаворак, Мін. р., Чэрв. р., спарадычна паўдн.-усх.з., Драг. (ЛАБНГ, АЛА, Шатэрнік, Бялькевіч, Насовіч), *гужа́ка* ж., *ужа́ка* ж. – Віл., Лаг. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС), *вужа́к* м., *гужа́к* м., *ужа́к* м. — паўн.-зах.з., Вілен. р.(ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *ву́жліс* м. – Вілен. р.(СПЗБ), *гад* м. – усх.-пал.р. (ТС, НС), *гё́бра* ж. – Валож. (СЦБ), *даўгу́н* м. – Дзятл. (Сл. Гродз.), *заскро́нец* м. – Валож. (ЛАБНГ).

Самка: *вужы́ха* ж. – Стол., Слаўг. (ТС, Мат. апыт.), *вужа́чыха* ж. – Слаўг. (Мат. апыт.).

Гадзюка

Ядавітая змяя шэрага або бурававата-шэрага колеру з цёмнай зігзагападобнай паласой уздоўж спіны.

гадзю́ка ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *гадзю́га* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гадзю́к* м. – Смарг., Брэсц., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *га́дзіна* ж. — паўн.-зах. з., усходняя частка зах.-пал. г., Маз. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС), *га́дыня* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *гад* м. – поўнач паўн.-зах. з., зах.-пал. г., Рэч. (ЛАБНГ), *га́даўка* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *вуж* м. – спарадычна Паням. р., Чашн. (ЛАБНГ), *вужа́ка* ж. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *змяя́* ж. – Гродз. р., віц.-маг. г., спарадычна зах.-пал. г. і ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жмяя́* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ), *верацé́нніца (верацё́нніца)* ж. – спарадычна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ко́мля* ж. – Хойн. (ЛАБНГ).

Самец: *круль* м. – Брасл. (СПЗБ).

Жаба, рапуха, квакша і інш.

Бясхвостыя земнаводныя жывёлы з бугрыстай, часта барадаўчатай слізкай скурай бурага, шэрага або зялёнага колеру.

Агульная назва: *жáбы* мн. – агульн., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ).

Малая жаба: *жáбка* ж., *ляжэ́нька* ж. – Краснап. (Бялькевіч), *жабýцька* ж. – Чэрв. (Шатэрнік), *жýжалка* ж. – Паст. (СПЗБ).

Жаба травяная: *жáба* ж. – агульн., за выключэннем віц.-маг. г.(ЛАБНГ, АЛА), *жáбіна* ж. адзінк. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА), *лягýшка* ж. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *ля́га* ж. – Гом. (НЛГ), *лягýха* ж. – Мёр., Шарк., Мсцісл. (ЛАБНГ), *люгáшка* ж. – спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Мат. Маг., Бялькевіч), *балаця́ная жáба* – Дзятл. (ЛАБНГ), *балóтная жáба* – Бераст. (ЛАБНГ), *сíняя жáба* – Карм. (ЛАБНГ), *азёрная жáба* — Стол. (АЛА), *халадýшка* ж. 'жаба, якой ахалоджваюць малако' – Паст. (СПЗБ).

Рапуха: *рапýха* ж. – агульн., але пераважна зах.з., Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч, Станкевіч, Тарнацкі), *рыпýха* ж. – Брасл. (ЛАБНГ), *рапýга* ж., *рыпýга* ж. — паўн.-зах.з., Люб., а таксама Вілен.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *рапóха* ж. – Ваўк. (СПЗБ), *рапéха* ж. – Пін. (АЛА), *рэ́пуха* ж., *рóпуха* ж., *рóпушна* ж. – Жытк. (АЛА, ТС), *рабýха* ж. – Ашм. (ЛАБНГ), *храпýха* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *карапýха* ж., *кóрап* м. – зах.-пал. г. (Тарнацкі), *курáпа* ж. – усх.-маг.р. (ЛАБНГ, АЛА), *курóпа* ж., *курлáпа* ж. – Гор. (АЛА), *варапáха* ж. – Карэл. (ЛАБНГ, Шаталава), *верапáха* ж. – Валож. (ЛАБНГ), *варóпаўка* ж. – спарадычна сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., ЖС), *вярэ́паўка* ж. – Чэрв. р., Сен. (ЛАБНГ, АЛА), *варóпавіца* ж. – Бераст. (ЛАБНГ), *варэ́пша* ж. – Бых. (ЛАБНГ), *лягýшка* ж. – спарадычна ўсх.з., Смарг., Іўеў., Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *лягýха* ж. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *паўзýха* ж. – Сен., Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *паўзýн* м. – Верхнядзв. (СПЗБ), *чарапáха* ж. – Гродз., Дзятл. (ЛАБНГ, Цыхун), *чараўнíца* ж., *чарадзéйка* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *балаця́нка* ж. – Лід. (Мат. Гродз.), *земляніца* ж. – Жытк. (ТС), *зялёнка* ж. – Клім. (ЛАБНГ), *зялёпуха* ж. – Слон. (НЛ), *зялёная жáба* – агульн. (ЛАБНГ), *каравáтая жáба* – Пол., Гарад., Лельч. (ЛАБНГ), *карáвая жáба* – сл.-маз.г., Бярэз., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *каралевáтая жáба* – Маз. (ЛАБНГ), *карóставая жáба* – Стаўб. (СЦБ), *прышчá-*

тая, падушо́ўняя жа́ба – Драг. (Тарнацкі), *земляна́я жа́ба* – Іўеў. (ЛАБНГ), *палява́я жа́ба* – Светлагор., Лельч. (ЛАБНГ), *падру́бная* (*падру́бняя*) *жа́ба* – Слуц.р., заходняя частка ўсх.-пал.р. (ЛАБНГ), *ша́рая жа́ба* – Шчуч. (АЛА), *рале́йная жа́ба* – Віл. (СПЗБ), *рэпа́тая* (*раба́я*) *жа́ба* – Капыл., Петр. (ЛАБНГ), *рэ́павая жа́ба* – Івац. (ЛАБНГ), *рэ́паная жа́ба* – спарадычна сл.-маз. г. (ЛАБНГ), *рэ́паная ве́дзьма* – Лельч. (ЛАБНГ).

Жарлянка: *жа́ба* ж. – пераважна ўсюды не адрозніваецца назвай ад рапух і жаб (ЛАБНГ), *вадзяна́я жа́ба* (крумкае слаўна) – Глыб., Іўеў., Добр. (ЛАБНГ), *крумка́ч* м. – Чэрв., Беластоц. р. (СПЗБ, СЦБ), *ку́каўка* ж. – Віл. (Станкевіч), *куку́ля* ж. – Чэрв. (СПЗБ), *цыру́ля* ж. – Жытк. (Мат. апыт.), *жарля́нка* ж. – Смален. р. (Дабравольскі).

Назвы жаб, якія крычаць «рыпучым» голасам: *турка́ч* м. – Уздз. (ЛАБНГ), *ту́ркалка* ж., *ту́рлушка* ж. – мясц. (Насовіч).

Квакша: *жа́ба* ж., *зялёная жа́ба* – паўдн. р. (ЛАБНГ), *свіцця́чая жа́ба* – Лаг. (СЦБ).

Апалонік: *апало́нік* м. – Мін. р., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *апало́ннік* м. – Стаўб., Ганц. (ЛАБНГ), *абало́нік* м. – Старадарож. (ЛАБНГ), *пало́нік* м. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, Насовіч), *пало́ннік* м. – віц.-маг. г., Віл., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ, Бялькевіч), *пало́днік* м. – Шкл. (ЛАБНГ), *пало́йнік* м. – паўн.р., усх.-маг. р., Віл., Маладз., Валож., Стаўб., Бабр., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Шаталава), *пало́ўнік* м. – спарадычна паўн.-зах. з., Бярэз., Латгал. р. (СПЗБ,СЦБ), *лапо́нік* м. – Маз. (ЛАБНГ), *пра́нік* м. – Свісл., Івац. (ЛАБНГ, Шаталава), *пра́ннік* м. – Круп., Кліч., Свісл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шаталава), *прач* м., *пра́чык* м. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП, НЛ), *каўшо́к* м. — Вілен.р. (СПЗБ), *галава́ч* м. – Паням. р. (ЛАБНГ, СЦБ, ЖС, Шаталава), *галава́сцік* м. – Ушацк., Леп., Карэл., Дзятл. (ЛАБНГ), *галаве́нька* ж. – Смарг. (ЛАБНГ), *крутагало́ўка* ж. – Смарг., Маладз., Валож., Гродз. (ЛАБНГ), *крута́ч* м., *крута́ха* ж. – Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жа́бка* ж. – Стаўб., Жлоб. (ЛАБНГ), *жабурнячо́к* м. – Воран. (СПЗБ), *кія́нка* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *марха́ль* м. – Кліч. (ЖС), *самту́к* м. – Воран. (СПЗБ).

Мядзянка і верацённіца

Неядавітая змяя шэрага, шэра-бурага або медна-чырвонага колеру; бязногая яшчарка буравата-шэрага колеру з цвёрдай гладкай лускай на целе.

мядзя́нка ж. – спарадычна паўн.-зах.з., Вілен.р. (СПЗБ, ЭСБМ), *медзяні́ца* ж. – Краснап. (Бялькевіч, ЭПБ), *ме́дная змяя́* – Вілен. р. (СПЗБ), *мядзя́ная гадзю́ка* – Брасл. (ЛАБНГ), *па́данка* ж. – Малар. (НЛ), *па́дальніца* ж. – Жаб. (ЛАБНГ), *пада́лец* м. – Гродз. (Цыхун), *жале́зніца* ж., *жалязні́ца* ж., *зале́зніца* ж. – Шчуч., Ваўк. (СПЗБ), *вераце́нніца* (*вераце́ніца*) ж. – спарадычна паўн.- усх.д., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *верацённіца* (*верацёніца*) ж. – Чэрв., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС), *верацёніза* ж. – Брасл. (ЛАБНГ), *верацяні́ца* ж. – Паст. (СПЗБ), *верацёльніца* ж. – Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *верацёнка* ж. – паўн.-усх.д. (Мат. апыт.), *вярцёўка* ж., *вярце́лка* ж. – Хоц., Чэрык. (ЛАБНГ), *верацённік* м. – Дзятл. (Мат. Гродз.), *вераця́ннік* м. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *верасённік* м. – Стол. (ТС), *ве́рцет* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *слі́вень* м. – усх.-маг. р., спарадычна ўсх. з., спарадычна Панямр., Чэрв. р., Мядз., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Бялькевіч, Насовіч, ЭПБ, Мат. апыт.), *слівя́нь* м. – Дзятл. (ЛАБНГ), *асліве́нь* м. – Мядз. (СЦБ), *слі́мень* м. – Ушацк., Гл., Лоеў., Уздз., Нясв., Стол., Малар. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Янкоўскі, Янкова), *сліме́нь* м. – Пол., Ушацк., Віл., Пруж., Лун. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сліма́к* м. – Мёр., Карэл., Пруж., Брэсц. (ЛАБНГ), *сляпа́к* м. – Жаб. (ЛАБНГ), *сляпе́нь* м. – Верхнядзв. (СПЗБ, Насовіч), *слі́зень* м. – Віл., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *смуж* м. – Драг. (ЛАБНГ), *гру́та* ж. – Брэсц. (ЛАБНГ), *нары́ца* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *за́вюцьтак* м. – Брасл. (ЛАБНГ).

Трытон

Хвастатае земнаводнае, якое нагадвае яшчарку.

трыто́н м. – усх.-маг. р., Ушацк. (ЛАБНГ), *вадзяна́я я́шчарка* – усх.-маг. р., паўдн. р., паўн. р., Карэл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *я́шчарка* ж. – Мёр., Хоц., Жаб. (ЛАБНГ), *кра́сная я́шчарыца* – Кобр. (ЛАБНГ), *мар'я́нка* ж. – Жытк. (ТС).

Яшчарка

Невялікі паўзун з доўгім хвастом і прадаўгаватым целам, пакрытым дробнай рагавой луской.

я́шчарка ж. – агульн., за выключэннем Гродз. р., Вілен. р., Латгал.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч), *я́шчарыца* ж. – Гродз.р., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *я́шчар* м. – Віл., Гор. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *дрэ́жынь* м. – Воран. (СПЗБ).

1.4. РЫБА І РАК

Акунь

Драпежная рыба зеленавата - жоўтага колеру з цёмнымі папярочнымі палосамі, з чырванаватымі ніжнімі плаўнікамі і калючым спінным плаўніком, жыве ў рэках і азёрах.

аку́нь м., *аку́ньчык* м. памянш. – агульн. (Мат. Гродз., З нар.сл., Мат. апыт.), *ваку́нь* м. – Смал. (СЦБ), *во́кунь* м., *акунёк* м. памянш. – пераважна ўсх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *акуне́ц* м. – паўдн.р. (ЛП, ТС), *ако́нь* м. – Лельч. (ЛАБНГ), *ку́нік* м. – Драг. (Мат. апыт.), *гарбы́ль* м. 'буйная рыбіна' – агульн. (СЦБ, Мат. апыт.), *матро́сік* м. 'невялікі акуньчык' – агульн. (Мат. апыт.).

Бычок (пясчанік, пясочнік, падкаменшчык)

Дробная прыдонная маларухомая рыба жаўтавата - шэрага колеру з бурымі плямамі па баках, жыве ў рэках на пясчаным або камяністым грунце.

бычо́к м. — мясц. (Жукаў), Жлоб. (ЖС), *песказо́б* м. – усх.-пал. р. (ТС, Мат. апыт.), *пяшку́р* м. — Чэрв. (Шатэрнік), усх.-пал. р. (Жукаў), *пундач* м. — паўн.-зах. з. (Жукаў), *ваўчо́к* м. – паўн. р. (Жукаў), *kале́ка* м. – паўн.р. (Жукаў), *аўдо́тка* ж. – мясц. (Жукаў), *ба́ба* ж., *ба́бка* ж. – мясц. (Жукаў), *шырокало́бка* ж. — мясц. (Жукаў), *галава́ч* м. – мясц. (Жукаў).

Веразуб

Буйная падобная да плоткі рыба з прадаўгаватым целам, пакрытым дробнай бліскучай луской, жыве ў рэках на глыбокіх мясцінах (вірах).

веразýб (*віразýб, верезýб*) м. — Маг. р., Гом. р., усх.-пал. р., Смален. р. — толькі ў Дняпроўскім басейне (ЭПБ, Жукаў, Дабравольскі, Усачова).

Верхаводка, вярхоўка, быстранка

Невялікая рухавая рыбка, пакрытая бліскучай луской, жыве ў верхнім пласце вады і трымаецца табункамі.

верхавóдка ж. — паўдн. р., спарадычна і ў іншых месцах (ЛП, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Усачова), *верахвóд* м., *верхавóдзік* м. памянш. — паўдн.р. (ТС, ЛП), *верхавóдзь* м. — Чэрв. (НЛ), *верхалётка* м. — паўдн.р. (ЛП), *вярхóўка* ж. — мясц. (Жукаў), *верхаплáўка* ж. — Смарг. (СЦБ), *верхалáпка* ж. — Паст., Астр. (СПЗБ), *укляя́* (*вукляя́*) ж., *уклéйка* ж. — агульн., асабліва паўн. р., усх.-маг. р. (СПЗБ, ЛП, З нар.сл., Мат. Маг., Каспяровіч, Дабравольскі, Усачова), *кляя́* ж. — Нараўл. (З нар.сл.), *клéйка* ж. — Мін. (СПЗБ), *падуклéйнік* м. — Мядз. (СЦБ), *уклéй* м. — Шчуч. (Сл. Гродз.), *аклíя* (*аклéя*) ж., *уклíя* ж., *клíя* ж. — паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *аклéйка* ж. — мясц. (Жукаў), *сяля́ва* ж., *сяля́ўка* ж., *сяля́вачка* ж. памянш. — паўн.р., усх.-маг.р. (Жукаў, Насовіч, Усачова), *сíбель* ж., *сібíль* ж. — Гом. р., усх.-маг. р., а таксама Смален.р., зах.-бран.р. (Янкова, Жукаў, Усачова), *сіня́ўка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *жыдóк* м. — паўдн.р. (Усачова), *калíнка* ж. — паўн.р. (Усачова), *блíскаўка* ж. — Стол. (НЛ), *шыш* м. — Ваўк. (СПЗБ).

Вярхоўка: *вярхóўка* ж., *сіня́ўка* ж. — мясц. (Жукаў).

Быстранка: *быстрáнка* ж., *сіня́ўка* ж., *стракáтка* ж., *ушвéйка* ж. — паўн.р. (Жукаў).

Вугор

Рыба, якая мае доўгае, падобнае да змяінага цела з невялікай прыплюснутай галавой.

вугóр м. — агульн. (ЛАБНГ, З нар.сл.), *вýгар* м. — агульн. (ЛАБНГ), *угóрыч* м. — захад Віц.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл.), *угóраш* м. — Паст. (ЛАБНГ), *угóрак* м. — Мёр. (Мат. апыт.), *бугóр* м. — Карм. (ЛАБНГ), *даўгáр* м. — Астр. (СПЗБ), *вангóр* (*ангóр, вынгóр, вангóш*) м., *вэ́нгар* (*вэ́нгер*) м. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЖС, Мат. Гродз., Цыхун).

Галавень

Буйная рыба з шырокай патоўшчанай галавой і спіной, амаль круглым тулавам, пакрытым буйной жаўтавата-серабрыстай луской, з аранжавымі буйнымі плаўнікамі і чорным па краі хвастом, жыве на перакатах у рэках.

галавéнь м. – усх.з. (Шатэрнік, Мат. апыт.), *галавáч* м. – цэнтр. з., зах.з. (СЦБ, ЖС), *галóвень* м. – Нараўл. (З нар. сл.), *клень* м. – Астр., Іўеў., Навагр. (СПЗБ).

Гаркушка (гальян, гарчак)

Невялікая рыбка з вераценападобным целам стракатай зеленавата-залацістай афарбоўкі па баках, жыве ў крынічных, чыстых рачулках.

гаркýша ж., *гаркýшка* ж. 'гальян (звычайны і азёрны)' — Мін. (Мат. апыт.), *сіня́ўка* ж. – Чэрв. (ЛАБНГ), *курмя́ўка* ж. – Гродз. (Цыхун), *аўдóтка* ж., *вудóдка* ж. – Краснап., Чэрык. (Бялькевіч, Насовіч), *красáўка* ж., *гаркýша* ж., *маля́ўка* ж., *скамарóх* м., *залатóўка* ж., *аўдóтка* ж., *крумéла* ж., *фарэ́лька* ж. і інш. – мясц. (Жукаў).

Гарчак звычайны: *гарчáк* м. – Слуц. (Усачова), *гарчы́ца* ж., *гаркýшка* ж., *альшáнка* ж., *пýкас* м., *смярдзю́ха* ж., *сталéтка* ж. – мясц. (Жукаў).

Ёрш

Дробная рыба сямейства акунёвых з калючкамі ў ніжніх плаўніках і ў плаўніку на спіне; цела цёмна-шэрага колеру, пакрыта сліззю.

Ёрш звычайны (а таксама і насар): *ёрш* (*ерш, ерж, ірш*) м. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, З нар.сл.), *яршáк* м., *яршýн* м. – Стол., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *джэрш* м., *жэрш* м., *жэ́ршык* м. памянш. – зах.-пал. г. (ЛП, Мат. апыт.), *ажгíр* м., *ажгýр* м., *аджгýр* м., *ужгýр* м., *яджгáр* м., *яджгíр* м., *яжгýр* м., *ячгýр* м., *яжжýр* м. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Мат. мін.-мал., Сцяшковіч, З нар.сл., Жукаў), *іжджá* м., *ажджэ́й* м., *ажджáй* м. – Круп. (ЛАБНГ, СПЗБ), *джгíр* м., *джы́гір* м. – Мін. (СЦБ, Мат. мін.-мал., ЭПБ), *саплíвец* м., *сапля́к* м., *саплю́к* м., *сапéль* м. – паўдн.р. (ЛАБНГ, ТС, ЖС, ЖНС, З нар.сл.), *смаркáч* м. – Петр., Нараўл. (З нар.сл., Мат. Гом.), *слізýн* м., *слізунéц* м., *слíнявец* м. – паўдн.р. (ЛП), *слю́нька* м. – Чэрык., Краснап.,

Лоеў. (ЛАБНГ, Янкова), *слюнцяй* м. – Рэч. (ЛАБНГ), *бабка* ж. – Нараўл. (З нар.сл.), *бабы́р* (*бабу́р*) м. – паўдн. р. (ЛП, Янкова), *біржс* м. – Нараўл. (З нар.сл.), *ваўчо́к* м. – Навагр., Стаўб., Бярэз. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., СЦБ), *пу́ўка* ж. – Леп. (ЛАБНГ), *курме́ль* м. – Сен., Кругл. (ЛАБНГ, Мат.Маг.), *кале́ка* м. – Кругл. (Мат. Маг.), *калю́чык* м., *калю́чка* ж. – Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *ца́рык* м., *цар* м. – паўдн.р. (Жукаў).

Ёрш-насар: *астрамы́с* (*астраму́с*) м., *астраму́сік* м. памянш. – Жытк. (ТС), *чырано́с* м. – Маг. р., Гом. р. (Жукаў), *наса́р* м., *біручо́к* м. – мясц. (Жукаў).

Жэрах

Драпежная буйная рыба сямейства карпавых, з прагоністым, падціслым з бакоў целам, пакрытым дробнай светлай луской, і з шырокім ротам.

бялі́зна ж., *белізна́* (*белюзна́, белезна́, білізна́, блізна́*) ж. – Маг. р., Гом. р., паўдн.р., а таксама Смален.р. (ЛАБНГ, ЛП, Н. сл-сць, З нар.сл., ЭПБ, Жукаў, Дабравольскі, Усачова), *бялю́га* ж. – паўдн. р. (ТС, ЛП, Шатэрнік, Жукаў), *бялу́га* ж. – мясц. (Жукаў), *бе́лесць* ж., *бе́лест* м. – Маг.р., Смален.р. (Жукаў, Усачова), *жараспе́р* м., *жарасель* м., *жараствень* м., *жарствіль* м., *жарасцьвель* м., *жэрасць* м., *жывасцёр* м. – паўн. р., а таксама Смален. р. (Жукаў, Шатэрнік, Дабравольскі, Усачова), *жэрах* м. – Гом.р. (Усачова), *шаштапёр* м. – Смален.р. (Дабравольскі), *шараспе́р* м. — паўн.-зах.з., Смален.р. (Жукаў, Дабравольскі), *беласпе́р* м., *белашпе́р* м., *белашпёр* м., *дзеляспёр* м. — паўн.-зах. з. (СПЗБ, ЖС, Жукаў, Усачова), *бо́лень* м. – Астр. (СПЗБ), *гане́ц* м. — паўн.-зах.з. (Усачова), *конь* м. – Маг.р. (Усачова).

Карась

Рыба з кароткім целам, пакрытым цёмна-залацістай або цёмна-серабрыстай луской, водзіцца ў вадаёмах з воднай расліннасцю і ілістым дном.

кара́сь м. – агульн. (СПЗБ, З нар.сл., ЛП, Янкоўскі, Мат. апыт.), *крась* м. – усх.-маг.р. (Юрчанка, Мат. апыт.), *ка́рпік* м. 'срэбны карась' – паўдн.р. (ЛП).

Карп

Рыба з шырокім целам, пакрытым буйной луской (і без лускі), якую разводзяць і вырошчваюць у сажалках, штучных вадаёмах; культурная разнавіднасць сазана.

карп м. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Мат. апыт.), *кáрпа* м. – Слаўг. (Мат. апыт.), *кóрап* м. – паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *сазáн* м. – паўдн. р.(Жукаў).

Колюшка (трохыголкавая і дзевяцііголкавая)

Дробная рыба з трыма або дзевяццю калючкамі на спіне, а таксама па баках і на брушку.

калю́шка ж. – Астр., Воран. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *рагáтка* ж. – Іўеў., Бераст., а таксама Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сцяшковіч), *рагýлька* ж. – мясц. (Жукаў), *казá* ж. – Пол. (Мат. апыт.), *ваўчóк* м. — мясц. (Жукаў).

Краснапёрка

Рыба, падобная да плоткі, але з жаўтавата-залацістай або серабрыстай луской і ярка-чырвонымі плаўнікамі.

краснапёрка ж. – агульн. (СПЗБ, ЛП, З нар.сл., Усачова, Мат. апыт.), *краснапёра* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р. (СПЗБ), *краснапёруха* ж. – паўдн.р. (ЛП), *краснавóчка* ж. – мясц. (Жукаў), *красýля* ж. – Смален. р. (Дабравольскі), *крáсаўка* ж. – Пол., Ушацк. (НС, З нар.сл.), *укрáсліца* ж. – Гарад. (НЛ), *чырвонапёрка* ж. — Дзятл. (Мат. Гродз.), *чарэ́муха* (*царэ́муха*) ж. – паўдн.р. (ЛП), *чарнýха* ж., *чармнýха* ж. , *чарнóха* ж. – Маг.р., Гом.р. (Жукаў), *чарналю́га* ж. – Гом. р. (Жукаў), *калíнаўка* ж. – паўдн. р. (ЛП).

Лешч

Буйная рыба з шырокім плоскім целам.

Буйная рыба гэтага віду: *лешч* м. – агульн. (СПЗБ, ТС, З нар.сл., Каспяровіч, Бялькевіч, Драздовіч, Жукаў, Усачова, ЭСБМ, Мат. апыт.), *ляшч* м. – Вілен.р., зах.-бран. р. (СПЗБ, Растаргуеў).

Назвы па часе нерасту: *красавíк* м. – Жытк. (Мат. Гом.), *вярбóвік* м., *вéрбавік* м. — паўн.-зах.з., а таксама Лоеў. (Жукаў, Янкова), *лазóвік* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *кала-*

савік м. – Пол. (З нар.сл., Жукаў), *юр'евік* м. – Маг.р. (Жукаў), *мікольнік* м. — паўн.-зах.з., паўдн.р. (Жукаў, Усачова), *яблaневік* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў, Усачова), *калоснік* м. – Брасл. (Усачова), *сіняк* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чаромушнік* м. – паўн.р. (Жукаў), *бярозавік* м. – паўн.р. (Жукаў), *лапушнік* м. – Брасл. (Усачова), *садовік* м., *сінюк* м. – мясц. (Жукаў), *чароха* м. – Смален. р. (Дабравольскі).

Гусцяра, а таксама і лешч (звычайна невялікі): *гусцяра* (*усцяра*) ж., *гусцёрка* (*усцёрка*) ж., *гусцярва* ж., *усцюр* м. — паўдн.р. (Усачова), *гусцёрына* ж. – паўн. р.(СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., Жукаў, Усачова), *сцёрка* ж. – паўн.р. (Жукаў, ЭПБ), *лускар* м. – паўн. р. (ЛАБНГ), *лупар* м. – Маг.р. (Усачова), *лускерка* ж.—паўн. р. (Усачова), *ласкурына* ж. – Пол. (З нар.сл.), *ласкірка* ж. – паўн. р. (Жукаў, Мат. апыт.), *пласкірка* ж. – паўдн.р. (ЛП, Жукаў), *ласкір* м., *пласкір* м., *ласкутoк* м. – Чэрык. (Бялькевіч, Усачова), *пласкуха* ж. – Гл. (Янкоўскі), *лескаўка* ж., *леска* ж., *ляскуха* ж., *плескаўка* ж., *блескаўка* ж., *падлеска* ж. – паўдн. р.(ЛАБНГ, ЛП), *ляска* ж., *ляскаўка* ж. – паўдн. р.(ЛП, Мат. Гом., Усачова), *лешчаўка* ж. – паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП), *ляшчук* м. – паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП), *падляшчоўка* ж. – паўдн.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЛП, З нар.сл.), *падлешчык* м. – пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Жукаў), *крупель* м., *кругель* м., *круглік* м. — зах.-пал. г. (ЛП, ТС), *кромпль* м. – паўн. р. (Жукаў), *сухашчэпка* ж. – Чэрык. (ЛАБНГ), *сухарэбрыца* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *сухарэба* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р.(Усачова), *губар* м. – мясц. (Жукаў), *лётка* – паўн.р. (Каспяровіч, Жукаў, Усачова), *сівуха* – паўн. р. (Жукаў).

Сінец: *сіньга* ж., *сінец* м. – паўдн.р. (ЭПБ, Жукаў), *кляпец* м. – паўдн.р. (Жукаў), *лескаўка* ж. – усх.-пал.р. (ЛП).

Белавочка: *белавочка* ж., *кляпец* м., *глазач* м., *лупар* м., *сінец* м., *сіньга* ж. — паўдн. р. (Жукаў, ЭПБ, ЛЛБ, Усачова), *губар* м. – мясц. (Жукаў), *сопа* ж. – паўдн. р. (ЛП), *касатка* ж. – паўдн. р. (ТС, ЛП).

Лінь

Рыба з брускаватым целам, пакрытым дробнай зеленавата-залацістай луской і густой слізззю, жыве ў зарасцях воднай расліннасці.

лін м., *лінь* м., *лінок* м. памяншн., *лінік* м. памяншн. — агульн. (СПЗБ, ЛП, СЦБ, НЛ, З нар.сл., Насовіч,

Шатэрнік, Каспяровіч, Бялькевіч, Янкоўскі, Шаталава, Усачова), *лень* м. — Гарад. (НЛ).

Назвы па часе нерасту: *ільнік* м. — Смален. р. (Дабравольскі), *наліўнік* м. — Смален.р. (Дабравольскі), *калінік* м. — паўдн.р. (Усачова), *альхóвік* м. — Смален. р. (Дабравольскі).

Мінога

Невялікая рыбападобная жывёліна з целам шэрага колеру без лускі, формай нагадвае чарвяка і жыве ў рэчках на дне, закапаўшыся ў чысты пясок.

вýгрыца ж., *угрыца* ж. — Гродз., Уздз. (ЛАБНГ, Сл. Гродз., Жукаў), *гýгрык* м. — Жытк. (ТС), *верацёнка* ж., *верацённіца* ж., *верацéннік* м. — Маг.р., Гом.р. (СПЗБ, Жукаў, Мат. апыт.), *сік* м., *сікла* ж., *сікóлка* (*сікóўка*) ж., *сíкаўка* ж. — Маг., Бых., Петр. (ЖНС, Мат. Гом., Мат. апыт.), *мінóга* ж. — Астр. (СПЗБ), *вяртýх* м. — Раг. (СПЗБ), *свíга* ж. — Гродз. (Мат. апыт.), *піскýн* м.— Смален.р. (Дабравольскі), *уюн* м., *уюнчык* м., *юравіца* ж., *мянёга* ж. — мясц. (Жукаў).

Мірон

Буйная рыба з доўгім цыліндрычным целам зеленавата-жоўтага колеру, пакрытым лускай, з вусамі пад рылам; жыве ў рэках у мясцінах з хуткім цячэннем, трымаючыся на дне.

мірóн м. — Маг.р., Гом.р. (Жукаў, ЛЛБ, Н.сл-сць), *марэ́на* ж., *марóна* ж. — паўдн. р. (Жукаў, ЛЛБ, Н.сл-сць), *келб* м., *гелб* м., *марскí келб* (*гелб*) — паўн.-зах.з. (Жукаў, ЛАБНГ, ЛЛБ, НЛ), *вусáч* м., *вансáч* м. — агульн.(СЦБ, ЛЛБ, Мат. апыт.).

Мянтуз

Драпежная рыба, якая жыве ў халодных чыстых рэках і азёрах, трымаючыся на дне сярод камянёў і карчоў, з круглаватым падоўжаным целам з шэрай зеленаватай скурай у цёмных плямах, пакрытай вельмі дробнай лускай.

мянтýз м., *мянтýс* м., *мінтýз* м., *мінтýс* м., *мантýз* м. — агульн., пераважна ўсходняя частка Віц. і Маг. р., захад Гродз. р., паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл., Бялькевіч, Насовіч), *мянёк* м. — цэнтр. з., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз., Янкоўскі, Бялькевіч), *мень* м. — пераважна

паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, Мат.Гом., Янкова, Каспяровіч), *калéка* м. – поўнач цэнтр. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз.,З нар.сл., Сцяшковіч, Каспяровіч), *мяк* м., *мняк* м. — Гродз., Ваўк. (СПЗБ, Сцяшковіч), *вя́гал* м., *вя́гел* м., *вя́гала* м. – поўнач паўн.-зах.з.(ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *гру́мжа* ж. – Смарг. (Сл. Гродз.), *бала́ба* ж., *бала́бушка* ж. – Слаўг., Бых. (ЛАБНГ, ЖНС), *ро́пуха* ж. – Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *малька́ч* м. – Навагр. (СПЗБ), *налі́м* м. – Мсцісл., а таксама Латгал.р. (СПЗБ, Бялькевіч).

Падуст

Рыба з круглаватым падоўжаным целам з цёмна-зялёнай спіной, серабрыстымі бакамі, з чырванавата- жаўтлявымі плаўнікамі, жыве ў рэках і трымаецца табуном.

паду́ст м. – усх.з. (Жукаў, Усачова), *паду́ста* ж. – паўн. р. (СПЗБ, Каспяровіч, Усачова), *паду́зда* ж. – Астр. (СПЗБ), *цы́рта* ж., *ці́тра* ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, Жукаў), *сіг* м., *сі́га* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *свінка* ж., *свінюк* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чарнапу́з* м. — паўн.-зах.з. (Жукаў), *чарнако́л* м. – паўдн. р. (Жукаў), *астраму́с* м. – паўдн. р. (Усачова, гл. *Ёрш*), *пясча́нка* ж. ’малы падуст’ – Смален.р. (Дабравольскі).

Плотка

Невялікая рыба з нешырокім, прыплюснутым з бакоў целам, пакрытым серабрыстай луской, з цёмна-зеленаватай спінкай, ружовымі плаўнікамі, жыве ў рэчках і азёрах табунамі.

пло́тка ж., *платві́на* ж., *платві́ца* ж. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Насовіч, Бялькевіч, Мат. апыт.), *плаці́ца* ж. – агульн., але пераважна паўдн.р. (ЛП, ТС, ЛЛБ, Жукаў, Усачова), *платва́* ж. зборн. — агульн. (СПЗБ, ЛЛБ, Жукаў, Усачова, Мат. апыт.), *плоць* ж. зборн. – агульн., але пераважна паўдн.р. (ЛП, СПЗБ, НЛ, ЛЛБ, Мат. Маг., Сцяшковіч, Насовіч), *абля́к* м. – паўдн. р.(ЛП, ТС, З нар.сл., Усачова), *во́бліца* ж. — паўн.-усх.з. (Янкова, Жукаў), *тара́н* м. – Чэрв., Слаўг. (Каспяровіч, Мат. апыт.), *чуба́к* м. – усх.-маг.р. (Насовіч); **буйная плотка**: *кара́ўка* ж. – паўдн.р. (ЛП), *караваха* ж. – мясц. (Жукаў), *таўстако́ра* ж., *таўстако́рка* ж. – паўдн. р. (ТС), *я́брынь* ж. – зах.-пал. г. (ЛП), *ба́ба* ж., *ба́біца* ж., *бу́бліца* ж. – паўдн. р. (ЛП, ТС); **дробная плотка і розная іншая падобная да яе рыба**: *вязёнка* ж. ’нейкі від

плоткі' — Шкл. (З нар.сл.), *днянка* ж. — паўдн. р.(ЛП), *ябразь* ж. — паўдн. р. (ЛП), *краснагла́зка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛЛБ, Усачова), *краснапёрка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛЛБ, Усачова), *пласку́ха* ж. — Пух. (Шаталава), *плашчы́ца* ж. — Гродз. р. (Усачова), *сіню́ха* ж. — паўн.р. (Усачова), *кле́йка* ж. — паўдн. р. (ЛП), *пло́тачка* ж. — усх. з. (Мат. апыт.), *плацігушка* ж. — Смален. р. (Дабравольскі), *язёва* (*краснапе́ра, лешчо́ва, кара́ва*) *пло́тка* 'невялікі язь (краснапёрка, лешч)' — паўдн. р. (ЛП, ТС, ЛЛБ), *ку́бар* м. — Гродз. р. (Усачова), *аўдо́тка* ж. — Маг.р. (Усачова).

Назвы па часе нерасту: *бяро́заўка* ж. — паўдн.р. (ЛП), *альхо́ўка* ж. — паўдн.-усх. з. (Жукаў).

Пячкур

Невялікая рыба з верацёнападобным целам, пакрытым буйной луской, з бурай спінкай і жаўтавата-серабрыстымі бакамі з папярочнымі плямамі, з вусікамі па баках рота, жыве ў рэках і азёрах, трымаючыся на пясчаным дне.

пячку́р м., *пяшку́р* м., *пяску́р* м., *пяска́р* м. — агульн. (ЛАБНГ, ДСБ, ЛП, З нар.сл., Янкоўскі), *пяхту́р* м. — Чэрык. (Мат. Маг.), *келб* м., *кялбу́н* м., *кялбу́х* м., *кялба́* ж. зборн. — паўн.-зах.з., Гродз.р. (СПЗБ, СЦБ, НЛ, Сцяцко, Сцяшковіч, Цыхун, Жукаў), *коўб* м., *ко́ўбік* м., *ко́блік* м., *каўбу́н* м., *ко́ўбель* м., *ско́блік* м. — паўдн.р. (СПЗБ, НЛ, ТС), *курме́ль* м., *круме́ль* м. — паўн. р.(ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, НС, З нар.сл., Каспяровіч, Жукаў, Усачова), *шара́к* м. — Лаг. (СПЗБ), *чвыра́к* м. — Капат. (СПЗБ), *сіке́рка* ж. — Астр. (СПЗБ), *кручо́к* м. — Гродз. (Цыхун), *васказо́б* м. — Лоеў. (Янкова), *пескаво́д* м. — Жытк. (Палессе), *гнілапу́зь* м. — Жлоб. (ЖС), *піскі́ж* м. — усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *дудо́рга* ж., *стаўпе́ц* м. — паўдн. р. (Жукаў), *поўх* м. — паўдн. р.(ЛП), *со́пурха* ж., *со́пуха* ж., *сно́пурха* ж. — паўдн. р. (Палессе).

Рак

Беспазваночная, пакрытая панцырам прэснаводная жывёліна з вялікімі клюшнямі каля галавы і мускулістым хвастом, які звычайна называецца шыйкай, жыве ў норах, карчах, на дне, пад камянямі.

рак м. – агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *арáк* м. – Пол. (Мат. апыт.), *рачанéц* м. фальк. – Карм. (НЛГ), *вýсель* м. метаф. – Браг. (Шаталава).

Рапушка

Невялікая рыба з выцягнутым, сціснутым з бакоў целам, шэравата-блакітнай спінкай, белаватымі бакамі, плаўнікамі і хвастом, якая водзіцца ў некаторых азёрах Беларусі.

сялява ж., *сяляўка* ж. — паўн.-зах.з., а таксама Латгал. р. (СПЗБ, Насовіч), *сільва* ж. – Віл. (СПЗБ), *сіньгá* ж. – Беластоц. р. (СПЗБ), *рыпус* – мясц. (Жукаў).

Рыбец

Рыба з умерана падоўжаным целам, шэра-блакітнай спіной, светлымі бакамі і жаўтаватымі плаўнікамі, пакрыта буйной шчыльнай луской, водзіцца пераважна ў рэках Балтыйскага басейна.

цырта ж., *цытра* ж. — паўн.-зах.з. (Жукаў, Усачова, Мат. апыт.), *падýства* ж., *падýст* м. – паўн. р. (Жукаў, Усачова), *сігá* ж., *сігá салóвая* – мясц. (Жукаў), *рыбéц* м. – Маг. р. (Жукаў), *малінаўка* ж. 'рыбец, які нерастуе ў час цвіцення маліны' – паўн.р. (Усачова).

Сліжык

Галец, невялічкая з круглым целам рыба з тонкай скурай без лускі, жаўтавата-шэрага або сінявата-шэрага колеру з мноствам больш цёмных плямак па баках і на светлых плаўніках, жыве ў чыстых крынічных рачулках, трымаючыся на дне ў зарасцях водных раслін.

сліжык м., *сліж* м., *сліжýк* м. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Мат.Гом., Бялькевіч), *курмéль* м. – паўн. р.(ЛАБНГ, Усачова), *рóпуха* ж. – Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ЛС), *снопáр* м. – Стол. (ЛАБНГ), *рапýшка* ж. – Саліг. (Н. сл-сць), *галéнь* м. – Мін. (Мат. апыт.), *лягéнь* м. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *піскýн* м. – паўн. р.(ЛАБНГ), *піскіж* м. – Мсцісл., Чав., Хоц. (ЛАБНГ), *кялбáн* м. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *кялбáч* м. – Лёзн. (ЛАБНГ).

Сняток

Дробная рыбка з верацёнападобным целам, буравата-зялёнай спіной, серабрыстай паласой па баках, бясколернымі плаўнікамі, вялікім ротам, жыве ў некаторых азёрах Балтыйскага басейна.

стынка ж. – паўн.р. (Насовіч), *стынка* ж., *устынка ж.* – мясц. (Жукаў).

Сом

Вялікая драпежная рыба з зусім цёмным або цёмным жаўтавата-зялёным колерам скуры без лускі, вялікай прыплюснутай галавой з шырокім ротам з вусамі па баках, маленькімі вачамі, жыве ў рэках і азёрах.

сом м., *сómік* м. памянш., *самóк* м. памянш. – агульн. (СПЗБ, З нар.сл., Мат. апыт.).

Стронга

Вельмі жвавая рыба са зграбным, падобным да тарпеды целам з чырвонымі і чорнымі крапінамі на скуры, водзіцца ў чыстых крынічных рачулках.

фарэ́ль ж. – агульн. (Мат. апыт.), *стронг* м., *стронк* м. – паўн.-зах.з. (СПЗБ, Мат. апыт.), *пстрóнга* ж.*, пястрýшка* ж. – мясц. (Жукаў).

Судак

Драпежная рыба з падоўжаным целам, доўгім рылам, зеленавата-шэрай спіной, белым брухам, папярочнымі цёмна-бурымі палосамі па баках, шчыльнай луской, бледна-жоўтымі плаўнікамі, жыве на дне ў рэках і азёрах.

судáк м. – агульн. (СПЗБ, З нар.сл., Мат. апыт.), *круглáк* м. – мясц. (Насовіч).

Уюн

Невялікая рухавая рыба з падоўжаным целам з бура-жоўтай скурай з трыма цёмнымі палоскамі па баках, пакрытая дробнай лускай, з вусікамі над ротам, жыве ў травяністых вадаёмах са стаячай вадой і ілістым дном.

уюн (*вуюн, ваюн, віюн, в'юн, юн, юнь*) м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., Бялькевіч, Растаргуеў), *вілюн* м. — Калінк. (ЛАБНГ), *піску́н* м. — паўн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, З нар.сл., Усачова), *піску́р* м. — Гродз., Маст., Шчуч., Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *піску́ж* м., *піскі́ж* м. — Круп., Мсцісл. (ЛАБНГ, Насовіч), *пішча́ль* м. — Докш., Віл. (ЛАБНГ), *сліж* м., *слі́жык* м. — Гродз., Смарг., Віл., Мядз., Маладз. (ЛАБНГ, Цыхун), *кроўж* м. — Віл. (ЛАБНГ), *громш* м. — Смарг. (СПЗБ), *ба́гнік* м. — мясц. (Насовіч).

Харыус

Невялікая рыба з яркім залацістым бліскучым целам з рэдкімі цёмнымі плямкамі, высокім стракатым спінным плаўніком, чырвонымі і фіялетавымі бакавымі плаўнікамі, жыве ў чыстых хуткаплынных рэках басейна Нёмана.

ліпе́нь м. — паўн.-зах.з. (СПЗБ, СЦБ), *хар'юз* м., *ліпе́нь* м., *ліпе́ня* ж. — мясц. (Жукаў), *тапарэ́ц* — паўн.-зах.з. (Жукаў).

Чахонь

Рыба з выцягнутым вузкім целам, пакрытым серабрыстай дробнай луской, з прамой спіной і выпуклым брушкам, з накіраваным уверх ротам, жыве ў рэчках басейна Дняпра.

чахо́ня ж., *чахо́нь* ж. — Бых., Лоеў., Нараўл., Лельч. (ЛАБНГ, З нар. сл., Янкова), *чэ́шка* ж. — мясц. (ЭПБ, Насовіч), *ша́бля* ж., *каза́* ж., *сялёдка* ж. — мясц. (ЭПБ, Жукаў).

Шчупак

Драпежная рыба з доўгім выцягнутым тулавам шэразялёнага або бурага колеру ў плямах, з вялікай сплюснутай галавой, з шырокай зубастай пашчай, жыве ў рэках і азёрах.

шчупа́к м. — агульн., але пераважна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, З нар.сл., Каспяровіч, Шатэрнік, Бялькевіч, Тарнацкі), *шчупа́ка* ж. — Лаг. (АЛА), *шчу́ка* ж. — агульн., але пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, З нар.сл., Тарнацкі), *кажу́шак* м., *кажу́шка* ж., *кажу́хна* н. паведіч., *кажу́шша* н. паведіч. — Лельч., Жытк., Стол. (АЛА, ТС, НЛ, ЛП, З нар. сл., Н. сл-сць), *ба́рак* м. 'вялікі шчупак' — Жытк. (ТС), *падо́нак* м. 'донны шчупак' — Чэрв. (СЦБ),

жабя́к м. 'кароткі тоўсты шчупак' — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *крыжня́к* м. 'буйны шчупак' – Дзятл. (ЖС), *жа́бнік* м. 'доўгі і тонкі шчупак' – Дзятл. (ЖС); **невялікі шчупак**: *жарлю́к* м. – Жытк. (ТС), *жагла́к* м. – Светлагор. (Мат. Гом.), *жа́гаўка* ж. – Нараўл. (З нар.сл., Мат. Гом.), *зеляпа́к* м. – Жытк. (ТС), *лаба́ч* м., *лабо́к* м. – Стол. (ТС), *сіня́ўка* ж. – Дзятл., Гл., Лун., Жытк., Лельч., Хойн. (ТС, Мат.Гом., Сцяшковіч, Янкоўскі, Тарнацкі), *сіняпо́рац* м. — Стол. (ТС), *сінчу́к* м. – Петр. (Мат. Гом.), *сіню́к* м. – Стаўб. (СЦБ), *гала́х* м. – Стол. (ТС), *штыне́ц* м. – Карэл. (ЖС), *спіцу́н* м. – Жытк. (ТС).

Самка: *шчу́ка* ж. – агульн. (ЛАБНГ), *кажу́шка* ж. – Жытк. (ТС).

Назвы па часе нерасту: *марцо́ўка* ж. – Пол. (З нар.сл.), *апрэ́леўка* ж. – Пол. (З нар.сл.).

Шчыпоўка

Невялікая рыбка, вельмі падобная да сліжыка, з такой жа афарбоўкай скуры, не пакрытай луской, жыве ў чыстых рачулках у зарасніках водарасцяў на дне.

се́каўка ж. – Карэл. (З нар.сл.), *се́чка* ж. – Жытк. (ТС), *ку́ська* ж. – Стол. (ТС), *сякушка* ж., *куса́чка* ж., *сікалка* ж., *то́чка* ж., *каза́* ж. — мясц. (Жукаў).

Язь

Рыба, падобная да галаўня, але з больш шырокім целам, невялікай галавой, малінавымі брушнымі плаўнікамі, з цемнавата-залацістай лускай на баках, жыве ў буйных рэках.

язь м., *я́зік* м. памянш., *язёк* м. памянш. – агульн. (СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Дабравольскі, Усачова, Мат. апыт.), *язю́к* м., *язючо́к* м. памянш., *язю́чка* ж. памянш. – паўдн. р. (СПЗБ, ЛП, З нар.сл.), *яз* м. – Брасл., Астр. (СПЗБ), *пад'языч* (*пад'я́зіч*) м. – Дзятл., Саліг., Лельч. (НЛ, НС), *пад'я́зік* м. – Мядз., Пух., Нараўл. (СЦБ, ЛП, З нар. сл.), *вязь* м., *бялі́зна* ж., *пад'я́зік* м. – мясц. (Жукаў, ЭПБ).

Ялец

Невялікая рыба з прагоністым целам, сціснутым з бакоў і пакрытым серабрыстай лускай з блакітным адцен-

нем, з шэравата-жаўтаватымі плаўнікамі, жыве пераважна ў рэчках, у мясцінах з чыстым цвёрдым дном, а таксама ў чыстых азёрах.

ялéц м. – агульн. (СПЗБ, Каспяровіч), *я́лац* м. — Іўеў., Гродз. (Мат. Гродз., Цыхун), *стаўпéц* (*стаўбéц*) м. – паўдн. р. (ЛП, Н. сл-сць), *стóўбік* м. – Нараўл. (З нар.сл.), *ляльчýг* м. – Хойн. (Мат.Гом.), *ялец* м., *яльчык* м., *клянёк* м., *стаўпéц* м. – мясц. (Жукаў).

1.5. НАСЯКОМЫЯ І НІЖЭЙШЫЯ

Авадзень

Двухкрылае насякомае, лічынкі якога паразітуюць у целе жывёлы.

авадзéнь м. — паўн.-зах.з., цэнтр. з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *авадзён* м. – Капыл., Слон., Навагр., Клім., Свісл., Крыч. (АЛА, ЛАБНГ, Н. сл-сць, Бялькевіч, Шаталава), *абадзéнь* м. – Маладз., Пін., Стаўб. (АЛА, ЛАБНГ), *абадзён* м. – Зэльв. (АЛА), *валадзён* м. – Гродз.р. (СПЗБ, З нар. сл.), *вадзéнь* м. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА, Бялькевіч, Яўсееў, Насовіч), *вóвудзень* м. – Карэл. (АЛА, Шаталава), *авáд* м. – Старадарож., Саліг., Гл., усх.-пал.р., паўдн. р., Мёр., Паст. (АЛА, ЛАБНГ, НС, З нар. сл., Янкоўскі), *гавáд* м. – Пін. (Шаталава), *гіль* м. – Гродз.р. (АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава, Цыхун), *бонк* м. – Воран. (СПЗБ, АЛА, Шаталава), *бóнка* ж. – Гродз.р. (Сцяшковіч), *бомк* м.– Свісл. (Цыхун),*бóмка* ж. – Іўеў. (Сцяшковіч), *бамчáк* м. – Іўеў. (Сцяшковіч), *жужáк* м. – Чэрв.(СПЗБ), *здрок* м. – Пух., Старадарож., Лях., Ганц., Верхнядзв., Уздз. (СПЗБ, СЦБ, НС, Шаталава), *здрык* м. – Рэч. (НС), *здрак* м. — Браг. (АЛА), *строк* м. – Карэл., Кір., Пін., Шчуч. (ЛАБНГ, НС, Н. сл-сць, Цыхун), *гез* м. — Беластоц. р. (СПЗБ), *гедз* м. – Маз. (З нар. сл.), *гелáз* м., *гілёз* м. – Гродз. р. (Цыхун), *зык* м. – Віл., Лаг., Чэрв., Жлоб. (СПЗБ, Мат. Гом.), *зыг* м. – Валож. (СЦБ), *зы́каўка* ж. – мясц. (Насовіч), *кзык* м. – мясц. (Насовіч), *дрык* м. – Чэрык. (Бялькевіч), *кручóк* м. – Воран., Шчуч., Смарг., Паст. (СПЗБ), *бірзгела* ж. – паўн.-зах.з. (СПЗБ), *бры́згаўкі* мн. — Верхнядзв. (СПЗБ), *дундары́* мн. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *авадзьé* н. зборн. – Капыл., Ганц. (СПЗБ, З нар.сл.), *говы́ддзе* н. зборн. – Драг. (ЛП), *аваднéча* ж. зборн. – Гом. (НЛГ).

Аса

Перапончатакрылае джалячае насякомае з яркім паласатым брушкам, якое корміцца павукамі, насякомымі і іх лічынкамі, нектарам і пылком раслін.

аса ж. – Старадарож., Люб., Смарг., Глыб., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *асва́ ж.* – паўн. і часткова паўн.-зах. з.(ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Насовіч, Бялькевіч, Дабравольскі), *о́сва* ж. – Віл., Докш. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *во́сва* ж. — Лаг., Дубр., Гор., Слаўг., Карм. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Мат. апыт.), *во́спа* ж. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Мат. апыт.), *во́сма* ж. – Валож. (СЦБ), *о́ксва* ж. – Валож. (СЦБ), *во́скла* ж. – Віл., Паст. (СПЗБ), *во́сла* ж. – Віл., Кругл. (ЛАБНГ), *васла́* ж. – Віл. (СПЗБ) , *важва́* ж . – Астр., Маладз. (АЛА, СПЗБ), *акспа́* ж. – Паст. (ЛАБНГ), *вы́сва* ж. – Смален. р. (Дабравольскі), *во́сял* м. – Маладз. (ЛАБНГ), *асвя́нка* ж. – Мядз. (ЛАБНГ), *шу́ршала* ж. – Воран. (ЛАБНГ), *ра́бка* ж. – Стол. (ТС).

Блыха

Маленькае паразітычнае бяскрылае насякомае-крывасмок; скочка.

блыха́ ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Бялькевіч), *блох* м. — зах-пал. г., спарадычна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., СЦБ), *блашчы́ца* ж. – Гл., Старадарож. (Янкоўскі, Мат. апыт.), *ско́чка* ж. – Слуц., Нясв. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал.), *скачы́ха* ж. – Капыл., Стаўб. (ЛАБНГ, АЛА, Нар. сл-сць), *скаку́н* м. – Чэрв., Смарг., Лях., Мядз. (АЛА, СПЗБ, ЖС, Шаталава), *скацу́к* м. – Карэл. (ЛАБНГ), *скі́чка* ж. – Смарг. (ЛАБНГ, СПЗБ).

Вадамерка

Вадзяны клоп рыжаватага колеру, які хутка і лёгка слізгае па паверхні вады.

за́йчык м. – усх.-маг. р., Смал. р. (Мат. апыт., Дабравольскі).

Вош

Дробнае насякомае, якое паразітуе на целе чалавека і жывёл.

вош ж. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Шатэрнік, Насовіч, Гарэцкі), *во́шына* ж. – Гор., Дубр., Шкл., Пол., Рас. (АЛА), *вашан* м. 'маленькая вош' – Мёр. (НС), *вашано́к* м. памянш. – Ваўк. (СПЗБ), *не́тра* ж. – Бяроз. (Шаталава).

Гніда 'лічынка вошай': *гні́да* ж. — агульн. (СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Мат. апыт.), *глі́нда* ж. – Воран. (СПЗБ).

Вусень

Лічынка матыля, падобная на чарвяка, з некалькімі парамі ног.

ву́сень м. – Мін. р., сл.-маз. г., усх.-маг. р., Гом. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Мат. апыт.), *ву́сеніца* ж. – спарадычна Гродз.р., Валож., Лаг., Лёзн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *ву́сельніца* ж. — Дзятл., Іўеў., Рэч. (ЛАБНГ, ЖС), *ву́шальніца* ж. – Свісл. (АЛА, Шаталава), *ву́са* ж. – Кір. (ЛАБНГ), *гу́сень* м. – Івац., Ганц., Саліг., Лун., Пін., Стол. (ЛАБНГ, ТС, Мат. мін.-мал.), *гу́сеніца* ж. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *гуся́нка* ж. – Івац. (ЛАБНГ, АЛА), *чарвя́к* м. – паўн.-усх.д., Гродз. р. (ЛАБНГ, АЛА), *чарвя́* н. зборн. — Дзярж. (Мат. мін.-мал.), *раба́к* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Сл. Гродз., Шаталава), *начні́ца* ж. 'чорны кудлаты вусень' – Гродз. (Федароўскі).

Гліст

Чарвяк, які паразітуе ў арганізме чалавека або жывёлы.

глі́ст м. – Жытк., Леп., Старадарож. (ТС, Мат. апыт.), *раба́к* м. – зах.з., а таксама цэнтр. з. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., Янкоўскі, Каспяровіч).

Жук

Насякомае з жорсткім надкрыллем.

жук м., *жучо́к* м. памянш. – агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *жу́жла* ж. – паўн.-зах. з. (СПЗБ, СЦБ, Гарэцкі), *бужу́к* м. – Воран. (СПЗБ), *бужу́ль* м. – Вілен.р. (СПЗБ), *жука́р* м. – Гродз. (СПЗБ).

Гнаявік: *гная́к* м. – Дзятл. (ЖС), *нары́ўнік* м. – Ветк. (Шаталава), *наво́знік* м. – Лаг. (Шаталава), *гнаяві́к* м. – Брасл., Мсцісл. (СЦБ, Мат. апыт.), *жужа́к чо́рны* — Паст. (СПЗБ).

Даўганосік: *слóнік* м. — Браг., Рэч., Раг. (Мат. Гом.).

Жужаль: *жýжалка* ж. — Валож., *жýжаліца* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Караед: *швед* м. — Касц., Драг. (Мат. Маг., ЛП, Каспяровіч), *караéд* м. — Свісл. (СПЗБ), *шáшаль* м. — Дзятл., Жытк. (ТС, Мат. Гродз.).

Здрок

Авадзень, якога вельмі баяцца каровы і коні.

здрок м. — сл.-маз. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Нар. сл-сць), *здрэк* м. — Кам. (ЛАБНГ), *здракáн* м. — Пін. (ЛАБНГ), *здрач* м. — Драг. (ЛАБНГ), *строк* м. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *стракá* ж. — Івац. (ЛАБНГ), *стракáч* м. — Пін. (ЛАБНГ), *зык* м., *зы́каўка* ж. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *гіз* м. — Карэл., Стаўб. (ЛАБНГ), *гез* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *гíзаўка* ж. — Глыб. (ЛАБНГ), *бы́заўка* ж., *бíзаўка* ж. — Верхнядзв., Брасл., Шарк., Мёр. (ЛАБНГ), *гнíдаўка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *гнíдніца* ж. — Гор. (ЛАБНГ), *гіль* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *сляпéнь* м. — Шум., Віц., Брасл., Круп., Краснап., Браг. (ЛАБНГ), *сляпéц* м. — Бых. (ЛАБНГ).

Камар

Маленькае двухкрылае насякомае-крывасмок з тонкім прадаўгаватым цельцам і доўгім хабатком.

камáр м. — агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *камарня́* ж. зборн. — Чэрв., Старадарож., Драг. (СПЗБ, НЛ, ЛП), *камарэ́ча* ж. зборн. — Гл., Гом., Пін., Лях. (СПЗБ, Янкоўскі, Мат. Гом.), *камарнéча* ж. зборн. — Лоеў. (Янкова), *таўкýнчыкі* мн. 'від камароў' — Шчуч. (Мат. Гродз.).

Кароўка божая

Жучок чырвонай, жоўтай або белай афарбоўкі з плямкамі.

карóўка бóжая — агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., ЖС), *бóгава карóўка* — Гродз. р., Чач., Касц., Краснап. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Бялькевіч), *бóгава цялýшка* — Маладз. (ЛАБНГ), *мурóўка* ж. — Мёр. (Шаталава), *карóўка-мурóўка* (*марóўка*) — Глыб., Рас., Мёр., Гор., Чач.,

Добр. (ЛАБНГ, АЛА), *ко́ўка-муро́ўка* – Шкл. (ЛАБНГ, АЛА), *бага́ўка* ж. – Пол. (АЛА), *каро́ўка - бага́ўка* (*буго́ўка*) – паўн. р. (ЛАБНГ, АЛА), *бо́жка-каро́ўка* – Клім. (ЛАБНГ), *каро́ўка-буро́ўка* — Віц., Шум., Карм. (АЛА, ЛАБНГ), *каро́ўка-буру́шка* — Чач. (ЛАБНГ), *бу́ркаўка-каро́ўка* – Тал. (ЛАБНГ), *каро́ўка* ж. – спарадычна паўн.-усх. з., Пруж., Бераст. (ЛАБНГ, АЛА, ЭПБ), *бе́драк* м. – Кобр., Малар. (ЛАБНГ), *бядро́нка* ж. – Гродз.р. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *ве́драк* м. – Драг., Іван. (ЛАБНГ, ЖС), *вядро́нка* ж., *ведране́ц* м. – Шчуч. (АЛА, СПЗБ), *ядро́нка* ж., *ядране́ц* м. – Гродз., Маст., Шчуч.(ЛАБНГ, АЛА, Цыхун), *ядро́нец* м. – Гродз. (СПЗБ), *ядра́нка* ж. – Маст. (ЛАБНГ, АЛА), *е́драйка* ж. – Маст. (ЛАБНГ, АЛА), *е́дрына* ж. – Гродз. (СПЗБ), *я́дзерка* ж. – Нясв., Навагр., Свісл., Карэл., Лях. (ЛАБНГ, АЛА, ЖС, Мат. мін.-мал.), *я́дзерка-па́дзерка* — Зэльв. (ЛАБНГ, АЛА), *пе́трык* м., *пятро́* м. — сл.-маз. г., а таксама ўсх. частка зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *пятру́шка* м. – Мядз., Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *петрачо́к* м. — Докш., Асіп. (ЛАБНГ, АЛА), *пётра-па́ўла* – Брасл. (ЛАБНГ, АЛА), *пе́драк* м. – Іван. (ЖНС), *петра́нка* ж. – Ваўк. (Сл. Гродз.), *пятру́шачка - ду́шачка* – Брасл. (Шаталава), *пятру́к-пятру́к* – Вілен. р. (СПЗБ), *хве́дар* м. – Драг. (ЛАБНГ), *хве́дарка* м. – паўдн. р. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ), *хадо́рка* ж. – Кліч. (ЛАБНГ, АЛА), *пе́ндарка* м. – Старадарож. (ЖНС), *андрэ́йка* м. – Уздз., Бых., Смал., Маладз., Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *андрушо́к* м. – Віл., Гор. (ЛАБНГ), *андрэ́йка-бра́тка* 'вялікая божая кароўка з чорнымі кропкамі' – Бярэз. (ЛАБНГ, АЛА), *андрэ́йка-купарэ́йка* – Пух. (ЛАБНГ, АЛА), *андрэ́йка-салаве́йка* – Бярэз. (Мат. мін.-мал.), *андрэ́йка-бажо́к* – Лаг. (ЖС), *божжа андрэ́йка* – Лаг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *іва́нька* ж. – Круп. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́дарка* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *кандра́цька* м. – Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бра́тка - кандра́тка* – Бярэз. (Мат. мін.-мал.), *паго́дка-яго́дка* — Лаг. (Шаталава), *матру́нка* ж. – Капыл. (ЛАБНГ, АЛА), *матру́на-кало́да* – Брэсц. (Шаталава), *хадо́рка* ж. — Кліч., Круп. (ЛАБНГ, АЛА), *со́нейка* н. – Жытк., Карэл., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *сэ́рданька* н.– Пруж. (Шаталава), *зазу́лька* (*зоўзу́лька*) ж. — Жаб., Стол. (ЛАБНГ), *зазу́ля-каву́ля* – Жаб. (Шаталава), *кало́да* ж., *кало́дачка* ж. – Нясв., Ваўк., Лід., Пін., Пруж. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *кало́да-баго́да* – Кам. (Шаталава), *ба́бачка-каро́бачка* – Брэсц. (Шаталава), *канарэ́йка-бо́жачка* — Леп. (ЛАБНГ, АЛА), *мура́шка-пумпа́шка* – Гарад., Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пумпару́шка-рыбу́шка* – Воран. (ЛАБНГ, АЛА), *ба́бушка-ра́бушка* – Воран. (Шаталава),

пе́дурка-се́дурка — Кам. (ЛАБНГ, АЛА), *сэ́ндарка-пе́ндарка* — Кобр. (ЖС), *шчо́дрык* м. — Драг., Іван. (ЛАБНГ, АЛА), *жук-пятру́к* — Беластоц. р. (СПЗБ), *про́шка-рабо́шка* — Віц. (ЛАБНГ, Шаталава), *наго́дачка-паго́дачка* — Лаг. (Шаталава), *по́лік* м. — Гродз. (ЛАБНГ, АЛА), *бо́брык* м. — Стол., Брэсц. (ЛАБНГ, ТС), *барбу́ха* ж. — Віл. (ЖС, Шаталава), *карбачо́к* м. — Плешч., Лаг. (ЛАБНГ, АЛА), *ляпо́шачка* ж. — Гор. (АЛА), *ляпо́шка* ж. —Лаг. (ЛАБНГ), *казу́лька* ж. — Лун. (ЛАБНГ, АЛА), *мало́тка* ж. — Гродз. (ЖНС), *чыбру́шка* ж. — Брэсц. (ЖС), *рачы́шнік* м. — Шчуч. (ЛАБНГ), *міска́лік* м. — Стол. (ЛАБНГ), *анцю́н-паланцю́н* — Мядз. (ЛАБНГ), *страказа́* ж. — Лаг. (ЛАБНГ), *барабу́ха* ж. — Віл. (ЛАБНГ), *па́церка* ж. — Ваўк. (Сл. Гродз.), *чэ́чар* м. — Саліг. (ЛАБНГ), *дзянча́к* м. — Лях. (ЛАБНГ, АЛА), *па́ва* ж. — Мёр. (Шаталава), *караго́да* ж. — Кам. (Шаталава), *кле́мка* ж. — Мядз. (Шаталава), *дра́нчык* м. — Слуц. (Шаталава), *пале́тка* ж. — Віл. (Шаталава).

Клешч

Невялікае членістаногае насякомае класа павукападобных, якое паразітуе на целе чалавека, жывёлы, а таксама на раслінах.

клешч м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *кляшня́к* м. — Шчуч. (СПЗБ), *кляшчо́к* м. — Паст. (СПЗБ).

Клоп

Невялікае насякомае-паразіт, якое корміцца крывёю жывёл і чалавека.

Клоп пасцельны: *клоп* м. — паўн.-усх. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат.Гродз., Бялькевіч), *кало́п* м. — Віл. (ЛАБНГ), *кла́п* м. — Стол. (ЛАБНГ), *блашчы́ца* ж. — паўдн.-зах. д. і ўсх. частка зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, СЦБ, НЛ, З нар.сл., Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Янкоўскі, Цыхун, Сцяшковіч, Шаталава), *блу́ска* ж., *плу́ска* ж. — заходняя частка зах.-пал.г. (ЛАБНГ, АЛА), *плю́ска* ж. — спарадычна зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Тарнацкі, Цыхун), *плю́сква* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *блыха́* ж. — цэнтр. частка паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ).

Клоп расліннаедны: *смярдзю́х* м., *смярдзюха́* (*смярдзю́ха*) ж., *смяджу́ха* ж., *смярдзю́шка* ж., *смярдзю́чка* ж., *смярдзю́хаўка* ж., *смярдзя́чка* ж., *смярдзе́нка* ж. — спара-

дычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Сл. Гродз., Насовіч), *бздзюль* м., *бздзіль* м., *бздуль* м., *бзьжзюль* м., *бздзю́ля* ж., *бздзю́лька* ж., *бздзю́ха (бздзюха́)* ж., *бзду́ха* ж. – Маг. р., Гом. р., Мін. р., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, Каспяровіч, Бялькевіч, Насовіч), *смыро́дніца* ж. – Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *ваню́чка* ж. – Ушацк., Нясв., Краснап., Чач. (ЛАБНГ, СЦБ), *ваню́ха* ж. – Светлагор., Лун. (ЛАБНГ), *блыха́* ж. – спарадычна цэнтр. частка паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *блашчы́ца* ж. – спарадычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *плюска́* ж., *плюсква́* ж. – Астр., Ашм., Іўеў., Гродз., Ваўк., Брэсц. (ЛАБНГ), *плу́сква* ж. — Кобр. (ЛАБНГ), *плу́ска* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *блу́сква* ж. – Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *ско́чка* ж. — Бар. (ЛАБНГ), *пікша* ж., *біксды́кша* ж. – Рэч. (ЛАБНГ).

Клоп вадзяны: *верхаву́шка* ж. – Стол. (ТС).

Конік

Насякомае, якое скача і стракоча крыламі.

ко́нік м. – паўдн.-зах.д., паўн. захад Мін.р. (АЛА, СПЗБ, Янкова), *казёл* м., *казяло́к* м. — паўн. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Станкевіч), *казёльчык* м. – Воран. (АЛА), *казе́льчык* м. – Гом.р., Смарг. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Шаталава, Янкова), *казе́ль* м. – Лёзн. (АЛА), *казю́лька* ж. – Свісл. (АЛА), *казю́ля* ж. – Стаўб. (СЦБ), *казлю́к м.* — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *ко́злік* м. — зах.-пал. г. (АЛА, Шаталава), *ко́зка* ж. – Івац. (АЛА), *кузне́ц* м., *кузне́чык* м. – спарадычна віц.-маг. г. (АЛА), *кава́лік* м. – Бяроз. (АЛА), *кавалёк* м. – Бар. (СПЗБ), *скаку́н* м. – Гродз., Стол. (АЛА), *скачо́к* м. — паўдн.-усх.з. (АЛА), *сыку́н* м. – Бых. (АЛА), *свіргу́н* м. – Брэсц. (АЛА), *свірсту́н* м. – Брэсц. (АЛА), *страле́ц* м. – Дубр. (АЛА), *страказа́* ж., *страко́зка* ж. – Жытк. (АЛА), *сара́нка* ж. – Стол. (ТС), *трашо́к* м. – Вілен. р. (СПЗБ), *барада́ч* м. – Іўеў. (Сл. Гродз.), *жы́тнік* м. 'конік зялёны' — Уздз. (СЦБ).

Матылёк

Насякомае з дзвюма парамі крылаў, пакрытых пылком рознага колеру, ад якога залежыць іх афарбоўка.

матылёк м., *маты́ль* м. – паўдн. - зах. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *маты́лік* м., *маты́льчык* м., *мяты́лік* м. – Бяроз., Іван., Ганц., Пін. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *маты́лка* ж., *маты́лька* ж. – Гродз. р., зах.-пал. г. (ЛАБНГ,

АЛА, СПЗБ), *матылячка* ж. – Бераст. (ЛАБНГ), *матэлка* ж. – Шчуч. (АЛА), *мятлік* м., *мятлічак* м., *мятлічка* ж. – пераважна паўн. частка паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *мятлачак* м. – Віц. (ЛАБНГ), *мятлак* м., *мякла́ша* ж. – Гарад., Шум. (ЛАБНГ, АЛА), *мятлу́х* м. – Віц. (Каспяровіч), *мятлу́шка* ж., *мятлу́ха* ж. — паўдн. частка паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС, Каспяровіч, Яўсееў, Гарэцкі, Юрчанка), *мятлышка* ж. – Віц. (Каспяровіч), *мятлу́ха* ж. – Лід. (Сл. Гродз.), *мятлю́шак* м. – Бых. (ЛАБНГ), *ба́бка* ж. – зах. частка ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА), *ба́бачка* ж. – зах.частка ўсх.-пал. р., спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, АЛА), *папяльну́ха* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *папяню́х* м. – Малар. (ЛАБНГ), *цяро́шка* ж. – Бял. (Яўсееў, Насовіч), *царо́хаўка* ж. — зах.-бран. р. (Растаргуеў), *перапёлка* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА), *пітaлі́шка* ж. – Паст., Астр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кацярэ́жка* ж. – Ветк. (Мат. Гом.), *ве́дзьма* ж. 'вялікі матылёк цёмнага колеру' – Гродз. (Цыхун), *смяртэ́льнік* м. 'начны матылёк' – Іўеў. (Сл. Гродз.), *цьма* ж. 'маленькі начны матылёк' – Гродз. (Сл. Гродз., Цыхун).

Моль

Вельмі малы матылёк атрада лускакрылых, вусень якога нішчыць шарсцяныя тканіны, збожжа і інш.

моль ж. – агульн. (СПЗБ, Янкоўскі, Бялькевіч), *мо́ля* ж. – мясц. (Насовіч).

Мурашка

Невялікае насякомае атрада перапончатакрылых, якое жыве вялікімі калоніямі.

мура́шка ж. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч, Каспяровіч, Насовіч), *мураве́й* м. – агульн. (АЛА), *мура́ш* м. – Гом.р., Бял. (Мат. Гом., Яўсееў), *мураве́ль* м. – Маз. (АЛА, Шаталава), *му́раха* (*мура́ха*) ж. – Бяроз., Драг., Брэсц. (АЛА, З нар.сл., Шаталава), *му́рава* ж. – Стол. (ТС), *кама́шка* ж. – Лоеў. (Янкова), *мураўё* н. зборн. – Бар. (СПЗБ), *мурахаўё* н. зборн. – Рэч. (НС); **малыя рудыя мурашкі, якія пякуча стрыкаюцца**: *сіку́чкі* мн. —Круп. (СПЗБ), *сікуны́* мн. – Паст. (СПЗБ), *сіклі́ўкі* мн. — Вілен. р. (СПЗБ), *мсіклякі́* мн. – Латгал. р. (СПЗБ), *саладухі́* мн. – Вілен. р. (СПЗБ); **маленькія чырвоныя або жоўтыя мурашкі**: *вадзя́нкі* мн. – Івац. (НС), *балацянкі* мн. – Дзятл. (ЖНС), *жагля́ўка* ж. —

Гл., Гом. р. (Янкоўскі, Мат. Гом.); *кайданы́* мн. ’вялікія лясныя мурашкі’ — Беластоц. р. (СПЗБ), *курашчы́тка* ж. ’від мурашак, што жывуць у трухлявай драўніне’ — Краснап. (Бялькевіч), *зеразня́нка* ж. ’нейкая мурашка’ — Шчуч. (Сл. Гродз.), *сцынзо́рык* м. ’нейкая мурашка’ — Ельск. (Мат. Гом.); **буйныя мурашкі ў мурашніку**: *каралі́* мн. — Гродз. (СПЗБ), *каралю́хі* мн. — Гродз. (Сцяшковіч).

Муха

Шырока распаўсюджанае двухкрылае насякомае, якое часта з’яўляецца пераносчыкам узбуджальнікаў інфекцыйных хвароб.

му́ха ж. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *му́шына* ж. — віц.-маг. г. (АЛА), *му́хіна* ж. — Бял. (АЛА), *жужа́к* м. ’вялікая муха, якая кусае жывёлу’ — Чэрв. (НЛ), *ну́жа* ж. — Лоеў. (Янкова), *мы́цка* ж. ’маленькая мушка’ — Карэл. (ЖНС), *гудо́к* м. ’муха, падобная да трутня’ — Смален. р. (Дабравольскі).

Мядзведка

Насякомае з тоўстым целам, пакрытым кароткімі мяккімі валаскамі, жыве ў зямлі і з’яўляецца шкоднікам сельскагаспадарчых культур.

мядзве́дка ж.—Старадарож. (Мат. апыт.), *то́чка* ж. — Стол. (ТС), *у́гык-вікто́чка* — Гродз. (Цыхун), *турча́к* м. — Дзятл. (Мат. Гродз.), *ту́рлушка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *турка́ч* м. — Мядз. (Мат. апыт.).

Павук

Членістаногае насякомае, якое пляце павуціну для лоўлі іншых насякомых, якімі корміцца.

паву́к м. — агульн. (АЛА, Бялькевіч, Янкова, Насовіч), *пува́к* м. — Латгал. р. (СПЗБ).

Пашшак

Конскі гліст.

пашша́к м. — усх.- маг. р. (Насовіч), *пушня́к* м. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Плывунец (жук)

Жук, які жыве ў вадзе, мае карычневатую афарбоўку, крыльцы аблямаваны жоўтай палоскай.

жужáк вадзяны́ — паўн.-зах.з. (СПЗБ).

Прусак

Рыжы таракан, які водзіцца ў жылых памяшканнях, корміцца раслiннымі і жывёльнымі рэшткамі.

прусáк м. – Гродз.р., Лях., Гл. (Мат. апыт., Янкоўскі), *прус* м. – Смарг., Чэрв., усх.-маг. р. (СПЗБ, Шатэрнік, Мат. апыт.), *таракáн* м. – Валож. (Мат. мін.-мал.), *тарагáн* м. – Лях. (Янкоўскі), *чвыркí* мн. – Латгал. р. (СПЗБ).

Пчала

Насякомае, якое перапрацоўвае кветкавы нектар на мёд, пылок на пяргу.

Агульная назва: *пчóлы* мн. – агульн. (Мат. апыт.), *пшчóлы* мн. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *валóскія пчóлы* 'разнавіднасць пчол' – Стаўб. (СЦБ), *гнядыя пчóлы* 'разнавіднасць пчол' – Драг. (ЛП), *медавáя пчалá* – Паст. (З нар. сл.).

Дзікія (лясныя) пчолы: *слéпацень* м. – усх.-пал. р., Лун., Івац., Ганц., Быx., Асіп. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЛП, З нар. сл., НЛГ), *слéпет* м. – Калінк., Кір. (НС), *слéпень* м. – Чэрв., Асіп., Гл., Чач., Браг. (ЛАБНГ), *сляпéнь* м. – Круп., Мсцісл., Чэрык., Хоц., Рэч. (ЛАБНГ), *слéпец* м. – Браг. (ЛАБНГ), *сляпéц* м. – Смарг. (ЛАБНГ), *слéтка* ж. – Жлоб. (ЛАБНГ), *барóўка* ж. – Бар., Пруж. (ЛАБНГ), *чамярыца* ж. – Стол. (ЛП).

Матка 'пчаліная самка': *мáтка* ж. – агульн. (НС, Насовіч, Мат. апыт.); **матка, якая закладае трутнёвую чарву**: *трутнёўка* ж. – агульн. (ЛП, Мат. апыт.), *трутóўка* ж. – Малар., Маз., Стол., Гродз. (ЛП, Цыхун).

Труцень 'самец у пчол': *трýцень* м. — агульн. (СПЗБ, ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *ваданóс* м. – Гродз. (Сл.Гродз.).

Пчаліная разведка: *іск* м. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., ЖНС, НС, Мат. апыт., Мат. мін.-мал.), *іскá* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *зыска* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *пóіск*

м. — Жытк. (ЛАБНГ), *скаль* м. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ТС, ЛП, НС, З нар.сл.), *ска́ля* м. — Стол. (ЛАБНГ), *ске́ля* ж., *шка́ля* ж. — Хоц. (ЛАБНГ), *скала́* ж.— Шчуч., Маст., Зэльв., Слон., Кам., Бяроз. (ЛАБНГ), *ска́лля* ж. — паўн.-усх. з. (ЛАБНГ, НС, ЛП, З нар.сл.), *хо́дкі* мн. — Кобр., Іван., Малар. (ЛАБНГ), *пахо́дкі* мн. — Малар., Лельч. (ЛАБНГ, ЛП), *ухо́д* м. — Шчуч. (ЛАБНГ), *разве́дка* ж. — агульн. (ЛАБНГ, ЛП).

Яечкі і лічынкі ў пчол: *чарва́* ж. — агульн. (З нар. сл., Мат. Гродз., Мат. апыт.), *чэр* ж. — Раг. (З нар.сл.), *за́седзь* ж. — Іўеў. (З нар.сл.), *лю́лька* ж. 'лічынка пчалы' — Малар. (ЛП), *дзятва́* ж. 'пчолы, якія выходзяць з лічынак, і лічынкі' — Паст., Мсцісл., Смален. р. (З нар.сл., Дабравольскі, Мат. апыт.).

П'яўка

Прэснаводны чарвяк, які корміцца кроўю жывёл і чалавека, прысмоктваючыся да іх цела.

п'я́ўка ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч), *пля́ўка* ж. — Навагр., Карэл., Стаўб., Ганц., Драг., Іван. (ЛАБНГ, НЛ, З нар.сл.), *пія́ўка* ж. — Рас., Карэл., Клім. (ЛАБНГ), *п'яўга́* ж. — Стол., Лун., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *п'я́віца* ж. — Гродз., Івац. (ЛАБНГ), *пля́віца* ж. — Бераст., Пін. (ЛАБНГ), *піва́лка* ж. — Гарад., Віц. (ЛАБНГ), *апіва́лка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *упіва́лка* ж. — Гарад. (ЛАБНГ), *вадзя́нка* ж. — Дзятл. (Сл. Гродз.), *пу́гаўка* ж. — мясц. (Насовіч).

Сараканожка

Жывёліна з чарвякападобным целам і вялікай колькасцю членістых ножак; мнаганожка.

сараканó жка ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *шаранó жка* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *станó га* ж. — паўдн. р. (ЛАБНГ, ЛП, Шаталава), *станó жка* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *станó г* м. — Стол. (ЛАБНГ), *стага́н* м. — Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар. сл., ЖС, Нар. сл-сць), *шастанó жка* ж. — Смарг. (ЛАБНГ), *танканó жка* ж. — Смарг. (ЛАБНГ), *макру́ха* ж. — усх.-маг.р., Калінк. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч), *макру́ш* м. — Паст., Гарад. (ЛАБНГ, СПЗБ), *макру́ша* м. — Паст., Гарад. (ЛАБНГ, СПЗБ), *макра́нка* ж. — Сен., Краснап. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *мархво́тка* ж. — Добр. (ЛАБНГ), *бабу́ра* ж. — мясц. (Насовіч).

Саранча

Насякомае, падобнае на коніка, якое, пралятаючы вялікімі чародамі, нішчыць пасевы; небяспечны шкоднік сельскай гаспадаркі.

шаранча́ ж. – Віц. (Каспяровіч), *сарана́* ж. – Петр. (Мат. Гом.), *жмодзь* ж. – Стол. (ТС).

Светлячок

Невялікае насякомае сямейства жукоў, якое свеціцца ў цемры.

святля́к м., *светлячо́к* м. – агульн. (АЛА), *аге́ньчык* м. – Старадарож. (АЛА), *светая́нскі аге́ньчык* –Гродз. (Цыхун), *мыша́чы аго́нь* – Маз. (АЛА), *мышы́ны аго́нь* – Браг. (АЛА), *гнілячо́к* м. – Воран. (АЛА, Шаталава), *чарвя́к* м., *чарвячо́к* м. (*што свеціць*, *свеціцца* і інш.) – спарадычна агульн. (АЛА), *смаляны́ чарвя́к* – Смарг. (АЛА), *святу́шчы чарвя́к* – Паст. (АЛА), *я́сны чарвя́к* – Пол. (АЛА), *свіця́чы чарвя́к* – Лаг. (АЛА), *све́тлы чарвя́к* – Кам. (АЛА), *асі́навы чарвя́к* – Кам. (АЛА), *блішча́сты чарвя́к* – Зэльв. (АЛА), *светая́нскі чарвя́к* – Шчуч. (АЛА), *рабачо́к* м. – Астр., Воран. (Мат. Гродз.).

Слімак, смоўж

Малюск.

Слімак, малюск, які мае ракавіну: *сліма́к* м. – зах.з. (АЛА, СПЗБ), *чарапа́шка* ж. — паўдн.-усх. з. (АЛА, Янкова), *чарапа́ха* ж. – Шкл. (АЛА), *чарапа́х* м. – Петр. (АЛА), *ра́кушка* ж. – Стаўб., Шкл., Дубр., Бых., Маз. (АЛА), *ра́кавіна* ж. – Рас. (АЛА), *ра́каўка* ж. – Пін. (АЛА), *смоўж* м. – Смал., Пух., Бял. (АЛА, Шатэрнік, Насовіч), *смо́ўжык* м. – Стаўб. (АЛА), *смужа́к* м. – Шчуч. (АЛА), *п'я́ўка* ж. – паўн. р., паўдн. р. (АЛА), *п'я́вачнік* м. – паўдн. р. (АЛА), *п'яўчу́р* м. – Брэсц. (АЛА), *ска́лка* ж. – Стол., Мсцісл. (АЛА, Мат. апыт.), *масля́к* м. – Пух. (СЦБ), *слі́зень* м. – Касц., Брэсц. (АЛА), *слі́вень* м. – Бабр. (АЛА), *гніля́к* м. – Карэл. (АЛА), *кружо́лка* ж. – Віц. (АЛА), *кру́цік* м. – Лаг. (АЛА), *казёл* м. – Стаўб. (СЦБ), *улі́тка* ж. — спарадычна ўсх. з. (АЛА), *жа́біна кары́тца* – Мядз. (СЦБ).

Смоўж, малюск без ракавіны: *смо́ўж* м. – паўн. р., а таксама спарадычна паўн.-зах.з. (АЛА, СПЗБ, ЖС, Бялькевіч), *смуж* м. – Тал., Шкл., Мсцісл., Брэсц. (АЛА,

Шаталава, Станкевіч), *смужо́к* м., *смаўжа́к* м. – Шчуч. (АЛА, СПЗБ), *смо́ўжык* м. – Стаўб. (АЛА), *сліма́к* м. – пераважна зах. з. (АЛА, СПЗБ), *слі́мень* м. – Ганц., Асіп., Касц., Саліг., Стол., Лун., Жытк. (АЛА, ТС), *слі́вень* м. – Петр., Раг. (АЛА), *слі́зень* м. – Лоеў. (Янкова), *слізня́к* м. – Дубр., Капыл. (АЛА), *слі́жань* м., *склізня́* ж. – Бял. (Яўсееў), *слішч* м. – Жытк. (НЛ), *слюж* м. – Лельч. (АЛА), *гніля́к* м. – Карэл. (АЛА), *п'я́ўка* ж. — паўн.-зах. з., паўдн. р. (АЛА), *ра́кушка* ж. – Бабр., Бых. (АЛА), *чарапа́шка* ж. – Маз., Бабр. (АЛА), *улі́тка* ж. – Гродз., Слаўг. (АЛА), *паўлю́к* м. – Воран. (СПЗБ).

Сляпень

Двухкрылае насякомае сямейства крывасмокаў, самка якога жывіцца кроўю жывёлы і чалавека.

сляпе́нь м. – паўн.-усх.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч), *асляпе́нь* м. – Паст., Докш., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі), *сле́пень* м. – Гл., Рэч., Калінк., Добр. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *сле́пацень* (*слепаце́нь*) м.— Стаўб., Уздз., Лоеў. (ЛАБНГ, НЛ), *сле́пецень* (*слепяце́нь*) м. – Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ), *сляпа́к* м. — паўн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, СПЗБ, НЛ, Нар. сл-сць, ЖНС, Шаталава), *сляпня́к* м. – Гродз. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сляпе́ц* м. – Глыб., Смарг., Бял., Гор., Шкл., Гродз., Слон., Стаўб., Нясв., Клецк., Нараўл., Браг. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *слі́вень* м. – Рэч. (ЛАБНГ), *здрок* м. – Лоеў., Жытк. (Мат. Гом., Янкова), *крук* м. – Бераст. (Сцяшковіч), *гіз* м. – Дзярж., Пух. (СЦБ), *гіль* м. – Валож., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ), *кусу́чка* ж. экспр. – Дзятл. (ЖС).

Страказа

Драпежнае насякомае з доўгім брушкам і дзвюма парамі празрыстых сеткавых крылаў.

страказа́ ж. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Бялькевіч), *стрэ́лка* ж. – паўн. р., паўн.-зах.з., Леп., Барыс.,Чашн., Круп., Тал., Бял., Лёзн., Бых., Раг., Бабр. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Сл. Гродз., Каспяровіч, Шаталава), *страла́* ж. – Брасл., Мядз. (ЛАБНГ, АЛА), *страле́ц* м. – Астр., Віц. (ЛАБНГ, АЛА), *строк* м. – Шчуч. (ЛАБНГ), *стры́жка* ж. – Івян., Навагр., Слаўг. (АЛА, НС), *ба́бка* ж., *ба́бачка* ж. – сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. мін.-мал., Шаталава), *жале́зная ба́ба* – Уздз. (ЛАБНГ), *ко́нік* м. – паўдн. р. (ЛАБНГ,

АЛА, ТС), *зы́каўка* ж. – Чав., Мсцісл., Смален. р. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Дабравольскі, Мат. апыт.), *зы́калка* ж. – Чач. (АЛА), *шва́йка* ж. – Кір., Калінк. (ЛАБНГ), *ша́йка* ж. – Лоеў. (Янкова), *пша́йка* ж., *пча́йка* ж. – Рэч., Браг., Светлагор. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ча́йка* ж. – Лоеў. (ЛАБНГ), *каза́* ж. – Воран., Пін. (ЛАБНГ), *ко́зка* ж. – Івац. (СПЗБ), *ко́злік* м. – Бяроз., Кобр. (ЛАБНГ), *маска́ль* м. – Бых., Ветк., Слаўг. (ЛАБНГ, АЛА), *се́чка* ж. – Гор. (ЛАБНГ, АЛА), *ва́жка* ж. — Ваўк., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бздыр* м. – Чэрв. (СПЗБ), *бздыкато́ра* ж. – Свісл. (Сцяшковіч), *пстра́нга* ж. – Ашм. (СПЗБ), *дзед* м. – Лельч. (ЛАБНГ), *шкляр* м. – Гродз. (Сцяшковіч), *вадзяна́я ку́рка* – Нясв. (ЛАБНГ), *ля́лечка* ж. 'сіняя страказа' – Жытк. (АЛА, ТС).

Тля

Дробнае насякомае – шкоднік атрада раўнакрылых, якое жывіцца сокам раслін.

тля ж. – Верхнядзв. (СПЗБ), *вош* ж. – Мсцісл., Жытк. (ТС, Мат. апыт.).

Хрушч

Жук сямейства пласцініставусых.

хрушч м. – Віц. р., Мсцісл., Уздз., Ваўк. (Мат. Гродз., Мат. мін.-мал., Каспяровіч, Станкевіч), *хрушэ́ль* м., *грушэ́ль* м. – Слон. (ЖС, Сцяшковіч), *маёвік* м. – Жытк. (ТС), *маёўка* ж. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *ма́йскі жук* – Смарг., Шчуч., Латгал.р. (СПЗБ, ЭПБ), *маёвы жук* – Паст. (СПЗБ), *дубо́вы жук* – Ашм. (Станкевіч), *лазо́вы жук* – Мядз. (НС), *кляно́вы жук* – Брасл. (СПЗБ), *кацяры́нка* ж. – Віц. р. (Каспяровіч), *бранґу́ль* м. – Вілен. р. (СПЗБ), *грамбу́ль* м. – Воран. (СПЗБ), *грамле́* мн. – Слон. (СПЗБ).

Цвыркун

Насякомае атрада прастакрылых, якое трэннем крыл утварае строкат.

цвырку́н м. – Мін. р., паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, ТС, Шатэрнік, Каспяровіч, Насовіч), *цвірку́н* м. – Мёр., Гарад., Смарг., Круп., Барыс., Лёзн., Навагр., Нясв., Асіп. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Янкоўскі), *цвырґу́н* м. – Дзярж. (ЛАБНГ), *цвырку́ль* м. – Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цвыро́к* м. – Рас., Бых. (ЛАБНГ, АЛА), *цварку́н* м. – Рас. (ЛАБНГ),

цварчóк м. — Мядз. (СПЗБ), *цыркýн* м. — паўн.-усх. д., зах.-бран. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Янкоўскі, Шаталава, Яўсееў), *ціркýн* м. — Лун. (ЛАБНГ), *цыргýн* м. — Бар. (АЛА), *цыкýн* м. — Бых. (АЛА), *цыркóнік* м. — Ганц. (ЛАБНГ), *чвыркýн* м. — Брасл. (ЛАБНГ), *чвіркýн* м. — Жытк. (АЛА), *швыркýн* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *свыркýн* м. — Мёр., Гарад., Віц., Лёзн., Ашм., Чэрв., Івац., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал.), *свяркýн* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *свіргýн* м. — Валож., Іўеў., Стол. (ЛАБНГ), *свяргýн* м. — Брэсц., Пін. (АЛА), *свярстýн* м. — Брэсц. (ЛАБНГ), *свярчóк* м., *свяршчóк* м. — гродз.-бар. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *свяршóк* м. — Кам., Бяроз., Драг., Стол. (ЛАБНГ, АЛА, 3 нар.сл., Н. сл-сць), *сцвярчóк* м. — Пін. (АЛА, Шаталава), *свіршчóк* м. — Івац., Пін. (АЛА), *свéршчык* м. — Кобр., Іван. (ЛАБНГ, СПЗБ), *свíршчык* м. — Дзятл. (ЛАБНГ), *свéршч* м. — Драг. (ЛАБНГ, Насовіч), *свіршч* м. — Ваўк. (ЛАБНГ), *свячóк* м. — Брасл. (АЛА), *свяркáч* м. — Гродз. (АЛА), *свíркала* м. — Шум. (СПЗБ), *свірóк* м. — Пол. (ЛАБНГ), *свяршчóлак* м. — Драг.(АЛА), *свішчýр* м. — Гродз. (СПЗБ), *стракóчак* м. — Воран. (АЛА), *свісцёлак* м. — Драг. (АЛА), *скрыпáч* м. — Гродз. (Цыхун), *скачóк* м. — спарадычна Маг.р., Гом.р. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Янкова, Яўсееў), *скакýн* м. — Стол., Гродз. (АЛА, ТС), *сы́лень* м. — Лун. (ЛАБНГ), *турчóк* м. — Верхнядзв., Паст., Мсцісл. (АЛА, ЖНС, НС, Юрчанка), *турчáк* м. — Смарг., Валож. (АЛА), *туркáч* м. — Дзярж. (НС), *тýрчык* м. — Маладз. (АЛА), *кóнік* м. — спарадычна гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, АЛА), *казёл* м. — Віц. (АЛА), *казялóк* м. — Беш. (АЛА).

Чарвяк

Беспазваночны жывёльны арганізм з доўгім мяккім целам, без канечнасцей і ярка выражанай галавы.

чарвя́к м. — агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *дажджавíк* м. — Пол., Стаўб., Навагр. (АЛА), *дажджаўнíк* м. — Воран. (АЛА), *дажджавы́ чарвя́к* — агульн. (АЛА), *крáсны чарвя́к* — Мёр. (АЛА), *земляны́ чарвя́к* — Паст., Віл., Маг., Саліг. (АЛА, Н. сл-сць), *зямля́нік* м. — Бераст. (Сл.Гродз.), *расавíк* м. — Гродз. (Цыхун), *вадзя́к* м. — Дзятл. (ЖС), *музя́ка* м. — Леп. (АЛА, Мат. апыт.), *глíст* м. — Гор., Слаўг. (АЛА, Мат. апыт.), *глісня́к* м. — Крыч. (АЛА), *рабáк* м. — спарадычна зах.з. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Мат.Гом.), *дажджавы́ рабáк* — Воран. (АЛА); **дажджавы чарвяк буй-**

ных памераў: *бартýль* м. — паўн.-зах.з., Мін.р. (СПЗБ, Сл. Гродз., З нар. сл., Мат. апыт.), *верацёльніца* ж. – Чэрв. (Шатэрнік), *вы́паўзак* м. – агульн. (Мат. апыт.); *гры́каўкі* мн. 'нейкія чэрві' – Гродз. (СПЗБ).

Чмель

Насякомае сямейства пчаліных з тоўстым, пакрытым густымі валаскамі целам.

чмель м. — цэнтр.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Шатэрнік, Каспяровіч), *шмель* м. – цэнтр. з. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал., Шаталава), *джмель* м. – Уздз., Шчуч. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. мін.-мал.), *шчаме́ль* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, НС, Мат. мін.-мал., Мат. Гом., Каспяровіч, Бялькевіч, Шаталава, Яўсееў, Насовіч, Растаргуеў), *бадýн* м. — Касц. (ЛАБНГ), *біжджóл* м. – Іўеў. (Сцяшковіч).

Шашаль

Насякомае атрада жукоў, лічынкі якога псуюць вырабы са скуры, точаць дрэва і пад.

ша́шаль м. – агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *ша́шань* м. – Люб. (СПЗБ), *шашýн* м. – Петр. (Шаталава), *шыцю́к* м. – Лід. (Сцяшковіч), *чыльча́к* м. – Люб., Жытк. (ТС, ЖС), *шы́льгіна* ж. – Стол. (ТС), *шы́льнега* м. – Стол. (ТС), *шы́льнік, шыльня́к* м. – Жытк. (ТС), *шыльпа́к* м., *шыльча́к* м. – Стол. (ТС), *швед* м. – Чэрв., Касц. (Мат. Маг., Каспяровіч).

Шчыпак (жук)

шчыпа́к м. – Стол. (ТС).

Шыцік

Маленькі рачны чарвячок, які жыве ў рухомым доміку-трубачцы з пясчынак, кавалачкаў кары, дробных ракавінак.

шы́цік м. – Паст., Лаг., Лоеў., Вілен. р., Латгал. р. (СПЗБ, Мат. мін.-мал., Каспяровіч, Станкевіч, Янкова), *шып* м. – Іўеў. (СПЗБ), *аршы́тка* ж. – Смален. р. (Дабравольскі), *клю́чык* м. – Валож. (Мат. мін.-мал.).

Шэршань

Перапончатакрылае насякомае сямейства вос, з джалам, мае жоўтую афарбоўку з чырвона-рудым адценнем.

шэ́ршань м. — паўдн.-зах. д., зах.-пал.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Бялькевіч, Мат. Гродз., Янкоўскі), *шаршэ́нь* м. – спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *шэ́рсцень* м. – сярэд.-бел.г., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *шарсце́нь* м. – паўн.-усх.д., спарадычна Гродз., Навагр. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат.Гом., Бялькевіч, Сцяшковіч), *шаршо́н* м. – Гродз.р. (ЛАБНГ, Мат.Гродз.), *шарсён* м. – Шчуч. (СПЗБ), *шыршу́ль* м. – Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *шэ́ранч* ж. зборн. — паўн.-зах.з. (СПЗБ).

2. АГУЛЬНЫЯ НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ І ЛЕКСІКА ІХ ХАРАКТАРЫСТЫКІ

2.1. АГУЛЬНЫЯ НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ

Дзічына

Дзікія звяры і птушкі ў іх сукупнасці, мностве.

дзічы́на ж. – Старадарож. (Гарэцкі, Мат. апыт.), *дзічына́* ж. – Ашм., Брасл., Чэрв. (СПЗБ, Гарэцкі), *дзі́ч* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Драпежнік

Жывёла, якая паядае іншых жывёл.

драпе́жнік м. — паўн.-зах. з. (СПЗБ), *дзяру́н* м. – Валож. (Станкевіч).

Жывёла, свойская скаціна (каровы, авечкі)

жывёла ж., *жывёліна* ж. адзінк. – пераважна паўдн.-зах.д. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Станкевіч), *жыві́на* ж. – Гродз., зах.-пал.г. (ДАБМ, АЛА, Мат. Гродз., ЖС, Сцяшковіч, Шаталава, Тарнацкі), *жываці́на* ж. – Гарад., Кобр. (АЛА), *скаці́на* ж., *скаці́ніна* ж. адзінк. – агульн. (ДАБМ), *скот* м. – агульн., пераважна ўсх. з. (ДАБМ), *худо́ба* ж., *худо́біна* ж. адзінк. – паўдн.-усх. з., зах.-пал. г. (ДАБМ, Тарнацкі), *тава́р* м., *тава́рына* ж. адзінк. – паўдн.-усх.з. (ДАБМ, АЛА, ТС, З нар.сл., Мат. Гом., Янкоўскі, Шаталава, Тарнацкі), *тава́рац* м. – Лельч. (НЛГ), *гавя́да* (*гаўяда*) н. – Старадарож., Люб., Случ., Лун., Жытк., Краснап. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., Тарнацкі), *го́ўе* н. – Петр. (З нар.сл.), *гаўя́* н. – Случ. (ДАБМ), *бы́дла* н., *бы́дліна* ж. адзінк. – паўн.-зах.з. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Тарнацкі), *набы́так* м. – Маст., Свісл., Карэл. (АЛА, Сцяшковіч), *стычына́* ж. – Мёр. (АЛА).

Адна жывёліна: *шарсціна* ж. экспр. – Лёзн., Слаўг., Стол. (ДАБМ, АЛА, ТС), *хасціна* ж. 'пражэрлівая жывёліна' – Саліг. (Н. сл-сць), *ваўкарэзіна* ж., *ваўковіна* ж. 'парваная ваўкамі жывёліна' – спарадычна агульн. (Мат. апыт.), *здыхала* н. эмац., *здыхля* ж. эмац., *здыхляціна* ж. эмац. 'слабая або худая жывёліна' – спарадычна агульн. (Мат. апыт.), *скрап* м. 'худая, запушчаная жывёліна' – Гродз. (ЖНС), *хабэта* ж. 'старая жывёліна' – Ваўк. (Сл.Гродз.), *ведамнік* м. 'жывёла вядомай пароды' – Мсцісл. (Юрчанка).

Жывёліна мінулагодняга прыплоду: *леташак* м. – Рэч., Гом., Чач., Мсцісл. (Мат. Гом., Юрчанка, Насовіч), *пярэзімак* м. – агульн. (СПЗБ, З нар.сл., Янкоўскі, Шаталава), *перазімовак* м. – Барыс. (СПЗБ), *гадун* м. – Астр. , Старадарож., Чэрв. (СПЗБ), *гадунец* м. – Пух. (СПЗБ), *выпустак* м. – Гл., Нараўл. (З нар.сл., Янкоўскі), *гадавік* м. – Мсцісл., зах.-бран. р. (Юрчанка, Растаргуеў).

Жывёліна гэтага году: *сёлетак* м. – Мядз., Мсцісл. (НС, Юрчанка, Насовіч), *сёлеташак* м. – усх.-маг. р. (Насовіч), *сёлетка* ж. – усх.-маг. р. (Насовіч), *сігалетка* ж. і м. – Ушацк. (НЛ), *пералетак* м. – Гл., усх.-маг. р. (Янкоўскі, Бялькевіч), *летавік* м. 'прыведзеная летам' – Мсцісл. (Юрчанка), *вясняк* м. 'прыведзеная ўвесну' – усх.-пал. р. (ЖС), *асянчук* м. 'прыведзеная ўвосень' – Касц., Клецк. (НЛ, Янкоўскі).

Жывёліна двухгадовага ўзросту: *двухлетак* м. – Гродз. (Сл. Гродз.), *другак* м. – паўн. р. (Каспяровіч).

Жывёліна трох год: *трацяк* м. – Віл., Гродз., Стол., Жытк., Петр., Лельч., паўн. р., зах.-бран. р. (ТС, З нар.сл., Каспяровіч, Растаргуеў), *трацязімак* м. – Ваўк., Вілен. р. (СПЗБ, Мат. Гродз.).

Маладая жывёла (у сукупнасці): *маладняк* м. – агульн. (АЛА, Насовіч).

Звер

Дзікая, звычайна драпежная жывёла.

звер м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *звярок* м. памянш. – агульн. (Мат. апыт.).

Вялікі звер: *звяруга* м. і ж. экспр. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *звярына* м. і ж. — паўн.-зах.з. (СПЗБ), *звярына* м. і ж. – агульн. (Мат. апыт.).

Сукупнасць звяроў: *звяр'ё* н. зборн. – агульн. (АЛА, Насовіч, Мат. апыт.), *звёратва* н. зборн. – паўдн. р., Беластоц. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *зверына́* ж. зборн. – зах.-пал. г. (АЛА, Мат. апыт.), *звяра́ка* ж. зборн. – Карэл. (Сцяшковіч).

Малое ў звера: *звераня́* н.; *зверанё* н.; *звяро́нак* м., *зверанёнак* м. – адпаведна паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., паўн.-усх. д. (Мат. апыт.).

Казяўка

Маленькае двухкрылае насякомае з цвёрдым надкрыллем; кузурка.

казя́ўка ж. – усх.з. (ЛАБНГ), *каза́к* м. – Гродз. (ЛАБНГ), *каза́ка* ж. – Гродз. (СПЗБ), *казу́ка* ж. – Старадарож. (ЛАБНГ), *казю́ка* ж. – Петр. (Мат. Гом.), *куза́ка* ж. – зах.-пал. г., Гродз. р. (СПЗБ, ЛАБНГ, НЛ, ЖНС), *кузя́на* ж. – Нясв. (ЛАБНГ), *кузя́ўка* ж. – Лаг. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *куза́ўка* ж. – Лях., Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ), *казя́рка* ж. – Стаўб. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *казю́рка* ж. – Рас., Леп. (ЛАБНГ, НЛГ), *кузу́рка* ж. — паўн.-зах.з.(ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі), *кузу́лька* ж. – Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *казю́лька* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Насовіч, ТС, Юрчанка), *казю́ля* ж. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *куза́чка* ж. – Стол. (ЛАБНГ), *гуза́ка* ж. – Шчуч., Маст., Ваўк. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *гуза́ўка* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *кама́шка* ж. – Гродз.р. (ЛАБНГ, Цыхун), *кука́ўка* ж. – Брэсц. (ЛАБНГ), *жук* м. – агульн. (ЛАБНГ), *бужа́к* м. – Воран. (ЛАБНГ), *бруса́к* м. – Гом. (ЛАБНГ), *жу́жла* ж., *жу́жлы* мн., *жужа́лы* мн. — паўн.-зах. з., Беластоц. р. (ЛАБНГ, Станкевіч), *дзыбаке́* мн. – Дзятл. (ЖС).

Мошка (у мностве)

Маленькае двухкрылае насякомае, вельмі назойлівае.

мо́шка ж. – агульн. (ТС, Бялькевіч, Мат. апыт.), *машка́* ж. – Віл., Лід., Гродз., Мсцісл., Люб. (СПЗБ, Мат. апыт.), *машкара́* ж. – агульн. (СПЗБ, Мат. Гродз., Насовіч, Мат. апыт.), *машкарэ́ча* ж. – Жытк. (ТС), *машкарэ́зы* ж. – Мсцісл. (Юрчанка), *машкарня́* ж. – Навагр. (СПЗБ), *машката́* ж. – Мін., Лаг. (СПЗБ, СЦБ), *машата́* ж. – Іўеў. (СПЗБ, СЦБ), *маказо́б* м. – Стол. (ТС), *муско́ль* (*музко́ль*) ж. – Стол., Жытк. (ТС), *мра́га* ж. – Жытк. (ТС), *го́мась* ж. – Слон. (Мат. Гродз.), *жо́маць* ж. – Барыс. (СПЗБ), *глюзь* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *не́радзь* (*нераць*) ж. – Зэльв., Ганц., Карэл.,

Свісл. (СПЗБ), *за́едзь* ж. – Бял., Лельч., Петр., Светлагор., Краснап., Гл. (З нар.сл., Яўсееў, Станкевіч), *гіж* м. – Чэрык. (Бялькевіч), *гнюс* м. – Гл. (Янкоўскі, Станкевіч), *ганюда́* ж. – Пін., Івац. (СПЗБ, НС), *шаранш'ё* н. зборн. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ), *касце́р* м. 'буйная вадзяная масавая мошка-аднадзёнка' – Маг. (Мат. апыт.), *ю́р'еўка* ж. 'майскія мошкі' – Жытк. (ТС).

Птушка

Пакрытая пухам і пер'ем жывёліна з крыламі.

пту́шка ж., *пту́шачка* ж. памянш. – агульн., за выключэннем паўдн. р. і Гродз.р. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ), *пта́шка ж., пта́шачка ж.* памянш. – паўдн. р. і Гродз. р. (АЛА, ЛАБНГ), *пта́ха* ж. – Лоеў. (Янкова, Насовіч), *птах* м. — зах.-пал. г. (АЛА, ЛАБНГ), *пту́ха* ж. – Брэсц., Драг., Пруж. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *пці́ца* ж. – Рэч., Лоеў., Хойн., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пта́ства* н. зборн. — паўдн. р. і Гродз. р. (СПЗБ, ЖС), *пта́ш'е* н. зборн. – Дзятл. (СПЗБ).

Дробныя птушкі: *вераб'і* – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, НС, ЖС).

Птушаня: *птушаня́* н., *птушаня́тка* н. памянш., *пташаня́* н., *пташаня́тка* н.; *птушанё* н., *птушанётка* н. памянш.; *птушанёнак* м., *птушано́к* м. – адпаведна паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г., паўн.-усх.д. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *пташу́к* м. — паўн.-зах. з., Вілен. р. (СПЗБ), *пісклёнак* м., *піскле́тка* н. – усх.-маг.р. (Бялькевіч); **неаперанае птушаня**: *галапу́зік* м. – Мсцісл., Жытк. (Мат. апыт.), *галапу́пік* м. – Бял. (Яўсееў), *галапу́пец* м. – Стол. (ТС), *галапу́пак* м. – Гродз. (Цыхун), *галапу́пка* ж., *гала́п* м. – Гл. (Янкоўскі), *галацы́цак* м. – Жытк. (ТС), *галышаня́* н. – Стаўб., Карэл. (ЖС, З нар.сл.), *пузіня́* н., *пузінё* н. — мясц. (Насовіч); **птушаня, якое пачынае лятаць**: *падлётак* м. – Докш., Мсцісл., Гл., Старадарож., Жытк., Стол. (ТС, Янкоўскі, Мат. апыт.), *по́длетак* м. – Стол., Гл., Старадарож. (ТС, Янкоўскі, Мат. апыт.), *падлёткі* мн. – Гом., Беш. (НС, Мат. Гом.), *по́дляцень* м. – Светлагор. (Мат. Гом.).

Рыба

Вадзяная жывёліна, пакрытая луской, дыхае жабрамі.

ры́ба ж. – агульн. (СПЗБ, ТС, Мат. апыт.).

Рыба з малаком: *малачáй* м. – Гарад. (НЛ), *малóчнік* м. – Пол. (З нар.сл.), *малач'як* м. – Жытк. (ТС), *мыльчáк* м. – Драг. (ЛП).

Рыба з ікрой: *ікрáк* м. – Драг. (ЛП), *ікрáнік* м. – Лун. (Шаталава), *ікрáнка* ж. – Пол. (З нар.сл.), *ікрáчка* ж. – Гродз. (ЖНС).

Рыба, якая аднераставала: *вы́церак* м. – Мядз. (СЦБ).

Маля́ўка: *маля́ўка* ж. – Воран., Шчуч. (СПЗБ, Мат. Гродз.), *мальгвá* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт., Насовіч), *мальгóўка* ж. – Слаўг., Мсцісл. (Мат. Маг., Насовіч), *мальгáўка* ж. – Бял. (Яўсееў), *мóлька* ж. – Лоеў., Гродз. (СПЗБ, Янкова), *малю́та* ж. — Іўеў. (Сцяшковіч), *мальгá* ж. – Брасл., Бял., Круп., Докш., Бяроз. (СПЗБ, СЦБ, Яўсееў), *малю́га* ж. – Стол. (НЛ), *малю́к* м. – Стаўб. (СЦБ), *авёс* м. – Пол. (З нар.сл.), *трýска* ж. — мясц. (Насовіч).

Самец

самéц м. – агульн. (Мат. апыт.), *самóк* м. – Стаўб. (ЛАБНГ).

Самка

сáмка ж. – агульн. (ЛАБНГ), *самíца* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, Янкоўскі), *самíха* ж. – Жлоб. (ЛАБНГ).

Сысун

сысýн м., *сысунóк* м. – агульн. (СПЗБ, ЖС, Бялькевіч, Шатэрнік), *сысáк* м. — Ваўк. (СПЗБ, Сцяшковіч), *лазýн* м. – паўн. р. (Каспяровіч).

2.2. НАЗВЫ РОЗНЫХ ГРУП ЖЫВЁЛІН, ПТУШАК І ІНШЫХ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Вывадак

Чародка звяркоў, птушанят, выведзеных адной самкай.

вы́вадак м. – агульн. (Мат. апыт.), *пóвад* м. – Кам. (ЖНС).

Гайня

Зграя ваўкоў і сабак.

гайня́ ж. – паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г., спарадычна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл.), *го́йня* ж. – Жытк. (ЛАБНГ), *гайня́* ж. – паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, З нар.сл., Мат. Гродз., Сцяшковіч, Станкевіч), *гальня́* ж. – Браг. (ЛАБНГ), *гульня́* ж. – Арш., Бял. (ЛАБНГ), *гандля́* ж. – Паням. р., Слуц. р. (ЛАБНГ, СЦБ, Н. сл-сць, З нар.сл.), *гане́йка* н. – Рэч. (ЛАБНГ), *ганьё* (*ганье́*) н. – Паням. р. (ЛАБНГ, Цыхун), *це́ка* ж. – зах.-пал. г., Ганц., Лун., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ), *це́чка* ж. – паўночны ўсход і ўсход зах.-пал. г., поўдзень усх.-пал. р., поўдзень паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *то́чка* ж. – Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *вясе́лле* н. – Леп., Сен., Лёзн., Маладз., Круп., Бял., Дубр., Гор., Бабр., Карм., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сва́дзьба* ж. – Віц. р., Маг. р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юр* м. – Віл., Івац., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юра́* ж. – Светлагор. (ЛАБНГ), *юры́на* ж. – Паст., Ашм., Іўеў., Вілен. р.(ЛАБНГ, СПЗБ), *юрына́* ж. – Іўеў. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ю́раўшчына* ж. – Івац. (ЛАБНГ), *юра́ўшчына* ж. – Докш. (ЛАБНГ), *ру́я* ж.— паўдн.-зах.д., Лаг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, Янкоўскі), *руі́на́* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ру́йка* ж. – Лаг. (ЛАБНГ), *рыск* м. – Пух., Асіп., Кір. (ЛАБНГ), *рыскаўня́* ж. – Кір. (ЛАБНГ), *красы́* мн. — паўн.-зах. з., Латгал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ста́да* н. і ж. – паўн. р., усх. з., зах.-пал. г., Гродз. (ЛАБНГ), *стая́* ж. – Паст., Пол., Беш., Віц., Леп., Шкл., Брэсц., Кобр., Чач. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *табу́н* м. – Віл., Валож., Драг., Малар. (ЛАБНГ), *згра́я* ж. – Леп., Бял., Кобр. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *та́бар* м. – Чашн., Круп. (ЛАБНГ), *грума́да* ж. – Слон. (ЛАБНГ), *каля́днік* м. – Смарг. (ЛАБНГ), *павало́жжа* н. – Раг. (ЛАБНГ), *ралля́* ж. – Бяроз. (ЛАБНГ), *рой* м. – Астр. (ЛАБНГ), *све́чкі* мн., *во́дчыя све́чкі* — Драг. (ЛАБНГ), *ту́ча* ж. – Глыб. (ЛАБНГ), *чарада́* ж. – Бярэз. (ЛАБНГ), *ку́ча* ж. – Смарг. (ЛАБНГ).

Гурт

Група авечак на пашы.

гурт м. — Гродз., Слаўг., Лельч. (ЛАБНГ, З нар.сл.), *ата́ра* ж. – Воран., Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *ста́да* н. – Леп. (Мат. апыт.).

Куча

Вялікая колькасць насякомых, якія кружацца ў паветры.

кýча ж. – агульн. (Мат. апыт.), *кýпа* ж. – паўдн.р. (Мат. апыт.), *жма* ж. – Іўеў. (СПЗБ), *жэ́мжа* ж. – Свісл. (СПЗБ), *жмýтак* м. – Навагр. (Мат. апыт.), *клумáк* м. – Драг. (Мат. апыт.).

Рой

Сям'я пчол, якія ўтвараюць на чале з маткай адасобленую групу.

рой м. – агульн. (СПЗБ, ТС, ЛП, Мат. апыт.); **першы рой**: *пяршáк* м. – усх.-маг.р. (НС, Мат. апыт.), *пярвáк* м. – Маз., Стол., Малар. (ЛП), *пярвя́к* м. – Ветк. (Мат.Гом.); **другі рой**: *другáк* м. – усх.-маг.р., Мёр., Леп. (НС, ЖНС), *дружáк* м. – Валож., Маладз., Дзярж., Стаўб. (СЦБ), *дружня́к* м. – Уздз. (СЦБ); **трэці рой**: *траця́к* м. – усх.-маг.р., Леп. (НС, Мат. апыт.); **летні рой пчол**: *лебяднíцы* мн. – Ельск. (ЛП); **множства пчол, якія выходзяць з вулея наверх перад вылетам ці перад раеннем**: *асáда* ж. – Нараўл. (ЛП), *насéд* м. – Слаўг. (НС).

Статак

Група кароў або кароў і авечак на пашы.

стáтак м. — паўн.-зах.з., зах.з., спарадычна паўн.-усх. д., усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *стáда* н. і ж. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл., Шаталава, Мат. апыт.), *чарадá* ж. – Мін.р., Слуц. р., паўдн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС, ТС, Шаталава), *чэ́радзь* ж. – Лун., Пін. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *чаргá* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *калéйка* ж. – зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *табýн* м. – усх.-маг. р., паўн.-зах. з., зах.-пал. г., усх.-пал.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл., НС, Мат. апыт.), *тавáр* м. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС), *грамадá* ж. – Навагр., Карэл., Дзятл., Зэльв. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гурт* м. – Воран., Гродз., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бáнда* ж. – Шчуч., Дзятл.,Стаўб., Лях., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бýрса* ж. экспр. – Дзятл. (З нар.сл.), *пагóн* м. – Асіп., Беластоц. р.(ЛАБНГ, СПЗБ), *плóйма* ж. – Карм. (ЛАБНГ), *слабадá* ж. – Івац. (СПЗБ), *сцíжма* ж. – Петр. (Шаталава).

Сям'я

Група пчол ці чмялёў на чале з маткай у вуллі або ў гняздзе.

сям'я́ ж. — агульн. (Мат. апыт.), *рой* м. — агульн. (Мат. апыт.), *гняздо́* н. — асн.мас.г. (Мат. апыт.), *кубло́* н. — паўдн. р. (Мат. апыт.).

Табун

Вялікая група коней на пашы.

табу́н м. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ста́да* н. і ж. — агульн. (ЛАБНГ), *чарада́* ж. — Мін. р., Слуц. р., паўдн. р. (ЛАБНГ), *чэ́радзь* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *грама́да́* ж. — Навагр., Дзятл. (ЛАБНГ), *гурт* м. — Гродз., Слаўг., Лельч. (ЛАБНГ), *згон* м. — Стол. (ЛАБНГ), *паго́н* м. — Асіп. (ЛАБНГ), *пло́йма* ж. — Карм. (ЛАБНГ), *ку́ча* ж. — Маст., Стаўб. (ЛАБНГ).

Чарада

Група птушак, якія трымаюцца разам.

чарада́ ж. — Паням. р., поўдзень Мін. р., Чэрв. р., усх.-маг.р., Слуц. р., зах.-пал. г., усх.-пал. р., Ушацк. (ЛАБНГ), *чэ́радзь* ж. — Пін. (ЛАБНГ), *ста́да* н. і ж. — агульн. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *ста́я* ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *ата́ра* ж. — Карэл. (Сцяшковіч), *вы́рай* м. — Іўеў., Пух., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Насовіч), *по́ўрай* м. — Стол. (ТС), *по́вер* м. — Стол. (ТС), *гіль* м. — Рас. (ЛАБНГ), *табу́н* м. — спарадычна агульн. (ЛАБНГ), *ключ* м. — Ваўк., Клецк., Раг., Пруж., Бяроз. (ЛАБНГ), *гуж* м. — усх.-маг.р. (Станкевіч, Мат. апыт.), *грамада́* ж. — Навагр., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *згра́я* ж. — Кобр., Драг., Іван. (ЛАБНГ), *хма́ра* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *ту́ча* ж. — Верхнядзв., Дзятл. (ЛАБНГ), *гурт* м. — Чэрв., Клецк. (ЛАБНГ), *ку́ча* ж. — Шарк., Глыб., Шчуч., Віл., Валож., Маладз., Іўеў., Бял., Уздз., Старадарож., Бар., Лях., Бяроз., Люб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цьма* ж. — Навагр. (Мат. апыт.), *пулк* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *сад* м. — Лун. (ЛАБНГ), *ча́та* ж. — Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС).

2.3. НАЗВЫ МЕСЦА ВЫРОШЧВАННЯ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ МАЛЫХ

Бярлог

Зімовае логава мядзведзя.

бярлóг м. – асн.мас.г. (ЛАБНГ, ТС), *бярлóга* ж. – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бярлíна* ж. – Гом. (ЛАБНГ), *мярлóг* м. – Рас., Ушацк., Віц., Леп., Лаг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *мярлóга* ж. – Сен. (Каспяровіч).

Гняздо

Жыллё птушак: *гняздó* н. – агульн., акрамя ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *няздó* н. – Драг. (ЛАБНГ), *мяздó* н. – Гродз. (СПЗБ), *кублó* н., *кубéлца* н. памянш., *кубéльца* н. памянш. — усх.-пал.р., паўдн.-усх. з., Іўеў., Чэрв., Пін. (ЛАБНГ, Мат.Гом., ТС, СЦБ, Янкоўскі, Сцяшковіч), *кýбала* н. – Брэсц. (ЛАБНГ), *кýпала* н. – Карэл. (ЛАБНГ), *кýпяла* н. – Навагр. (ЛАБНГ), *купéла* н. – Слаўг. (Мат.Маг.), *ґýлта* ж. і н. – Астр., Вілен. р.(СПЗБ), *ґýшта* ж. – Воран., Вілен. р. (ЛАБНГ); **гняздо бусла**: *буслóўка* ж. – Чэрв., Раг., Люб., Акц., Рэч., Петр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *бýслаўка* ж. – Лях., Старадарож. (ЛАБНГ), *буслянка* ж. – Нясв., Слуц., Чэрв., Лун., Саліг., Старадарож. (ЛАБНГ), *буслéніца* ж. – Калінк., Хойн. (ЛАБНГ), *буслíна* ж. – Ганц. (ЛАБНГ), *бýсняўка* ж. – Бяроз., Малар. (ЛАБНГ, ЖНС), *бýсніца* ж. – Драг. (ЖНС), *бýхлаўка* ж. – Ганц. (ЛАБНГ).

Гняздо вавёркі: *хайлýк* м. – Жытк. (Мат. апыт.), *клундýк* м. – спарадычна паўдн.р. (Пяткевіч).

Асінае вісячае гняздо: *матлях* м. – Шчуч. (СПЗБ).

Гняздо жабы: *хайлýк* м. – Старадарож. (НС)

Логава

Паглыбленне ў зямлі, якое служыць зверу жыллём.

лóгава н. – асн. мас.г., спарадычна зах.- пал. г. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Мат. апыт.), *лóгаў* м. – Пол. (ЛАБНГ), *лóгаўе* н. – Слаўг. (ЛАБНГ), *лагаўё* н. – Астр. (Мат. Гродз.), *лáгаўе* н. – Лёзн. (ЛАБНГ), *лóгавішча* н. — спарадычна паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ), *лагóвішча* н. – Пух. (СПЗБ), *лагавíшча* н. –

паўн.-зах.з., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гродз.), *лагавіска* н. – Ашм., Бяроз. (ЛАБНГ), *лагавіла* н. – зах.- пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *лóгавіна* ж. – Ваўк. (Мат. Гродз.), *лагвó* н. – паўн.-зах. з., сл.-маз. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз., Мат. Гом., Янкоўскі), *лóгва* н. – Барыс., Чэрв. (СЦБ), *лагмó* н. – Гродз. р. (ЛАБНГ, Сцяшковіч), *лаглó* н. – Асіп. (ЛАБНГ), *лагвíшча* н. – Ветк. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *лóгвішча* н. – спарадычна паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *лóгвіска* н. – Лун. (ЛАБНГ), *лóгвіна* ж. – Лаг. (СЦБ), *лóжыва* н. – Гор. (ЛАБНГ), *лажавíска* н. – Гродз. (СПЗБ), *лéжка* ж. – Навагр. (Мат. Гродз.), *лаўжó* н. – Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *лаўжы́шча* н. – Паст. (СПЗБ), *гняздó* н. – агульн., акрамя ўсх.-пал.р. (ЛАБНГ), *кублó* н. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *кóтлішча* н. – Лях. (ЛАБНГ), *стóклішча* н. – Зэльв. (Н. сл-сць), *качавíшча* н. – Добр. (ЛАБНГ); **логава ваўкоў**: *ваўкаўня́* ж. – Астр., Ашм. (ЛАБНГ), *ваўчарня́* ж. – Воран. (ЛАБНГ); **логава свіней**: *гайнó* н. – віц.-маг. г., Пух., Раг. (СПЗБ, Бялькевіч, Яўсееў, Станкевіч), *гáйна* н. – Бял. (Янкоўскі), *ґýлта* ж. і н. – Паст., Смарг., Ашм., Іўеў. (СПЗБ, Станкевіч), *ґýшта* ж. – Воран. (СПЗБ).

Мурашнік

Надземная частка жылля мурашак у выглядзе кучы, капца зямлі, лісцяў і г.д.

мýрáшнíк м. – зах.з., спарадычна агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Станкевіч), *муражнíк* м. – Гродз. (Сл. Гродз.), *мурáшачнік* м. – Лід., Рэч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *мурашэ́чнік* м. – Воран. (ЛАБНГ), *мурашэ́тнік* м. – Шчуч. (Мат. Гродз.), *муравéйнік* м. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз., Бялькевіч, Мат. апыт.), *муравéльнік* м. – Смарг., Гродз., Навагр., Саліг., Гом., Маз., Хойн. (ЛАБНГ, АЛА, ТС, СПЗБ, Шаталава), *муравéннік* м. – спарадычна паўн.-зах. з. (АЛА, СПЗБ, Шаталава), *мурáўнíк* м. – Гродз., Брэсц., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *мýраў* м. – Жытк. (ЛАБНГ), *мурáўль* м. – Ганц. (ЛАБНГ), *мураўля́* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *муравéль* м. – Іван., Пін. (ЛАБНГ), *муравéй* м. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА), *муравíнец* м. – Лун. (ЛАБНГ), *мурахвíнец* м. – Лун. (ЛАБНГ), *мураўё* н. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз.), *мураўé* н. – Акц., Светлагор., Стол., Калінк. (ЛАБНГ), *мурахаўё* н. – Рэч. (ЛАБНГ), *муршаўня́* ж. – Слуц., Саліг. (З нар. сл.).

Нара

Хады ў зямлі, якія вырыты жывёлінай і служаць ёй жыллём.

нара́ ж. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *но́ра* ж., *нура́* ж. – Віл.(СПЗБ), *на́зма* ж. – Гом. (Мат. Гом.), *я́зва* ж. – Гом. (Мат. Гом.), *пячу́ра* ж. – усх.- маг.р. (Насовіч), *пячо́ра* ж., *пячэ́ра* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Павуціна

Сетка з тонкіх нітачак або асобная тонкая нітачка, утвораная з клейкага рэчыва, якое выдзяляецца павуком.

павуці́на ж. – асн. мас. г., спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *павуці́нне* н. – зах.-пал. г., паўдн.-усх. з., Слуц. р., спарадычна на астатняй тэрыторыі (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *павуцэ́нне* н. – паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *павута́* ж. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *паву́цце* н. – Навагр., Карм. (ЛАБНГ), *павуццё* н. – Дзярж. (ЛАБНГ), *па́вуць* ж. – Стол., Жытк. (ТС, Мат. апыт.), *павучы́на* ж. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *павучы́ня* ж. – Паст. (ЛАБНГ), *павучы́нне* н. – спарадычна паўн.-усх.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ), *павучэ́нне* н. – Асіп. (ЛАБНГ), *паянчы́на* ж. – Іўеў., Вілен. р.(ЛАБНГ, СПЗБ), *сі́та* н. – Пін., Лельч. (ЛАБНГ).

Седала, курасадня

Месца, дзе садзяцца куры нанач.

се́дала н. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Шатэрнік), *се́дайла* н. – Драг., Лун., Петр. (ЛАБНГ), *насе́дала* н. – Івац., Саліг., Хойн. (ЛАБНГ, НС), *кураса́дня* ж. – паўн.р., усх.-маг.р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, ЖС, Яўсееў, Насовіч, Нікіфароўскі, Станкевіч), *курса́дня* ж. – Пол., Шум. (ЛАБНГ), *краса́дня* ж. – Віц. р., Маг. р., Валож. (ЛАБНГ), *курасо́дня* ж. – Чав. (ЛАБНГ), *куро́садня* ж. – сярэд.- бел. г., паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *куро́садне* н. – Леп., Барыс., Кругл.,Чэрв., Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., Шатэрнік, Станкевіч), *куро́сання* ж. – Леп. (Мат. апыт.), *курасо́нне* н. – Круп. (СЦБ), *куро́садні* мн. – Буда-Каш. (ЛАБНГ), *кро́санні* мн. – Валож. (ЛАБНГ), *кураса́днік* н. – Пол., Смарг. (ЛАБНГ), *куро́саднік* м. – Ашм., Лаг. (ЛАБНГ, Станкевіч), *куро́сальнік*

м. – Смарг. (СПЗБ), *курасáдзень* м. – Бял. (Яўсееў), *курасáд* м. – Брасл., Паст., Астр., Вілен. р.(ЛАБНГ, СПЗБ), *курóсан* м. – Валож. (ЛАБНГ), *курóстан* м. – Маладз. (СПЗБ), *курóстань* м. – Віл., Маладз. (СПЗБ), *курóсны* мн. – Віл., Валож. (ЖС, СЦБ), *курашэ́сце* н. – Рас. (ЛАБНГ, Нікіфароўскі, Станкевіч), *крашэ́сце* н. – Гарад. (ЛАБНГ), *крашэ́цце* н. –Латгал.р. (СПЗБ), *крашэ́сць* м. – Гарад., Віц. (ЛАБНГ), *курашэ́ль* м. – Беш. (ЛАБНГ, НС), *кýрнік* м. – Валож. (Мат. мін.-мал.), *жэ́рдкі* мн. – Смал., Маладз. (СЦБ), *вы́шкі* мн. – Навагр., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *грáдкі* мн., *грáдка* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *пя́тры* мн. – Мін. р., Маг. (Мат. Маг., СПЗБ), *лáкты* мн. – Воран. (ЛАБНГ).

Хатка

Жыллё бабра.

бабраві́на ж. – Чэрв. (Шатэрнік), *бабрóвіна* ж. – Карэл. (Мат. апыт.), *бабрóвішча* н., *бабры́шча* н. – Слаўг. (Мат. апыт.), *бабрóвая* (*бабры́ная*) *хáтка* (*нарá*) – агульн. (Мат. апыт.), *хáта* ж. – Леп. (Мат. апыт.).

2.4. НАЗВЫ ПОКРЫВА ЦЕЛА І АСОБНЫХ ЯГО ЧАСТАК У ЖЫВЫХ ІСТОТ

Барада

Чырвоныя вырасты пад дзюбай у курэй.

пáцеркі ж. – Пух. (3 нар. сл.), *сéргі* мн. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *блінцы́* мн. – Слаўг. (Мат. апыт.), *бліны́* мн. – Рас., Леп., Мсцісл. (Шаталава, Мат. апыт.), *падбарóдычы* мн. – Свісл. (Шаталава), *падбарóдавічы* мн. – Браг. (Шаталава), *галагóны* мн. – Гродз. (ЖНС), *барадá* ж. Драг. (Мат. апыт.).

Вусы

Шчаціністыя валасы па баках верхняй губы ў некаторых жывёл.

вýсы мн. – агульн. (СПЗБ, ТС, 3 нар.сл., Мат. апыт.), *вусы́* мн. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *пры́сы* мн. – Драг., Жытк. (ТС, ЛП).

Грыва

Доўгія валасы на шыі некаторых жывёл.

грыва ж. – агульн. (СПЗБ, Н. сл-сць, Мат. Гродз., Шатэрнік), *гагавіца* ж. – Маст. (Мат. Гродз.).

Грэбень

Мясістая нарасць на галаве некаторых птушак.

грэбень м., *грабéнь* м. – Дзятл. (ЛАБНГ), *грабушóк* м. – Мсцісл., Лельч., Хоц. (ЛАБНГ), *шышка* ж. – усх.-маг. р., Бял., Добр. (ЛАБНГ, Мат. апыт., Шаталава), *чуб* м. – Дзятл., Пруж. (ЛАБНГ), *кучóмка* ж. – Краснап. (ЛАБНГ).

Луска

Дробныя пласцінкі, якія размешчаны на паверхні цела некаторых пазваночных жывёлін (рыб, яшчарак, змеяў).

лускá ж. – агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Каспяровіч, Насовіч), *люскá* ж. – Ушацк. (АЛА), *лусгá* ж. – Гом. (НЛГ), *лупá* ж.– зах.-пал. г. (АЛА), *скарлупá* ж. – Шкл. (АЛА), *шкарлупá* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *шалухá* ж., *шалýшка* ж. – віц.-маг. г. (АЛА, НС, Шаталава), *лушпáйкі* мн. – Бяроз., Маг. (АЛА, ЛАБНГ), *карá* ж. – Саліг., усх.-пал.р. (АЛА, ТС), *слéнь* – Чач., Маз., Жытк. (АЛА, ТС, Шаталава), *слінь* ж. – Чач., Жытк., Маз. (АЛА, ЖНС), *свень* ж. – Маз. (АЛА), *чашуя́* ж. – Навагр. (СПЗБ).

Пух

Вельмі дробныя, мяккія, тонкія валаскі на целе птушак, жывёл.

пух м. – агульн. (СПЗБ, Насовіч, Станкевіч, Мат. апыт.).

Пяро

Рагавы стрыжань з пушыстымі адросткамі па баках, які вырастае на скуры птушак.

пярó н., *пёрка, пёрца, пярцó* н. памяншн. – агульн. (АЛА), *пю́ро* н. – Гродз., Вілен. р., Латгал. р. (АЛА, СПЗБ), *пярына* ж., *пярынка* ж. памяншн. – паўдн.-зах. д. (АЛА), *перынá* ж. – Віл., Маст., Пух. (СПЗБ), *пéрына* ж. – Панямн. р. (АЛА), *пушына* ж. – Лун., Жытк., Стол. (АЛА, ТС), *пéр'е* н. зборн.

— агульн. (АЛА); **доўгае пяро ў хвасце ў пеўня**: *касá* ж. — усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *галаснíк* м. — Хойн. (Шаталава), *кудóс* м. — Петр. (Шаталава), *лётка* ж. — Браг. (Шаталава).

Рагавы стрыжань пяра: *пень* м. — Гл., Пол., Старадарож. (ЛАБНГ, Насовіч), *пнюх* м. — Бял. (ЛАБНГ), *пянюх* м. — Мсцісл. (ЛАБНГ), *кóстка* ж., *кóстачка* ж. — Верхнядзв., Ашм., Брасл., Рас., Жлоб., Браг. (ЛАБНГ), *косць* ж., *кóстачка* ж. — Віц. р., Бых., Хоц., Драг. (ЛАБНГ), *касцю́лька* ж. — Ветк. (ЛАБНГ), *касцянéц* м. — Добр. (ЛАБНГ), *дýдка* ж., *дýдачка* ж. — Паст., Шарк., Глыб., Ушацк., Астр., Ашм., Смарг., Віл., Лаг., Маладз., Докш., Леп., Барыс., Круп., Бяроз., Верхнядзв., Пол., Лаг., Капыл., Пруж., Кам., Брэсц., Драг., Кобр., Жаб., Малар. (ЛАБНГ, Шаталава), *дудáн* — Капыл. (ЛАБНГ), *дудзя́х* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *цýрка* ж. — Браг., Петр. (Шаталава), *пíшчык* м. — Віц. р., Мядз., Маг., Чав., Мсцісл., Драг. (ЛАБНГ, ЖНС, Шаталава), *пíшч* м. — Лях., Івац., Пін. (ЛАБНГ), *пíч* м. — Стаўб. (ЛАБНГ), *ломб* м. — Іўеў., Шчуч., Лях., Маст., Ваўк. (ЛАБНГ), *ламбýк* м. — Гродз., Бераст., Шчуч., Воран., Навагр., Дзятл. (ЛАБНГ), *лабýр* м., *ламбýр* м. — Ваўк. (СПЗБ), *цыбýк* м. — Кругл., Добр., Зэльв., Карэл., Слон., Слаўг., Клім., Хоц., Гом., Лун., Лельч., Мін. р., ЛАБНГ), *цубурóк* м. — Петр. (Шаталава), *цынбýрык* м. — Нясв. (ЛАБНГ), *цыбíна* ж. — Хойн. (ЛАБНГ), *цыры́біна* ж. — Лун. (Шаталава), *цурýбалка* ж. — Мін.р. (ЛАБНГ), *цурпáлак* м. — Стол. (ЛАБНГ), *цырбýн* м. — Люб., Стол. (ЛАБНГ), *цýрка* ж. — Петр., Стол., Нараўл. (ЛАБНГ), *цугóлка* ж. — Лоеў. (ЛАБНГ), *асцю́к* м. — Гл. (ЛАБНГ), *асён* м. — Пруж., Слон., Івац., Ганц., Пін. (ЛАБНГ), *асцён* м. — Пін. (ЛАБНГ), *асцянéц* м. — Бабр., Гом. (ЛАБНГ), *кáсік* м. — Чэрык. (ЛАБНГ), *кастры́ца* ж. — Бяроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *стры́жань* м. — Акц., Брэсц., Светлагор. (ЛАБНГ), *трýбка* ж. — Старадарож., Рэч., Калінк. (ЛАБНГ, Шаталава), *пыж* м. — Дзятл. (ЛАБНГ), *пры́тарч* м. — Лун. (Шаталава), *быстрáк* м. — Карм., Касц. (ЛАБНГ), *бадýль* м. — Буда-Каш. (ЛАБНГ), *пáлка* ж. — Маз. (ЛАБНГ), *разгáч* м. — Іўеў. (ЛАБНГ), *тарарáка* ж. — Слуц. (ЛАБНГ), *хвост* м. — Ельск. (ЛАБНГ), *шчытóк* м. — Гл. (ЛАБНГ), *былíна* ж. — Тал., Гор., Мсцісл. (ЛАБНГ), *злётка* ж. — Кір. (ЛАБНГ).

Адростак новага пяра: *пень* м. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, НС), *пнюх* м. — Бял., Чашн., Рас. (ЛАБНГ, Шаталава), *пянюх* м. — Касц. (ЛАБНГ), *пянýх* м. — Круп., Мсцісл. (ЛАБНГ), *пянчýк* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *шпень* м. — Зэльв.,

Слон., Карм., Буда-Каш., Чач. (ЛАБНГ), *асён, асцён* м. – усх.-пал.р., Гродз.р. (ЛАБНГ, НЛ, Сцяшковіч, Шаталава), *аксцён* м. – Паст., Астр., Ашм., Іўеў., Смарг., Ваўк., Шчуч. (ЛАБНГ), *асцюк* м. – Гл., Рэч., Браг. (ЛАБНГ), *асцю́х* м. – Пін. (ЛАБНГ), *асцо́* н. – Лельч. (ЛАБНГ), *ашчу́к* м. – Лун. (ЛАБНГ), *гасця́к* м. – Шчуч. (Сцяшковіч), *асцяне́ц* м. – Бых., Жлоб., Ветк., Рэч., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ, Янкова, Шаталава), *касцяне́ц* м. – Добр., Кір., Раг. (ЛАБНГ), *стрэ́лка* ж. – Лаг., Барыс., Чэрв., Бярэз., Асіп. (ЛАБНГ), *пішч* м. – Клецк., Лях., Івац. (ЛАБНГ), *пі́шчык* м. – Драг., Іван., Лун. (ЛАБНГ), *пі́чый* м. – Стаўб. (ЛАБНГ), *адро́стак* м. – Хоц. (ЛАБНГ), *дуда́н* м. – Драг., Капыл. (ЛАБНГ), *дудзя́к* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *пук* м. – Брасл., Паст. (ЛАБНГ, Н. сл-сць), *пупко́* н. – Дзярж., Уздз. (ЛАБНГ), *кало́дка* ж. – Драг., Малар. (ЛАБНГ), *дзясно́* н. – Бяроз., Лельч. (ЛАБНГ), *сцібі́кля* ж. – Воран. (ЛАБНГ), *сціпу́лька* ж. – Іўеў. (Сцяшковіч), *шпі́лька* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *шпіг* м. – Бар. (ЛАБНГ), *акамёлак* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *мяцёлачка* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *адго́нец* м. – Гом. (ЛАБНГ), *па́лка* ж. – Маз. (ЛАБНГ), *кастры́ца* ж. – Бяроз. (ЛАБНГ), *кало́дачка* ж. – Лід. (СПЗБ), *лінёўка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *бядзю́к* м. – Нясв. (ЛАБНГ), *ражо́н* м. – Івац. (ЛАБНГ), *тру́бка* ж. – Старадарож. (ЛАБНГ), *стры́жань* м. – Калінк. (ЛАБНГ).

Ракавіна

Вонкавае шкілетнае ўтварэнне беспазваночных жывёл у выглядзе вітой, авальнай або створкавай каробкі.

ска́лка ж. – Мсцісл., Стол. (НЛ, Мат. апыт.), *скаралю́шча* ж., *скаралю́шка* ж. – Жытк., Салігг. (ТС, Мат. апыт.), *скаралу́шча* ж. – Ашм., Смарг. (СПЗБ), *чару́шка* ж. – Стол. (ТС), *жа́біны начо́ўкі* – Чэрв. (Шатэрнік).

Скура

Верхняе покрыва цела жывёлы.

ску́ра ж. – агульн. (Каспяровіч, Мат. апыт.), *шку́ра* ж. – агульн. (СПЗБ, ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *ко́жа* ж. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.); **скура, якую скінула змяя ў час ліンькі**: *вы́паўзень* м. – Круп. (НС), *вы́паўзінь* м. – Брасл., Верхнядзв. (СПЗБ, НС), *вы́паўзак* м. – Краснап., Хоц. (Бялькевіч), *вы́паўзкі* мн. — Паст. (СПЗБ), *апо́ўзіны* мн. – Верхнядзв. (Шаталава), *ліні́ла* н. – Лоеў., Люб., Калінк., Браг., Петр. (СПЗБ, Янкова, Шаталава), *ліне́ва* (*ленíва*) н. –

Петр., Пін. (СПЗБ, Шаталава), *лінька* ж. – Жытк. (ТС), *лінка* ж. – Стол. (ТС), *лінёвішча* н. – Лельч. (НЛ), *лінóвішча* н. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *лінлішча* н. – Валож. (ЖС), *лусóк* – Воран. (СПЗБ), *кóруп* м. – Вілен. р. (СПЗБ), *шкурапéя* ж. – Гом. (НЛГ).

Шэрсць

Валасяное покрыва жывёл.

шэрсць ж. – агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *пóўсць* ж. — паўн.-зах.з. (АЛА, ЛАБНГ, Станкевіч), *пóўстка* ж. – Пол. (АЛА, ЛАБНГ), *пілсць* (*пільсць*) ж. – Валож., Лаг., Воран., Вілен. р. (СПЗБ, Шаталава), *кашлацíнне* н. эмац. – Драг. (ЛП); **шчацінне на назе ў каня каля капыта:** *мýска* ж. – Браг. (Шаталава), *шчóтка* ж. – Пін., Петр., Бяроз. (Шаталава); **доўгая шэрсць на карку ў свінні**: *шчацíна* ж. – Карэл., Чэрык., Краснап. (ЛАБНГ), *шчэць* ж. – Мсцісл., Чэрык. (ЛАБНГ), *шчачы́нне* н. – Тал. (Шаталава), *хіб* м. – Брэсц. (ЛАБНГ), *хóлка* ж. – Клім. (ЛАБНГ), *віхóр* м. – Петр. (Шаталава), *ірхá* ж. – Кам. (ЖНС), *шарсцíнне* н. – Верхнядзв. (СПЗБ).

2.5. НАЗВЫ ЧАСТАК ЦЕЛА І ОРГАНАЎ РОЗНЫХ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Азадак

Задняя частка тулава жывёлы.

азáдак м. — усх.з. (Мат. апыт., Насовіч), *зад* м., *задóк* м. — агульн. (Мат. апыт.); **у птушак**: *гузнó* н. – усх.-маг. р., а таксама Мядз., Смален. р. (Дабравольскі, Насовіч), *гýзка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.).

Валлё

Пашыраная частка страваводa ў птушак і насякомых для назапашвання ежы.

валлё (*валё, вальё, валé, вальé*) н. – усх.-пал. р., паўн. р., Слуц. р. (ТС, Янкоўскі, Каспяровіч, Станкевіч), *алé* (*альé*) н. – Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *вейлё* н. – Астр. (Мат. Гродз.), *вóла* н. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *вóле* (*вóлле, вóлье*) ж. – паўдн.-усх. з., Паням. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, З нар. сл., НС, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Шаталава, Янкова), *гóля*

ж. – Лях. (ЛАБНГ), *валля́к* (*валя́к, валья́к*) м. – Мін.р. (СПЗБ, СЦБ), *валю́шка* ж. – паўн. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, Яўсееў), *во́лава* н. – Драг. (ЛАБНГ), *вуго́ле* (*уго́лье, уго́ле*) н. – Карэл., Бяроз., Бар. (ЛАБНГ), *га́гаўка* ж. – Смарг. (Мат. Гродз.), *зоб* м. – Мсцісл. (Бялькевіч).

Вантробы

Унутраныя органы грудной клеткі жывёлы.

вантро́бы мн. – Люб., Мсцісл. (Мат. апыт., Насовіч), *антро́бы* мн. – Петр. (Шаталава), *утро́бы* мн. – Браг. (Шаталава), *бе́бехі* мн., *бэ́бехі* мн., *бэ́бухі* мн. – Стол. (ТС, Насовіч), *гілёхты* мн. – Жытк. (Мат. апыт.), *жываты́* мн. – усх.-маг. р. (Насовіч), *каўбы́* мн. – Кругл. (ЖНС), *каўбухí* мн. — мясц. (Станкевіч), *патрахí* мн. – Лун. (Шаталава), *па́трыхі* мн. — мясц. (Станкевіч), *пэ́трахі* мн. – Гродз. (ЖНС), *пэ́лях* м. – Нясв. (Мат. мін.-мал.), *це́льбухі* мн. – Петр., Маз., Лельч. (ЖНС, 3 нар.сл., Шаталава), *чаро́вы* мн. – Смарг. (Шаталава), *чэ́раўкі* (*чаро́ўкі*) мн. — мясц. (Насовіч), *кіндзюхí* мн. — мясц. (Насовіч), *лантухí* мн. – Маз. (Станкевіч, Мат. апыт.), *падро́бенькі* мн. – Бяроз. (Шаталава), *ляге́ніна* ж. ’частка вантробаў’ – Мсцісл. (Юрчанка, 1993).

Вымя

Орган з малочнымі залозамі і саскамі ў млекакормячых жывёл, у якім утвараецца малако.

вы́мя (*ву́м’е, вы́мне*) н. – агульн. (ЛАБНГ, 3 нар. сл., Мат. мін.-мал., Бялькевіч), *вы́мене* (*ву́мене*) н. – Навагр., Карэл., Слон., Пруж. (СПЗБ, Шаталава), *ву́ме* н. – Навагр. (Н. сл-сць), *е́м’е* н. – Лун., Лельч. (ЛАБНГ, Шаталава), *íмя* н. – *(íме, íм’е)* – усх.-пал.р., Пін., Лун., Стол. (ЛАБНГ, Шаталава), *лы́мя* н. – Гродз., Бераст., Шчуч., Маст. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *до́йла* н. – сярэд.-бел. г., Стол., Петр. (ЛАБНГ, ТС, ЖС, 3 нар. сл., Н. сл-сць, Мат. Гродз., Янкоўскі, Цыхун), *до́йка* ж. – Драг. (ЛП), *судно́* н. – Лёзн., Чашн., Сен., Кругл. (ЛАБНГ), *мо́ні* мн. дзіц. – Мсцісл. (Юрчанка, 1991).

Горла (стрававод)

Храстковая трубка, якая змяшчаецца ў пярэдняй частцы шыі і з’яўляецца пачаткам стрававода і дыхальных шляхоў.

го́рла н. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *гарля́к* м. – Смарг., Бярэз., Чэрв., Стаўб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гарля́нка* ж. – агульн. (ЛАБНГ), *гарля́ціна* ж. – Чав. (ЛАБНГ), *гардзе́ль* м. – Ашм. (ЛАБНГ), *гардзёла* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *гардзёлка* ж. – Шчуч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гардзі́лка* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *гло́тка* ж. – (ЛАБНГ), *глы́тніца* ж. — мясц. (Станкевіч), *глы́тва* ж. — Смален.р. (Дабравольскі), *грыта́нка* ж. — мясц. (Станкевіч), *е́ча* ж. – Глыб., Дубр., Віл., Маладз., Лаг., Валож., Чэрв., Гор., Шкл., Мсцісл., Касц., Слон., Лоеў. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі, Станкевіч), *я́ча* ж. – Верхнядзв. (СПЗБ), *ячая́* ж. – Чэрв. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чараво́* н. – Паст., Віл. (ЛАБНГ), *кішка́* (*кі́шка*) ж. – Верхнядзв., Брасл., Пол., Іўеў., Дзятл., Кам., Пруж., Кобр. (ЛАБНГ), *страваво́д* м. – Клім. (ЛАБНГ), *пішчаво́д* м. – агульн. (ЛАБНГ), *пішчаві́к* м. – Раг. (ЛАБНГ).

Грудзі

Пярэдняя частка тулава ад шыі да жывата.

гру́дзі мн. – агульн. (Мат. апыт.); **грудзі ў каня**: *пе́рсці* мн. – Верхнядзв., Мсцісл., Петр. (З нар.сл., Шаталава, Мат. апыт.), *пе́рсні* мн. – Саліг. (Н. сл-сць), *пе́рсцні* мн. – Пух. (З нар.сл.), *пе́рсі* мн. – Шчуч., Ганц., Гом. р., Беластоц. р. (СПЗБ, Мат. Гом.); *пе́лькі* мн. 'грудная частка цела ў курэй' – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Губы

Рухомы край рота ў жывёл.

гу́бы мн. – агульн. (Мат. апыт.), *пры́хі* мн. – Бар., Лях., Пін. (СПЗБ).

Джала

Калючая частка органа самаабароны і нападу некаторых насякомых (пчол, вос, чмялёў і інш.), якая знаходзіцца на канцы брушка.

джа́ла н. – Панянм. р., Слуц. р., Бар., Круп., Бярэз., Арш., Дубр., Шкл., Акц., Рэч., Хойн. (ЛАБНГ), *джало́* н. – Жаб., Кобр. (ЛАБНГ), *джга́ла* н. – Чашн., Тал., Стаўб., Бял., Маг., Жлоб., Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ, СЦБ, Яўсееў), *джга́дла* н. – Зэльв. (АЛА, Шаталава), *джыга́ла* н. – Лоеў. (ЛАБНГ), *джыга́дла* н. – Віл., Стаўб. (СЦБ), *жа́ла* н. –

агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. і паўдн. р. (ЛАБНГ), *жало́* н. – паўдн.р. (ЛАБНГ, ЛП), *жарло́* (*жэрло́*) н. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Шаталава), *жарало́* (*жарэло́*) н. – Жытк. (АЛА), *жыга́ла* (*жыга́ло*) н. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС, З нар.сл., Шаталава, Насовіч), *жыга́л* м. – Мёр. (НС), *жыга́йла* н. – Гродз. (АЛА), *жга́ла* н. – Круп., Гор. (ЛАБНГ), *жыга́дла* н. — паўн.-зах. з. (АЛА, СЦБ, Шаталава), *жыга́длік* м. – Лаг. (Мат. мін.-мал.).

Дзюба

Выцягнутыя, з рагавым пакрыццём, бяззубыя сківіцы ў птушак, прыстасаваныя для яды.

дзю́ба ж. – сярэд.-бел.г., паўдн.-зах.д., Вілен. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Насовіч), *дзюба́* ж. – Гродз., Стол., Светлагор., Маз., Лоеў. (ЛАБНГ), *дзюб* м. – зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ, Растаргуеў, Шаталава), *дзёўб* м. – Віц. (Каспяровіч), *дзёб* м. – Драг. (АЛА), *дзюба́к* м. – зах.-пал. г., Смарг., Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *дзяўба́к* м. – Карэл., Івац., Бяроз., Драг. (АЛА, Шаталава), *дзю́бень* м. – Івац. (ЛАБНГ), *дзю́бель* м. – Капыл. (З нар.сл.), *дзюбло́* н. – Чав. (ЛАБНГ), *длуба́к* м. – Бяроз. (Шаталава), *глю́га* ж., *глю́чка* ж. памянш. – Віл., Маладз., Валож., Іўеў., Лаг., Смал., Чэрв., Пух. (ЛАБНГ, АЛА, СЦБ, Станкевіч), *глю́ма* ж., *глю́мка* ж. памянш. – Валож., Смарг., Тал. (АЛА, СПЗБ, Сцяшковіч, Шаталава), *клю́ка* ж. – Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *клю́нка* ж. – Віл. (АЛА, СПЗБ), *клю́пка* ж. – Паст., Віл. (АЛА), *клюу́* м. – Клім., Касц. (ЛАБНГ, АЛА, Насовіч), *клёу́* м. – Беш. (ЛАБНГ), *клю́ва* ж. – Вілен. р. (СПЗБ), *клю́нка* ж. 'у глушца, качкі' – Мядз. (ЛАБНГ, Станкевіч), *пы́чка* ж. экспр. – Лоеў. (Янкова).

Дыяфрагма

Мышачная перагародка, якая аддзяляе грудную поласць ад брушной.

плява́ ж. – агульн. (ЛАБНГ), *плёу́ка* ж. – агульн. (ЛАБНГ), *плёу́ра* ж. – Бераст., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *пляу́ка* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *плёнка* ж. – Гарад., Шум. (ЛАБНГ), *перагаро́дка* ж. – Сен., Гор., Мсцісл., Клім., Пруж., Драг., Пін. (ЛАБНГ), *затво́р* м. – Брасл., Гарад., Беш., Леп., Сен., Лёзн. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *затво́ра* ж. – Паст., Верхнядзв., Рас. (ЛАБНГ, Шаталава), *затво́рына* ж. – Арш. (ЛАБНГ), *затвяра́лы* мн. – Бераст. (ЛАБНГ), *пе-*

рапóна ж. – Ваўк. (ЛАБНГ), *перапóн* м. – Івац. (ЛАБНГ), *запóна* ж. – Паст., Астр., Ашм., Іўеў. (ЛАБНГ), *запóня* ж. – Астр. (ЛАБНГ), *папы́нка* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *балóла* ж. – Клім. (ЛАБНГ), *балóнь* ж. – Касц. (ЛАБНГ), *блонь* ж. – мясц. (Насовіч), *вуздýха* ж. – Докш. (ЛАБНГ), *кумóра* ж. – Драг. (ЛАБНГ).

Жабры

Органы дыхання рыб.

жáбры мн. – агульн. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, З нар.сл.), *жэ́бры* мн. — паўн.-зах. з., а таксама Івац., Кліч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *жабракí* мн. – Валож. (ЛАБНГ), *жэ́брак* м. – Маз. (Шаталава), *жáвы* мн. – Гродз. (АЛА), *зя́бры* мн. – паўдн.-усх. з., усх.-пал. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Яўсееў), *зéбры* мн. – Бярэз., Крыч., Пін., Жытк., Лельч., Хойн. (АЛА), *зёбры* мн. – Маст. (АЛА), *зя́вы* мн. – Ушацк., Леп., Гродз., Навагр. (ЛАБНГ, АЛА, Цыхун), *шчы́бры* мн. — мясц. (Насовіч), *вýшы* мн. – спарадычна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *завушнíцы* мн. – Карэл. (АЛА), *шчóкі* мн. – Шарк. (ЛАБНГ, АЛА), *шчэ́лепы* мн. – Плешч. (АЛА).

Залоза

Орган, які выпрацоўвае неабходныя для арганізма рэчывы або выдаляе з арганізма шкодныя рэчывы.

залóза ж. — усх.-маг. р., *залазá* ж. – усх.-маг.р. (Бялькевіч, Насовіч).

Зрэнка

Адтуліна ў радужнай абалонцы, праз якую пранікае святло ўнутр вока.

зрэ́нка ж. — агульн. (Мат. апыт.), *зярóк* м. — мясц. (Станкевіч), *чалавéчак* м. – Драг. (ЛП), *ля́лька* ж. — Драг. (Мат.апыт.).

Зуб

Косцепадобны орган у роце для адкусвання і разжоўвання ежы.

зуб м. – агульн. (Мат. апыт.), *крамíна* ж. 'баразёнка ў зубе' – Смарг., Стол. (СПЗБ, ТС); **малочныя зубы ў цялят,**

жарабят: *акрáйкі* мн. – Стол. (ТС), *крáйкі* мн. – Петр. (3 нар.сл.).

Ікол

Зуб, які знаходзіцца паміж разцамі і перадкарэннымі зубамі ў дзікоў.

ікóл м., *ікл* м., *íкал* м., *іклó* н., *кло* н., *íкла* ж. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ТС, Мат. Гродз., ЛП, Янкоўскі), *яклó* н. – Драг. (ЛАБНГ), *кел* м. – Іўеў., Лід. (ЛАБНГ), *іклáч* м. – Лід., Іўеў., Малар. (ЛАБНГ), *клач* м. – Малар. (ЛАБНГ), *клык* м. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *íльць* м. – Навагр., Дзятл., Ваўк. (ЛАБНГ, НС), *ваўчáй* м. – Воран. (Мат. Гродз.).

Капыт

Рагавое ўтварэнне на канцы ног у некаторых млекакормячых.

капы́т м. – асн. мас. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, АЛА), *кóпыт* м. – Чэрв., Чэрык. (ЛАБНГ), *капы́та* н. – Гродз., Шчуч., Маст., Валож., Круп., Пін. (ЛАБНГ, АЛА), *пазуры́* мн. – Пруж., Бяроз., Кам., Брэсц., Кобр., Малар. (ЛАБНГ, Шаталава), *пазюры́* мн. – Івац., Драг. (ЛАБНГ), *пажуры́* мн. – Драг. (Мат. апыт.), *рáкаціца* ж., *рáкаціцы* мн. – Лун., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *рáкатка* ж., *ракóтка* ж. – Стол. (ТС), *рáкацень* м., *ракацéнь* м., *рáкатні* мн. – Петр., Лельч., Маз. (ЛАБНГ, АЛА, НЛ, 3 нар.сл.), *рáкат* м. – Стол. (ТС), *ракóт* м. – Лельч. (НЛ), *рáкапіца* ж. – Жытк. (ТС), *рáкапýціна* ж. – Жытк. (ТС), *рáкавіна* ж., *рáкавіны* мн. – Свісл., Бяроз. (ЛАБНГ, АЛА), *рáпаціцы* мн. – Пін., Стол. (ЛАБНГ, АЛА), *рáпаткі* мн. – Стол. (ЛАБНГ, ТС), *рапóтка* ж. – Стол. (ТС), *рáпіца* ж. – Жаб. (ЛАБНГ), *пáльцы* мн. – Кам., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пáражні* мн. – Іван. (ЛАБНГ); **палавіна капыта ў каровы**: *пазýр* м. – Кам., Бяроз., Брэсц., Драг., Пін. (АЛА, Шаталава), *пáлец* м. – Кам., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пáражэнь* м. – Іван. (ЛАБНГ), *персць* м. – Дубр. (ЛАБНГ), *капы́т* м. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *нóгаць* м. – Лун. (АЛА); **ракавіна капыта ў каровы**: *рáкавіна* ж. – асн. мас. г. без усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *рáкавіца* ж. – Добр. (ЛАБНГ), *рáкаціца* ж. – Стол. (ЛАБНГ), *міжрáкаціца* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *ракóўня* ж. – Чашн. (ЛАБНГ), *рáкапытня* ж. – Люб. (ЛАБНГ), *рáкапуцень* м. – Люб. (ЛАБНГ), *міжрáкапыцень* м. – Ганц. (ЛАБНГ),

мізрáкапытня – Люб. (ЛАБНГ), *рáкацень* м. – Лельч., Ельск. (ЛАБНГ), *ракóпыж* м. – Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *рáкушкі* мн. – Лельч. (ЛАБНГ), *рáкавішкі* мн. – Круп. (ЛАБНГ), *рáтвіца* ж. – Малар., Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *рáціца* ж. – Бяроз. (ЛАБНГ), *рáпіца* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *рáпаціна* ж. – Івац. (ЛАБНГ), *міз рáпаціцай* – Пін. (ЛАБНГ), *між рáпаціцамі* – Пін., Стол. (ЛАБНГ), *шпáра* ж. – Паст., Астр., Смарг., Шчуч., Гродз., Маст., Воран., Кам., Капыл. (ЛАБНГ), *шпар* м. – Кругл. (ЛАБНГ), *расчэ́п* м. – Брасл. (ЛАБНГ), *расчэ́па* ж. – Беш. (ЛАБНГ), *міжкапы́цце* м. – Слаўг. (ЛАБНГ), *між капы́та* – Віл. (ЛАБНГ), *памíж капы́та* – Леп. (ЛАБНГ), *мíжа капы́та* – Гарад. (ЛАБНГ), *між капытóў* – Верхнядзв., Паст., Шарк., Маз. (ЛАБНГ), *між капытáмі* – Мсцісл. (ЛАБНГ), *міз капы́тамі* – Іван. (ЛАБНГ), *мяжы́персніца* ж. – Драг. (Мат. апыт.), *між пазурóў* – Воран. (ЛАБНГ), *памíж пазюрáмі* – Драг. (Мат. апыт.), *мéжы пáльцамі* – Кам. (ЛАБНГ), *прóразь* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *раздвóіна* ж. – Брэсц. (ЛАБНГ), *стрэ́лка* ж. – Шум. (ЛАБНГ), *шчэ́ліна* ж. – Чав. (ЛАБНГ); **капыт у каня**: *капы́т* м. – асн.мас.г. (АЛА, Насовіч), *капы́та* н. – зах.-пал. г., а таксама Гродз., Шчуч., Круп., Жытк. (АЛА, Мат. апыт.), *капы́цце* н. зборн. – Мсцісл. (Юрчанка, 1968).

Пасма валасоў над задняй часткай капыта ў каня: *шчóтка* ж. – Мёр., Маг., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *мы́чка* ж. – Кобр., Драг. (НЛ, Мат. апыт.).

Меншыя капыцікі: *капы́ткі* мн. – Брасл., Ушацк., Чав. (ЛАБНГ), *капы́цікі* мн. – Лельч. (ЛАБНГ), *падкапы́тнікі* мн. – Добр. (ЛАБНГ, Мат. Гом.), *пáльчыкі* мн. – Нясв., Драг., Іван. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пазуры́* мн. – Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *пя́ткі* мн. – Лаг., Карэл., Чэрык., Краснап., Клім. (ЛАБНГ).

Карак

Задняя частка шыі ў жывёлы.

акáрак м. – Слуц., Нараўл. (ЖС, 3 нар.сл.), *кáрак* м. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *каркавíна* ж. – Віл., Уздз. (СЦБ), *каршы́дла* ж. – Гродз. (ЖНС), *вя́зы* мн. — зах.-пал. г. (ЛП), *грэ́бель* м. – Свісл. (Шаталава), *грабёнка* ж. – Лун. (ЛАБНГ).

Селязёнка (каса)

Крывятворны орган пазваночных жывёл.

каса́ ж. – Паст., Віл., Валож., Пух., Лях., Лельч. (СПЗБ, СЦБ, 3 нар.сл., Мат. мін.-мал.), *селязёнка* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *селязе́нь* м. – Браг. (Шаталава).

Касцяк

Сукупнасць касцей як апора жывёліны; шкілет.

касця́к м. — мясц. (Мат. апыт.), *шкіле́т* м. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Кішкі

Частка стрававальнага апарата, што мае форму эластычных трубак.

кі́шкі мн., *кішкі́* мн. – паўдн. р., *кішка́* ж., *кі́шка* ж. – *пля́хі* мн. – Жытк., Стол. (ТС), *фля́кі* мн. – Астр. (СПЗБ), *шлу́нкі* мн. — мясц. (Насовіч), *кіндзюхі́* мн. — мясц. (Насовіч), *чаро́вы* – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз., Мат. мін.-мал.).

Прамая кішка: *ку́тніца* ж. – паўдн.-зах.д., сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СПЗБ,Сл. Гродз., Станкевіч), *кут* м. – Мёр., Віл., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кутэ́нь* м. – Малар. (ЛАБНГ), *ку́тняя кішка́* – Кобр., Драг., Пін., Стол., Лельч., Маз. (ЛАБНГ), *кутава́я кішка́* – Ашм., Вілен. р. (АЛА, СПЗБ), *ку́ткавая кі́шка* – Лях. (СПЗБ), *гузе́чніца* (*гудзёшніца*) ж. – Сен., Арш., Шкл., Клім., Мсцісл. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *гу́зетніца* ж. – Круп., Бял., Бых., Мсцісл., Касц., Чач. (ЛАБНГ), *гузённіца* ж. – Ветк. (ЛАБНГ), *гу́жэтніца* ж. – Леп., Чашн. (ЛАБНГ), *гузно́* н. – Мядз. (ЛАБНГ), *гузе́шная кішка́* – Рас., Пол., Шум. (ЛАБНГ), *вужэ́ўніца* ж. – Барыс. (ЛАБНГ), *кніжэ́тніца* ж. – Браг. (ЛАБНГ), *сяру́ха* ж. – Рэч. (ЛАБНГ), *сяра́нка* ж. – Шчуч. (ЛАБНГ), *кішка сяра́вая (серама́я, сяро́мая)* — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *кішка́ за́дняя* – Віл., Кам., Кобр., Лун. (ЛАБНГ), *кішка́ прама́я* – агульн. (ЛАБНГ), *кішка́ прахо́дная* – Глыб., Віц., Смарг., Рэч. (ЛАБНГ), *кішка́ сра́чная* – Слон., Кам., Пруж. (ЛАБНГ), *кі́шка то́ўстая* – Кобр. (ЛАБНГ), *чараво́ ку́тняе* – Віл. (СПЗБ), *пля́ха* ж. – Браг. (ЛАБНГ).

Клюшня

Канечная частка ножкі рака і ракападобных, якая нагадвае клешчы і служыць для хапання.

клюшня́ ж., *клю́шня* ж., *кле́шня* ж. – Дзятл., Гл. (СПЗБ, Янкоўскі), *клы́шня* ж. – Паст. (СПЗБ), *гні́пчы* мн., *гні́бы* мн. – Воран., Гродз. (СПЗБ), *шчыпцы́* мн. – Ашм. (СПЗБ), *ра́плы* мн. – Латгал. р. (СПЗБ).

Косць

Асобная састаўная частка шкілета хрыбетных жывёл.

косць ж. — Клім., Чэрык. (Бялькевіч), *ко́стка* ж. — Гарад., Пух. (СПЗБ), *кось* ж. — Старадарож. (Мат.апыт.).

Кроў

Чырвоная вадкасць, якая рухаецца па крывяносных сасудах арганізма, жывіць яго клеткі і забяспечвае абмен рэчываў.

кроў ж. – агульн. (Мат. апыт., Станкевіч), *руда́* ж. – усх.-маг. р. (Насовіч, Гарэцкі), *ю́ха* ж., *ю́шка* ж. 'свіная кроў' – Гродз., Дзятл., Слон., Нясв., Жаб., Лельч. (ЛАБНГ), *су́кравіца* ж., *лі́мфа* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Крыло

Орган у птушак, насякомых, які служыць для лятання.

крыло́ м., *кры́льца, кры́лца, крыльцо́* (*крыльцэ́*), *кры́лка, крылко́, кры́лышка* н. памянш. – агульн. (АЛА), *скрыло́* н. — паўн.-зах.з. (АЛА), *скры́дла* н. – спарадычна зах.з. (АЛА), *ма́ха* ж. – Светлагор. (Мат.Гом.), *ло́пала* н. экспр. – Свісл. (Сцяшковіч).

Лёгкія

Орган дыхання ў пазваночных жывёл, размешчаны ў груднoй клетцы.

лёгкія мн. – агульн. (Мат. апыт.), *пу́тра* мн. – Маз. (Шаталава).

Лыч

Выцягнутая пярэдняя частка галавы ў свіней.

лыч м. – агульн. (АЛА, СПЗБ, ЛП, Гарэцкі, Каспяровіч, Насовіч), *лычо́віна* ж. – Гродз. (ЖНС), *ры́ла* н. – Люб., Брэсц., Бяроз., а таксама Латгал. р. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.

апыт.), *рыя* ж. – Малар. (НЛ), *шнюк* м. – Смарг. (Шаталава), *нос* м. – Воран., Ветк. (АЛА, СПЗБ).

Мыса

Пярэдняя частка галавы ў коней, кароў і інш.

мы́са (*му́са, мі́са*) ж. – усх.-пал. р., а таксама Ваўк., Саліг., Слуц., Кобр., Драг. (ЛАБНГ, ЛП, ТС, ЖС, НЛ, Сцяшковіч), *му́са* ж. – Люб., Старадарож. (ЛАБНГ), *мы́сіна* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *мы́за* (*му́за*) ж. – гродз.-бар. г., Слуц. р., а таксама Верхнядзв., Нараўл. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *гмы́за* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *мы́рза* ж. – Гарад., Гродз., Шчуч., Маст., Дзятл. (ЛАБНГ, СПЗБ, Цыхун), *мы́льса* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ), *мы́цка* ж. – Дзятл. (Сл. Гродз.), *пы́са* ж. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, Бялькевіч, Янкова), *пы́ца* ж. – Лоеў. (Янкова), *пы́сак* м. – паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ), *пыск* м. – Іўеў. (ЛАБНГ), *пы́скі* мн. – Віл., Маладз., Лаг., Іўеў., Лаг., Валож., Маст., Зэльв. (ЛАБНГ), *пы́хаўка* ж. – Ушацк. (НЛ), *пры́са* ж. – Брэсц. (ЛАБНГ), *пры́сы* мн. – Пін., Стол., Жытк. (ЛАБНГ), *пры́скі* мн. – Малар. (ЛАБНГ), *пры́за* ж. – Калінк. (ЛАБНГ), *пры́ха* ж. – Жаб., Івац., Ганц., Малар. (ЛАБНГ, НС), *пры́хі* мн. – Бяроз., Івац. (ЛАБНГ), *хра́па* ж. – паўн.- зах. з., а таксама Ваўк., Івац., Лун., Стол. (ЛАБНГ), *гу́бы* мн. – Верхнядзв., Пол., Сен., Бяроз. (ЛАБНГ), *марму́за* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *пы́згры* мн. – Глыб. (ЛАБНГ), *клю́шка* ж. – Тал. (ЛАБНГ), *са́пы* мн. – Асіп. (ЛАБНГ), *пэ́пка* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *лу́па* ж. – Паст., Смарг. (ЛАБНГ, Шаталава), *лыч* м. – Дубр. (ЛАБНГ), *ля́пка* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *грыб* м. – Верхнядзв., Кругл. (ЛАБНГ), *зя́пка* ж. – Лельч. (ЖС), *но́здры* мн. – Брасл., Бешк. (ЛАБНГ), *мо́рда* ж. – Рас., Мёр., Гарад., Круп., Лёзн., Арш., Кам. (ЛАБНГ).

Падгорле

Складкі скуры пад горлам у буйной рагатай жывёлы.

падбаро́дзіца ж., *падбаро́даўніца* ж. – Петр. (Шаталава), *падго́рла* н. – Бяроз. (Шаталава), *падгарле́н* м. – Беластоц. р. (СПЗБ), *падва́ліца* ж. – Беластоц. р. (СПЗБ), *валлё* н. – Лаг. (Шаталава), *во́ля* н. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *во́ла* н. – зах.-бран.р. (Растаргуеў).

Падхвосціца

Частка цела пад хвастом у каровы.

падхвосціца ж. – Люб. (Мат. апыт.), *падхвосніца* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Паслед

Орган, які ўтвараецца ў цяжарнай самкі для абмену рэчываў і кармлення зародка ў час выношвання плода і які выходзіць услед за плодам.

места н., *месца* н. – агульн. (ЛАБНГ, Шаталава), *месцішча* н. – Паст. (ЛАБНГ), *пасцель* ж. – зах. з., за выключэннем заходу зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пасцеля* ж. – Глыб. (ЛАБНГ), *паслед* м. – Верхнядзв., Лаг., Сен., Драг. (ЛАБНГ), *апаслед* м. – Кам. (ЛАБНГ), *гайно* н. – Краснап. (ЛАБНГ), *мех* м. – Валож. (ЛАБНГ), *харашыла* н. – Драг., Кобр. (ЛАБНГ), *шысціла* н. – Брэсц. (ЛАБНГ).

Пашча

Рот звера, рыбы.

пасць ж. – агульн. (ЛАБНГ), *пашча* ж. – агульн. (ЛАБНГ), *паст* м. – Бяроз. (ЛАБНГ), *пась* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *пастка* ж. – Дзятл., Рэч., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ляпа* ж. – пол.-мін. г., а таксама Бяроз., Зэльв., Валож., Дзярж., Уздз., Пух., Івац., Гл., Рэч., Калінк. (ЛАБНГ, Каспяровіч), *ляпка* ж. – Віц. (ЛАБНГ), *ляпаўка* ж. – Валож. (ЛАБНГ), *хляпа* ж. – Віл. (ЛАБНГ), *зяпа* ж. – Маг. р., а таксама Мядз. (ЛАБНГ, СЦБ, Бялькевіч, Каспяровіч), *зяпка* ж. – паўн. р. (Каспяровіч), *зява* ж. – Слаўг. (ЛАБНГ), *зявала* н. – Рэч. (ЛАБНГ), *цяпа* ж. – Карм., Клім., Чэрык. (ЛАБНГ), *віліцы* мн. – Драг., Івац., Ганц. (ЛАБНГ, ЛП), *зебра* ж. – Капат., Валож., Браг. (ЛАБНГ), *зеўра* ж. – Шчуч. (ЛАБНГ), *звягі* мн. – Лях. (ЛАБНГ), *муса* ж. – Лун. (ЛАБНГ), *мыза* ж. – Навагр. (ЛАБНГ), *мяла* н. – Валож. (ЛАБНГ), *мяліца* ж. – Рэч. (ЛАБНГ), *морда* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *цяліпа* ж. – Гор. (ЛАБНГ).

Перапонка

Тонкая плёнка паміж пальцамі ў вадаплаваючых птушак.

перапóнка ж. – агульн. (ЛАБНГ), *пля́ва* ж. – спарадычна Паням. р., Беластоц. р., а таксама Брэсц. (ЛАБНГ, СПЗБ, Сл. Гродз.), *плéва* ж. – Гродз., Дзятл., Брэсц. (ЛАБНГ), *плéўка* ж., *плéвачка* ж. памянш. — Ашм., Пруж. (ЛАБНГ), *балóнка* ж. – Хоц. (ЛАБНГ), *плавýн* м. – Брасл. (ЛАБНГ), *палатнó* н. – Стол. (ЛАБНГ, НЛ), *палацéнца* н. – Добр. (ЛАБНГ), *скýрка* ж. – Ашм. (ЛАБНГ).

Печань

Унутраны орган жывёл, які выробляе жоўць.

пéчань ж., *печанí* мн. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *печанíцы* мн. – Маз. (НЛГ), *я́кны* мн. – Воран. (СПЗБ), *важкóе* н., *важкія* мн. – Жытк. (ТС, ЖС), *вагкýшы* мн. – Стол., Жытк. (ТС).

Плаўнік

Орган руху ў рыб.

плаўнíк м. – агульн. (АЛА), *плáвень* м. – паўн. р. (АЛА), *плавóк* м. – Мёр., Пол. (АЛА), *паплавóк* м. – спарадычна ўсх.з. (АЛА), *плавýн* м. – Ашм., Ганц. (АЛА), *пярó* н. – агульн. (АЛА, З нар. сл., Шаталава), *пёрца* (*пéрца*) н. – Шкл., Пін., Старадарож., Капат., Рэч. (АЛА), *пёрка* н. – Брасл., Гродз., Старадарож., Рэч. (АЛА), *пёрлышка* ж. – Астр. (АЛА), *крылó* н., *кры́лка, кры́льца, кры́лца, крылцó, кры́лушка* н. памянш., *лáпка* ж. – Стаўб. (АЛА), *скрыдáлка* н. – Рас. (АЛА, Шаталава).

Пузыр

Мяшочкападобны орган у целе жывёлы, які змяшчае ў сабе якую-небудзь вадкасць.

пузы́р м. – агульн. (ЛАБНГ), *пухíр* м. – спарадычна зах.з. (ЛАБНГ), *пухлó* н. – Бяроз., Пін. (ЛАБНГ), *дух* м., *душá* ж., *душавíк* м. – зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, НС, З нар. сл.), *мяхíр* м. – Брэсц. (ЛАБНГ, НЛ), *мяшóчак* м. – Нараўл. (З нар.сл.), *капшýк* м. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС), *кóўбічак* м. – Нараўл. (ЛАБНГ), *каўбушóк* м. – Карм. (ЛАБНГ), *бенючóк* м. – Жытк. (ЛАБНГ), *бензы́ль* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *плавóк* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *плавýк* м. – Ваўк., Драг. (ЛАБНГ), *плавунóк* м. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *паплавóк* м. – Карэл. (ЛАБНГ), *таўкáч* м. – спарадычна паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *стралóк* м. – Гродз. (ЛАБНГ), *стрэ́лка* ж. –

Валож. (ЛАБНГ), *лопаўка* ж. – Шарк. (ЛАБНГ), *пухала* н. – Пін. (ЛАБНГ), *пярдун* м. – Лун. (ЛАБНГ), *пляскун* м. – Воран. (ЛАБНГ), *мудзік* м. – Асіп. (ЛАБНГ).

Пузыр мачавы: *пузыр* м. – агульн. (Мат. апыт.), *пухір* м. – Гродз., Слуц. (ЖС, Нар. сл-сць, Цыхун), *махір* (*мыхір*) м. – Кобр. (НЛ), *клындзюк* м. – Мядз. (СЦБ), *капшук* м. – Стол. (ТС), *посік* м. – Верхнядзв., Гродз., Дзярж., Уздз., Пух., Кір. (НС, Мат. мін.-мал., Цыхун, Шаталава).

Рабро

Дугападобная вузкая косць, якая ідзе ад хрыбетніка да грудной косці.

рабро н., *рабрына* ж. – агульн., за выключэннем паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар.сл.), *парэбрына* ж. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *жабрына* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *жэбры* мн., *жобры* мн. – Іўеў., Астр., Смарг., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *жаберкі* мн. – Смарг. (ЛАБНГ), *скаба* ж., *скабка* ж., *скабіна* ж. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, ЖС, Цыхун, Сцяшковіч), *скабурына* ж. – Дзятл. (ЖС), *драбіна* ж., *драбы* мн. – мясц. (Насовіч).

Рог

Цвёрды выраст з касцявога рэчыва на галаве ў некаторых жывёл.

рог м. – агульн. (Мат. апыт., СПЗБ, Насовіч, Янкова, Бялькевіч), *бадзіла* н. – Віц. (Каспяровіч).

Гадавы рубеж на розе каровы: *рубец* м. – агульн., але найбольш усх.з. (ЛАБНГ, ЖС), *рубеж* м. – Ваўк., Чэрык. (ЛАБНГ), *рубінка* ж. – Слуц. р. (ЛАБНГ), *заруб* м. – Шчуч., Лід., Навагр., Іўеў., Валож., Стаўб. (ЛАБНГ), *зарубак* м. – Пух. (СЦБ), *зарубка* ж. – Віл., Лаг., Круп., Бярэз. (ЛАБНГ), *зарубка* ж. – Бярэз., Чэрв., Маз. (ЛАБНГ), *зарубіна* ж. – Маладз., Валож., Стаўб., Мін., Чэрв., Нясв., Капыл., Клецк., Слуц., Асіп. (ЛАБНГ), *зарубень* м. – Маст. (ЛАБНГ), *зазубрына* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *шрам* м. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, Шаталава), *шнар* м. – Шчуч., Дзятл., Карэл., Слон. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *шнур* м. – Зэльв. (ЛАБНГ), *шпара* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *круг* м. – віц.-маг. г., а таксама Івац., Ганц., Бяроз., Рэч., Лельч., Ельск., Хойн., Нараўл., Лоеў. (ЛАБНГ), *кружок* м. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *карб* м. – Драг., Іван., Пін., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *карбеж*

м. — Кобр., Лун., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *карбіна* ж. — Малар. (ЛАБНГ), *лётавішча* н. — Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *палётак* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *рыса* ж. — Дзятл. (ЖС), *знак* м. — Віц. р. , а таксама Барыс., Круп. (ЛАБНГ), *кальцо́* н. — Гарад., Клім., Нараўл. (ЛАБНГ), *буго́р* м. — Браг. (ЛАБНГ), *па́зік* м. — Стол. (ЛАБНГ), *ранця́к* м. — Воран. (ЛАБНГ), *рад* м. — Брасл. (ЛАБНГ).

Рот

Поласць паміж верхняй і ніжняй сківіцамі.

рот м. — агульн. (Мат. апыт.), *ля́па* ж. — Маладз. (Мат. сл.), *зя́па* ж. — Бял. (Мат. сл.), *га́па* ж. — Жытк. (НС), *зя́вы* (*зе́вы*) мн. — Гродз., а таксама Беластоц. р. (СПЗБ), *зя́вы* мн. — Ваўк., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Сківіцы

Косткі ў роце, у якія ўмацаваны зубы.

скі́віцы мн. — сл.-маз. г., Дзярж., Мін., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *скі́біцы* мн. — Мін., Лун. (ЛАБНГ), *сківі́цы* мн. — Гор. (ЛАБНГ), *пашчэ́нкі* мн. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *пашчэ́мкі* мн. — Воран., Шчуч. (ЛАБНГ), *пашчэ́нґі* ж. — Карэл. (З нар.сл.), *па́шчакі* мн. — Слон., Свісл., Малар., Драг., Слаўт. (ЛАБНГ, НЛ), *па́шчэнні* мн. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *шчэ́лепы* мн. — сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *шчаля́пы* мн. — Паст. (ЛАБНГ), *шчале́пы* мн. — Бераст. (ЛАБНГ), *ашчалёпы* мн. — Бял. (ЛАБНГ, НС), *шчэ́лесці* мн. — Бярэз., Карм., Чач., Буда-Каш., Нараўл. (ЛАБНГ), *чэ́люсці* мн. — Гор., Шкл., Бых., Брэсц., Кам., Лун., Ветк., Добр. (ЛАБНГ), *са́нкі* мн. — паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Шаталава), *са́нькі* мн. — Мядз., Віл., Іўеў., Бял. (ЛАБНГ), *санкі́* мн. — Кобр., Жаб. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *са́ні* мн. — Круп. (ЛАБНГ), *зя́ўпы* мн. — Брасл. (ЛАБНГ), *зяўпы́* мн. — Лід. (СПЗБ), *зя́ўні* мн. — Вілен. р. (СПЗБ), *качкі́* мн. — зах.-бран. р. (Растаргуеў), *ві́ліцы, вы́скі, шчо́кі* мн. — зах.-пал. г. (Тарнацкі); **ніжняя сківіца**: *ля́паўка* ж. — Гл. (ЛАБНГ), *ля́па* ж., *ля́пка* ж. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *падля́п'е* н. — Пол. (ЛАБНГ), *падця́пак* м. — Тал. (ЛАБНГ), *звя́га* ж. — Карэл. (Сцяшковіч).

Спіна

Верхняя частка тулава ад шыі да крыжа.

спіна́ ж. – агульн. (Мат. апыт.), *спі́на* ж. – віц.-маг. г., зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *хіб* м. 'пярэдняя частка спіны ў свіней' – Стол. (ТС).

Страўнік

Орган стрававальнага апарата.

У кароў: *трыбу́х* (*трабу́х*) м. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *трыбу́шша* н. зборн. – Слаўг. (ЛАБНГ), *трэ́нбух* м. – Добр. (ЛАБНГ), *кіндзю́к* м. – Брасл., Лід., Шчуч., Навагр., Дзятл., Карэл., Капыл., Клецк., Слуц., Асіп., Івац., Жытк. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ке́ндзюх* м. – Бяроз., Іван., Драг. (ЛАБНГ), *клэ́ндзюх* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *каўбу́х* м. – Маг.р. (ЛАБНГ), *ке́ўбух* м. – Жлоб. (ЛАБНГ), *ке́льбух* м. – Рэч. (ЛАБНГ), *ко́лбух* м. – Чач. (ЛАБНГ), *коўб* м. – Барыс. (ЛАБНГ), *ко́ўбік* м. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *каўду́н* м. – захад зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЖНС), *це́льбух* м. – Кобр., Бяроз. (ЛАБНГ), *цяльбу́х* м. – Рэч., Добр. (ЛАБНГ), *юць* (*юц*) м. – Кобр., Драг., Іван. (ЛАБНГ), *стра́ўнік* м. – Касц., Хойн. (ЛАБНГ), *бачу́к* м. – Пін. (ЛАБНГ), *беню́к* м. – Люб., Стол. (ЛАБНГ), *бэбу́х* м. – Гарад., Лун. (ЛАБНГ), *бо́бік* м. – Лун. (Шаталава), *кучу́к* м. – Шчуч., Маст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куцю́к* м. – Глыб., Докш. (СПЗБ), *куты́р* м. – Клім. (ЛАБНГ), *кіру́х* м. – Малар. (НЛ), *сычу́г* м. – Буда-Каш. (ЛАБНГ), *трубло́* н. – Рас. (ЛАБНГ), *страві́цель* м. – Ашм. (ЛАБНГ), *кнігі, кніжкі* мн. 'кніжкі ў страўніку каровы' – агульн. (СПЗБ, НС, Нар.сл-сць, З нар.сл., Шаталава); **у цялят**: *трыбу́х* м., *трыбушо́к* м. памянш. – агульн. (ЛАБНГ), *кіндзю́к* м. – Шчуч., Лід., Дзятл., Карэл., Івац., Нясв., Слуц., Асіп., Жытк., Акц. (ЛАБНГ), *кэ́ндзюк* м. – Бяроз., Драг., Іван. (ЛАБНГ), *калэ́ндзюх* м. – Кобр. (ЛАБНГ), *каўбу́х* м., *каўбушо́к* м. памянш. – Маг. р., поўдзень Мін. р., Гом. р. (ЛАБНГ), *ке́ўбух* м., *кеўбушо́к* м. памянш. – Жлоб. (ЛАБНГ), *ке́льбух* м. – Рэч. (ЛАБНГ), *ке́ньбух* м. – Ельск. (ЛАБНГ), *ко́ўбік* м. – Крыч., Раг., Петр., Калінк., Маз., Лельч., Лоеў. (ЛАБНГ), *каўду́н* м. – Кам., Пруж., Брэсц., Бяроз., Малар. (ЛАБНГ), *це́льбух* м. – Бярэз., Рэч. (ЛАБНГ), *цельбушо́к* м. памянш. – Рэч. (ЛАБНГ), *юць* (*юц*) м. – Драг., Іван. (ЛАБНГ), *мало́чнік* м. – Верхнядзв., Брасл., Ушацк., Леп., Тал., Валож., Пух., Бял., Карм. (ЛАБНГ), *мле́чнік* м. – Шарк. (ЛАБНГ), *беню́к* м. – Люб., Стол. (ЛАБНГ), *бэ́бух* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *бэ́башак* м. – Лун. (ЛАБНГ), *сычу́г* м. – Шум., Старадарож., Пін. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сачо́к* м. – Ваўк. (ЛАБНГ), *кучу́к* м.

— Маст. (ЛАБНГ), *кутырóк* м. — Клім. (ЛАБНГ), *каўпачóк* м. — Лун. (ЖНС); **у свіней**: *трыбýх* м., *трыбушóк* м. памянш. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *кіндзю́к* м. — Бар., зах.-пал. г., поўдзень Мін. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *клундзю́к* м. — Мёр. (ЛАБНГ), *калэ́ндзюк* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *каўбýх* м., *каўбушóк* м. памянш. — паўдн.-усх.з. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. мін.-мал., Мат. Маг., Станкевіч), *каўбýн* м. — Чэрык. (ЛАБНГ), *коўб* м. — Барыс., Круп., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, НС, Шаталава), *кóўбік* м. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, НС, Шаталава), *кéўбух* м. — Жлоб. (ЛАБНГ), *кéльбух* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *каўдýн* м. — захад зах.-пал. г., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *цéльбух* м. — Бяроз., Кобр., Добр. (ЛАБНГ, НС), *цяльбýх* м. — Рэч. (ЛАБНГ), *юць* м. — Драг., Кобр., Іван. (ЛАБНГ, ЛП), *стрáўнік* м. — Касц., Хойн. (ЛАБНГ), *беню́к* м. — Люб., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бэ́бух* м. — Гарад. (ЛАБНГ), *бачýк* м. — Пін. (ЛАБНГ), *гáпка* м. — Лун. (ЛАБНГ), *карýк* м. — Жытк. (ЛАБНГ), *куты́р* м. — Клім. (ЛАБНГ), *кутэ́нь* м. — Кобр. (ЛАБНГ), *кучýк* м. — Маст. (ЛАБНГ); **у птушак**: *пуп* м., *пупок* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Станкевіч), *пýпэц* м. — Бяроз., Драг., Іван., Пін., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, Шаталава), *пупэ́ц* м. — Стол. (ЛАБНГ), *пупóвіна* ж. — Лях. (ЛАБНГ), *пупрó* н. — Стаўб., Бар., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кундзю́к* м., *кундзючóк* м. памянш. — Воран., Дзятл. (ЛАБНГ), *коўб* м. — Круп., Бар., Хойн. (НС, Шаталава), *кóўбік* м., *кóўбічак* м. памянш. — Калінк., Лельч., Ельск. (ЛАБНГ), *каўбучóк* м. — Люб. (ЛАБНГ), *жóрны* мн., *жарóнцы* мн. — Брасл. (ЛАБНГ), *жарóнкі* мн. — Латгал. р. (СПЗБ), *трыбýх* м., *трыбушóк* м. памянш. — Гродз. (ЛАБНГ), *камянýшка* ж. — Маз. (ЛАБНГ); **у шчупака**: *ксень* м. — Стол. (ТС).

Сэрца

Цэнтральны орган кровазвароту.

сэрца — зах.з. (ДАБМ), *сéрца* — усх.з. (ДАБМ).

Тулава

Цела жывёліны без галавы і канечнасцей.

тулава н. — агульн., за выключэннем поўдня (Каспяровіч, Шатэрнік, Мат. апыт.), *тýлаў* м. — Жытк. (ТС), *тýлуб* м. — паўдн. р. (ТС, Мат. апыт.).

Уздыхавіна

Месца на целе, дзе паўкружжам канчаюцца рэбры.

уздýхавіна ж. – Мін.р., Чэрв. р., а таксама Бых., Калінк. (ЛАБНГ), *уздýхвіна* ж. – Карм., Касц., Хоц., Петр. (ЛАБНГ), *уздýшанка* ж. – Паст. (ЛАБНГ), *узды́хавіна* ж. – Маг., Чав., Рэч. (ЛАБНГ), *уздýха* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *здух* м. – Жаб., Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *здýхавіна* ж. – Драг., Іван., Пін., Лельч., Маз., Ельск., Браг., Нараўл. (ЛАБНГ), *здýхвіна* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *здухóвіна* ж. – Петр., Хойн. (ЛАБНГ), *здухаві́на* ж. – Стол. (ЛАБНГ), *ды́ха* ж. – Пух., Кам., Пруж., Бяроз. (ЛАБНГ), *ды́хавіна* ж. – Гродз., Бераст., Ваўк., Слон., Лях., Ганц. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *дыхаві́на* ж. – Свісл. (СПЗБ), *ды́хавіца* ж. – Кам., Брэсц. (ЛАБНГ), *ды́хля* ж. – Бяроз., Стол. (ЛАБНГ), *ды́хліна* ж. – Івац., Стол. (ЛАБНГ), *дыхня́ўка* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *дýхвіна* ж. – Бяроз. (ЛАБНГ), *хля́ба* ж. – паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ЖС, Н. сл-сць, Шаталава), *хля́бла* н. – Лун. (ЛАБНГ, Шаталава), *падхля́біна* ж. – Круп. (НС), *захля́біна* ж. – Маз. (ЛАБНГ), *хлябы́* мн. — Іўеў., Чав. (НС, Сл. Гродз.), *пахві́на* ж. – пераважна ўсх.з. (ЛАБНГ), *пáхва* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *пахвá* ж. – Віц. (ЛАБНГ), *пах* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *упáдзіна* ж. – Сен. (ЛАБНГ), *я́мка* ж. – Бярэз. (ЛАБНГ), *галóдная я́мка* – Слуц. (ЛАБНГ).

Хвост

Рухомая частка на заднім канцы цела ў жывёл.

хвост м. – агульн. (АЛА, Бялькевіч, Мат. апыт.).

Рэпіца хваста: *рэ́піца* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *рэ́пка* ж. – Свісл. (СЦБ, Шаталава), *кі́мель* м. – Жытк., Стол. (ТС).

Храпа

Пярэдняя частка галавы ў буйной рагатай жывёлы.

храпа ж. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. Гом., Каспяровіч, Насовіч, Станкевіч, Янкоўскі), *хрáпы* мн. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *храп* м. – Слаўг., Чэрык. (ЛАБНГ), *мы́за* ж. – Навагр., Пух., Слуц., Асіп., Клецк. (ЛАБНГ), *мы́са* (*мýса*) ж. – сл.-маз. г. (ЛАБНГ), *мы́сіна* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *мы́льса* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ), *пы́са* ж. – паўдн.-зах. з. (ЛАБНГ), *пры́са* ж. – Лельч., Хойн. (ЛАБНГ), *пры́сы* мн. – Драг., Пін. (ЛАБНГ), *пры́ха* ж. – Бар., Лях., Івац.,

Ганц., Пін. (ЛАБНГ, Шаталава), *пры́хі* мн. — Бяроз., Івац. (ЛАБНГ), *мо́рда* ж. — Рас., Мёр., Пол., Гарад., Арш. (ЛАБНГ), *гу́бы* мн. — Верхнядзв., Пол. (ЛАБНГ), *но́здры* мн. — Беш., Ашм. (ЛАБНГ), *ню́шка* ж. — Тал. (ЛАБНГ), *марму́за* ж. — Лельч. (ЛАБНГ).

Хрыбетнік

Асноўная частка шкілета, якая складаецца з пазванкоў.

хрыбе́т м. — Брасл., Паст., Гарад., Брэсц., Лун., Беластоц. р. (СПЗБ, Насовіч, Станкевіч), *хрэ́бет* м. — Малар. (ЛАБНГ), *хрыбе́тнік* м. — Нясв., Мсцісл., Чэрык., Хоц., Стол., Добр., Нараўл. (ЛАБНГ, З нар. сл., Мат. апыт.), *хрыбці́на* ж. — Мсцісл., Чэрык., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі, Насовіч, Станкевіч), *хрыбе́цвіна* ж. — Чав. (ЛАБНГ), *хрыбе́сніца* ж. — Драг. (ЛАБНГ), *хрыбе́тная косць* (*ко́стка*) — Мёр., Смарг., Шчуч., Вілен. р., Беластоц. р. (СПЗБ), *спі́нная косць* — Дзятл. (ЛАБНГ).

Цела

Тулава, корпус жывёлы, птушкі.

це́ла н. — агульн. (Мат. апыт.), *це́леса* н. — усх.-пал. р. (ТС, ЖС).

Цыцка

Малочны сасок у млекакормячых жывёл.

цы́цка ж. — сярэд.-бел. г., паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ, ЖС), *цыцка́* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *сі́ська* (*сіська́*) ж. — паўн. р. (ЛАБНГ), *со́ска* ж. — віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *сы́ска* ж. — Докш. (СПЗБ), *до́йка* ж. — Брасл., Паст., Астр., Леп., Клім., Касц., Кобр., Драг., Іван., Стол., Буда-Каш., Гом., Рэч., Добр., Беластоц. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС, ЖС), *сасі́лы* мн. — Гарад. (НЛ).

Чэрава

Бруха, жывот, дзе знаходзяцца печань, страўнік, кішэчнік, селязёнка і іншыя органы.

чэ́рава н. — паўдн.-зах. д., акрамя Гродз. р. (ЛАБНГ, ЖС, ЛП, Насовіч, Станкевіч), *брух* м. — Астр., Ашм., Во-

ран. (ЛАБНГ), *бру́ха* н. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *трыбу́х, трабу́х* м. – гродз.-бар. г., паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *трабло́* н. – Чач. (Мат. Гом.), *трубло́* м. – Рас. (ЛАБНГ,Шаталава), *тэ́льбух* м. экспр. – Драг., Стол., Кобр. (ЛАБНГ, ТС), *каўбу́х* м. экспр. – Бял. (ЛАБНГ), *каўду́н* м. — Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *жыво́т* м. – Брэсц., Гом., Добр., Ветк., Хойн., Браг., Лоеў. (ЛАБНГ), *пу́за* н. – Рас., Чэрв., Кругл., Брэсц., Ветк. (ЛАБНГ, Станкевіч), *ю́кла* н. – Драг. (ЛП), *ланту́х* м. – усх.-маг. р. (Мат. апыт., Насовіч).

2.6. НАЗВЫ НЕКАТОРЫХ З'ЯЎ У ЖЫВЁЛЬНЫМ СВЕЦЕ

Бялок

Празрыстая частка птушынага яйца.

бяло́к м. – агульн. (ЛАБНГ), *бялко́* н. – Іўеў., Маст., Дзятл., Драг. (ЛАБНГ), *бялтко́* н. – Воран. (ЛАБНГ), *бялто́к* м. – Рас., Пол., Шум., Гарад., Брасл., Астр. (ЛАБНГ).

Вашчына

Пустыя пчаліныя соты з воску.

вашчы́на ж. – агульн., але пераважна паўдн.-зах.д. (АЛА, СПЗБ, ТС, Мат. апыт.), *ву́за* ж. – пераважна паўн.-усх. д., Смален. р. (АЛА, СПЗБ, Каспяровіч, Бялькевіч, Дабравольскі).

Воск

Мяккае пластычнае рэчыва, якое выпрацоўваюць пчолы для пабудовы сотаў.

воск м. — агульн. (АЛА, ТС, Бялькевіч), *во́сак* м. – Шчуч., Бых., Кам., Бяроз., Брэсц., Драг. (АЛА), *уво́ск* м. – Слаўг. (АЛА).

Жабурынне

Жабіная ікра.

жабурэ́нне н. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. Гродз., Шатэрнік), *жабарэ́нне* н. — Кобр. (ЛАБНГ), *жабуры́нне* н., *жабары́нне* н. – Бяроз., Іван., Драг., Стол. (ЛАБНГ), *жабуры́ннік* м. – Лаг. (СЦБ), *жа́бур* н., *жа́бер* м. – Пін.,

Лун., Стол., Жытк., Лоеў., Буда-Каш. (ЛАБНГ, Янкова), *жа́бернік* м. – Навагр., Карэл. (ЛАБНГ, Шаталава), *жа́бурыны* мн. – Ашм. (ЛАБНГ), *кракаві́нне* н. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СЦБ), *кракаві́ны* мн. – Вілен. р. (ЛАБНГ), *кракаці́нне* н. – Лаг., Барыс., Кругл. (ЛАБНГ, СЦБ), *кракtaві́ны* мн. – Паст. (ЛАБНГ), *кракtaві́нне* н. – Глыб., Віл., Докш., Краснап., Стаўб. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. сл., Бялькевіч), *крахаві́нне* н. — Рас., Пол., Шарк., Беш., Леп., Круп., Бярэз. (ЛАБНГ, Шаталава), *крахаві́ны* мн. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *кро́хат* м. – Віц. (ЛАБНГ), *каркаві́нне* н. – Ушацк. (ЛАБНГ), *кархаві́нне* н. — Круп., Гор. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каркаце́нне* н. – Стаўб. (СЦБ), *картаві́нне* н. – Дубр. (ЛАБНГ), *харкаві́нне* н. – Клім. (ЛАБНГ, Бялькевіч), *квакта́нне* н. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Станкевіч), *ква́канне* н. – Мсцісл., Краснап., Хоц. (ЛАБНГ), *кво́канне* н. – Гарад. (ЛАБНГ), *кво́кат* м. – Гарад. (ЛАБНГ), *квок* м. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Насовіч), *накква́хта* ж. – Хоц. (ЛАБНГ), *гра́гулле* н. – Тал. (ЛАБНГ), *крумкаце́нне* н. – Жлоб. (ЛАБНГ), *скаля́* ж., *скала́* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *ікра́ жа́бячая* – Гродз., Рэч., *ікра́ жа́бяя* – Мін., *і́кра́ жа́бная* – Карм., *ікра́* (*кра*) *жа́біная* – Пін., *ікра́ жа́бская* – Буда-Каш., *ікра́* (*кра*) *лягу́шачая* – Пол., Арш., Шкл., Бял., Маг., Быx., Кобр., Смален. р. (ЛАБНГ, Дабравольскі), *ікра́ кура́п'я* – Краснап., *ікра́ кура́пная* – Чав. (ЛАБНГ), *дзяру́га лягу́шкіна* – Тал. (ЛАБНГ), *не́раст жа́біны* – Шчуч. (ЛАБНГ), *малако́ жа́біна* – Хойн. (ЛАБНГ), *пе́р'е лягу́шкіна* – Слаўг. (ЛАБНГ), *во́чка жа́б'е* – Жлоб. (ЛАБНГ), *луска́ жа́біна* – Воран. (Мат. Гродз.).

Жаўток

Жоўтае рэчыва ў птушыным яйцы.

жаўто́к м. – агульн. (ЛАБНГ), *жалто́к* м. – Гарад., Астр., Акц., Малар. (ЛАБНГ), *жаўта́к* м. – Лун. (ЛАБНГ), *жаўтко́* н. – Воран., Іўеў. (ЛАБНГ), *жалтко́* н. – Іўеў. (ЛАБНГ), *жавутко́* н. – Драг. (ЛАБНГ).

Зародак

Арганізм у першы перыяд свайго развіцця, які жывіцца за кошт матчынага арганізма або пажыўнымі рэчывамі, назапашанымі ў яйцы.

заро́дак м. – Леп., Шкл., Кам. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *заро́дыш* м. – усх.-маг.р. (ЛАБНГ), *наро́дак* м. – Гор., Буда-

Каш., Рэч., Добр., Браг. (ЛАБНГ), *зáседзь* ж. – мясц. (Станкевіч).

Ікра

Змацаваная сліззю маса зернепадобных яечак, якія адкладваюцца рыбамі, жабамі і іншымі воднымі жывёлінамі.

ікрá ж. – агульн. (Мат. апыт.), *кра* ж. – Барыс. (СПЗБ), *нóраст* м. – Брасл. (СПЗБ), *пуп* м. 'мяшочак з ікрой у рыбы' – Пол. (З нар.сл.).

Кал (экскрэменты)

Змесціва кішэчніка, якое выдзяляецца пры спаражненні.

кал м. – агульн. (Мат. апыт.), *гаўнó* н. – агульн. (Мат. апыт.), *паслéдкі* мн. 'птушыны памёт' – паўдн. р. (НЛГ); **асобны камяк калу**: *гаўня́к* м. – цэнтр. з. (Мат. апыт.), *калцéш* м. – паўн. р. (Станкевіч), *каўцю́к* м. – усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.).

Купелішча

Месца, дзе купаюцца куры і іншыя птушкі.

купéлішча н. – Брасл. (СПЗБ), *купóвішча* м. – Іўеў. (СПЗБ).

Малако

Белая пажыўная вадкасць, якая выдзяляецца залозамі самак жывёл для выкормлівання дзяцей; семявая вадкасць у самцоў рыбы.

Малако ў жывёл: *малакó* н. – агульн. (Мат. апыт.); **малочныя выдзяленні ў каровы перад цяленнем**: *смалá* ж., *смóлка* ж. – агульн. (Шаталава, Мат. апыт.), *сéра* ж. – паўн.-усх.д. (Мат. апыт.); **першае малако ў каровы пасля ацёлу**: *малóдзіва* н., *малóдзьва* н. – Слон., Дзятл. (Мат. Гродз.), *малóзіва* н. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Малако ў самцоў рыбы, сперма: *малóкі* мн. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *малатчáк* м. – Ветк. (Мат. Гом.), *малачáй* м. – Буда-Каш., Жлоб., Лоеў., Ветк. (Мат. Гом.), *малачáн* м. – Дзятл. (ЖС), *пуп* м. – Бяроз. (ЖНС), *сеч* ж. – мясц. (Станкевіч), *хуць* ж. – мясц. (Станкевіч).

Насок

Звужаная частка птушынага яйца.

насóк м. – спарадычна цэнтр. з., зах.-пал. г., усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *нóсік* м. – спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ), *нос* м. – спарадычна ў розных месцах (ЛАБНГ, СПЗБ), *дзюбáк* м. – Брэсц. (ЛАБНГ), *дзю́бка* ж., *дзю́бачка* ж. памянш. – усх.-маг.р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *макýшка* ж. – Рас. (ЛАБНГ), *мы́сік* м. – Чэрык. (ЛАБНГ).

Перхаць

Дробныя лусачкі рагавых клетак скуры, якія ўтвараюцца ў выніку захворвання.

пéрхаць ж. – усх.з., цэнтр. з. (ЛАБНГ), *пóрхаць* ж. – Стаўб., Чэрв. (ЛАБНГ), *пархóта* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *перхутá* ж. – Навагр. (ЛАБНГ), *пóрхі* мн. – Рас., Тал., Асіп., Кругл., Слаўг. (ЛАБНГ), *пóршы* мн. – Тал., Асіп., Бых., Слаўг. (ЛАБНГ), *пархá* мн. – Кобр. (ЛАБНГ), *пархí* мн. – Кам., Брэсц., Малар. (ЛАБНГ), *паршá* ж. – Лоеў. (ЛАБНГ), *паршы́* мн., *пáршы* мн. — зах.-пал. г., Рэч., Лельч., Хойн. (ЛАБНГ), *пéрга* ж., *пяргá* ж. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ), *кóргі* мн. – Клім. (ЛАБНГ), *кашýта* ж. – паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *кóшасць* ж., *кóшуць* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кóршасць* ж., *кóшарсць* ж. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кашуя́* ж. – Латгал. р. (СПЗБ), *карá* ж. – Бабр., Карм. (ЛАБНГ), *плявá* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *лускá* ж. – пераважна ўсх. з. (ЛАБНГ), *лупá* ж. – Драг., Добр., Маз. (ЛАБНГ), *лупíны* мн. – Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *чашуя́* ж. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *шалухá* ж. – пераважна паўн. р. (ЛАБНГ), *шарлухá* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *шалуя́* ж. – Віл. (ЛАБНГ), *шалашая́* ж. – Паст., Докш. (ЛАБНГ), *лушая́* ж. – Віл. (ЛАБНГ), *шамяхá* ж. – Буда-Каш. (ЛАБНГ), *шамяшы́на* ж. – Браг. (ЛАБНГ), *самяшы́на* ж. – Раг. (ЛАБНГ), *шóлудзі* мн. – Калінк. (ЛАБНГ), *плéва* ж. – Гарад. (ЛАБНГ).

Пропаліс

Клейкае смалістае рэчыва, якое выпрацоўваецца пчоламі і выкарыстоўваецца імі ў якасці будаўнічага матэрыялу.

prапóліс м. – агульн. (Мат. апыт.), *клей пчалíны* (*пчóлны*) – Верхнядзв., Воран., Бяроз., Калінк. (СПЗБ, ЛП), *кіт пчалíны* (*пчóлны*) – Барыс., Ваўк.(СПЗБ).

Пятка

Шырэйшая частка птушынага яйца.

пя́тка ж. – цэнтр.з. (ЛАБНГ,Шаталава), *пята́* ж. – спарадычна цэнтр.з. (ЛАБНГ), *пя́та* ж. – Гродз. (ЛАБНГ), *пуха́* ж. – паўдн. р., спарадычна паўн.-зах.з., паўднёвы ўсход Мін. р. і паўднёвы захад Маг. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП, Шаталава), *пу́ха* ж. – Кобр., Хойн. (ЛАБНГ, Насовіч), *пух* м. – Смарг. (СПЗБ), *пу́шка* ж. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *пу́чка* ж. – Паст., Астр., Стаўб. (ЛАБНГ), *пу́нка* ж. – Воран. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куха́* ж. – Люб. (ЛАБНГ), *каца́* ж. – усходняя частка гродз.-бар. г. (ЛАБНГ), *ка́ца* ж. – Стаўб., Капыл. (ЛАБНГ, СЦБ), *сра́чка* ж., *сра́ка* ж., *жо́пка* ж. — спарадычна ўсх.-маг. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Слізь

Цягучая і слізкая маса, якая пакрывае цела рыбы паверх лускі.

слізь ж. – агульн. (Мат. апыт.), *слінь* ж. – Жытк., Стол. (ТС).

Засохлая слізь пад вачамі ў кароў, авечак: *паро́шкі* мн. – Ушацк. (НЛ).

Соты

Ячэйкі з воску, якія робяць пчолы, чмялі і восы для захоўвання мёду і адкладвання яечак.

со́ты мн. – агульн. (Мат. апыт.), *асо́ты* мн. – Лаг. (Мат. мін.-мал.), *во́чкі* (*о́чкі*) мн. – Вілен. р. (СПЗБ), *па́ша* ж. – Кір. (НС).

Чарвяточына

Дзіркі ў чым-небудзь, праедзеныя чарвямі або лічынкамі насякомых.

чарвато́чына ж. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *чарвято́чына* ж. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *чэ́рань* ж. – Мёр. (НС).

Шкарлупіна

Цвёрдая абалонка птушынага яйца.

лупá ж. – Лун. (ЛАБНГ), *лупíна* ж. – зах.з. (ЛАБНГ), *лупавíна* ж. – Бар., Івац. (ЛАБНГ), *лупáйка* ж. – Асіп., Лун., Старадарож., Стол. (ЛАБНГ, Шаталава), *лупáўка* ж. – Ганц., Стол., Калінк., Хойн. (ЛАБНГ), *скарлупá* ж., *скарлýпка* ж. – Паст., Ушацк., Шум., Арш., Стаўб., Чэрв., Бярэз., Клім., Капыл., Саліг., Старадарож. (ЛАБНГ), *скалю́па* ж., *скарлю́пка* ж. – Ваўк., Драг., Кобр. (ЛАБНГ), *шкарлупá* ж. – Шарк., Лёзн., Дубр., Шкл., Мсцісл., Краснап., Бых., Клім., Ветк., Кам., Жаб. (ЛАБНГ), *шкарлýпа* ж. – Мядз., Дзятл., Пух., Асіп., Івац., Пін., Люб., Лун., Малар., Стол., Маз. (ЛАБНГ), *шкарлупíна* ж. – Рас. (ЛАБНГ), *шкарлýпка* ж. — Віц., Сен., Круп., Навагр., Бых., Чав., Бяроз., Лун., Добр., Рэч., Хойн., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *шкаралупáйка* ж. – Хойн. (Шаталава), *шкарлю́па* ж. – Драг., Кобр., Жаб. (ЛАБНГ), *шкарлю́піна* ж. – Кобр. (ЛАБНГ), *шкаралю́пка* ж. – Малар. (ЛАБНГ), *шкаралýпіна* ж. – Шчуч., Лельч. (ЛАБНГ), *шкаралупíна* ж. – Свісл. (Шаталава), *шарлýпка* ж. – Шарк., Беш., Барыс. (ЛАБНГ), *шалýпа* ж. – Кругл. (ЛАБНГ), *шалупá* ж. – Чашн., Тал., Гор., Мсцісл. (ЛАБНГ), *шалупíна* ж. – Віл., Лаг., Тал., Дзярж., Рэч., Ветк. (ЛАБНГ), *шалýпка* ж. – Брасл., Гарад., Докш., Леп., Круп., Бял., Бярэз., Бых. (ЛАБНГ, Шаталава), *шалупáйка* ж. – Барыс., Кругл., Чэрв., Бых., Раг., Слаўг., Карм., Гл., Бабр., Жлоб., Светлагор., Чач., Буда-Каш., Рэч. (ЛАБНГ), *шалупáй* ж. – Лаг., Чэрв., Клім., Касц. (ЛАБНГ), *шалупáшка* ж. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *лушпáя* ж. – Мін. (ЛАБНГ), *шалупáха* ж. – Чэрык. (ЛАБНГ), *лушпáйка* ж. – Нясв., Асіп., Слуц., Акц., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *лушпíна* ж. – Дзятл., Карэл., Мін., Люб. (ЛАБНГ), *лушпóвіна* ж. – Івац. (ЛАБНГ), лускá ж. – Паст., Астр., Ашм., Іўеў., Воран., Лельч. (ЛАБНГ), *лускó* н. – Воран. (ЛАБНГ), *скаралýшча* ж. – Валож. (ЛАБНГ), *скаралю́шча* ж. – Гродз., Стаўб., Бяроз. (ЛАБНГ, Шаталава), *скаралю́шча* н. – Зэльв., Слон. (ЛАБНГ), *каралю́шча* н. – Шчуч. (ЛАБНГ), *шкаралю́шча* ж. – Бяроз., Пін. (ЛАБНГ), *шкаралю́шчына* ж. – Кам. (ЛАБНГ), *скалярýшча* ж. – Гродз., Слон., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *каралю́шка* ж. – Кір. (ЛАБНГ), *шалухá* ж. – Верхнядзв., Шум., Бял., Арш., Гор., Маг. (ЛАБНГ), *шалýшка* ж. – Раг., Гом. (ЛАБНГ), *шкурлáціна* ж. – Гарад. (ЛАБНГ), *шараýха* ж. – Пол. (ЛАБНГ), *шалýп'е* н. зборн. – Леп. (Мат. апыт.).

Яйцо

Заключаная ў авальнай формы шкарлупіну супольнасць бялка і жаўтка, што нясуць птушкі, з яе пры наседжванні ўтвараецца і развіваецца зародак.

яйцо́ н., *яе́чка* н. памянш. – асн. мас. г. (ЛАБНГ, СПЗБ), *яйцэ́* н. – паўдн. р. (ЛАБНГ), *іцэ́* н. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *яйко́* н. – паўн.-зах. з., Беластоц. р., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *я́йка* н. – спарадычна паўднёва-ўсходняя ўскраіна паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *ко́ка* н. дзіц. – агульн. (ЛП, Мат. Гродз., Мат. дыял. сл., Шатэрнік, Насовіч, Станкевіч); **яйцо без зародка**: *свяжу́н* м. – Верхнядзв. (СПЗБ), *свяжа́к* м. – Пол. (ЛАБНГ); **наседжанае яйцо без зародка**: *баўту́н* м. – агульн. (ТС, Насовіч, Мат. апыт.), *баўцю́к* м. – Стол. (НС, ТС), *калбату́н* м. – Іўеў. (Сл. Гродз.), *скало́так* м. – Маст. (СПЗБ), *за́седзь* ж. – мясц. (Станкевіч); **зносак, малое па памеры яйцо**: *зно́сак* м. – агульн. (ЛП, Мат. дыял. сл., Шатэрнік, Насовіч), *вы́насак* м. – Чэрык. (Мат. Маг.); **яйцо з моцнай шкарлупінай**: *маца́к* м. – Жытк. (ТС), *бі́тка* ж. – Мсцісл. (Мат. апыт.); *гніле́ц* м. 'сапсаванае, пратухлае яйцо' – Рас. (Шаталава); **вылівак, яйцо без шкарлупіны**: *вы́лівак* м. — агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ТС, ЖНС, Мат. дыял. сл., Мат. апыт.), *вылі́вак* м. – Пол. (ЛАБНГ), *выплі́вак* м. – Брасл., Мёр., Верхнядзв., Ушацк., Лаг., Круп., Маг., Чав., Клім., Краснап., Гродз., Нясв., Лельч. (ЛАБНГ), *выле́вак* м. – Мёр. (ЛАБНГ), *вы́лінак* м. – Чэрык., Слаўг. (ЛАБНГ, Мат. Маг.), *вы́літак* м. – Лун. (Шаталава), *злі́вак* м. – Карэл. (ЛАБНГ), *ляво́к* м. – Петр. (Мат. Гом., Шаталава), *ле́йка* ж. – Стаўб. (НС), *недано́сак* м. – Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *недано́с* м. – Ашм. (ЛАБНГ), *пе́нка* ж. – Хоц. (ЛАБНГ), *чу́чарапак* м. – Драг. (ЛП), *залупа́нец* м. – Чашн. (Каспяровіч).

2.7. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ПАДАЧУ ГОЛАСУ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ АБО ІНШЫХ ГУКАЎ

Балбатаць (пра індыкоў)

балбата́ць незак. – Мсцісл., Старадарож. (Мат. апыт.), *балмата́ць* незак. – Мёр. (Мат. апыт.), *бульбата́ць* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *гульгата́ць* незак. – Стаўб. (СЦБ), *гальгата́ць* незак. – Жаб. (ЛАБНГ), *курлы́каць* незак. – Слаўг. (Мат. апыт.), *гулду́каць* незак. – Паст. (ЛАБНГ), *шабалдзе́ць* незак. — Мёр. (Мат. апыт.), *бу́лькаць, ву́лькаць* незак. –

Навагр. (Мат. апыт.), *окаць* незак. 'пра індычку' — Навагр. (Мат. апыт.).

Бляяць (пра авечак і інш.)

бляя́ць незак. — агульн. (ДАБМ, АЛА, Бялькевіч), *бля́яць* незак. — Асіп. (АЛА), *бле́іць* незак. — Брэсц. (АЛА), *бле́каць* незак. — Светлагор., Пін., Драг. (ДАБМ), *блекатáць* незак. — Пол. (ДАБМ), *блекетáць* незак. — Драг. (АЛА), *бля́ўкаць* незак. — Гл. (ДАБМ), *бе́каць* незак. — спарадычна Слуц. р., усх.-пал. р. (АЛА), *бэ́каць* незак. — паўдн.-усх. з., Слуц. р., а таксама Пін., Навагр., Лёзн. (ДАБМ), *бэ́лькаць* незак. — усх.-пал. р. (НЛГ), *бя́каць* незак. — Навагр., Карэл., Пух., Жлоб. (АЛА, Шаталава), *бычáць* незак. — Кам., Брэсц., Малар., а таксама Беластоц. р. (ДАБМ, СПЗБ), *былічáць* незак. — Кам.(АЛА), *ме́каць* незак. — спарадычна паўдн.-усх. з., а таксама Навагр. (АЛА, Мат. апыт.), *мэ́каць* незак. — паўдн.-усх. з., а таксама Пін. (ДАБМ, АЛА), *мамэ́каць* незак. — паўдн.-усх.з. (НЛГ), *е́каць* незак. — Лельч. (ДАБМ), *звягáць* незак. — Гл. (ДАБМ), *мегетáць* незак. — Пін. (ДАБМ), *меркетáць* (*маркатáць*) незак. 'падаваць голас да ягняці' — паўн. р. (ДАБМ).

Брахаць (пра сабак)

брахáць незак. — агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *ля́яць* незак. — спарадычна Віц.р. (АЛА, Мат. апыт.), *рэ́гацца* незак. 'моцна брахаць' — Лоеў. (Янкова), *гáўкаць* незак. 'падаваць перыядычна голас', *ця́ўкаць* незак. 'падаваць голас раз за разам' — агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *я́ўкаць* незак. 'гаўкаць нягучна, віскліва' — Мсцісл. (Мат. апыт.), *выць* незак. 'падаваць голас працягла' — агульн. (Мат. апыт.); **гаўкаць, гонячыся за зверам**: *цахле́ць* (*цэ́хліць*) незак. — усх.-маг.р., Гом.р. (НЛГ, Янкова, Мат. апыт.), *чахлі́ць* незак. — Салiг. (Н. сл-сць), *áхкаць* незак. — Лаг. (СЦБ), *я́хкаць* незак. — паўн.-усх. д. (Шатэрнік, Мат. апыт.).

Скавытаць: *скавытáць* незак. — Драг. (Мат. апыт.), *скігітáць* незак. — Слаўг.,Чач. (Мат. апыт.), *скуго́ліць* незак. — Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.), *скулі́ць* незак. — Чач. (Мат. апыт.).

Екатаць: *екатáць* незак. — паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *я́хаць* незак. — Леп. (Мат. апыт.), *е́нчыць* незак. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (Мат. апыт.).

Гыркаць: *гы́ркаць* (*гырчэ́ць, гаркатáць*) незак. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *гарчáць* незак. – Клім., Драг. (Мат. апыт., ЛАБНГ), *гірчáць* незак. – Лоеў. (Янкова), *гурчáць* незак. – Хоц. (ЛАБНГ), *гары́каць* незак. – Жытк. (ТС, НС).

Гурчаць (вурчаць): *бурчáць* незак. – Ашм., Дзятл., Нясв., Добр., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бручáць* незак. – Брэсц. (АЛА), *вурчáць* незак. – Леп., Мсцісл., Смарг. (Мат. апыт., Шаталава), *варчáць* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *мармы́каць* незак. – Дзятл., Карэл. (ЛАБНГ), *мурмы́каць* незак. – Лельч. (ЛАБНГ), *мурлы́каць* незак. – Краснап. (ЛАБНГ).

Варкаваць (пра галубоў)

варкавáць незак. – усх.-маг.р., а таксама Леп., Драг. (Насовіч, Мат. апыт.), *брукавáць* незак. – Карэл. (НЛ), *варкатáць* незак. – Глыб., Слаўт. (Мат. апыт.), *туркатáць* незак. – паўдн.р. (НЛГ), *тýркаць* незак. – Жытк. (ТС), *вурчáць* незак. – Леп. (Мат. апыт.), *гýкаць* незак. – паўдн. р. (НЛГ), *гусці́* незак. – Драг. (Мат. апыт.).

Гагатаць (пра гусей)

гáгаць незак., *гагатáць* незак. – агульн., акрамя ўсх.-пал. р., Слуц. р. і Гом. р. (ЛАБНГ, Янкова, Мат. апыт.), *гагуцéць* незак. – Кам. (ЛАБНГ), *гáргаць* незак., *гаргатáць* незак. – паўн.-зах. з., спарадычна ўсх.-маг. р. (ЛАБНГ, АЛА), *гáркаць* незак. – Бабр. (АЛА), *гвáгаць* незак. – Гродз. (АЛА), *грáгаць* незак. – Віц.р. (ЛАБНГ), *грáкаць* незак. – Дзятл. (ЛАБНГ), *грáпаць* незак. – Дубр. (АЛА), *грэ́каць* незак. – Дзятл., Чэрв., Пух. (ЛАБНГ, Мат. мін.-мал.), *гы́гаць* незак. – Леп., Бял., Чав. (ЛАБНГ, АЛА), *грýнгаць* незак. – Беш. (ЛАБНГ), *гы́ркаць* незак. – Беш. (ЛАБНГ), *гéгаць* незак., *гегетáць* незак. – сл.-маз. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат.Маг., Шаталава, Янкова), *гегéць* незак. – Лун. (ЛАБНГ), *éгаць* незак. – Воран. (АЛА), *гéргаць* незак., *гергетáць* незак. – Паням. р. і зах.-пал. г., а таксама Лоеў. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. Гродз., Янкова), *ергетáць* незак. – Воран. (АЛА), *гéўгаць* незак. – Жытк. (АЛА), *гéнгаць* незак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *гэ́гаць* незак. – Бых., Гл., Бабр., Буда-Каш., Ветк. (ЛАБНГ, АЛА), *гвэ́гаць* незак. – Ваўк. (ЛАБНГ), *гíгаць* незак. – Круп. (ЛАБНГ, АЛА), *гíкаць* незак. – Леп. (ЛАБНГ), *гíргаць* незак. – Мёр. (АЛА), *кéркаць* незак., *керкетáць* незак. – Навагр., Маст., Дзярж. (ЛАБНГ, АЛА), *тáркаць* незак. – Верхнядзв. (АЛА, Шаталава),

тэ́ркаць незак. – Карэл., Стаўб. (ЛАБНГ), *ка́ркаць* незак. – Леп., Крыч. (АЛА, Мат. апыт.), *кра́каць* незак. – Хоц. (ЛАБНГ), *ква́каць* незак. – Воран. (ЛАБНГ), *сяўкацець* незак. 'пра гусянят' – Малар. (Мат. апыт.).

Сыкаць: *сы́каць* незак. – усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.), *шы́каць* незак. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *шыпе́ць* незак. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *сыча́ць* незак. – Драг. (Мат. апыт.).

Гусці (пра насякомых)

гусці́ незак., *гудзе́ць* незак. – агульн. (НС, Мат. апыт.), *жужэ́ць* незак. – Верхнядзв. (СПЗБ), *жушчэ́ць* незак. – Мёр. (ЖНС), *буя́ць* незак. – Ваўк. (Сцяшковіч), *звіне́ць* незак. 'высокім тонам' – Глыб., Леп., Маладз., Лаг., Стаўб., Мсцісл., Слаўг. (СЦБ, Мат. апыт.), *бзыне́ць* незак. – Стол. (НЛ), *бзыча́ць* незак. – Драг. (Мат. апыт.).

Дзынкаць: *дзы́нкаць* незак. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *дзы́зкаць* незак. – Стол. (ТС), *бзы́каць* незак. — Арш., Слаўг. (З нар.сл., Мат. апыт.), *бзы́мкаць* незак., *бзу́мкаць* незак. – Старадарож. (НС), *бзо́мкаць* незак. – Жытк. (ТС), *бізы́каць* незак., *бызы́каць* незак. – Стол. (ТС), *бы́зкаць* незак. – Стол. (ТС), *бі́зкаць* незак. – Жытк. (ТС).

Іржаць (пра коней)

іржа́ць (*ржаць*) незак. – агульн., акрамя паўдн. р., усх.-маг. р. (ДАБМ, АЛА, Мат. апыт.), *ірза́ць* (*рзаць*) незак. – усх.-маг. і паўдн. р. (ТС, Янкова), *рагата́ць* незак. – агульн. (ДАБМ, АЛА, Насовіч), *рагаце́ць* незак. – Брэсц., Драг., Малар., Маз. (АЛА, НЛ, Мат. апыт., НЛГ), *рыгіта́ць* незак. – Капат. (АЛА), *гагата́ць* незак. – паўн. р., найбольш паслядоўна ў заходняй частцы (ДАБМ, АЛА), *вішча́ць* незак. – Паст., Астр., Мядз., Віл. (ДАБМ, АЛА), *верашча́ць* незак. – Малар. (ДАБМ), *рахта́ць* незак. – Слуц. р. (ДАБМ), *рэ́мзаць* незак. – паўдн.-усх. з. (ДАБМ, Мат. апыт.), *рамза́ць* незак. — Бяроз. (Мат. апыт.), *мірgіта́ць* незак. – Лельч. (ДАБМ).

Каркаць (пра варон)

ка́ркаць незак. – агульн. (ЛАБНГ), *кя́ркаць* незак. – Паст., Слаўг. (СПЗБ, Мат. апыт.), *га́ргаць* незак. – Пол., Мядз. (СПЗБ, ЛАБНГ), *кра́каць* незак. – Добр., Мсцісл. (ЛАБНГ, Насовіч), *кры́каць* незак. – Раг. (СПЗБ), *гра́каць*

незак. – Гродз.,Чэрв. (СЦБ, ЛАБНГ), *грáгаць* незак. – Лаг., Смал., Стаўб., Нясв., Пруж. (СЦБ, АЛА, ЛАБНГ), *грáчыць* незак.—Карэл. (ЛАБНГ).

Квакаць, крахтаць і інш. (пра жаб)

квáкаць, квактáць незак. – агульн. (ДАБМ, Мат. апыт.), *кóкаць* незак. – Слуц. (ДАБМ), *кóхаць* незак. – Мсцісл. (ДАБМ), *кáўкаць* незак. – Кір. (ДАБМ), *крактáць* незак. – пераважна паўн.-зах. з., а таксама спарадычна паўдн.-зах.д. (ДАБМ, СПЗБ, Мат. апыт.), *крáмкаць, крамчáць* незак. – Ганц., Брэсц., Кобр. (ДАБМ), *крáўкаць, краўчáць* незак. – Бар., Кам., Брэсц., Жытк., Кобр. (ДАБМ, ТС), *крáхаць* незак. – агульн. (ДАБМ, Шаталава), *крáкаць* незак. – Жытк. (ДАБМ), *крэ́хаць* незак. – Чэрв. (СПЗБ), *крýмкаць, крумчáць* незак. – паўдн.-зах.д., паўдн.-усх.з. (ДАБМ, СПЗБ, НЛГ, Шаталава), *кýмкаць* незак. – паўдн.-зах. д., паўдн.-усх. з., зах.-пал. г. (ДАБМ, СПЗБ, ЛП, НЛГ, Шаталава, Янкова, Сцяшковіч, Растаргуеў), *кýмаць* незак. – Малар. (НС), *кý-каць* незак. – Брасл., Бых. (ДАБМ), *кувéкаць* незак. – Івян. (ДАБМ), *кулíкаць* незак. – Уздз. (ДАБМ), *кýркаць* незак. – Навагр., Карэл., Клецк. (ДАБМ), *курчáць* незак. – Мядз., Дзярж., Стаўб. (СПЗБ), *крачáць* незак. – Малар. (ДАБМ), *шквярчáць* незак. – Бяроз. (Шаталава), *скверашчáць* незак. 'квакаць моцна і рэзка' — (Насовіч), *скверцíся* незак. – паўн.-усх.д. (ДАБМ), *турчáць, тýркаць* незак. – Шарк., Паст., Глыб., Мядз., Астр., Ашм., Смарг., Віл. (ДАБМ, Мат. Гродз., Насовіч), *тарóчыць* незак. – Лёзн. (ДАБМ), *рáўкаць* незак. – Шчуч. (ДАБМ), *рáйкаць, райкацéць* не-зак. – Кобр., Малар. (ДАБМ), *гéгаць* незак. – Арш. (ДАБМ), *журлы́каць* незак. – Лёзн. (ДАБМ), *ляшчэ́ць* незак. – Чэрв. (ЖС), *скарагатáць* незак. – Лун. (ДАБМ), *трáхаць* незак. – Круп. (ДАБМ).

Квактаць (пра курыцу-квактуху)

квактáць незак. – усх.-маг.р., а таксама Люб., Драг. (Мат. апыт.), *квахтáць* незак. – Леп., Навагр., Слаўг. (Мат. апыт.), *квóхкаць* незак. – Бял. (Яўсееў), *квóхаць* незак. – Нясв. (Мат. мін.-мал.), *клóхкаць* незак. – Верхнядзв. (Шаталава), *клóкаць* незак. – Чэрв. (Мат. мін.-мал.), *клóпаць* незак. – Ашм., Смарг., Іўеў., Гродз., Чэрв. (Мат. мін.-мал.), *клёпаць* незак. – Свісл., Беластоц. р.(СПЗБ), *клýхаць* не-зак. – Докш. (СПЗБ), *кóхкаць* незак. 'клікаць куранят' – Мсцісл., Браг. (Шаталава, Мат. апыт.).

Кігікаць (пра кнігавак)

кігікаць незак. – Леп.,Слаўг. (Мат. апыт.), *кугікаць* незак. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *кігаць* незак. – Драг. (Мат. апыт.).

Клекатаць (пра бусла)

клекатáць незак. – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *клякатаць* незак. – Жаб. (ЛАБНГ), *клекацéць* незак. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *клéкаць* незак. – усх.-пал. р. (ЛАБНГ, НЛГ), *клёкаць* незак. – Бераст. (ЛАБНГ), *клікаць* незак., *клы́каць* незак. – Маз. (ЛАБНГ), *кляшчáць* незак. – Раг. (ЛАБНГ), *кракатáць* незак. – Дзярж. (ЛАБНГ), *шчабятáць* незак. – Рэч. (ЛАБНГ), *шчакатáць* незак. – Гом.р. (ЛАБНГ), *стракатáць* незак. – Гарад., Тал., Слаўг. (ЛАБНГ), *сакатáць* незак. – Тал., Рэч., Нараўл. (ЛАБНГ), *гаргатáць* незак. – Бяроз. (ЛАБНГ), *балбатáць* незак. – Тал. (ЛАБНГ), *хлапатáць* незак. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *пляскатáць* незак. – Слуц. (ЛАБНГ), *ляскатáць, ля́скаць* незак. – Верхнядзв., Беш., Мядз., Леп., Круп., Чэрв., Слуц., Лельч. (ЛАБНГ), *лéскаць* незак. – Нараўл. (ЛАБНГ), *ля́паць* незак. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *гóкаць* незак. – Чэрык. (ЛАБНГ), *цóкаць* незак. – Бых. (ЛАБНГ), *шчóўкаць* незак. – Гарад. (ЛАБНГ), *чэ́каць* незак. – Ветк. (НЛГ), *трашчáць* незак. – Барыс., Івац. (ЛАБНГ), *свістáць, свісцéць* незак. 'утвараць гук, падобны на свіст' – Леп., Драг., Лун. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *цáхліць* незак. – Чэрв. (ЛАБНГ), *буркавáць* незак. – Тал. (ЛАБНГ), *курлы́ўкаць* незак. – Рэч. (ЛАБНГ), *таля́паць* незак. – Віц. (ЛАБНГ), *сукáць цэ́ўкі* – Валож. (ЛАБНГ).

Кракаць (пра качак)

крáкаць незак. – асн. мас. г., спарадычна зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *кракáць* незак. – Брасл. (АЛА), *крáгаць* незак. – Старадарож. (ЛАБНГ), *крáхаць* незак. – пол.-мін. р. (ЛАБНГ, АЛА), *грáкаць* незак. – Шчуч., Барыс., Маг., Ганц. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, СЦБ), *грáгаць* незак. – Паст., Івац., Жытк. (ЛАБНГ, АЛА), *рáкаць* незак. – Драг. (ЖНС), *квáкаць* незак. – пол.-мін. г. (ЛАБНГ, АЛА, ТС), *квóкаць* незак. – Паст. (ЛАБНГ), *квéкаць* незак. – Ельск. (ЛАБНГ), *квáхаць* незак. – Верхнядзв., Віл. (ЛАБНГ), *квáхкаць* незак. – Пух. (ЛАБНГ), *кáхаць* незак. – Арш. (ЛАБНГ), *кáхкаць* незак. – Пух. (ЛАБНГ), *гвáгаць* незак. –

Паст. (ЛАБНГ), *гаргаць* незак. – Віл., Іўеў. (АЛА), *гагаць* незак. – Драг. (АЛА), *каркаць* незак. – Віл., Бабр., Крыч. (АЛА, ЛАБНГ), *крэкаць* незак. – Пух. (АЛА, НЛГ), *крэгаць* незак. – Старадарож. (АЛА), *грэгаць* незак. – Пух., Зэльв. (АЛА), *крэпкаць* незак. – Паст., Астр. (ЛАБНГ, АЛА), *керкаць* незак. – Лёзн., Навагр., Лях. (ЛАБНГ, АЛА), *гергаць* незак. – Валож., Пух. (АЛА), *гегаць* незак. – Акц. (АЛА), *гэгаць* незак. – Смал., Драг. (АЛА), *крактаць* незак. – Люб., Петр., Іван. (ЛАБНГ), *рахтаць* незак. — Маз. (ЛАБНГ), *каўкаць* незак. – Пін. (ЛАБНГ), *свакаць* незак. – Гродз. (АЛА, ЛАБНГ), *жытаць* незак. – Лун. (Шаталава), *зытаць* незак. – Лун. (АЛА, ЛАБНГ).

Кугакаць (пра саву)

кугакаць незак. – агульн. (СЦБ, СПЗБ, Насовіч, Мат. апыт.), *кугаўкаць* незак. – Маст. (СПЗБ), *кугукаць* незак. – Лаг., Старадарож. (СЦБ, Мат. апыт.), *кігукаць* незак. – Валож. (СЦБ), *кугікаць*, *кігікаць* незак. – Слаўг. (Мат. апыт.), *кувэкаць* незак. – Латгал.р. (СПЗБ), *скугітаць* незак. – Гом. р. (НЛГ).

Кудахтаць (пра курэй)

кудахтаць незак., *кудахкаць* незак. – Леп., Слаўг., Люб. (Мат. апыт.), *кудактаць* незак. – паўн.-усх.д., а таксама Лоеў. (СПЗБ, Янкова), *кудакаць* незак. – Петр., Латгал.р. (СПЗБ, Шаталава), *какадакаць* незак. – Драг. (ЛП).

Кукаваць (пра зязюлю)

кукаваць незак. – агульн., акрамя Панням. р. і паўдн. р. (АЛА, Янкова, Мат. апыт.), *куваць* незак. – Панням. р., паўдн.р. (АЛА, СПЗБ, Шаталава, НЛ, Мат. Гом.), *каваць* незак. – Лях., Драг., Лоеў., Латгал.р. (СПЗБ, Янкова, Мат. апыт.), *куць* незак. – Карэл. (Шаталава), *кукаць* незак. – Мсціcл., Крыч., Слаўг., Касц., Чач., Ганц. (АЛА, Юрчанка, НЛГ).

Кукарэкаць (пра пеўня)

кукарэкаць незак. – агульн. (АЛА, Мат. апыт.), *какарэкаць* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *какарыкаць* незак. – Жытк. (АЛА).

Курлыкаць (пра жураўлёў)

курлы́каць незак. – агульн. (Мат. апыт.), *кро́мкаць* незак. – Стаўб. (СЦБ), *ге́ўгаць* незак., *ге́ўкаць* незак. – Жытк. (ТС).

Мяўкаць (пра катоў)

мя́ўкаць (*м'я́ўкаць, мня́ўкаць*), *мя́ўчаць* (*м'яўча́ць, мняўча́ць*) незак. – агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Насовіч, Мат. апыт.), *ня́ўкаць* (*няўчы́ць*) незак. – зах.-пал. г., а таксама Беш., Барыс., Маладз., Лаг., Мін., Беластоц. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Маг., Шаталава, Мат. апыт.), *курня́ўкаць* незак. – пераважна паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, ЛАБНГ, Мат.Маг., Шаталава, Юрчанка), *кірня́ўкаць* незак. – Воран. (АЛА), *курнава́ць* незак. – Лаг. (ЛАБНГ), *курны́каць* незак. – мясц. (Станкевіч), *курну́ спява́ць* – Смарг. (СПЗБ), *курну́ пець* – Брасл. (ЛАБНГ), *курню́ вадзі́ць* – Ушацк., Ашм. (ЛАБНГ), *курню́ гурчэ́ць* – Паст. (СПЗБ), *ка́ўкаць* незак. – пераважна ўсх. з. (ДАБМ, СПЗБ, АЛА, СЦБ, ЛАБНГ, Мат. Маг., Юрчанка, Шаталава), *ке́ўкаць* незак. – Чэрв., Люб. (НЛ, ЖС), *кя́ўкаць* незак. – Паст. (СПЗБ), *я́ўкаць* незак. – Слуц. р., усходняя частка зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *яча́ць* незак. – Івац. (ДАБМ), *ра́ўкаць* незак. – Івац., Капат., Драг., Жытк. (ДАБМ, Мат. апыт.), *кня́ваць* незак., *кня́ўкаць* незак. – Верхнядзв., Мёр., Астр., Паст., а таксама Вілен. р. (СПЗБ, ДАБМ), *кня́гаць* незак. – Глыб. (СПЗБ), *ма́ркаць* незак. – Жытк., Лельч. (ДАБМ, ТС), *мры́каць* незак. – Стол. (НЛ), *мі́каць* незак. – Добр. (ДАБМ), *мруча́ць* незак. – Гродз. (ДАБМ), *мраўча́ць* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *мураўча́ць* незак. – Драг. (ДАБМ), *мурча́ць* незак. – Віл., Гродз., Мсцісл., Ваўк., Бар., Лоеў., а таксама Вілен. р. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, Янкова), *мярча́ць* незак. – Стол. (ДАБМ), *курча́ць* незак. – Мёр. (ДАБМ), *вурча́ць* незак. – Кліч., Салігт., Светлагор. (ДАБМ), *варча́ць* незак. – Стол. (ЛАБНГ), *курвяўча́ць* незак. – Ваўк. (СПЗБ), *гурчэ́ць* незак. – Бял. (Яўсееў), *мурлы́каць* незак. – Леп., Мсцісл., Навагр., Дзятл., Маг., Чав., Чэрык., Клім., Слуц., Пруж., Капат., Жаб., Драг., Добр., Лельч. (ЛАБНГ, ДАБМ, Юрчанка, Мат. апыт.), *мурны́каць* незак. — мясц. (Насовіч), *мармы́каць* незак. – Карэл., Нясв. (ЛАБНГ), *гарката́ць* незак. – Малар. (ЛАБНГ), *міркаата́ць* незак. – Докш. (ДАБМ), *е́нчыць* незак. – Стаўб. (АЛА), *ню́шчыць* незак. – Брасл. (ЛАБНГ), *ху́ркаць* незак. – Чэрв. (ЛАБНГ), *круху́ пець* – Лун. (ЛАБНГ).

Курлыкаць (пра жураўлёў)

курлы́каць незак. – агульн. (Мат. апыт.), *кро́мкаць* незак. – Стаўб. (СЦБ), *ге́ўгаць* незак., *ге́ўкаць* незак. – Жытк. (ТС).

Мяўкаць (пра катоў)

мя́ўкаць (*м'я́ўкаць, мня́ўкаць*), *мя́ўчаць* (*м'яўча́ць, мняўча́ць*) незак. – агульн. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Насовіч, Мат. апыт.), *ня́ўкаць* (*няўчы́ць*) незак. – зах.-пал. г., а таксама Беш., Барыс., Маладз., Лаг., Мін., Беластоц. р. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. Маг., Шаталава, Мат. апыт.), *курня́ўкаць* незак. – пераважна паўн.-усх.д. (ДАБМ, АЛА, ЛАБНГ, Мат.Маг., Шаталава, Юрчанка), *кірня́ўкаць* незак. – Воран. (АЛА), *курнава́ць* незак. – Лаг. (ЛАБНГ), *курны́каць* незак. – мясц. (Станкевіч), *курну́ спява́ць* – Смарг. (СПЗБ), *курну́ пець* – Брасл. (ЛАБНГ), *курню́ вадзі́ць* – Ушацк., Ашм. (ЛАБНГ), *курню́ гурчэ́ць* – Паст. (СПЗБ), *ка́ўкаць* незак. – пераважна ўсх. з. (ДАБМ, СПЗБ, АЛА, СЦБ, ЛАБНГ, Мат. Маг., Юрчанка, Шаталава), *ке́ўкаць* незак. – Чэрв., Люб. (НЛ, ЖС), *кя́ўкаць* незак. – Паст. (СПЗБ), *я́ўкаць* незак. – Слуц. р., усходняя частка зах.-пал. г. (ДАБМ, АЛА, СПЗБ, Мат. апыт.), *яча́ць* незак. – Івац. (ДАБМ), *ра́ўкаць* незак. – Івац., Капат., Драг., Жытк. (ДАБМ, Мат. апыт.), *кня́ваць* незак., *кня́ўкаць* незак. – Верхнядзв., Мёр., Астр., Паст., а таксама Вілен. р. (СПЗБ, ДАБМ), *кня́гаць* незак. – Глыб. (СПЗБ), *ма́ркаць* незак. – Жытк., Лельч. (ДАБМ, ТС), *мры́каць* незак. – Стол. (НЛ), *мі́каць* незак. – Добр. (ДАБМ), *мруча́ць* незак. – Гродз. (ДАБМ), *мраўча́ць* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *мураўча́ць* незак. – Драг. (ДАБМ), *мурча́ць* незак. – Віл., Гродз., Мсцісл., Ваўк., Бар., Лоеў., а таксама Вілен. р. (ДАБМ, ЛАБНГ, СПЗБ, Янкова), *мярча́ць* незак. – Стол. (ДАБМ), *курча́ць* незак. – Мёр. (ДАБМ), *вурча́ць* незак. – Кліч., Саліг., Светлагор. (ДАБМ), *варча́ць* незак. – Стол. (ЛАБНГ), *курвяўча́ць* незак. – Ваўк. (СПЗБ), *гурчэ́ць* незак. – Бял. (Яўсееў), *мурлы́каць* незак. – Леп., Мсцісл., Навагр., Дзятл., Маг., Чав., Чэрык., Клім., Слуц., Пруж., Капат., Жаб., Драг., Добр., Лельч. (ЛАБНГ, ДАБМ, Юрчанка, Мат. апыт.), *мурны́каць* незак. — мясц. (Насовіч), *мармы́каць* незак. – Карэл., Нясв. (ЛАБНГ), *гарката́ць* незак. – Малар. (ЛАБНГ), *мірката́ць* незак. – Докш. (ДАБМ), *е́нчыць* незак. – Стаўб. (АЛА), *ню́шчыць* незак. – Брасл. (ЛАБНГ), *ху́ркаць* незак. – Чэрв. (ЛАБНГ), *круху́ пець* – Лун. (ЛАБНГ).

Рохкаць (пра свіней)

рóхкаць незак., *рахкацéць* незак. – Ушацк., Мядз., Навагр., Старадарож., Гл., Рэч., Бяроз., Драг., Лун., Лельч., Маз., Нараўл. (ЛАБНГ, ЛП), *рахтáць* незак. – Слаўг. (Мат. апыт.), *рóхаць* незак. – Беш., Мядз., Круп., Кругл., Гродз., Ваўк., Касц., Бых., Добр., Пін., Стол., Калінк., Лоеў. (ЛАБНГ, НС, Насовіч), *рóгаць* незак. – Стол. (ЛАБНГ), *рáхаць* незак. — мясц. (Насовіч), *рýхкаць* незак. — Леп., Лаг., Кір., Ганц., Івац., Петр., Лельч. (ЛАБНГ, Шаталава, Мат. апыт.), *рýхаць* незак. – Пол., Лёзн., Леп., Чашн., Бял., Мсцісл., Клім., Хоц., Бых., Краснап., Хойн. (ЛАБНГ, Яўсееў, Насовіч, Мат. апыт.), *рыхаць* незак. – Шум., Гл. (ЛАБНГ), *крóхаць* незак. – Паст., Драг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *крýхаць* незак. – Верхнядзв., Рас., Мядз., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *крýкаць* незак. – Вілен. р. (СПЗБ), *хрýкаць* незак. – Касц. (ЛАБНГ, Насовіч), *рымéць* незак. – Мядз. (НС); **вішчаць**: *пішчáць* незак. – агульн., акрамя зах.-пал. г., Слуц. р., а таксама Панярм. р. (ЛАБНГ, АЛА), *вішчáць* незак. – асн.мас.г. (ЛАБНГ), *віжджáць* незак. – Тал., Петр. (ЛАБНГ), *верашчáць* незак. – Бераст., Лаг. (ЛАБНГ, СЦБ), *квічáць* незак. — зах.-пал. г.(ЛАБНГ, АЛА, ЛП, 3 нар.сл.), *квішчáць* незак. – Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *квічэць* незак. – Мядз. (НС), *ківічáць* незак. — Лельч. (НЛ); **рохкаць, папіскваючы (пра парасят)**: *кругíкаць, кругітáць* незак. – паўн.-зах.з., а таксама Брэсц., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *кругíчыць, кругатáць* незак. – Паст. (ЛАБНГ, СПЗБ), *скугітáць* незак. – Верхнядзв. (Шаталава), *скігíкáць* незак., *скігітáць* незак. — мясц. (Насовіч), *склагатáць* незак. – Ушацк., Шарк. (ЖС, АЛА), *скагатáць* незак. – Дубр., Клім. (ЛАБНГ), *скрыгітáць* незак. – Леп., Маз. (НЛГ, Мат. апыт.), *скугóліць* незак. – Тал., Дубр., Гор. (ЛАБНГ), *скігóліць* незак. – Клім., Слаўг. (ЛАБНГ), *скавытáць* незак. – Зэльв. (ЛАБНГ), *кугíкаць* незак. – Лун. (Шаталава).

Рыкаць (пра кароў)

рыкáць незак. – агульн., акрамя віц.-маг. г. (ДАБМ, СПЗБ, Мат. апыт.), *рыкаць* незак. – агульн. (ДАБМ, Сцяшковіч, Шатэрнік, Станкевіч), *рыхкаць* незак. – Гл. (ДАБМ), *рычáць* незак. – Мядз., Кам., Жаб., Мал. (ДАБМ, НЛ), *бéўкаць* незак. – Стол. (ТС), *зявáць* незак. – Лоеў. (Янкова), *раўсíі* незак., *раўцí* незак. — паўн.-усх. д., агульн. (ДАБМ, Сцяшковіч, Мат. апыт.), *рэўсць* незак. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *рýсці* незак. – Драг. (Мат. апыт.); **рыкаць ціха**: *мыкаць* (*мíкаць, мýкаць*), *мычáць* (*мігáць, мычэць*) не-

зак. – агульн. (ДАБМ, Мат. апыт.), *мы́ркаць* незак. – Стол. (ДАБМ), *ме́каць* незак. – Дзярж. (ДАБМ), *мэ́каць* незак. – Кобр. (ДАБМ).

Сакатаць (пра курэй)

саката́ць незак. – асн. мас. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *шчаката́ць* незак. – Пол. (ЛАБНГ), *каката́ць* незак. – Гарад., Слон., Івац. (ЛАБНГ), *страката́ць* незак. – Шум. (ЛАБНГ), *сакарэ́ць* незак. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ, ЛП), *тарачы́ць* незак. – Віц., Лёзн., Сен., Бял. (ЛАБНГ), *трашча́ць* незак. – Гарад. (ЛАБНГ).

Стракатаць (пра сароку)

страката́ць незак. – цэнтр. з. (ЛАБНГ), *стракаце́ць* незак. – Маг. (ЛАБНГ), *трака та́ць* незак. – Ельск. (ЛАБНГ), *саката́ць* незак. – Верхнядзв., Леп., Круп., Арш., Дубр., Шкл., Чэрык., Буда-Каш., Добр., Лоеў., а таксама зах.-бран. р. (ЛАБНГ, Растаргуеў, Янкова, Насовіч, Мат. апыт.), *скергета́ць* незак. – усх.-пал.р. (ЛАБНГ), *скіргіта́ць* незак. – Лун. (ЛАБНГ), *шкергета́ць* незак., *шчэргета́ць* незак. – Лельч. (ЛАБНГ), *скрыгіта́ць* незак. – Пін., Стол. (ЛАБНГ), *скрагата́ць* незак. – Лун. (ЛАБНГ), *шкрыгіта́ць* незак. – Маз. (ЛАБНГ), *шчаката́ць* незак., *шчакята́ць* незак. – віц.-маг. г., а таксама Пух., Асіп., Дзятл. (ЛАБНГ, ЖС), *шчаркуце́ць* незак. – Кам. (ЛАБНГ), *чыркаце́ць* незак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *чырыкаце́ць* незак. – Малар. (ЛАБНГ), *чыкаце́ць* незак. – Кам. (ЛАБНГ), *чы́каць* незак. – Рас., Паст., Беш. (ЛАБНГ), *чычы́каць* незак. – Рас., Глыб. (ЛАБНГ), *чычэ́каць* незак. – Драг., Іван. (ЛАБНГ), *чычы́хаць* незак. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *ча́ркаць* незак. – Мядз., Смарг., Віл., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чы́ркаць* незак. – Смарг., Ваўк., Лях. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чэ́ркаць* незак. – Смарг., Ганц., Лун., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *чыры́каць* незак. – Паням. р. (ЛАБНГ), *кя́ркаць* незак. — паўн.-зах.з., Вілен.р. (СПЗБ), *шчабята́ць* незак. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *трашча́ць* незак. – Слуц.р., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *смяя́цца* незак. – Брэсц. (ЛАБНГ), *краўча́ць* незак. – Брэсц. (ЛАБНГ), *кра́каць* незак. – Браг. (ЛАБНГ).

Цвыркаць (пра цвыркуна і коніка)

цвы́ркаць незак. – Леп., Чэрв., Бярэз. (ЛАБНГ, СПЗБ, Мат. апыт.), *цві́ркаць* незак. – Смарг. (СПЗБ), *цы́ркаць* незак., *цырча́ць* незак. – Лаг., Мсцісл., Гом., Ельск. (ЛАБНГ, Шаталава, Насовіч), *цы́ргаць* незак., *сві́ргаць* незак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *цвіры́каць* незак. – Івац. (ЛАБНГ), *цыкаце́ць* незак. – Ганц. (СПЗБ), *свірча́ць* незак. – мясц. (Насовіч), *чвырча́ць* незак. – Брасл. (ЛАБНГ), *свярша́ць* незак. – Драг. (3 нар.сл.), *цвурчэ́ць* незак. – Рас. (СПЗБ), *свергата́ць* незак. – Драг. (Н. сл-сць), *турча́ць* (*турчэ́ць*) незак. – Мёр., Смарг. (НС, Шаталава), *трашча́ць* незак. – Гродз. (ЛАБНГ), *страката́ць* незак. – Шчуч. (ЛАБНГ), *цyната́ць* незак. – Воран. (Мат. Гродз.).

Ціўкаць (пра птушак, куранят)

цы́ўкаць незак. – Слаўг. (Мат. апыт.), *ці́ўкаць* незак. – агульн. (Мат. апыт.), *цілі́ўкаць* незак. – усх.-маг.р., Гом.р. (Мат. апыт.), *ці́пкаць* незак. – Іўеў. (СПЗБ), *цэ́ўкаць* незак. – Драг. (ЛП), *цы́ркаць* незак. – Уздз. (СЦБ), *ці́ркаць* незак. – Іўеў. (Сцяшковіч), *ціркаце́ць* незак. – Свісл. (Шаталава), *чырлі́каць* незак. – Гом. р. (НЛГ), *цы́гаць* незак. ’ціўкаць жалобна, працягла’ – Мсцісл. (Мат. апыт.), *кя́ркаць* незак., *ке́ркаць* незак. – ’ціўкаць хрыпла (пра вялікіх куранят)’ – Глыб., Мсцісл. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Шамацець (пра мышэй)

шамаце́ць незак. – усх.-маг.р., а таксама Леп., Добр., Лельч. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *шамята́цца* незак. – Брасл. (ЛАБНГ), *шарахце́ць* незак. – Пол. (ЛАБНГ), *шахаце́ць* незак., *шахце́ць* незак. – Дзятл. (ЛАБНГ), *ша́стаць* незак. – Дзятл., Карэл., Нясв.,Пух., Лун., Кобр. (ЛАБНГ), *шы́каць* незак. – Пух. (ЛАБНГ).

Шчабятаць (пра ластаўку)

шчабята́ць незак. – Леп., Слаўг., Драг. (Мат. апыт.), *шчыкіта́ць* незак. – паўдн.р. (НЛГ), *піскаце́ць* незак. – Гродз. (Цыхун).

Шыпець (пра гадзюку)

шыпе́ць незак. – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *сыпе́ць* незак. — Бар., Асіп., Нараўл. (ЛАБНГ), *сіпе́ць* незак. –

віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *сніпе́ць* незак. – Астр. (ЛАБНГ), *сапе́ць* незак. – Шарк. (ЛАБНГ), *шы́каць* незак. – Іўеў., Бар., Лун., Іван., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *сы́каць* незак. – Верхнядзв., Валож., Воран., Пух., Ваўк., Зэльв., Саліг., Стол., Лельч. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Станкевіч), *жы́каць* незак. – Пін. (ЛАБНГ), *сыча́ць* незак. – зах.-пал. г., а таксама Ваўк. (ЛАБНГ, ЛП), *пшыча́ць* незак. – Малар. (ЛАБНГ), *свіста́ць* незак. – Ашм., Воран., Іўеў., Дзярж., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *шчыкаце́ць* незак. – Лун. (ЛАБНГ), *куда́каць* незак. – Калінк. (ЛАБНГ).

2.8.СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ СТАН УЗБУДЖЭННЯ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Біцца

Знаходзіцца ў стане цечкі (пра кабылу).

бі́цца незак. – Іўеў., Чэрв., Пух., Драг., Лун., Стол., Жытк., Петр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, ТС, Шаталава, Тарнацкі, З нар.сл.), *палі́цца* незак. – Верхнядзв., Брасл., Ашм., Гродз., Дзятл., Хоц., Пруж., Брэсц., Жаб., Малар., Кобр., Драг., Іван., Пін., Браг. (ЛАБНГ), *грэ́цца* незак. – спарадычна зах.-пал. г. (Тарнацкі), *таўкці́ся* незак. – Воран. (ЛАБНГ), *бе́гаць* незак. – Добр., Лоеў., Лельч. (ЛАБНГ), *бе́гацца* незак. – Краснап. (ЛАБНГ), *палява́ць* незак. – Ушацк., Чэрык., Клім., Івац., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *быдлава́ць* незак. – Ваўк. (ЛАБНГ), *пуша́цца* незак. – Карэл. (ЛАБНГ), *ягірава́ць* незак. – Жытк. (ТС), *ігра́ць* незак. – Калінк. (ЛАБНГ), *узніма́цца* незак. – Маг. (ЛАБНГ), *трэ́баваць* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *быць за жарабка́мі, к жарабка́м, на жарабко́ў, пад жарабкі́* – Леп., Лаг., Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *быць у ахво́це* – Мядз. (ЛАБНГ).

Гайняваць

Знаходзіцца ў стане цечкі.

Пра ваўкоў: *гайнява́ць* незак. – цэнтр. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ганьява́ць* незак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *ганнява́ць* незак. – Асіп., Светлаг., Добр. (ЛАБНГ), *ганява́ць* незак. – Воран., Бар., Лях., Слуц., Петр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *гальнява́ць* незак. – Рэч., Калінк. (ЛАБНГ), *гандзява́ць* незак. – Нясв. (ЛАБНГ), *гандлява́ць* незак. – Панямр. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖС), *гуля́ць*,

гуляць вяселле (*свадзьбу*)– паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *вадзіцца* незак. – Рэч. (ЛАБНГ), *вадзіць свадзьбу* — Чач. (ЛАБНГ), *цекаць* незак. – зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *цечыць* незак. – Бяроз. (ЛАБНГ), *бегаць* незак., *бегацца* незак. – Рас., Мсцісл., Ганц., Рэч., Добр., Малар., Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *палявáць* незак. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *красавáцца* незак. – Верхнядзв., Глыб. (ЛАБНГ, СПЗБ), *падняцца на красы* – Верхнядзв., Рас., Пол., Паст., Докш., Мядз. (ЛАБНГ, СПЗБ), *юравáцца* незак. – Ашм. (ЛАБНГ), *юравáць* незак. — Шчуч. (СПЗБ), *юрыцца* незак. – Івац. (ЛАБНГ), *юрыць* незак. – Віл., Іўеў.(ЛАБНГ), *руявáць* незак. – Люб. (ЛАБНГ), *руіць* незак. – Стол. (ЛАБНГ), *руйніцца* незак. – Воран. (ЛАБНГ), *рыскацца* незак. – Віл., Пух., Чэрв., Раг. (ЛАБНГ, СПЗБ), *рыскавáцца* незак. – Кір. (ЛАБНГ), *ігрáць* незак. – Чашн., Драг., Ельск. (ЛАБНГ), *таўчыся* незак. – Валож., Воран., Слон. (ЛАБНГ), *табуніцца* незак., *збірацца ў табун* – Валож., Бял., Бых. (ЛАБНГ), *раллявáць* незак. – Бяроз. (ЛАБНГ), *быдлавáць* незак. – Кам. (ЛАБНГ), *марцавáць* незак. – Гродз. (ЛАБНГ), *мардавáцца* незак. – Гом. (ЛАБНГ), *круціцца* незак. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *жаніцца* незак. – Бял. (ЛАБНГ), *хадзіць стáдам* (*табунáмі*) – Брасл. (ЛАБНГ), *хадзіць грамáдай* – Слон. (ЛАБНГ), *хадзіць на свечках* – Драг. (ЛАБНГ).

Пра суку: *гайнявáць* незак. – Клім., Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *гандлявáць* незак. – Дзятл., Карэл., Нясв. (ЛАБНГ), *вадзіць гайню* – Калінк. (ЛАБНГ), *круціцца* незак. – паўн.-усх. д., а таксама Іўеў., Лельч. (ЛАБНГ), *рыскацца* незак. – Чэрв., Пух. (ЛАБНГ), *цекаць* незак. – зах.-пал.г. (ЛАБНГ), *бегаць* незак., *бегацца* незак. – Хоц., Добр., Малар. (ЛАБНГ), *гуляць* незак. – Маг., Чав. (ЛАБНГ), *ігрáць* незак. – Лоеў. (ЛАБНГ), *гукаць* незак. – Ваўк. (ЛАБНГ), *палявáць* незак. – Брэсц. (ЛАБНГ), *грэцца* незак. – Дзятл. (ЛАБНГ), *таўчыся* незак. – Воран. (ЛАБНГ), *быць (у ахвоце) да сабáк* – Леп., Маг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пабегалася* зак. – Леп. (Мат. апыт.).

Гізаваць (пра кароў, цялят)

Імкліва бегаць, ратуючыся ад укусаў насякомых.

гізавáць незак. — паўн.-зах.з., а таксама Слаўт., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ, Мат. мін.-мал., 3 нар.сл., Мат. Гродз., Сцяшковіч), *гілазавáць* незак. – Шчуч., Гродз. (ЛАБНГ, Сл. Гродз., Цыхун), *гірзавáць* незак. – Бял. (Яўсееў), *зыгавáць* незак. – Лаг. (СЦБ, Мат. мін.-мал.), *зігавáць*

трэ́скаціца незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *ламáцца* зак. — Рэч. (АЛА), *крутáцца* незак. — Брасл. (АЛА), *клякатáць* незак. — Свісл. (АЛА), *шляхатáць* незак. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *пáдаць* незак. — Свісл. (АЛА), *узня́цца* (*падня́цца*) *на кнырóў* (*на кнуры́, на кірнóсы, на гукí, да гукóў, за кнурáмі, на кілуны́*) —Брасл., Шарк., Докш., Пол., Паст., Мядз., Смарг., Ашм., Віл., Круп., Воран., Навагр., Гор., Бых. (АЛА, ЛАБНГ, НС), *захацéць к хракáм* (*да кнурóў*) — Бярэз., Касц. (АЛА), *быць* (*у ахоце*) *за кабанáмі* (*да кабанóў, за кнурáмі, да кнурóў, на кнурóў, да кнырóў, за кілунáмі, за кнызазáмі, пад кнызазóў, за клікáмі, за хракáмі, пад гýкі*) — паўн.-усх. д. (АЛА, ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Пагукацца

Спарыцца (пра свінню).

пагýкацца зак. — Лун., Стол., Калінк., Маз. (ЛАБНГ, Янкоўскі), *пагýкаць* зак. — зах.-пал. г., а таксама Воран., Клім. (ЛАБНГ), *пагýкаваць* зак. — Ашм., Іўеў. (ЛАБНГ), *адгýкаць* зак. — Ваўк. (ЛАБНГ), *пагудзéць* зак. — Дзятл., Чэрв. (ЛАБНГ), *пакныравáць* зак. — Мядз., Дзятл., Карэл., Нясв., Пруж., Кобр. (ЛАБНГ), *пакнуравáць* зак. — Паст., Віл., а таксама Вілен.р. (СПЗБ), *папалявáць* зак. — Кобр., Малар. (ЛАБНГ), *пары́скаць* зак. — Бяроз., Іван. (ЛАБНГ), *пайгрáць* зак. — Лоеў. (ЛАБНГ), *пагуля́ць* зак. — Маг., Слаўг., Краснап. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *палёхацца* зак. — Брэсц. (ЛАБНГ), *парýхацца* зак. — Бабр. (АЛА), *пакры́цца* зак. — Леп. (Мат. апыт.).

Меркетаць

Знаходзіцца ў стане цечкі (пра авечку).

меркетáць незак. — Воран., Пух., Петр., Маз. (АЛА, ЛАБНГ, 3 нар.сл.), *меркатáць* незак. — Смал. (АЛА), *меркітáць* незак. — Гродз., Зэльв., Пін. (АЛА), *меркетáцца* незак. — Бярэз., Пух., Маз. (АЛА, ЛАБНГ), *меркетавáць* незак. — Ганц., Стол. (АЛА, ЛАБНГ), *меркітавáць* незак. — Лід., Карэл. (АЛА, СПЗБ), *маркатáць* незак. — Лёзн., Шум., Воран., Гродз., Свісл., Зэльв., а таксама зах.-пал. г. (АЛА, Шаталава, СПЗБ, ЛАБНГ), *маркатáцца* незак. — Кам., Брэсц. (АЛА), *маркатавáць* незак. — Стаўб. (АЛА), *мархатавáць* незак. — Жытк. (АЛА), *маркітáць* незак. — Гродз., Маст., Ваўк., Зэльв., Свісл., Пруж., Бяроз., Кобр., Іван., Пін., а таксама Беластоц. р. (АЛА, ЛАБНГ, НЛ, ЖС, Цы-

хун), *смаркітáць* незак. – Драг. (ЛАБНГ), *маркітáцца* незак. – Старадарож., Бяроз., Лун. (АЛА, ЛАБНГ), *маркітавáць* незак. – Карэл., Стаўб. (АЛА, ЛАБНГ), *міркатáць* незак. – Саліг., Маз. (АЛА, ЛАБНГ), *міркаціцца* незак. – Асіп. (АЛА), *міркітáць* незак. – Слон. (Н. сл-сць), *міркітáцца* незак. – Пух. (ЛАБНГ), *міркітавáць* незак. – Шчуч., Дзятл., Навагр., Чэрв., Стаўб., Нясв., Лях. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ, НС), *муркатáць* незак. – Брэсц., Жаб. (ЛАБНГ), *муркітáць* незак. – Івац., Драг. (ЛАБНГ), *мяркта́ць* незак. – Лельч. (АЛА), *марматáць* незак. – Беш. (АЛА), *марцавáць* незак. – Маз. (АЛА), *ры́скаць* незак. — зах.-пал.г. (ЛАБНГ, Тарнацкі), *ры́скацца* незак. – Кап. (АЛА), *рэ́скацца* незак. – Лун. (ЛАБНГ), *куцавáць* незак. – Ашм., Віл., Чэрык., Хоц., Лельч. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *катнавáць* незак. – Докш., Лаг. (АЛА, ЛАБНГ), *бéгаць* незак. – спарадычна зах.-пал. г., а таксама Смарг. (ЛАБНГ, АЛА, Тарнацкі), *бéгацца* незак. – Верхнядзв., Рас., Пол., Леп., Бял., Кліч., Рэч., Калінк., Лоеў. (АЛА, ЛАБНГ), *лётаць* незак. – Паст., Мядз. (ЛАБНГ), *лётацца* незак. – Мёр., Шарк. (АЛА), *палявáць* незак. – Стаўб., Саліг., а таксама зах.-пал. г. (АЛА, Тарнацкі), *цéкаваць* незак. – Іўеў., Валож., а таксама Вілен. р. (АЛА, ЛАБНГ, СПЗБ), *цéкацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *ця́каваць* незак. – Віл. (СПЗБ), *ігрáць* незак. – Акц., Лельч., Хойн. (АЛА, ЛАБНГ), *ігрáцца* незак. – Браг. (АЛА), *гуля́ць* незак. – Маг., Краснап., Бабр., Жлоб., Добр. (АЛА, ЛАБНГ), *палíцца* незак. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *бéчыцца* незак. – Мёр. (Шаталава), *бýкацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *крутáцца* незак. – Брасл. (АЛА), *лáхацца* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *баранавáць* незак. — зах.-пал. г. (Тарнацкі), *бы́ць (хацéць) за барáнам (за баранáмі, да баранóў, пад баранóў)* – паўн.-усх. д. (АЛА, ЛАБНГ, Мат. апыт.), *хацéць да маркачá* – Івац. (АЛА).

Пабіцца

Спарыцца (пра кабылу).

пабíцца зак. – Мядз., Іўеў., Чэрв., Пух., Лун., Стол., Жытк., Маз., Вілен. р. (СПЗБ, ЛАБНГ, ЖС), *адбíцца* зак. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ, НЛ, Мат. апыт.), *патаўкцíся* зак. – Мядз. (НС), *папалíцца* зак. – Браг. (ЛАБНГ), *перапалíцца* зак. – Брасл. (ЛАБНГ), *пайгрáць* зак. – Калінк. (ЛАБНГ), *адхавáцца* зак. – Ашм. (ЛАБНГ), *пакры́цца* зак. – Леп. (Мат. апыт.).

Памеркетаць

Спарыцца (пра авечку).

памеркетáць зак. – Воран. (ЛАБНГ), *памеркетáцца* зак. – Стол., Маз. (ЛАБНГ), *памаркітáць* зак. – Пруж., Бяроз., Кобр., Іван. (ЛАБНГ), *адмаркітáць* зак. – Ваўк. (ЛАБНГ), *пасмаркітáць* зак. – Драг. (ЛАБНГ), *памаркітавáць* зак. – Карэл.(ЛАБНГ), *паміркітáць* зак. – Пух. (ЛАБНГ), *паміркітавáць* зак. – Дзятл., Чэрв., Нясв. (ЛАБНГ), *памуркатáць* зак. – Брэсц. (ЛАБНГ), *памуркітáць* зак. – Драг. (ЛАБНГ), *пары́скаць* зак. – Пін., Стол. (ЛАБНГ), *парэ́скацца* зак. – Лун. (ЛАБНГ), *пакуцавáць* зак. – Ашм., Чэрык., Хойн. (ЛАБНГ), *пакатнавáць* зак. – Лаг. (ЛАБНГ), *пабéгаць* зак. – Мсцісл., Малар. (ЛАБНГ), *пабéгацца* зак. – Рас., Леп., Мсцісл. (АЛА, Мат. апыт.), *палётаць* зак. – Мядз. (ЛАБНГ), *пацéкаваць* зак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *пагуля́ць* зак. – Маг., Краснап., Бабр., Добр. (ЛАБНГ).

Паляваць

Знаходзіцца ў стане цечкі (пра карову).

палявáць незак. – пераважна Мін.р., Гродз.р., а таксама Нясв., Чэрв., Слаўг., Пін., Стол., Жытк., Петр., Калінк., Маз. (ЛАБНГ, АЛА), *бéгаць* незак. – паўдн.-зах.д. і зах.-пал.г., а таксама Маг.р. (ЛАБНГ, АЛА, З нар.сл., Цыхун), *бéгацца* незак. – Дубр., Дзятл., Бярэз., Карэл., Кліч., Краснап., Касц. (ЛАБНГ, АЛА, Шаталава), *быдлавáць* незак. – Гродз., Свісл., Ваўк., Івац., Брэсц., Кам., Іван., а таксама Беластоц. р. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Цыхун, Тарнацкі), *гуля́ць* незак. – Жлоб., Добр., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, АЛА, З нар.сл.), *ігрáць* незак. – Раг., Светлагор., Рэч., Калінк., Хойн., Браг. (ЛАБНГ, АЛА), *ламáцца* незак. – Пол., Беш. (ЛАБНГ), *узня́цца, падня́цца к быкáм* (*на быкí, пад быкí, да быкóў, пад валы́*), *круцíцца к быкáм, захацéць к быкáм* (*да быкóў, на быкóў*), *быць у ахóце за быкáмі* (*к быкáм*), *хацéць быкóў* (*да быкóў*) – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, Мат. апыт.), *узбýрыцца* незак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *гайнавáць* незак. – Хойн. (АЛА, ЛАБНГ), *стадавáць* незак.—Ашм. (ЛАБНГ).

Папаляваць

Спарыцца (пра карову).

папалявáць зак. – Гродз., Чэрв., Нясв., Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС), *пабéгаць* зак. – Докш., Мядз., Воран., Іўеў.,

Мсцісл., Клім., Карэл., Пух., Калінк., Маз., а таксама зах.-пал. г.(ЛАБНГ, Янкоўскі), *пабе́гаціца* зак. – Гродз., Дзятл., Навагр., Маг., Чав., Мсцісл., Чэрык., Клім., Краснап., Лоеў. (ЛАБНГ, Мат. Гродз., Янкова), *пабыдлава́ць* зак. – Гродз. (Цыхун), *пагуля́ць* зак. – Маг., Чав., Мсцісл., Маз., Лельч. (ЛАБНГ, З нар. сл.), *пастадава́ць* зак. – Ашм. (ЛАБНГ), *пахадзі́цца* зак. – Лёзн. (АЛА), *абыйсці́ся* зак. – Рас. (Шаталава), *папа́дацъ* зак. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *пакры́цца* зак. – Леп., Лаг., Валож., Нясв., Мсцісл., Старадарож. (ЛАБНГ, ЖНС, Мат. апыт.), *палётаць* зак. – Мядз. (СЦБ), *заляце́ць* зак. – Мсцісл. (Юрчанка).

Таптаць

Спарвацца (пра птушак).

таптáць незак. – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ігра́ць* незак. –паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ), *гуля́ць* незак. — Маг. р., Гом. р., усх.-пал.р. (ЛАБНГ), *веснава́ць* незак. – Іўеў., Воран., Шчуч. (ЛАБНГ), *шчу́пацъ* незак. – Лун., Калінк. (ЛАБНГ), *шчу́пацца* незак. – Драг. (ЛАБНГ), *стадава́ць* незак. – Пол. (ЛАБНГ), *пляска́ць* незак. – Драг. (ЛАБНГ), *чаві́ць* незак. – Стол. (Мат. апыт.), *душы́ць* незак. – Воран. (ЛАБНГ), *гнясці́* незак. – Рэч. (ЛАБНГ), *ла́зіць* незак. – Лун. (ЛАБНГ).

2.9. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ПРЫВЯДЗЕННЕ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ ПАТОМСТВА

Адкласці яечкі (пра насякомых)

заплaдзі́ць зак. — Мсцісл. (Юрчанка); **пра пчол**: *зачарві́ць* зак., *начарві́ць* зак. – агульн. (Мат. апыт.), *зачары́ць* зак. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *закрапі́ць* зак. — паўдн.р. (Мат. апыт.).

Ажарабіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра кабылу).

ажарабі́цца зак. – агульн. (Мат. апыт.), *жарабі́цца* незак. – віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *ажарабі́ць* зак., *жарабі́ць* незак. 'прывесці жарабя' – віц.-маг. г. (Мат. апыт.).

Аказіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра казу).

аказіцца зак. – (Мат. апыт.), *аказляніцца* зак., *казляніцца* незак. – усх.-маг. р. (Юрчанка, Мат. апыт.), *аказліцца* зак., *казліцца* незак. – Шум. (СПЗБ), *аказляніць* зак., *казляніць* незак. 'прыводзіць казлянят' – усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Акаціцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра авечку).

акаціцца зак. – агульн. (ДАБМ, СПЗБ), *каціцца* незак. – віц.-маг. г. (ДАБМ, З нар.сл.), *скаціцца* зак. – Гор. (ДАБМ), *абкаціцца* зак. – Малар. (ДАБМ), *аягніцца* зак., *ягніцца* незак. – паўн. р. (ДАБМ), *ацяліцца* зак. – Плешч. (ДАБМ), *акаціць* зак., *каціць* незак. 'прыводзіць ягнят' — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *акóтваць* незак., *кóтаваць* незак. – паўн.-зах.з., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Акацяніцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра кошку).

акацяніцца зак., *кацяніцца* незак. – віц.-маг. г. (ЛАБНГ, Насовіч, Юрчанка, Мат. апыт.), *акашы́цца* зак. – Леп. (Мат. апыт.), *акаціцца* зак. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *апарасіцца* зак. – Карэл., Нясв., Чэрв. (ЛАБНГ), *акацяніць* зак., *кацяніць* незак. 'прыводзіць кацянят' – усх.-маг.р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Апарасіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра свінню).

апарасіцца зак. – агульн. (Мат. апыт.), *парасіцца* незак. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *апарасіць* зак., *парасіць* незак. 'прыводзіць парася' – усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Атрусіцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра труску).

атрусіцца зак. – агульн. (НС, Мат. апыт.), *трусіцца* незак. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *акраліцца* зак. – Лельч. (ЛАБНГ).

Ацяліцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра карову, а таксама ласіху, аленіху).

ацяліцца зак. – агульн. (СПЗБ, Станкевіч, Мат. апыт.), *цяліцца* незак. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *расцяліцца* зак. – Вілен.р. (СПЗБ), *вы́целіцца* зак. – Пух. (СЦБ), *акі́дацца* зак. – Слон. (Н. сл-сць), *акі́нуцца* зак. – Лоеў. (Янкова), *ацялі́ць* зак. 'прывесці цяля' — агульн. (Мат. апыт.).

Ашчаніцца

Вызваліцца ад бярэмя (пра суку).

ашчані́цца зак. – агульн. (Мат. апыт.), *шчані́цца* незак. – віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *апарасі́цца* зак. – Карэл., Нясв., Кобр. (ЛАБНГ), *ашчані́ць* зак. 'прывесці шчанят' — агульн. (Мат. апыт.).

Нераст

Працэс адкладання самкамі рыб ікры і апладнення яе самцамі.

не́раст м. – агульн., за выключэннем паўн.р. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Насовіч), *но́раст* м. – паўн. р. (ЛАБНГ, З нар.сл.), *не́расць* ж. – Бяроз., Кобр., Жаб. (ЛАБНГ), *не́рас* м. – Навагр., Карм., Капыл., Жлоб., Калінк., Лельч. (ЛАБНГ), *не́ра* ж. – Стол. (ЛАБНГ), *рас* м. – Нясв. (ЛАБНГ), *нераставá́нне* н. – агульн. (Мат. апыт.), *нерас-то́ўка* ж. – Раг. (ЛАБНГ), *бо́йла* н. – Стол., Жытк. (ЛАБНГ, ТС, НС), *бой* м. – Жытк. (ТС).

Нераставаць

Адкладаць і апладняць ікру (пра рыбу).

нераставá́ць незак. – агульн., за выключэннем паўночнай часткі паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, Шатэрнік, Насовіч), *нарас-тавá́ць* незак. – паўночная частка паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *не-расавá́ць* незак. – Навагр., Капыл., Калінк. (ЛАБНГ), *расавá́ць* незак. – Нясв. (ЛАБНГ), *це́рціся* незак. – усх.-маг.р. (ЛАБНГ), *мята́цца* незак. – Рэч. (ЛАБНГ), *бі́цца* незак. – Ушацк., Мсціcл., Клім., Рэч., Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *ігра́ць* незак. – Кам. (ЛАБНГ), *гуля́ць* незак. – Карм. (ЛАБНГ), *пуска́ць не́расць* (*ікру́*) – Краснап., Пруж., Драг., Бяроз. (ЛАБНГ).

Нерасцілішча

Месца нерасту рыбы.

нерасцілішча н. – агульн. (Мат. апыт.), *бо́йла* н. — Жытк. (НС).

Несціся

Рабіць кладку яец (пра птушак).

не́сціся незак. – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *нясці́ся* незак. – паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *не́сца* незак. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *кла́сціся* незак. – Нясв., Пруж. (ЛАБНГ), *ліць* незак. 'несці яйцы без шкарлупін' – агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.).

Раіцца

Утвараць новую сям'ю (рой) і вылятаць з вулля.

раі́цца незак. – агульн. (ЛП), *ро́іцца* незак. – Брасл., Ваўк. (СПЗБ).

Скінуць

Дачасна пазбавіцца ад цяжарнасці

скі́нуць зак. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, Янкова), *скі́нуцца* зак. – Воран., Іўеў. (ЛАБНГ), *скі́дацца* зак. – Гродз., Бераст., Зэльв., Ваўк., Кам., Пруж. (ЛАБНГ), *зве́ргнуць* зак. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., спарадычна і ў іншых месцах (ЛАБНГ, СЦБ, З нар. сл.), *ссы́паць* зак. – Ушацк., Віл., Іўеў. (ЛАБНГ).

2.10. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ ЗДАБЫВАННЕ ЖЫВЫМІ ІСТОТАМІ ЕЖЫ, ІХ ХАРЧАВАННЕ І КАРМЛЕННЕ

Дзяўбці

дзяўбці́ (*дзяўбсці́, дзёбаць*) незак., *дзяўба́ць* незак., *дзёўбаць* незак. – асн.мас.г. (ЛАБНГ, СПЗБ, Каспяровіч), *даўбці́* незак., *даўба́ць* незак. – паўдн.р. (ЛАБНГ), *дзя́баць* незак. – Жаб. (ЛАБНГ), *дзяба́ць* незак. – Гродз. (ЛАБНГ), *дзю́баць* незак. – паўн.-зах.з., а таксама Браг., Стол. (ЛАБНГ, СПЗБ), *дзюба́ць* незак. – Вілен.р. (СПЗБ), *клява́ць* незак. –

усх. з. (ЛАБНГ), *глявáць* незак. — Маладз., Чэрв., Малар. (ЛАБНГ), *глёгаць* незак. — Малар. (ЛАБНГ).

Жаваць (жвачку)

жавáць незак. — паўдн.-зах.д. (АЛА), *жваць* незак. — паўн.-усх.д. (АЛА), *жвакавáць* незак. — Валож., Маладз., Іўеў., Мін., Уздз., Чэрв. (АЛА), *пераядáць* незак. — Воран. (АЛА), *чвéліць* незак. — Пол. (АЛА).

Жвачка: *жвáчка* ж. — паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ), *жвáка* ж. — паўн.-усх. д., сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ), *жвáйка* ж. — Саліг., Карэл. (АЛА, Н. сл-сць), *жвáнка* ж. — Лоеў. (Янкова, Мат. Гом.), *жвя́ка* ж. — Пол., Гарад. (АЛА), *жвя́нка* ж. — Рас. (СПЗБ), *жмáка* ж. — Чэрв. (ЛАБНГ, НС), *жýйка* ж. — паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ), *жуя́ка* ж. — Маз. (АЛА), *жуя́чка* ж. — Ваўк. (ЛАБНГ), *жувáйка* ж. — Капыл. (АЛА).

Карміцца (пра птушак, рыбу)

кармíцца незак. — агульн. (Мат. апыт.), *жыравáць* незак. — паўдн.р., а таксама Ушацк. (ЛАБНГ, ЛП, ТС), *жыры́цца* незак. — Гарад. (НЛ).

Лавіць (здабычу — пра ката і інш.)

лавíць незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ), *лавáць* незак. — паўдн.р. (ЛАБНГ), *лáпаць* незак. — Кам., Брэсц., Драг. (ЛАБНГ), *лапáць* незак. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ), *мышкавáць* незак. 'лавіць мышэй (пра лісу, ката)' — Іўеў., Дзятл., Карэл., Чэрв., Жытк. (СПЗБ, ТС).

Пільнаваць (здабычу — пра ката і інш.)

пільнавáць (*пілнавáць*) незак. — агульн. (ЛАБНГ), *піднавáць* незак. — Зэльв., Пух., Бых., Бабр. (ЛАБНГ), *пільнявáць* незак. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *цікавáць* незак. — Мёр., Мядз., Лаг., Сен., Чашн., Тал., Бял., Дубр., Бераст., Шчуч., Валож., Нясв., Дзярж., Кір., Раг., Пін., Стол., Старадарож., Гл., Петр., Бабр., Рэч., Лельч. (ЛАБНГ), *сцігавáць* незак. — Лаг. (ЛАБНГ), *чатавáць* незак. — Ваўк., Кобр. (ЛАБНГ), *чаткавáць* незак. — Іван. (ЛАБНГ), *сцерагчы́* незак. — Мсцісл., Чав., Калінк., Рэч., Добр., Лельч. (ЛАБНГ), *берагчы́* незак. — Добр. (ЛАБНГ), *каравýліць* незак. — Гарад. (ЛАБНГ).

Рыць

рыць незак. – агульн. (Мат. апыт.), *мышава́ць* незак. – Вілен.р. (СПЗБ), *кны́саць* незак. – Беластоц. р. (СПЗБ).

Скубці

ску́бці (*скубсці́, скусць*) незак. – агульн. (Мат. апыт.), *сму́гаць* (*цму́гаць*) незак. – Жытк. (Мат. апыт.).

Ссаць

ссаць незак. – агульн. (Мат. апыт.), *со́сіць* незак. – паўн.р. (Мат. апыт.), *су́сліць* незак. – усх.-маг.р. (Насовіч, Мат. апыт.), *ду́ньдзіць* незак. эмац. – Ваўк., Шчуч., Маладз., Мсцісл. (СПЗБ, ЖНС, Мат. апыт.).

Цмактаць

цмакта́ць незак. — агульн. (Мат. апыт.), *смакта́ць* незак. – усх.-маг.р. (Бялькевіч, Юрчанка, Мат. апыт.).

2.11. СЛОВЫ, ЯКІЯ АБАЗНАЧАЮЦЬ НАПАДЗЕННЕ ЖЫВЫХ ІСТОТ АБО ІХ АБАРОНУ І ІНШЫЯ ДЗЕЯННІ

Бадаць (пра карову)

Біць ілбом, калоць рагамі.

басці́ незак., *басці́ся* незак. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, АЛА), *бада́ць* незак., *бада́цца* незак. – спарадычна паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, АЛА, ЖНС, НС, Насовіч), *кало́ць* незак., *кало́цца* незак. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ), *паро́ць* незак., *паро́цца* незак. – Валож., Дзятл., Дзярж., Мін., Пух., Нясв., Бабр. (ЛАБНГ, АЛА), *баро́ць* незак., *баро́цца* незак. – Гродз. р., Слуц. р., а таксама Барыс., Пруж., Бяроз., Лун. (ЛАБНГ, АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *бі́ць* незак., *бі́цца* незак. – пераважна паўдн.р. (ЛАБНГ, АЛА), *сцяна́цца* незак. – Навагр. (ЛАБНГ).

Брыкаць (пра каня)

Біць, ударацць заднімі нагамі.

брыка́ць незак., *брыка́цца* незак. – агульн. (СПЗБ, Шаталава, Насовіч, Мат. апыт.), *свіста́ць* незак., *свіста́цца*

незак. – усх.-маг. р. (Насовіч, Мат. апыт.), *трóпаць* незак., *трóпаціца* незак. – Мёр. (НС, Насовіч), *цóпаць* незак. – Раг. (НЛГ), *ягáць* незак., *ягáцца* незак. – Чэрв. (Мат. мін.-мал.).

Джаліць

Раніць, калоць джалам.

джáліць незак. – пераважна паўдн.-зах.д. (Мат. апыт.), *жáліць* незак. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.), *джгáліць* незак. – зах.-бран.р. (Растаргуеў), *джáбаць* незак. – Жытк. (Н. слсць).

Шчыпаць (пра ракаў, насякомых, птушак)

Моцна, з сілай зашчамляць скуру дзюбай, клюшняй і пад.

шчыпáць незак., *шчыпáцца* незак. – агульн. (Мат. апыт.), *гнібáць* незак., *гнéмбіць* незак. – паўн.-зах.з. (СПЗБ).

2.12. АБАЗНАЧЭННІ НЕКАТОРЫХ ДЗЕЯННЯЎ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Адзічэць

Зрабіцца дзікім, непрыручаным.

адзічáць зак. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *адзічэ́ць* зак. – паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *адзíчаць* зак. – Чав. (ЛАБНГ), *здзíчыцца* (*зды́чытыся*) зак. – Драг., Малар. (ЛАБНГ).

Здохнуць

Акалець, памерці (пра жывёлу, насякомых).

здóхнуць зак., *здóхці* зак. – агульн. (Мат. апыт.), *пáсці* зак. 'пра буйных жывёл' – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *памéрці* зак. 'пра пчол' – агульн. (Мат. апыт.), *сцярáцца* (*стыря́тысь*) зак. – Драг. (Мат. апыт.).

Падла: *пáдла* ж. – агульн. (АЛА, Насовіч), *падлíна* ж. – Беш., Паст., Гродз., Драг. (АЛА, НС), *пáдліна* ж. – Бял., Бяроз. (АЛА, Насовіч), *пáдаліна* ж. – Паст. (АЛА), *пáдаль* ж. – пераважна ўсх. з. (АЛА), *пáдзежына* ж. – Гарад. (АЛА), *пáдзезіна* ж. – Беш. (АЛА, НС), *пáдзеж* (*пáдзезь*) ж. – Беш.

(НС), *падóхля* ж. – Житк. (ТС), *дыхлíна* – Калінк. (ЛАБНГ), *здыхлíна* ж. – пераважна зах.з. (АЛА), *здыхля́ціна* ж. – агульн. (АЛА, Насовіч), *дыхля́ціна* ж. – усх.-маг.р. (Станкевіч, Мат. апыт.), *здыхля́чына* ж. – паўн.р. (Каспяровіч).

Злаваць (пра каня)

Выяўляць прыкметы агрэсіі ў паводзінах.

хмы́ліцца незак. – паўн.р., а таксама Ашм., Лаг., Мсціcл., Чэрв., Слаўг., Нясв., Добр., Лун., Стол. (ЛАБНГ, Насовіч), *плёшчыць вýшы* – Брэсц. (ЛАБНГ), *закапы́ліць хрáпу* — Капыл. (Мат. апыт.).

Ліняць

Скідваць ці мяняць у пэўныя перыяды сваё верхняе покрыва.

ліня́ць незак. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *ліна́ць* незак. – паўн.-усх.д. (Мат. апыт.), *лізма́ць* незак. – Петр. (Шаталава).

Наравіцца (пра каня)

Упарціцца, паказваць свой нораў.

наравíцца незак. – агульн., за выключэннем віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *натýрыцца* незак. – пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЛП), *зацінáцца* незак. – гродз.-бар. г. (ЛАБНГ).

Поўзаць

Перамяшчацца па паверхні, рухаючыся ўсім целам (пра паўзуноў); перамяшчацца, лежачы на жываце (пра некаторых жывёл).

пóўзаць незак. – агульн. (АЛА), *ла́зіць* незак. – Маст. (АЛА), *вíцца* незак. – Астр. (Мат. Гродз.).

Разявіць (рот, пашчу)

Шырока раскрыць.

разя́віць незак. — асн.мас.г. (ЛАБНГ), *раззя́віць* незак. — зах.-пал. г., а таксама спарадычна паўдн.-зах. з. (ЛАБНГ,

ТС), *разя́піць* незак. – Бабр. (ЛАБНГ), *разня́ць* незак. – паўн.р. (ЛАБНГ), *разі́нуць* незак. – пераважна віц.-маг. г. (ЛАБНГ).

Скаляваць

Наведваць стаўку або дупло, адшуканыя для засялення (пра пчол перад раеннем).

іскава́ць незак. – пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ, СПЗБ, ЖНС, З нар.сл.), *паіскава́ць* незак. – Брасл., Рас., Шум., Докш., Барыс., Круп., Іўеў., Бярэз., Хоц., Івац., Стол. (ЛАБНГ, ЛП, З нар.сл.), *скалява́ць* незак. – паўдн.-зах.д. (ЛАБНГ, ЛП, НС, З нар. сл.), *скаллява́ць* незак. – Слаўг. (НС), *скалі́ць* незак. – Раг. (ЛАБНГ), *скаллі́ць* незак. – Светлагор. (ЛАБНГ), *ска́ліць* незак. – Раг., Ветк., Ганц. (ЛАБНГ, З нар. сл.), *ска́лліць* незак. – Кір., Карм., Жлоб., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *пары́скаць* зак. – Бераст. (ЛАБНГ).

Стрыгчы вушамі (пра каня)

Паводзячы вушамі, прыслухоўвацца.

стры́гчы незак. – агульн. (ЛАБНГ), *стры́гаць* незак. – Пол. (ЛАБНГ), *пра́сці* незак. – зах.-пал. г., а таксама Навагр., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *тро́паць* незак. – Бял., Бых., Касц., Чач. (ЛАБНГ), *стрэ́паць* незак. – Іўеў. (ЛАБНГ), *кра́таць* незак. – Леп., Асіп., Рэч. (ЛАБНГ), *тапы́рыць ву́шы, натапы́рваць ву́шы* — Гор., Кругл., Слаўг., Раг., Саліг., Маз. (ЛАБНГ), *дубу́рыць* (*дубы́рыць*) *ву́шы, надубуры́ць* (*надубы́рыць*) *ву́шы* – Гор. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *нашарэ́піцца* зак. – Люб. (ЛАБНГ), *наста́віць* (*паста́віць*) *ву́шы* – Люб., Рэч. (ЛАБНГ).

Счысціцца

Пазбавіцца пасля родаў ад плацэнты.

счы́сціцца зак. – пераважна паўн.-усх.д. (ЛАБНГ), *ачы́сціцца* (*ачы́сціціся*) зак. – пераважна паўдн.-зах.д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *схарашы́цца* незак. – Старадарож., Маз. (ЛАБНГ).

Церабіцца (пра курэй)

Чысціцца дзюбай; рабіць дробныя, частыя рухі, вызваляючыся ад каго-, чаго-небудзь.

церабі́цца незак. – Мсцісл., Слаўг., Старадарож. (Мат. апыт.), *сцéпацца* незак. – Драг. (Мат. апыт.), *капашы́цца* незак. – Слаўг. (Мат. апыт.), *шарашы́цца* незак. – Люб. (Мат. апыт.), *шчýпацца* незак. – Лоеў. (Янкова).

Шчэрыць

Агаляць, паказваць зубы.

шчэ́рыць незак. — пашыр. (Мат. апыт.), *скáліць* незак. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

2.13. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ ПА АДНОСІНАХ ДА ПРАДСТАЎНІКОЎ ЖЫВЁЛЬНАГА СВЕТУ АБО ПА ПРЫНАЛЕЖНАСЦІ ІМ

Авечы

авéчы прым. – Верхнядзв., Паст., Валож., Гродз., Стаўб., Бярэз., Старадарож., Ганц., Іван., Пін., Жытк. (СПЗБ, Мат. апыт.), *гавéчы* прым. – Шчуч., Маст. (СПЗБ), *авéччы* прым. – усх.-маг. р., а таксама Брэсц., Драг., Маз. (Бялькевіч, Мат. Маг., Мат. апыт.), *авя́чы* прым. – Брасл., Паст. (СПЗБ, Станкевіч), *гавя́чы* прым. – Шчуч. (СПЗБ), *авя́ччы* прым. – Мёр., Паст. (НС, СПЗБ), *авéчачы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Бабровы

бабрóвы прым., *бабрóў* прым. – Мсцісл., Жытк. (Мат. апыт.), *бабры́ны* прым. – Навагр. (Мат. Гродз.).

Барсуковы

барсýччы прым. – Раг. (НЛГ), *барсучы́ны* прым. – Дзятл., Мсцісл. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *барсукóвы* прым., *барсукóў* прым. – Мсцісл. (Мат. апыт.).

Буслаў, бусліны

буслíны прым. – у межах пашырэння назвы *бýсел* (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бýславы, бýслаў, буслóвы, буслóў* прым. – сярэд.-бел.г. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.), *бусля́чы* прым. – Навагр., Нясв., Бяроз. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бýськавы, бýськаў, буськóвы, буськóў* прым. – зах.-пал. г., а таксама Івац.,

Ганц., Жытк. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *бýсеневы* прым. – зах.-пал.г. (ЛАБНГ), *бýсюнавы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.), *бацянóвы* прым., *бацянóў* прым. — паўн.-зах.з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *бацяныі* прым. – Мёр. (Мат. апыт.), *бацянскі* прым. – Воран. (Мат. апыт.), *буцшны* прым. – Арш. (ЛАБНГ), *буцянóвы* прым. – віц.-маг. г. (Мат. апыт.), *буцяніны* прым. – Чав. (ЛАБНГ), *буцяны́* прым. – Хоц. (ЛАБНГ).

Бычыны

бычы́ны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *быча́чы* прым. — усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *быча́ччы* прым. – усх.-маг.р. (Мат. апыт.).

Вавёрчын

вавёрчын прым., *вавёрчыны* прым. – Мёр., Паст., Астр., Валож., Навагр., Бярэз., Ганц., а таксама зах.-пал. г. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *вавёркавы* прым. – Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *вавёркін* прым., *вавёркіны* прым. – Навагр., Слаўг. (Мат. апыт.), *яёрчын* прым., *яёрчыны* прым. – Карэл. (Мат. апыт.), *бéлкін* прым. – усх.з. (Мат. апыт.), *бéлчын* прым. – Іван. (Мат. апыт.).

Варонін

варóніны прым. – Паст., Стаўб., Навагр., Карэл., Старадарож., Краснап., Пруж. (Мат. апыт.), *варóнні* прым. – Мёр., Леп., Бяроз., Мсцісл., Слаўг. (Мат. апыт.), *варóнавы* прым. – Драг. (Мат. апыт.), *варóнячы* прым. – Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *варанякóвы* прым. – Пін. (Мат. апыт.), *варанáччы* прым. – Слаўг. (Мат. апыт.).

Вераб'іны

вераб'íны прым., *верабíны* прым. – асн. мас. г. (Мат. апыт.), *вараб'íны* прым. – Жытк. (Мат. апыт.), *варóбухавы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.), *гараб'ёвы* прым. – Пін. (Мат. апыт.), *гарабéшкавы* прым. – Пін. (Мат. апыт.), *гараб'íны* прым. – Іван. (Мат. апыт.), *арабушы́ны* прым. – Бяроз. (Мат. апыт.), *шварабавы* прым. – Драг. (Мат. апыт.).

Вожыкаў

важы́ны прым. – Стаўб. (СПЗБ), *ёжыкавы* прым. – Мсцісл., Ельск. (Мат. Гом., Мат. апыт.), *ёжычы* прым. – Хойн. (Мат. Гом).

Воўчы

воўчы прым. – паўдн.-зах.д. і сярэд.-бел. г. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.), *ваўчыны* прым. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СЦБ, Мат. апыт.).

Гусіны

гусіны прым. – пераважна паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *гусячы* прым. – Слуц., Шчуч., Бяроз., Драг. (СПЗБ, Мат. апыт.), *гусяччы* прым. – Слаўг., Іван. (Мат. апыт.), *гусячы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Жабін, жабіны

жабіны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *жаб'і* прым. – паўн.-зах. з., а таксама Гродз., Мсцісл., Бых., Краснап. (Мат. апыт.), *жабі* прым. – Валож., Мін., Бярэз., Ганц. (Мат. апыт.), *жабячы* прым. – паўдн.-усх. з. (Мат. апыт.), *жабяччы* прым. – Слаўг., Добр. (Мат. апыт.), *жабны* прым. – Карм. (Мат. апыт.), *жабскі* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Заячы, заечы

заячы прым. – Паст., Бярэз., Краснап., Навагр., Бяроз., Пруж., Брэсц. (Мат. Гродз., Мат. апыт.), *зяччы* прым. – Слаўг., Мсцісл. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *заечы* прым. – Старадарож., Ганц., Жытк. (Мат. апыт.), *заеччы* прым. – Чэрв., Драг. (Шатэрнік, Мат. апыт.), *зайчы* прым. – Мёр., Віл., Валож., Карэл., Іван., Пін. (СЦБ, Мат. апыт.), *зайцавы* прым., *зайцаў* прым. – Астр., Стаўб. (Мат. Гродз.), *зайчыны* прым. – Воран., Навагр., Мсцісл., Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.).

Звярыны

звярыны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *звярынны* прым. – Іван. (Мат. апыт.), *зверавы* прым. – Бярэз. (Мат. апыт.), *зверскі* прым. – Карэл., Навагр. (Мат. апыт.), *звярачы* прым. – Драг., Брэсц. (Мат. апыт.), *дзічыны* прым. – Воран. (Мат. апыт.).

Змяіны

змяіны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *змяінны* прым. – Іван. (Мат. апыт.), *змяячы* прым. – Драг. (Мат. апыт.),

вужа́ччы прым. – Мсцісл. (Мат. апыт.), *гадзю́чы* прым., *гадзю́кавы* прым. – Воран. (Мат. апыт.), *га́дскі* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Казіны

казі́ны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *казя́чы* прым. – Брэсц., Драг., Пін. (Мат. апыт.), *казе́ччы* прым. – Слаўг. (Мат. апыт.), *казе́чы* прым. – Іван. (Мат. апыт.).

Каровін

каро́ўскі прым. – усх.-маг. р., а таксама Паст., Леп., Навагр., Старадарож. (Юрчанка, Мат. апыт.), *каро́вячы* прым. — зах.-пал. г., а таксама Воран., Ганц., Жытк. (Мат. апыт.), *каро́вяччы* прым. – Лоеў. (Янкова), *каравя́чы* прым. – Бярэз., Маст., Драг., Бяроз. (СПЗБ, Мат. апыт.), *караўля́чы* прым. – Пін. (Мат. апыт.), *каро́віны* прым., *каро́він* прым. – Навагр., Карэл., Стаўб., Старадарож. (Мат. апыт.), *каро́ві* прым. – Валож., Іван. (Мат. апыт.), *каро́ўі* прым. – Мёр., Мсцісл. (Мат. апыт.), *тава́раччы* (*тава́рачы*) прым. – паўдн. р. (Мат. Гом., Мат. апыт.).

Кацiны

кацíны прым. – пераважна паўн.-усх. д. (Гарэцкі, Мат. апыт.), *каця́чы* прым. – зах.-пал. г., а таксама Валож. (Мат. апыт.), *каця́ччы* прым. – Мсцісл. (Юрчанка), *ко́ці* прым. – Валож. (Мат. апыт.), *кашэ́чы* прым. – Стаўб., Карэл., Шчуч., Уздз. (СПЗБ, Мат. апыт.), *кашэ́ччы* прым. – Мсцісл., Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.), *каша́чы* прым. – Пруж. (Мат. апыт.), *каша́ччый* прым. – Слаўг. (Мат. апыт.), *кашы́ны* прым. – Мёр. (Мат. апыт).

Качыны

качы́ны прым. — паўн.-зах. з., сярэд.-бел. г., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *каччы́ны* прым. – Мядз., Стаўб., Пух., Чэрв., Бярэз. (Мат. апыт.), *качы́нны* прым. – Іван., Малар. (СПЗБ), *ка́ччы* прым. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *ка́чы* прым. – Карэл. (Мат. апыт.), *кача́чы* прым. — паўн.-зах. з. (СПЗБ, Мат. апыт.), *вуцíны* прым. – паўн.-усх. д. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *вуця́чы* прым. – Беш., Слон., Малар. (Мат. апыт., ЛАБНГ), *вуця́ччый* прым. – Гарад., Слаўг. (Мат. апыт.), *вучы́ны* прым. – Кругл. (ЛАБНГ).

Конскі

ко́нскі прым., *ко́ньскі* прым. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *каня́чы* прым. – Воран., Жытк. (Мат. апыт.), *канёвы* прым. – Іван. (Мат. апыт.).

Кратовы

крато́вы прым. – агульн. (Мат. апыт.), *краці́ны* прым. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.).

Курыны

куры́ны прым. – агульн. (Мат. апыт.), *кура́чы* прым. – гродз.-бар. г. (Цыхун., Мат. апыт.), *ку́рачы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Ластаўчын

ла́стаўчыны прым. — агульн., усх.-маг. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *ла́ставіччы* прым. – Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.), *ла́стаўкіны* прым. – Слаўг., Краснап. (Мат. апыт.).

Лісіны

лісі́ны прым. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *лі́сі* прым. – Карэл., Бярэз. (Мат. апыт.), *лі́ссі* прым. – Смарг., Краснап., Брэсц. (СПЗБ, Мат. апыт.), *лісі́ччы* прым. – Мёр., Мсцісл. (Мат. апыт.), *лісі́чы* прым. — Іван. (Мат. апыт.), *ліся́чы* прым. – Воран., Бяроз., а таксама Беластоц. р. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Мышыны

мышы́ны прым. – асн. мас. г. (Мат. апыт.), *мы́шшы* прым. – Мёр., Брэсц., Драг. (Мат. апыт.), *мыша́чы* прым. – Воран., Слаўг. (Юрчанка, Мат. апыт.), *мы́шачы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.), *мыша́ччы* прым. – Слаўг., Мсцісл. (Мат. апыт.).

Мядзведжы

мядзве́джы прым. – паўдн. р. (Мат. апыт.), *мядзве́жжы* прым. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *медзвядзёвы* прым., *медзвядзёў* прым. — паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *медзвядзі́ны* прым. – Паст., Леп. (Мат. апыт.), *медзвяжа́чы* прым. – Брэсц. (Мат. апыт.).

Птушыны

птушы́ны прым. – асн. мас. г. (СПЗБ, Бялькевіч, Мат. апыт.), *птушы́нны* прым. – Іван. (Мат. апыт.), *пту́шшы* прым. – Драг. (Мат. апыт.), *пташы́ны* прым. – Гродз., Кам., Пін. (СПЗБ, ЖНС, Мат. апыт.), *пта́сі* прым. – Смарг. (СПЗБ).

Пчаліны

пчалі́ны прым. – агульн. (Бялькевіч, Мат. апыт.), *пчаля́ны* прым. – паўн.-зах. з., а таксама Вілен.р. (СПЗБ), *пчо́льны* прым. – Бяроз. (СПЗБ).

Рыбін

ры́бі прым. – пал. р. (Мат. апыт.), *ры́біны* прым., *ры́бін* прым. – Брасл., Навагр., Стаўб., Старадарож., Слаўг., Драг., Пін., а таксама Вілен. р. (СПЗБ, Мат. апыт.), *ры́бны* прым. – Краснап. (Мат. апыт.), *ры́б'і* прым. – Пол., Мсцісл. (З нар. сл.), *ры́бячы* прым. – Ганц., Брэсц., Жытк. (Мат. апыт.), *ры́беччы* прым. – Лоеў. (Янкова), *рыбны́* прым. – Стаўб., Брэсц. (Мат. апыт.).

Сабачы

саба́чы прым. – агульн. (СПЗБ, Мат. апыт.), *саба́ччы* прым. – Мёр., Леп., Ашм., Паст., Мсцісл., Краснап., Драг. (СПЗБ, Бялькевіч, Насовіч, Мат. апыт.), *пе́ссі* прым. – Чач. (НЛГ), *псі́ны* прым. – Касц. (Бялькевіч, Насовіч), *пся́чы* прым. – зах.-бран. р. (Растаргуеў).

Сарочы

саро́чы прым. – Віл., Валож., Ганц., Брэсц., Жытк. (Мат. апыт.), *саро́ччы* прым. – Мёр., Леп., Слаўг., Драг. (Мат. апыт.), *сарачы́ны* прым. – Мсцісл., Бярэз., Краснап., Іван., Пін. (Мат. апыт.), *саро́кін* прым. – Краснап., Слаўг., Навагр., Стаўб., Ганц. (Мат. апыт.).

Свіны, свінячы

свіны́ прым. – Гродз., паўн.-зах. з. (СПЗБ, Мат. апыт.), *свінны́* прым. – пераважна паўдн.-зах. д. (Мат. апыт.), *свіня́чы* прым. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *свіння́чы* прым. – Драг., Пін. (Мат. апыт.), *сві́нскі* прым. –

Бярэз., Старадарож. (Мат. апыт.), *свініны* прым. – Паст., Пух., Смарг. (СПЗБ, Мат. апыт.).

Тхарыны

тхары́ны прым. – асн. мас. г., за выключэннем паўн.-зах. з. (Мат. апыт.), *тхары́нны* прым. – Краснап. (Мат. апыт.), *тхара́чы* прым. – Драг., Брэсц. (Мат. апыт.), *тхаро́вы* прым. – Пін., Брэсц. (Мат. апыт.), *шашко́вы* прым., *шашко́ў* прым. – паўн.-зах. з. (Мат. Гродз., Мат. апыт.).

2.14. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ, УЛАСЦІВАЙ ЖЫВЫМ ІСТОТАМ ПАВОДЛЕ ІХ СТАНУ

Аплодненае

Пра яйцо, з якога можа вывесціся птушаня.

найгра́нае прым. – цэнтр. з., а таксама ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ), *зайгра́нае* прым., *загра́нэ* прым. – паўн.-зах. з., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *гра́нае* (*ігра́нае*) прым. – Рас. (ЛАБНГ), *пайгра́нае* прым. – Стол. (ЛАБНГ), *захо́длае* прым., *захо́дліваe* прым. – паўн.-зах. з., а таксама Латгал. р., Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *пе́ўнае* прым. – Беш., Леп., Сен., Лёзн., Тал., Кругл. (ЛАБНГ), *закало́чанае* прым. – Драг. (ЛАБНГ), *кало́чанае* прым. – Петр. (ЛАБНГ), *нагуля́нае* прым. – Слаўг., Старадарож. (ЛАБНГ), *пакры́тае* прым. – Бярэз. (ЛАБНГ), *зача́тае* прым. – Бераст. (ЛАБНГ), *зайня́тае* прым. – Драг. (ЛП), *прыня́тае* прым. – Воран. (ЛАБНГ), *спасо́бнае* прым. – Клім. (ЛАБНГ), *до́брае* прым. – Верхнядзв. (ЛАБНГ), *харо́шае* прым. – Гом. (ЛАБНГ), *жыраво́е* прым. – Добр. (ЛАБНГ), *зача́тае* прым. – Бераст. (ЛАБНГ), *з наро́дкам (заро́дкам, заро́дышам)* – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ).

Жарэбная

Цяжарная (пра кабылу).

жаро́бная (жаро́мная) прым., *жарэ́бная* прым. – агульн. (АЛА, СПЗБ, СЦБ, Мат. Гродз.), *жаро́бая* прым. – Лёзн., Круп., Ветк. (АЛА).

Каценная

Цяжарная (пра кошку).

котная прым. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *кацéнная* прым. – Мсцісл. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *парóсная* прым., *апарóсная* прым. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, Нар. сл-сць, Мат. Маг.), *карабáтая* прым. – Светлагор. (Мат. Гом.), *пузáтая* прым. – Леп., Буда-Каш. (Мат. апыт.).

Козная

Цяжарная (пра казу).

кóзная прым. – Мсцісл., Лоеў. (ЖНС, Мат. Гом., Юрчанка, Янкова).

Котная

Цяжарная (пра авечку).

кóтная прым. – агульн. (АЛА, СПЗБ, Мат. Гродз.), *таўстáя* прым. – Віл. (АЛА).

Паросная

Цяжарная (пра свінню).

парóсная прым., *апарóсная* прым. – агульн. (СПЗБ, НС, Нар. сл-сць, Мат. апыт).

Трусная

Цяжарная (пра труску).

трýсная прым. – Мядз. (НС), *кóтная* прым. – Буда-Каш. (Мат. апыт.).

Цельная

Цяжарная (пра карову).

цéльная прым. – агульн. (Мат. апыт), *цёлная* прым. – Брасл., Мёр., Ушацк., Лід., Валож., Лях., Лаг., Навагр. (СПЗБ, ЖНС, ЖС, НС).

2.15. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ПРЫКМЕТЫ ЖЫВОЙ ІСТОТЫ ПАВОДЛЕ КОЛЕРУ ШЭРСЦІ, ПЕР'Я, СКУРЫ

Белы

Які мае колер снегу; процілеглы чорнаму.

бе́лы прым. – агульн. (Мат. апыт.).

Брудна-белы: *шэ́ры* прым. — агульн. (Мат. апыт.), *ша́ры* прым. — паўн.-зах. з. (Мат. апыт.), *се́ры* прым. – усх.-маг. р. (Мат. апыт.), *сі́вы* прым. – усх.-пал. р., а таксама Пух., Нясв., Брэсц., Драг., Жлоб., Стол. (ЛАБНГ, ЖС), *мыша́сты* прым. – Пол., Ушацк., Чав., Мсцісл., Карэл., а таксама ўсх.-пал. р. (ЛАБНГ, ТС, ЖС), *мыша́ты* прым. – Дзятл., Іўеў., Кір., Ганц., а таксама Вілен. р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *сіваплёсы* прым. 'у сівыя плямы' – Мсцісл. (ЛАБНГ), *пляснíвы* прым. 'светла-шэры' – Жытк. (ТС), *сíзы* (*шы́зы*) прым. 'з шэрымі пёрамі' – агульн. (Мат. апыт.).

Жоўты

Які мае колер яечнага жаўтка, золата.

жо́ўты прым. – агульн. (Мат. апыт.), *була́ны* прым. 'пра каня' – асн. мас. г. (Мат. апыт.), *палавы́* прым. 'светла-жоўты' – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СПЗБ).

Карычневы

Буравата-жоўты, колеру жолуда або карыцы.

кары́чневы прым. — агульн. (Мат. апыт.); **пра каня**: *гне́ды* прым. – Смарг., Гродз., Астр., Калінк., а таксама ўсх.-пал. р., Вілен. р. (СПЗБ, ЖС, Янкоўскі), *гняды́* прым. – Брасл., Мёр., Пол., Ушацк., Карэл., Пух., Мсцісл., Драг. (ЛАБНГ, Мат. апыт.); **цёмна-карычневы**: *ка́ры* – Мсцісл. (Мат. апыт.), *чма́ры* прым. – Навагр. (Сл. Гродз.); *му́ры* прым. 'светла-карычневы' – паўдн. р. (З нар. сл., Мат. апыт.), *бу́ры* прым. 'пра звера' – Краснап., Мсцісл. (Мат. апыт.); **бура-чорны**: *паджа́ры* прым. – агульн. (Мат. апыт.), *жа́ры* прым. – Добр. (ЛАБНГ), *падла́сы* прым. – Пол. (ЛАБНГ).

Паласаты

Пакрыты палосамі, рознымі па колеру буйнымі плямамі.

паласáты прым. — Верхнядзв., Пол., Гарад., Рэч., Буда-Каш., Ветк., Добр. (ЛАБНГ), *паласáсты* прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *палася́сты* прым. — Верхнядзв., Брасл., Мядз., Паст. (ЛАБНГ), *перапалóсы* прым. — Мсцісл., Бых., Раг. (ЛАБНГ, Юрчанка), *перапалóсісты* прым. — Лід. (СПЗБ), *пасáты* прым. — Жытк. (ТС), *пасавáты* прым. — Стол., Лельч. (ЛАБНГ), *пасáсты* прым. — Ельск. (ЛАБНГ), *паскавáты* прым. — Жытк. (ТС), *пісягавы* прым. — Калінк. (З нар. сл.), *пісягáсты* прым. — Бяроз. (СПЗБ), *перала́сы* прым. — Жлоб. (ЛАБНГ), *перапая́сы* прым. — Гл., Маз. (ЛАБНГ, Янкоўскі).

Рабы

У чорныя і белыя плямы.

рабы́ прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г., а таксама паўн.-зах. з. (ЛАБНГ, СПЗБ), *рáбы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *зязю́лісты* прым. ’з чорна-белым апярэннем (пра птушак)’ — Гарад., Ашм., Мсцісл. (ЛАБНГ, Станкевіч), *галáпы* прым. ’белы з чорнымі плямамі’ — Навагр. (З нар. сл.).

Стракаты

У рознакаляровыя плямы.

стракáты прым. — Глыб., Астр., Пол., Беш., Барыс., Чашн., Гор., Бярэз., Слаўг., Касц., Драг. (ЛАБНГ, ЛП), *пярэ́сты* прым. — зах.-пал. г., гродз.-бар. г. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар. сл., Янкоўскі), *пёстры* прым. — Круп., Чэрв., Бял., Шкл., Маг., Чав., Мсцісл., Рэч. (ЛАБНГ, СПЗБ), *перапялёсы* прым. — Мсцісл., Клім., Касц. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *перапяля́сы* прым. — Лоеў., Калінк., Добр. (ЛАБНГ, Мат. Гом., Насовіч), *пляснíвы* прым. — Рэч., Жытк. (ТС, НС), *кéршы* прым., *кершавáты* прым. — Воран., Смарг., а таксама Вілен. р. (СПЗБ).

Чорны

Які мае колер сажы, вугалю; самы цёмны з усіх колераў.

чóрны прым. — агульн. (Мат. апыт), *вараны́* прым., *варанíсты* прым. — Гом. (НЛГ).

Чырвоны

Суадносны з колерам крыві па сваіх адценнях.

рыжы прым. — агульн. (Мат. апыт.); **сівавата-рыжы**: *дзерашаваты* прым. — Стол., Жытк. (ТС), *дарашаваты* прым. — Дзятл., Навагр., Валож. (СПЗБ), *герашаваты* прым. — Ганц., Драг. (СПЗБ, ЛП); *руды* прым. 'цёмна - чырвоны' — агульн. (Мат. апыт.).

2.16. СЛОВЫ СА ЗНАЧЭННЕМ ЯКАСНАЙ ПРЫКМЕТЫ ЖЫВЫХ ІСТОТ

Бадлівы

Які мае звычку бадацца.

бадлівы прым. — пераважна віц. - маг. г. (ЛАБНГ), *бадучы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *бадушчы* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *калючы* прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *калюшчы* прым. — паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *калюшчавы* прым. — Кам. (ЛАБНГ), *калосты* прым. — Чач. (ЛАБНГ), *колкі* прым. — Жлоб., Рэч., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *барлівы* прым. — Ваўк., Слуц. (ЛАБНГ), *баручы* прым. — Саліг. (ЛАБНГ), *барушчы* прым. — Зэльв., Пух., Слуц., Бяроз., Гродз., Бераст., Ваўк., Пруж., Слон., Кап., Брэсц., Кобр., Саліг. (ЛАБНГ), *б'юшчы* прым. — Валож., Іван., Лун. (ЛАБНГ), *бойкі* прым. — Люб., Лун., Маз., Ельск. (ЛАБНГ), *біты* прым. — Лельч. (ЛАБНГ), *парушчы* прым. — Маладз., Мін., Дзярж. (ЛАБНГ), *бушлівы* прым. — Стаўб. (ЛАБНГ), *буйны* прым. — Пін. (ЛАБНГ), *гіткі* прым. — Драг. (ЛАБНГ), *збройны* — Ашм., Навагр. (ЛАБНГ).

Бязрогі

Які не мае рог.

бязрогі прым. — паўдн.-зах. д., а таксама спарадычна віц.-маг. г. (ЛАБНГ), *лабаты* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ, СЦБ, Янкоўскі), *лабасты* прым. — Капыл. (ЛАБНГ), *галамоўзы* прым. — Бераст., Зэльв., Слуц., Чэрв., Асіп., Пруж., Бяроз., Саліг., Стол., Жытк., Жлоб., Лельч. (ЛАБНГ, ТС), *галузы* прым. — Лях., Слон., Бар., Саліг. (ЛАБНГ), *куксаты* прым. — Воран., Навагр., Стаўб., Кам., Кобр., Лун., Стол. (ЛАБНГ, ТС), *кумсаты* прым. — Калінк. (ЖС), *куца-*

ты прым. – Стол. (ЛАБНГ), *ку́цы* прым. – Петр. (З нар. сл.), *шу́ты* прым. – паўдн.-усх. з. (ЛАБНГ, СПЗБ, З нар. сл., Мат. Гом.), *мыла́ты* прым. – Пух., Чэрв. (ЛАБНГ, НЛ), *буксава́ты* прым. – Іўеў. (ЛАБНГ), *затаўмава́ты* прым. – Драг. (Н. сл-сць).

Назвы бязрогай каровы: *лаба́тка* ж. – Верхнядзв., Гарад., Леп., Чашн., Тал., Слаўг., Маг. (ЛАБНГ), *лабу́тка* ж. – Мядз. (ЛАБНГ), *лабы́р* м. – Глыб. (ЛАБНГ), *лабы́рка* ж. – Ушацк. (ЛАБНГ), *лабо́ня* ж. – Шум. (ЛАБНГ), *лабі́ца* ж. – Лельч. (ЛАБНГ), *лабу́к* м. – Віл., Шчуч. (ЛАБНГ), *лаба́н* м. – Гор. (ЛАБНГ), *лэ́бка* ж. – Мсцісл. (ЛАБНГ), *лаба́ч* м. – Ваўк. (ЛАБНГ), *галамо́ўза* ж. – Бераст., Зэльв. (ЛАБНГ), *бу́кса* ж. – Іўеў., Слон. (ЛАБНГ), *кы́чма* ж. – Драг. (ЛАБНГ), *камо́ла* ж. – Старадарож. (ЛАБНГ), *манчо́лка* ж. – Рэч. (ЛАБНГ), *таўка́ч* м. – Ельск. (ЛАБНГ).

Дзікі

Які жыве на волі, у адрозненне ад свойскага.

дзі́кі прым. – агульн. (АЛА), *пальны́* прым. – Мёр. (ЖНС).

Нерахманы: *дзіклі́вы* прым. 'пра свойскую жывёлу і птушак' – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *дзікля́вы* прым. – Паст., Слаўг., Карм., Добр. (ЛАБНГ).

Жывучы

Жыццяздольны, вынослівы.

жыву́шчы прым. – агульн. (ЛАБНГ), *жыву́чы* прым. – усх. з., а таксама спарадычна зах. з. (ЛАБНГ), *жыву́шшы* прым. – Гарад. (ЛАБНГ), *жыва́вы* прым. – спарадычна паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *жыва́лы* прым. – Карэл. (ЛАБНГ), *жыву́лы* прым. – Петр. (ЛАБНГ), *жыва́чы* прым. – Гл. (ЛАБНГ), *жва́лы* прым. – Рэч., Лоеў. (ЛАБНГ), *жы́лавы* прым. – Стол., Маз., Лельч. (ЛАБНГ), *жылавы́* прым. – Акц. (ЛАБНГ), *жыло́вы* прым. – Ельск. (ЛАБНГ), *трыву́шчы* прым. – Раг., Старадарож. (ЛАБНГ), *трыва́лы* прым. – Буда-Каш. (ЛАБНГ).

Збродлівы

Які не трымаецца статка і месца выпасу, шкадлівы.

збро́длівы прым. – паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *збрадлі́вы* прым. – пераважна паўн. р. (ЛАБНГ), *збро́дны* прым. – Гарад., Круп., Валож., Дубр., Мін., Бял., Клім., Бабр., Жлоб. (ЛАБНГ), *збро́йны* прым. – Паст., Астр., Шчуч., Воран., Дзятл. (ЛАБНГ), *збро́йлівы* прым. – Віл. (ЛАБНГ, СПЗБ), *брадлі́вы* прым. – Верхнядзв., Буда-Каш., Рэч. (ЛАБНГ), *брадзя́чы* прым. – Касц., Буда-Каш., Добр., Гом. (ЛАБНГ), *бадзя́лы* прым. – Паст. (ЛАБНГ), *шкадлі́вы* прым. – паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *шко́длівы* прым. – паўдн.-зах. д., зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *шко́дны* прым. – Брасл., Навагр., Пух., Івац., Стол. (ЛАБНГ), *памаўзлі́вы* прым. – паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *блу́дны* прым. – Рэч. (ЛАБНГ), *блудзя́шчы* прым. – Рэч., Хойн. (ЛАБНГ), *валача́шчы* прым. – Лоеў., Браг. (ЛАБНГ), *дахо́дны* прым. – Іўеў., Воран. (ЛАБНГ), *дуро́ны* прым. – Шарк., Мёр., Пол. (ЛАБНГ), *пацягу́шчы* прым. – Брэсц. (ЛАБНГ), *пралётны* прым. – Брасл. (ЛАБНГ), *прамзе́льны* прым. – Добр. (ЛАБНГ), *утра́ўны* прым. – Лельч. (ЛАБНГ).

Крываногі

З пакалечанымі ці пашкоджанымі нагамі; кульгавы.

крывано́гі прым. – агульн. (Мат. апыт.), *клышава́ты* прым. – паўн.-зах. з., Вілен.р. (СПЗБ), *клы́шы* прым. – Воран. (СПЗБ).

Куслівы

Схільны да таго, каб кусацца (пра жывёл); які мае здольнасць джаліць (пра насякомых).

куслі́вы прым. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *куса́шчы* прым. – віц.-маг. г., паўн.-зах. з., а таксама Лун., Іван. (ЛАБНГ), *куса́чы* прым. – віц.-маг. г., а таксама Івац., Лун., Стол. (ЛАБНГ), *куса́ты* прым. – Бар. (СПЗБ), *куса́сты* прым. – Чач. (ЛАБНГ), *кусу́шчы* прым. – Паст., Пол., Астр., Смарг., Чашн., Гродз., Шчуч., Лях., Дзятл., Кам., Бяроз., Драг., Пін., Стол. (ЛАБНГ), *кусу́чы* прым. – Пін., Стол., Хойн. (ЛАБНГ, НЛГ), *я́дкі* прым. – Дзятл. (ЖС).

Наравісты

Якога цяжка падпарадкаваць, прымусіць слухацца; упарты.

нараві́сты прым. – агульн. (ЛАБНГ), *нараўлі́вы* прым. – Рас. (ЛАБНГ), *нату́рлівы* прым. – усх. з. (ЛАБНГ), *нату́-*

рысты прым. – паўдн. р. (ЛАБНГ), *натўрлістый* прым. – Гор. (ЛАБНГ), *зацінлівы* прым. – Валож., Капыл., Пін. (ЛАБНГ), *зацінiстый* прым. – Касц. (ЛАБНГ), *зацінáсты* прым. – Пін. (ЛАБНГ), *заце́нлівы* прым. – Пруж. (ЛАБНГ), *заце́ллівы* – Лун. (ЛАБНГ), *зацінглівы* прым. – Лях. (ЛАБНГ), *заценглівáты* прым. – Дзятл. (ЛАБНГ), *зацíндлівы* прым. – Слон. (ЛАБНГ), *зацёнглівы* прым. – Лун., Стол. (ЛАБНГ), *затóнлівы* прым. – Гарад. (ЛАБНГ), *зацю́ллевы* прым. – Кам. (ЛАБНГ), *урóдлівы* прым. – Гарад. (ЛАБНГ), *нáртны* прым. – Клім. (ЛАБНГ), *свірэ́пы* прым. – Хоц., Саліг., Браг. (ЛАБНГ), *упíрлівы* прым. – Ветк. (ЛАБНГ), *старынавáты* прым. – Малар. (ЛАБНГ), *уéдны* прым. – Браг. (ЛАБНГ).

Нясучая

Якая нясе шмат яец (пра курыцу).

нясу́шчая прым. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ, СЦБ), *нясю́шчая* прым. – Брасл., Мсцісл. (ЛАБНГ), *нясу́чая* прым. – Дубр. (ЛАБНГ), *нóская* прым. – Іўеў., Вілен.р. (ЛАБНГ, СПЗБ), *нёская* прым. – Шчуч. (ЛАБНГ), *кладу́шчая* прым. – Гарад. (ЛАБНГ).

Назвы курыцы-нясушкі: *нясу́шка* ж. – агульн. (ЛАБНГ), *нёска* ж. – Іўеў., Шчуч. (ЛАБНГ), *нясу́ха* ж. – Пін. (ЛАБНГ), *нясу́ша* ж. — Кругл. (ЛАБНГ), *нясу́шчанка* ж. – Ваўк. (ЛАБНГ).

Паджары

Сухарлявы, тонкі, з падцягнутым брухам.

паджáры прым. – усх.-маг. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *падгáлы* прым. – Гродз.(ЛАБНГ), *падгáлісты* прым. – Бярэз. (ЛАБНГ), *падця́глы* прым. – Брэсц., Лун. (ЛАБНГ), *падшчу́пісты* прым. – Лёзн. (ЛАБНГ), *падсу́каны* прым. – Івац., Маз. (ЛАБНГ).

Палахлівы

Які лёгка палохаецца.

пужлíвы прым. – паўн.-усх. д. (Мат. апыт.), *пуглíвы* прым. –Верхнядзв., Рас., Пол., Мсцісл., Слаўг., Саліг., Пін. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *пудлíвы* прым. – паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *пу́дкі* прым. – паўдн. р. (ЛАБНГ, Мат. апыт.),

пудкі прым. – Шчуч. (ЛАБНГ), *страхапу́длівы* прым. – Драг., Іван. (ЛАБНГ), *палахлі́вы* прым. – гродз.-бар. г., а таксама захад зах.-пал. г. (Мат. апыт.), *баязлі́вы* прым. – Віл., Сен., Краснап., Брэсц., Кобр. (ЛАБНГ).

Перахлябісты

З упалымі бакамі.

перахля́бісты прым. – паўдн.-зах. д., сярэд.-бел. г., а таксама зах.-пал. г. (ЛАБНГ, НС, Бялькевіч, Шаталава), *перахля́блены* прым. – Шчуч., Слон., Кобр., Драг., Іван., Петр., Лельч. (ЛАБНГ), *перахля́бшы* прым. –Тал. (ЛАБНГ), *захля́бісты* прым. – Стаўб. (ЛАБНГ), *падхля́бісты* прым. – Бярэз. (ЛАБНГ), *пахля́бісты* прым. – Бярэз. (ЛАБНГ), *прахля́бісты* прым. – Іўеў. (ЛАБНГ), *схля́блы* прым. – Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *хлябава́ты* прым. – Кам., Кобр. (ЛАБНГ), *ахля́ўшы* прым. – Слаўг., Клім. (ЛАБНГ), *хля́бісты* прым. – гродз.-бар. г., а таксама Лун. (ЛАБНГ), *запа́дзісты* прым. – Віл., Пін. (ЛАБНГ).

Пражэрлівы

Прагны да яды, ненасытны.

пражо́рлівы прым. – агульн. (ЛАБНГ), *пражо́рысты* прым. – Дзятл., Браг. (ЛАБНГ), *абжо́рлівы* прым. – Кам. (ЛАБНГ), *абжо́рысты* прым. – Брасл., Брэсц., Драг., Пін. (ЛАБНГ), *пражы́рлівы* прым. – Бых., Клім., Касц., Хоц., Акц. (ЛАБНГ), *пражы́рны* прым. – Бар., Слуц., Старадаро́ж., Петр. (ЛАБНГ), *пражыраві́ты* прым. – Леп., Кругл. (ЛАБНГ), *абжы́рысты* прым. – Бяроз. (ЛАБНГ), *абжы́рны* прым. – Лун. (ЛАБНГ), *пражэ́рлівы* прым. – Лельч. (ЛАБНГ), *пражэ́рны* прым.—Івац. (ЛАБНГ), *пра́гны* прым. – Беш., Астр., Шчуч., Уздз. (ЛАБНГ), *прагаві́ты* прым. – Віл., Вало́ж. (ЛАБНГ), *прагóтны* прым. – Смарг. (ЛАБНГ), *жа́дны* прым. – Мсцісл., Бярэз., Чэрык., Добр. (ЛАБНГ), *паві́длівы* прым. – Бярэз. (ЛАБНГ); **якія добра і з ахвотай есць, непераборлівы (звычайна пра свіней):** *жы́ркі* прым. – Іван. (ЛАБНГ), *жыраўны́* прым. – Бял., Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *жы́рны* прым. – зах.-пал. г., а таксама Шарк., Лаг., Воран., Лід., Навагр., Гродз., Маст., Ваўк., Лельч., Жытк., Маз. (ЛАБНГ), *жыро́ўны* прым. – Пін., Лельч. (ЛАБНГ), *жыраві́ты* прым. – Леп., Тал., Кругл., Бых. (ЛАБНГ), *жо́рлівы* прым. – Калінк. (ЛАБНГ), *жо́ркі* прым. – Паст. (ЛАБНГ), *бра́жны* прым. – Асіп., Рэч., Маз. (ЛАБНГ),

лапшы́вы прым. — паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *лапчы́вы* прым. — Смарг., Бераст., Мін., Лід., Чэрв., Бяроз., Клецк. (ЛАБНГ), *лакчы́вы* прым. — Брасл., Ашм. (ЛАБНГ), *е́шчы* прым. — паўн. р. (ЛАБНГ), *ядкі́* прым. — Чэрык., Краснап., Клім., Бабр. (ЛАБНГ), *едаві́ты* прым. — Калінк. (ЛАБНГ), *спа́сны* прым. — Стол. (ЛАБНГ), *лако́мы* прым. — Пруж. (ЛАБНГ).

Рахманы

Які не баіцца чалавека; спакойны, нязлосны.

рахма́ны прым. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *рахма́нны* прым. — Гор., Іўеў., Лід. (ЛАБНГ), *рахма́льны* прым. — Воран. (ЛАБНГ), *ручны́* прым. — паўн.-усх. д. (ЛАБНГ), *ру́чны* прым. — Бых. (ЛАБНГ), *рука́сты* прым. — усх.-маг. р. (ЛАБНГ), *сво́йскі* прым. — Іўеў., Астр., Пол., Ушацк., Барыс., Клім., Буда-Каш. (ЛАБНГ), *сво́йклівы* прым. — Рас., Верхнядзв., Шум. (ЛАБНГ), *сво́йсклівы* прым. — Беш., Мядз., Докш. (ЛАБНГ), *сво́йлівы* прым. — Мсцісл. (Мат. апыт.), *ласка́вы* прым. — зах. з. (ЛАБНГ), *ла́скавы* прым. — Верхнядзв., Барыс. (ЛАБНГ), *пло́хі* прым. — зах.-пал. г. (ЛАБНГ), *дро́чны, драчны́* прым. — Брасл. (ЛАБНГ).

Худы

Пазбаўлены падскурнага тлушчу, з упалымі бакамі і выпіраючымі рэбрамі.

худы́ прым. — агульн. (ЛАБНГ, Мат. апыт.), *то́шчы* прым. 'схуднелы' — пераважна паўн.-зах. з. (ЛАБНГ), *ляда́шчы* прым. 'вельмі худы і слабы' — Уздз. (ЛАБНГ); **худы, недастаткова кормлены**: *зазі́місты* прым. — Карэл. (З нар.сл.), *зазі́млівы* прым. — Бял. (Мат. дыял. сл.), *зазімкава́ты* прым. — Буда-Каш., Петр. (Мат.Гом.), *зазі́мчасты* прым. — Драг. (ЛП).

Чараваты

З вялікім чэравам.

чарава́ты прым. — паўдн.-зах. д. (ЛАБНГ), *бруха́ты* прым. — усх. з. (ЛАБНГ), *брухля́ты* прым. — Стол. (ЛАБНГ), *бурха́ты* прым. — Рэч. (ЛАБНГ), *каўба́ты* прым. — Бяроз., Бых. (ЛАБНГ), *каўбава́ты* прым. — Бых. (ЛАБНГ), *каўбуха́ты* прым. — Бял. (ЛАБНГ), *каўбухава́ты* прым. — Слаўг. (ЛАБНГ), *каўбяля́сты* прым. — Барыс. (ЛАБНГ), *каўдунава́ты* прым. — Брэсц. (ЛАБНГ), *кельбухава́ты, кульбу-*

хавáты прым. – Рэч.(ЛАБНГ, НС), *трыблáты* прым. – Шум., Кам., Гарад., Лёзн., Лун., Стол., Лельч., Ельск. (ЛАБНГ, СПЗБ, НЛ, Шаталава), *трыблáсты* прым. – Сен. (ЛАБНГ), *трыбухáты* прым. – агульн. (ЛАБНГ, СПЗБ), *трыбухавáты* прым. – паўн. р., а таксама Кам., Кобр., Пін. (ЛАБНГ), *трыбухнáты* прым. – Навагр. (СПЗБ), *трыбушы́сты* прым. – Паст., Буда-Каш., Добр. (ЛАБНГ, СПЗБ), *тэльбáты* прым. – Драг. (ЛАБНГ), *тэльбухавáты* прым. – Кобр., Драг. (ЛАБНГ), *бабахáты* прым. – Іўеў., Стаўб., Дзятл. (ЛАБНГ, Сл. Гродз.), *букáты* прым. – Бяроз., Мсцісл. (ЛАБНГ, Юрчанка), *чапавáты* прым. – Паст., Верхнядзв. (ЛАБНГ), *ачáпісты* прым. – Глыб. (ЛАБНГ), *апу́шчаны* прым. – Драг. (ЛАБНГ), *вантухавáты* прым. – Малар. (ЛАБНГ), *жыватáты* прым. – Хойн. (ЛАБНГ), *жываці́сты* прым. – Бяроз. (ЛАБНГ), *пузáты* прым. – Кір., Кам., Жаб., Калінк. (ЛАБНГ), *юклáты* прым. – Драг. (ЛАБНГ, ЛП).

АЛФАВІТНЫ ПАКАЗАЛЬНІК

А

абадзе́нь 80
абадзён 80
абало́нік 65
абжо́рлівы 176
абжо́рысты 176
абжы́рны 176
абжы́рысты 176
абкаці́цца 154
абле́так 25
абля́к 74
абма́нка 56
абу́хала 38
абысці́ся 153
ава́д 80
аваддзе́ 80
авадзе́нь 80
авадзён 80
аваднe̍ча 80
аве́рка 17
авечаня́ 15
аве́чачка 14
аве́чачы 162
аве́чка 14
аве́чкі 14
аве́ччы 162
аве́чы 162
авёрка 17
авёс 101
аву́лька 14
авячкі́ 14
авя́ччы 162
авя́чы 162
аге́ньчык 91
аге́ньчык святая́нскі 91
аге́р 27
агнёнак 15
аго́нь мыша́чы 91
аго́нь мышы́ны 91
адбі́цца 151
адго́нец 111
адгу́каць 150
аджгу́р 69
адзіне́ц 35
адзіню́к 35
адзіча́ць 159
адзічэ́ць 159
адмаркіта́ць 152
аднаго́дак 25, 28
адназі́мак 28
аднале́так 25, 28
адная́й 34
адро́стак 111
адсо́сак 28
адхава́цца 151
аёрка 17
ажарабі́цца 153
ажарабі́ць 153
ажгі́р 69
ажгу́р 69
ажы́ха 17
аза́дак 112
азярні́к 38
а́іст 39
а́йсцер 39
аказі́цца 154
аказлі́цца 154
аказляні́цца 154

аказляніць 154
акамёлак 111
aкáрак 118
акацíцца 154
акацíць 154
акацяніцца 154
акацяніць 154
акашы́цца 154
акíдацца 155
акíнуцца 155
аклéйка 68
аклéя 68
аклíя 68
акóнь 67
акóтваць 154
акрáйкі 117
акралíцца 154
акспá 81
аксцён 111
акунéц 67
акунёк 67
акýнь 67
акýньчык 67
алé 112
алéндра 22
алéніха 16
алéнь 15
аленючóк 16
алýб 41
альé 112
альхóвік 73
альхóўка 75
альшáнка 69
алянё 16
алянёнак 16
аляніца 16
аляню́к 16
аляня́ 16
амóла 173
ангóр 68
андзю́к 46
андзюкí 46
андзючаня́ 46
андрушóк 84
андрэ́йка 84
андрэ́йка-бажóк 84
андрэ́йка-брáтка 84
андрэ́йка-купарэ́йка 84
андрэ́йка-салавéйка 84
анды́к 46
андыкí 46
андычáнё 46
андычаня́ 46
анды́чка 46
антрóбы 113
анцю́н-паланцю́н 85
апалóнік 65
апалóннік 65
апарасíцца 154, 155
апарасíць 154
апарóсная 169
апаслéд 122
апівáлка 90
апóўзіны 111
апрэ́леўка 79
апýшчаны 178
арáбак 57
арабéек 40
арабéй 40
арабéйка 40
арабéшак 40
арабýшак 40
арабушы́ны 163
арáк 76
аралóк 57, 60
арóл 37
аршы́тка 95
аса 81
асáда 103
асвá 81
асвя́нка 81
асéнка 15
асéннік 15
асéнчык 15
асён 110, 111
асляпéнь 92
асóты 134
астрабéц 49
астрамýс 70, 74
астрамýсік 70
астрамы́с 70
асцён 110, 111
асцó 111
асцю́к 110
асцюк 111
асцю́х 111
асцянéц 110, 111
асьмáк 27
асянё 15
асянёнак 15

асянча́к 15
асянчу́к 15, 98
асянчук 35
асяню́к 15
асято́к 15
ата́ра 102, 104
ато́сак 25
атрусíцца 154
аўдо́т 60
аўдо́тка 67, 69, 75
аўду́т 60
аўся́нка 37
аўца́ 14
аўча́р 18
аўча́рнік 18
аўча́тнік 18
аўчу́р 18
а́хкаць 137
ахля́ўшы 176
ацялíцца 154, 155
ацялíць 155
ача́пісты 187
ачы́сцíціся 161
ачы́сціцца 161
ашчалёпы 125
ашчанíцца 155
ашчанíць 155
ашчу́к 111
аягнíцца 154

Б

ба́ба 61, 67, 74
ба́ба жалёзная 92
бабаха́ты 178
ба́бачка 84, 87, 92
ба́бачка-каро́бачка 84
бабе́р 16
бабёр 16
ба́біца 74
ба́бка 61, 67, 70, 87, 92
бабравíна 108
бабра́к 16
бабранё 16
бабраня́ 16
бабро́ 108
бабро́вая нара́ 108
бабро́вая ха́тка 108
бабро́віна 108
бабро́вішча 108
бабро́вы 162
бабро́нак 16
бабры́ная нара́ 108
бабры́ная ха́тка 108
бабры́ны 162
бабры́ха 16
бабры́ца 16
бабры́шча 108
бабу́р 70
бабу́ра 90
ба́бушка-ра́бушка 84
бабы́р 70
ба́гнік 78
багня́ 15
баго́ўка 84
бада́цца 158
бада́ць 158
бадзíла 124
бадзю́ка 23
бадзя́лы 174
бадлíвы 172
баду́ль 180
баду́н 25, 95
баду́ха 23
баду́чы 172
баду́шчы 172
байстру́к 53
бака́с 37
бала́ба 74
бала́бушка 74
балацянка 64
балаця́нкі 87
балбата́ць 136, 141
балмата́ць 136
бало́ла 116
бало́нка 123
бало́нь 116
бамча́к 80
ба́нда 103
банка́рт 53
бансю́к 53
барабу́ха 85
баравíк 32, 39
барада́ч 86
ба́рак 78
бара́н 14, 37
баранава́ць 151
бара́нец 14, 37
бара́нец бо́жы 37
барано́к 14
баранчу́к 14

бара́нчык 14, 15, 37
бара́нчык бо́жы 37
барбу́ха 85
барлі́вы 172
баро́ўка 89
баро́цца 158
баро́ць 158
барсу́к 16
барсуко́ў 162
барсуко́вы 162
барсучанё 16
барсучанёнак 16
барсучаня́ 16
барсучо́нак 16
барсу́ччы 162
барсучы́ны 162
барсучы́ха 16
барту́ль 95
бару́чы 172
бару́шчы 172
барцяві́к 32
баса́к 37
басці́ 158
басці́ся 158
бася́к 38
батальён 38
баўку́н 25
баўту́н 136
баўцю́к 136
баху́рчыкі 51
бац 32
бацу́к 32
баццяныі 163
баця́н 39
баця́н чо́рны 39
бацяні́ха 39
бацяно́вы 163
бацяно́ў 163
баця́нскі 163
бачу́к 126, 127
ба́шка 14
баязлі́вы 176
бе́бехі 113
бе́гацца 147, 148, 149, 151, 152
бе́гаць 147, 148, 149, 151, 152
бе́гаць лю́лькі 149
бе́гаць стра́ка 149
бе́гаць у бзы́каўкі 149
бе́гаць у здро́кі 149
бе́дрык 84
бе́каць 137
белаво́чка 72
беласпе́р 70
бе́лачка 17
белашпе́р 70
белашпёр 70
белезна́ 70
бе́лест 70
бе́лесць 70
бе́ліца 17
бе́лка 17
бе́лкін 163
белчанё 17
белчаня́ 17
бе́лчын 163
бельчанёнак 17
бе́лы 170
белюзна́ 70
бензы́ль 123
беню́к 126, 127
бенючо́к 123
берагаву́лька 54
берагаву́шка 54
берагару́лька 54
берагу́лька 54
берагу́ля 54
берагчы́ 157
беража́нка 54
берязя́нка 54
берасця́нка 38
берасця́нчык 38
бе́ўкаць 144
бе́чыцца 151
бздзіль 86
бздзюль 86
бздзю́лька 86
бздзю́ля 86
бздзю́х 86
бздзюха́ 86
бздрыка́ваць 149
бздуль 86
бзду́ха 86
бздыкато́ра 93
бздыр 93
бзо́мкаць 139
бзу́мкаць 139
бзьжзюль 86
бзы́каваць 149

бзы́каць 139
бзы́мкаць 139
бзыне́ць 139
бзыча́ць 139
бі́бік 59
біджо́л 95
бі́заўка 83
бі́зкаць 139
бізы́каць 139
бікзды́кша 86
білізна́ 70
бірж 70
бі́рзгела 80
біру́к 18
біру́лька 54
біручо́к 70
бі́тка 26, 136
бі́ты 172
бі́цца 147, 155, 158
біць 158
блашчы́ца 81, 85, 86
бле́іць 137
блеката́ць 137
бле́каць 137
блекета́ць 137
бле́скаўка 72
блізна́ 70
блінцы́ 108
бліны́ 108
блі́скаўка 68
блонь 116
блох 81
блудзя́шчы 174
блу́дны 174
блу́ска 85
блу́сква 86
блыха́ 47, 81, 85, 86
блы́шка 47
бляу́ш 26
бля́ўкаць 137
бляя́ць 137
бо́бік 126
бобр 16
бо́брык 85
бо́гава каро́ўка 83
бо́гава цялу́шка 83
бо́гаўка 56
бо́жка-каро́ўка 84
бой 155
бо́йкі 172
бо́йла 155, 156
бо́лень 70
бомк 80
бо́мка 80
бо́нда 24
бонк 80
бо́нка 80
бо́ра 34, 35
бо́хаўка 56
бо́цян 39
брадзя́чы 174
брадлі́вы 174
бра́жны 176
бранґу́ль 93
бра́тка-кандра́тка 84
браха́ць 137
брукава́ць 138
бруса́к 99
брух 129
бру́ха 130
бруха́ты 177
брухла́ты 177
бруча́ць 138
бры́згаўкі 80
брыка́цца 158
брыка́ць 158
бры́нда 23
бу́ба 23
бу́бліца 74
буга́й 24, 38
буга́й тро́льскі 24
бугайчу́к 25
буга́йчык ма́лы 38
бу́гаўка 56
бугóр 68, 125
бугóўка 84
буда́рачка 55
будаўнічо́к 55
будзья́н 39
бужа́к 99
бужу́к 82
бужу́ль 82
бу́йны 172
бука́ты 178
бу́каўка 56
бу́кацца 151
бу́кса 23, 173
буксава́ты 173
була́ны 170
бульбата́ць 136

бу́лькаць 136
буркава́ць 141
бу́ркаўка-каро́ўка 84
бу́рса 103
бурха́ты 177
бурча́ць 138
бу́ры 170
бу́сел 39, 162
бу́сел чо́рны 39
бу́сен 39
бу́сеневы 163
бу́сень 39
бусе́нь 39
бусён 39
бу́сла 39
бу́славы 162
бу́слаўка 105
бусле́ніца 105
буслі́на 105
буслі́ны 162
буслі́ха 39
буслі́ца 39
бусло́вы 162
бусло́ў 162
бусло́ўка 105
бусля́нка 105
бусляня́ 39
бусляня́тка 39
бусля́чы 162
бу́сніца 105
бу́сня 39
бу́сняўка 105
бусчаня́ 39
бу́счыха 39
бу́ська 39
бу́ськавы 162
бу́ськаў 162
буськó 39
буськóвы 162
буськóў 162
бу́сюнавы 163
бу́хал 39
бу́хала 38
бу́хаўка 56
буха́ч 38
бу́хлаўка 105
буці́ны 163
буця́н 39
буця́на 39
буцянё 39
буцянёнак 39
буця́ніны 163
буцяні́ха 39
буцянóвы 163
буцяны́ 163
бушлі́вы 172
буя́к 24
буя́н 24
буя́ць 139
буячóк 25
буя́чыска 24
бы́дла 97
быдлава́ць 147, 148, 152
бы́дліна 97
бы́заўка 83
бы́зкаць 139
бызы́каць 139
бык 24, 38
бык вадзяны́ 38
былі́на 110
былі́ча́ць 137
былы́ця 17
быстра́к 110
быстра́нка 68
бы́ська 25
бы́ся 25
быць (у ахвóце) да кабанóў 150
быць (у ахóце) да саба́к 148
быць (у ахóце) за кабана́мі 150
быць (у ахóце) за кілуна́мі 150
быць (у ахóце) за клíка́мі 150
быць (у ахóце) за кнура́мі 150
быць (у ахóце) за кнурóў 150
быць (у ахóце) за храка́мі 150
быць (у ахóце) пад гу́кі 150
быць (хацéць) да баранóў 151
быць (хацéць) за бара́нам 151
быць (хацéць) пад баранóў 151

быць за жарабка́мі 147
быць на жарабко́ў 147
быць пад жарабкі́ 147
быць у ахво́це 147
быць у ахо́це за быка́мі 152
бы́ця 25
бычанёнак 25
бычано́к 25
бычу́ць 137
быча́ччы 163
быча́чы 163
бычо́к 24, 67
бычо́нак 25
бычу́г 24
бычуга́н 24
бычы́ны 163
бэ́башак 126
бэ́бехі 113
бэбу́х 126
бэ́бух 126, 127
бэ́бухі 113
бэ́дзя 14
бэ́кас 37
бэ́каць 137
бэ́кач 37
бэ́лькаць 137
б'юшчы 172
бядзю́к 111
бядро́нка 84
бязро́гі 172
бяка́с 37
бя́каць 137
бялі́зна 70
бялі́ца 79
бялко́ 130
бяло́к 130
бялтко́ 130
бялто́к 130
бялу́га 70
бяльчо́нак 17
бялю́га 70
бялю́к 19
бяля́к 19
бярлі́на 105
бярло́г 105
бярло́га 105
бяро́завік 72
бяро́заўка 75

В

ваверчанё 17
ваверчаня́ 17
ваве́чка 14
вавёрачка 16
вавёрка 16
вавёркавы 163
вавёркін 163
вавёркіны 163
вавёрчын 163
вавёрчыны 163
вавю́рка 16
ва́галіца 48
вага́нас 49
вагку́шы 123
вадано́с 89
вадзе́нь 80
вадзі́цца 148
вадзі́ць гайню́ 148
вадзі́ць сва́дзьбу 148
вадзя́к 94
вадзяні́ца 16
вадзя́нка 90
вадзя́нкі 87
важанё 17
важаня́ 17
важва́ 81
ва́жка 93
важкі́я 123
важко́е 123
важу́к 17
важу́р 26
важы́ны 163
важы́ха 17
вазаві́к 26
вазю́р 26
ваку́нь 67
валадзён 80
валасе́нік 40
валасе́нчык 40, 56
валасе́нь 40
валасня́нка 40, 56
валасья́нка 56
валася́ка 40, 56
валася́начка 40, 56
валася́ніца 40
валася́нка 40, 56
валача́шчы 174
вале́ 112
валё 112

валлё 112, 121
валляк 113
валух 25
вальé 112
вальё 112
вальяк 113
валюшка 113
валяваха 61
валяк 113
валячына 25
вангор 68
вангош 68
вансач 73
вантробы 113
вантухаваты 178
ванюха 86
ванючка 86
вапéр 34
вапéр дзікі 34
вапронак 34
вапрук 34
вараб'іны 163
вараністы 171
варанок 54
вараны 171
вараняк 40, 50
вараняка 40
вараняка чорная 40
варанякoвы 163
вараняччы 163
варапаха 64
варкавáць 138
варкатаць 138
варобух 40
варобухавы 163
варона 40
варона зялёная 58
варона марская 61
варона сівая 58
варонавы 163
вароніны 163
варонка сівая 58
варонка сізая 58
варонні 163
варонячы 163
варопавіца 64
варопаўка 64
варчаць 138, 143
варэпша 64
васілéц 45
васказоб 75
васла 81
ваўкарэзіна 26, 98
ваўкаўня 19, 106
ваўкач 18
ваўкачэча 19
ваўкачэчына 18
ваўковіна 98
ваўца 14
ваўчай 117
ваўчак 18
ваўчанё 18
ваўчанёнак 18
ваўчанок 18
ваўчанюк 18
ваўчаня 18
ваўчаняк 18
ваўчанятка 18
ваўчар 18
ваўчарка 18
ваўчарня 106
ваўчат 18
ваўчок 38, 67, 70, 71
ваўчок лазаны 38
ваўчонак 18
ваўчук 18
ваўчыны 164
ваўчыха 18
ваўчыца 18
ваўчышча 18
ваўчэнак 18
ваўчэча 19
вашан 82
вашанок 82
вашчына 130
ваюн 78
вéдамнік 98
вéдзьма 87
вéдзьма рэпаная 65
ведранéц 84
вéдрык 84
вейлё 112
вéкша 17
вендыкі 46
вéпер 34
вепр 34
вепраня 36
вéпрык 34
верабéй 40
верабéйчык 40

вераб'і 100
вераб'іны 163
верабі́ны 163
верабо́к 57
вераба́к 40
веразу́б 68
верапа́ха 64
верасённік 66
верахво́д 68
вераце́йка 56
вераце́ніца 66
вераце́ннік 66
вераце́нніца 66
верацёльніца 66, 95
верацёніза 66
верацёніца 66
верацёнка 66, 73
верацённік 66
верацённіца 66, 63
верацяніца 66
вераця́ннік 66
верашча́ць 139, 144
ве́рбавік 71
верхаво́дзік 68
верхаво́дзь 68
верхаво́дка 68
верхаву́шка 86
верхала́пка 68
верхалётка 68
верхаплаўка 68
ве́рцет 66
веснава́ць 153
весяле́ц 39, 45
весяло́к 39
весянчу́к 15
ве́чачка 14
ве́чка 14
в'ёжык 17
вёрка 17
вівёрка 16
віёрка 16
віджджа́ць 144
віліцы 122, 125
вілю́н 78
віо́рка 16
віхо́р 112
ві́цца 160
вішча́ць 139, 144
вію́н 78
віюрка 16
во́бліца 74
во́вудзень 80
во́галіца 48
во́галь 48
во́гер 27
во́жык 17
во́йчык 61
во́ка валоўе 47
во́кунь 67
вол 25
вол чарэ́цены 38
во́ла 112, 122
во́лава 113
во́ле 112
во́лле 112
во́лье 112
во́ля 121
во́ран 50
во́сак 130
во́сва 81
воск 130
во́скла 81
во́сла 81
во́сма 81
во́спа 81
во́сел 81
во́ўдат 60
воўк 18
воўк аве́чы 18
воўк ко́нскі 18
воўк-каню́х 18
во́ўцы 14
во́ўчы 164
во́чка жа́б'е 131
во́чкі 134
вош 82, 93
во́шына 82
вру́баль 40
ву́гар 68
вуго́р 68
ву́грыца 73
вуджа́ка 63
вудо́дка 69
вуж 63
вужа́к 63
вужа́ка 63
вужа́чка 63
вужа́чы 165
вужа́чыха 63
ву́жліс 63

вужы́ха 63
вужэ́ўніца 119
ву́за 130
вузду́ха 116
вузёлчык 47
вукляя́ 68
ву́лькаць 136
ву́ля 47
вулянёнак 43
ву́ме 113
ву́мене 113
вурча́ць 138, 143
ву́са 82
вуса́ч 73
ву́сель 76
ву́сельніца 82
ву́сеніца 82
ву́сень 82
вусы́ 108
вута́к 47
ву́таўка 47
ву́тва 47, 60
ву́тва чо́рная 48
ву́твы 47
ву́тка 47
ву́ткаліца 47
ву́ткі 47
вуцёнак 48
вуці́ны 165
ву́ціца 47
ву́цька 48
вуцю́к 48
ву́ця 47
вуця́к 47
вуцянёнак 48
вуцяня́ 48
вуцяня́тка 48
вуця́ччы 165
вуця́чы 165
вучы́ны 165
ву́шальніца 82
вуша́тка 52
вушла́тка 52
вушла́чка 52
ву́шы 116
вую́н 78
вы́вадак 101
выдра́ 19
выдраня́ 19
выдру́к 19
вылёвак 136
вы́лівак 136
вы́лінак 136
вы́літак 136
вы́лупак 53
вы́мене 113
вы́мне 113
вы́мя 113
вы́насак 136
вынго́р 68
вы́паўзак 95, 111
вы́паўзень 111
вы́паўзкі 111
выплі́вак 136
вы́пустак 25, 29, 98
выпусто́ўка 22
вы́рай 104
вы́сва 81
вы́скі 125
вытво́рнік 34
вы́шчеліцца 155
вы́шчерак 101
выць 137
вы́чык 61
вы́шкі 108
вэ́нгар 68
вэ́нгер 68
в'юн 78
вяве́рыца 17
вя́гал 74
вя́гала 74
вя́гел 74
вядзме́дзіха 32
вядзме́дзіца 32
вядзме́дзь 32
вядзме́дзька 32
вядро́нка 84
вязёнка 74
вязь 79
вя́зы 118
вянды́к 46
вянды́чка 46
вяпру́к 34
вярбо́вік 71
вярту́х 73
вярхо́ўка 68
вярце́лка 66
вярцёўка 66
вярэ́паўка 64
вясе́лік 45

вясéлле 102
вясёлка 39
вясня́к 98
вяцю́г 42
вяшня́к 35

Г

гава́д 80
гаве́чачка 14
гаве́чка 14
гаве́чкі 14
гаве́чы 162
гавы́ддзе 97
гавя́да 97
гавячкі́ 14
гавя́чы 162
гагаві́ца 109
гага́ра 62
гагата́ 42
гагата́ць 138, 139
га́гаўка 113
га́гаць 138, 142
гагуце́ць 138
гад 63
гадаві́к 25, 28, 98
га́даўка 63
га́дзіна 63
гадзю́га 63
гадзю́к 63
гадзю́ка 63
гадзю́ка мядзя́ная 63
гадзю́кавы 165
гадзю́чы 165
га́дскі 165
гаду́н 28, 98
гадуне́ц 25, 28, 35, 98
га́дыня 63
га́іца 41
га́йваран 40, 42
га́йна 106
гайнава́ць 152
га́йнік 39
гайно́ 106, 122
гайня́ 102
гайнява́ць 147, 148
га́йстар 39
га́йсцер 39
галава́сцік 65
галава́ч 65, 67, 69
галаве́нь 69
галаве́нька 65
галаго́ны 108
галагу́н 52
галагу́т 52
галамо́ўза 23, 173
гала́н 52
гала́нка 22
галапу́зік 100
галапу́н 52
галапу́пак 100
галапу́пец 100
галапу́пік 100
галапу́пка 100
гала́пы 171
галасні́к 110
гала́х 79
галацы́цак 100
галашы́йкі 51
галду́к 52
гале́нь 76
гале́ц 41
га́ліца 41
га́лка 41
гало́вень 69
гало́дная 128
галу́б 41
галу́ба 42
галубе́ц 41
галу́бка 42
галубо́к 41
галубя́тнік 60
галу́за 23
галу́зы 172
гальгата́ць 136
гальня́ 102
гальнява́ць 147
гальшаня́ 100
галэ́п 100
гандзю́к 46
гандзюкі́ 46
гандзючаня́ 46
гандзява́ць 147
гандля́ 102
гандлява́ць 147, 148
ганды́к 46
гандыкі́ 46
гандычаня́ 46
ганды́чка 46
ганéйка 102
ганéц 70

ганнявáць 147
ганьé 102
ганьё 102
ганьявáць 147
ганюдá 100
ганявáць 147
гáпа 125
гáпка 127
гаплю́к 26
гáра 24
гарабéй 40
гарабéшак 40
гарабéшкавы 163
гараб'ёвы 163
гараб'íны 163
гарабóк 40
гарабу́х 40
гарабу́чык 40
гарададóлік 44
гарадóк 44
гарáпка 57
гарбáч 48
гарбы́ль 67
гаргáра 23, 24
гаргáрына 24
гаргатáць 138, 143
гáргаць 138, 139, 142
гардзéль 114
гардзёла 114
гардзёлка 114
гардзíлка 114
гаркатáць 138, 134
гáркаць 138
гарку́ша 69
гарку́шка 69
гарля́к 114
гарля́нка 42, 114
гарля́ціна 114
гарлячóк 42
гарнастáіха 19
гарнастáй 19
гарнастáйка 19
гарунóк 54
гару́с 39
гарчáк 69
гарчáць 138
гарчы́ца 69
гаршу́н 49
гары́каць 138
гáсцер 39
гасця́к 111
гáўкаць 137
гаўнó 132
гаўня́к 132
гаўрóн 50
гаўцá 14
гаўчáрнік 18
гаўчу́р 18
гаўя́ 97
гаўя́да 21
гвáгаць 138, 141
гвэ́гаць 138
гéбра 63
гéгаць 138, 140, 142
гегетáць 138
гегéць 138
гéгі 42
гедз 80
гез 80, 83
гелáз 80
гелб 73
гéнгаць 138
герашавáты 172
гéргаць 138
гергетáць 138
гéўгаць 138, 143
гéўкаць 143
гзíцца 149
гíбач 38
гібéйла 38
гібелю́йчык мáлы 38
гíгаць 138
гіж 100
гіз 83, 92
гізавáць 148
гíзаўка 83
гізíцца 149
гíкаць 138
гілазавáць 148
гілёз 80
гілёк 59
гілёхты 113
гіль 59, 80, 83, 92, 104
гілявáць 149
гінды́к 46
гіндыкí 46
гíргаць 138
гірзавáць 148
гірчáць 138
гíткі 172

глаза́ч 72
глёгаць 157
глі́нда 82
глiня́нка 56
глiсня́к 94
глiст 82, 94
гло́тка 114
глусе́ц 41
глуст 41
глуха́р 41
глуша́к 41
глушме́нь 41
глушэ́нь 41
глушэ́ц 41
глы́тва 114
глы́тніца 114
глю́га 115
глюзь 99
глю́ма 115
глю́мка 115
глю́чка 115
глява́ць 157
гмы́за 121
гнаяві́к 82
гная́к 82
гне́ды 170
гне́мбіць 159
гнёнак 15
гніба́ць 159
гні́бы 120
гні́да 82
гні́даўка 83
гні́дніца 83
гнілапу́зь 75
гніле́ц 136
гніля́к 91, 92
гнілячо́к 91
гні́пчы 120
гнюс 100
гняды́ 170
гняздо́ 104, 105, 106
гнясці́ 153
го́вяда 21
го́галь 47
го́гер 27
го́гліца 47
го́йня 102
го́каць 141
го́луб 41
го́луб дзікі 52
го́луб лазавы 42
го́лубіца 42
го́ля 112
го́мась 99
го́рла 114
го́ўе 97
грабе́нь 109
грабёнка 118
грабушо́к 109
гра́гаць 138, 140, 141
гра́гулле 131
гра́дка 108
гра́дкі 108
грак 42, 50
гракавянё 42
гра́каць 138, 139, 141
грамада́ 103, 104
грама́да́ 104
грамбу́ль 93
грамле́ 93
гра́нае 168
грано́к 53, 54, 60
гра́паць 138
грач 42
грачанё 42
грачанёнак 42
грачаня́ 42
грачу́н 59
гра́чык 38
гра́чыць 140
громш 78
гроп 44
груга́л 50
груга́н 50
гругаўё 50
груга́ч 49
гру́дзі 114
грук 50
грука́ч 49
грума́да 102
грумга́ч 49
гру́мжа 74
грумка́ч 49
грун 50
гру́нгаць 138
грунга́ч 49
грунка́ч 49
грушэ́ль 93
грыб 121
гры́ва 109

грыкаўкі 95
грымкáч 49
грытáнка 114
грыц 37
грыца 37
грыцýк 37
грыцык 38
грэбель 118
грэбень 109
грэгаць 142
грэкаць 138
грэцца 147, 148
губáр 72
гýбы 114, 121, 129
гýгрык 73
гудзéць 139, 149
гудзёшніца 119
гудóк 88
гуж 63, 104
гужáк 63
гужáка 63
гузáка 99
гузáўка 99
гýзетніца 119
гузéчніца 119
гузённіца 119
гýзка 112
гузнó 112, 119
гук 34
гукавáць 149
гýкаліца 38
гукáцца 149
гýкаць 138, 148, 149
гукáць 149
гулдýкаць 136
гульгатáць 136
гульня 102
гуляць 147, 148, 149, 151, 152, 153, 155
гуляць вясéлле 148
гуляць свáдзьбу 148
гумёначак 25
гургáн 50
гурт 102, 103, 104
гурчáць 138
гурчэць 143
гусáк 43
гýсачка 42
гусачóк 43, 58
гýсеніца 43, 82
гýсень 82
гусéнькі 42
гусё 43
гусёнак 43
гýсі 42
гýсінá 42
гусíны 164
гусíха 43
гýска 43
гусцёрка 72
гусцёрына 72
гусцí 138, 139, 149
гусцярá 72
гусцярва 72
гусь 42
гýсыня 42
гусюк 43
гуся 42
гусянё 43
гусянёнак 43
гусянка 82
гусянóк 43
гусянюк 43
гусяня 43
гусяняк 43
гусянятка 43
гусятнік 18
гусячнік 18
гусяччы 164
гусячы 164
гучóк 34
гыгаць 138
гылька 43
гыні 42
гырай 138
гыркаць 138
гырчэць 138
гэгаць 138, 142

Д

дабáд 54
даёха 23
дажджавíк 94
дажджаўнíк 94
дамавíк 30
дарашавáты 172
даўбáць 156
даўбцí 156
даўганóсік 37
даўгáр 68

даўгахво́стка 58
даўгу́н 63
дахо́дны 174
двузі́мак 25
двузі́мка 24
двухгадзі́чка 27
двухго́дак 28
двухго́дка 24, 27
двухзі́мка 27
двухле́так 27, 98
двухле́ташак 28
двухле́тка 27
джа́баць 159
джа́ла 114
джа́ліць 159
джало́ 114
джга́дла 114
джга́ла 114
джга́ліць 159
джгір 69
джмель 95
джыга́дла 114
джыга́ла 114
джы́гір 69
джэрш 69
дзед 93
дзеляспёр 70
дзерашава́ты 172
дзетаво́духа 51
дзе́туха 51
дзеціво́дка 51
дзёб 115
дзёбаць 156
дзёўб 115
дзёўбаць 156
дзік 35
дзі́кі 39, 173
дзікі́ 33
дзіклі́вы 173
дзікля́вы 173
дзіцяво́дзіца 51
дзіч 97
дзічанё 36
дзічына́ 97
дзічы́ны 164
дзыбаке́ 99
дзы́зкаць 139
дзы́нкаць 139
дзюб 115
дзюба́ 115
дзюба́к 115, 133
дзюба́ць 156
дзю́бачка 133
дзю́бель 115
дзю́бень 115
дзю́бка 133
дзюбло́ 115
дзю́дзік 35
дзюлёк 35
дзю́лік 35
дзю́шка 33
дзяба́ць 156
дзядо́вік 35
дзянча́к 85
дзярга́ч 43
дзяргу́н 43
дзярка́ч 43
дзяру́га лягу́шкіна 131
дзяру́н 97
дзясно́ 111
дзятва́ 90
дзя́тлік 43
дзя́тлік сівы 56
дзяту́ха 51
дзяўба́к 115
дзяўба́ць 156
дзяўбсці́ 156
дзяўбці́ 156
дзяўзю́ля 45
дзяхто́ль 43
дзя́хцел 43
дзяхцёл 43
дзя́цел 43
дзя́цел чо́рны 43
дзя́цель 43
дзяці́вадка 51
дзяці́ніца 51
дзяці́нніца 51
дзяці́нуха 51
дзяці́ха 51
длуба́к 115
дня́нка 75
до́брае 168
дод 60
до́йка 113, 129
до́йла 113
до́хтарка 56
дра́ба 26
драбі́на 124
дра́бы 124

дравíца 22
дравýшка 24
дрáнчык 85
драпéжнік 97
драч 43
драчны́ 177
дрóвіца 22
дрóвіцка 22
дрозд 44
дроп 44
дрóўка 22
дрóчны 177
дрóчыцца 149
другадзíчка 24
другáк 22, 28, 98, 103
другацёлка 22
дружáк 103
дружня́к 103
дрык 80
дры́каць 149
дрэ́жынь 67
дрэ́ма 55
дýблік 43
дубýрыць вýшы 161
дубы́рыць вýшы 161
дудáн 110, 111
дýдачка 110
дудзя́к 111
дудзя́х 110
дýдка 110
дудóк 37
дудóрга 75
дундары́ 80
дýньдзіць 158
дурóны 174
дух 123
дýхвіна 128
душавíк 123
душы́ць 153
духá 128
ды́ха 128
дыхавíна 128
ды́хавіца 128
ды́хліна 128
дыхлíна 160
ды́хля 18
дыхля́ціна 128
дыхня́ўка 160
дэ́рбіна 26

Е

éгаць 138
éгнятка 15
едавíты 177
éдрайка 84
éдрына 84
еж 17
ежанё 17
ежанёнак 17
ежанóк 17
ежаня́ 17
ежáчка 17
éжык 17
екатáць 137
éкаць 137
éлень 15
éм’е 113
ендыкí 46
éнчыць 137, 143
ерабéй 40
ергетáць 138
ерж 69
ерш 69
éча 114
éчык 61
éшчы 177

Ё

ёгер 27
ёж 17
ёжык 17
ёжыкавы 163
ёжычы 163
ёржык 17
ёрка 14
ёрш 69
ёўкала 45
ёўчык 59
ёцка 35

Ж

жáба 64, 65
жáба азёрная 64
жáба балаця́ная 64
жáба балóтная 64
жáба вадзянáя 65
жáба землянáя 65
жáба зялёная 64, 65
жáба каравáтая 64

жа́ба кара́вая 64
жа́ба каралева́тая 64
жа́ба каро́ставая 64
жа́ба падру́бная 65
жа́ба падру́бняя 65
жа́ба падушо́ўняя 65
жа́ба палява́я 65
жа́ба прышча́тая 65
жа́ба раба́я 65
жа́ба рале́йная 65
жа́ба рэ́павая 65
жа́ба рэ́паная 65
жа́ба рэпа́тая 65
жа́ба свісця́чая 65
жа́ба сі́няя 64
жа́ба ша́рая 65
жабары́нне 130
жабарэ́нне 130
жа́б'е 164
жа́бер 130
жабе́ркі 124
жа́бернік 131
жа́бі 164
жа́біна 64
жа́біна кары́тца 91
жа́біны 164
жа́біны начо́ўкі 111
жа́бка 64, 65
жа́бнік 79
жа́бны 164
жабракі́ 116
жа́бры 116
жабрына́ 124
жа́бскі 164
жа́бур 130
жабурнячо́к 65
жабуры́нне 130
жабуры́ннік 130
жа́бурыны 131
жабурэ́нне 130
жабу́цька 64
жа́бы 64
жабя́к 79
жа́бяччы 164
жа́бячы 164
жа́варанак 44
жа́вараначка 44
жа́варанка 44
жаваро́нка 44
жава́ць 157
жавутко́ 131
жа́вы 116
жа́гарыс 43
жа́гаўка 79
жагла́к 79
жагля́ўка 87
жа́дны 176
жа́ла 114
жале́зніца 66
жа́ліць 159
жало́ 115
жалтко́ 131
жалто́к 131
жалязні́ца 66
жані́цца 148
жарабе́ц 27
жарабё 28
жарабёнак 28
жарабётка 28
жарабі́ца 27
жарабі́цца 153
жарабі́ць 153
жарабі́чка 27
жарабо́к 27
жарабо́чак 27
жарабу́к 27, 28
жарабучо́к 27
жарабчу́к 28
жарабя́ 28
жарабяно́к 28
жарабя́тка 28
жарабя́тнік 18
жарало́ 115
жарасе́ль 70
жараспе́р 70
жараства́нь 70
жарасцве́ль 70
жа́рванак 44
жа́рванка 44
жарло́ 115
жарлю́к 79
жарля́нка 65
жа́рнаўка 44
жаро́бачак 27
жаро́бачка 27
жаро́бая 168
жаро́бка 27
жаро́бная 168
жаро́мная 168
жаро́нкі 127

жаро́нцы 127
жарствíль 70
жа́ры 170
жарэ́бная 168
жарэ́бчык 27
жарэ́бятка 28
жаўна́ 43, 45
жаўнарак 44
жа́ўнарка 44
жа́ўранак 44
жаўра́нік 44
жа́ўранка 44
жаўро́нак 44
жаўру́к 44
жаўручо́к 44
жаўтабру́шка 56
жаўтагру́дка 44
жаўта́к 131
жаўтапу́зік 44
жаўтко́ 131
жаўто́к 131
жаўту́шка 44
жаўты́р 44
жва́йка 157
жва́ка 157
жвакава́ць 157
жва́лы 173
жва́нка 157
жва́чка 157
жвя́ка 157
жвя́нка 157
жга́ла 115
жма 103
жма́ка 157
жмодзь 91
жму́так 103
жмяя́ 63
жо́бры 124
жо́маць 99
жо́пка 134
жо́ра 25
жо́равель 45
жо́раў 45
жо́ркі 176
жо́рлівы 176
жо́рны 127
жо́ўты 170
жува́йка 157
жужа́к 80, 88
жужа́к вадзяны́ 89
жужа́к чо́рны 82
жу́жаліца 83
жу́жалка 64, 83
жужа́лы 99
жу́жла 82, 99
жу́жлы 99
жужэ́ць 139
жу́йка 157
жук 82, 99
жук вадзяны́ 89
жук дубо́вы 93
жук кляно́вы 93
жук лазо́вы 93
жук маёвы 93
жук ма́йскі 93
жук-пятру́к 85
жука́р 82
жула́н 58
жур 45
журавéй 45
журавéль 45
жу́раў 45
жура́ў 45
жура́ўка 45
жураўлíха 45
жура́ўль 45
журлы́каць 140
жучо́к 82
жушчэ́ць 139
жуя́ка 157
жуя́чка 157
жыва́вы 173
жыва́лы 173
жывасцёр 70
жывата́ты 178
жываты́ 113
жывацíна 97
жывацíсты 178
жыва́чы 173
жывёла 97
жывёліна 97
жывíна 97
жыво́т 130
жыву́лы 173
жыву́чы 173
жыву́шчы 173
жыга́дла 115
жыга́длік 115
жыга́йла 115
жыга́л 115

жыга́ла 115
жыга́ло 115
жыд 41
жыдзю́к 41
жыдо́к 41, 58, 68
жы́каць 147
жылавы́ 173
жыле́ц 48
жыло́вы 173
жы́паць 142
жырава́ць 157
жыраві́ты 176
жыраво́е 168
жыраўны́ 176
жы́ркі 176
жы́рны 176
жыро́ўны 176
жыры́цца 157
жы́тнік 31, 86
жэ́брак 116
жэ́бры 116, 124
жэ́мжа 103
жэ́раб 27
жэ́рабя 28
жэ́расць 70
жэрах 70
жэ́рваб 27
жэ́рдкі 108
жэрло́ 115
жэрш 69
жэ́ршык 69

З

з наро́дкам (заро́дкам, заро́дышам) 168
забі́ранка 47
завушні́цы 116
загзу́ля 45
зад 112
задо́к 112
за́едзь 100
зае́ччы 164
зае́чы 164
зазі́місты 177
зазімкава́ты 177
зазі́млівы 177
зазі́мчасты 177
зазу́брына 124
зазу́лька 84
зазу́ля 45
зазу́ля-каву́ля 84
зайгра́нае 168
за́йка 19
зайня́тае 168
за́йца 164
за́йцавы 164
зайчанё 19
зайчанёнак 19
зайчаня́ 19
зайчаня́тка 19
зайчо́нак 19
за́йчы 164
за́йчык 81
зайчы́ны 164
зайчы́ха 19
зайчэ́нак 20
закало́чанае 168
закапы́ліць хра́пу 160
закрапі́ць 160
залаза́ 116
залато́ўка 69
зале́зніца 66
зало́за 116
залупа́нец 136
заляце́ць 153
запа́дзісты 176
запладзі́ць 153
запо́на 116
запо́ня 116
заро́дак 131
заро́дыш 131
зару́б 124
зару́бак 124
за́рубень 124
зару́біна 124
зару́бка 124
за́седзь 90, 132, 136
заскро́нец 63
затаўмава́ты 173
затво́р 115
затво́ра 115
затво́рына 115
затвяра́лы 115
зато́нлівы 175
заўзу́лька 45
заўзу́ля 45
заўзю́лька 45
заўзю́ля 45
захаце́ць да кнуро́ў 150
захаце́ць к быка́м 152

захацéць к хракáм 150
захля́біна 128
захля́бісты 176
захóдлае 168
захóдлівае 168
зацéллівы 175
заценгліва́ты 175
зацéнлівы 175
зацёнглівы 175
зацінáсты 175
зацінáцца 160
зацíнглівы 175
зацíндлівы 175
зацíністы 175
зацíнлівы 175
зацю́ллевы 175
зачарвíць 153
зачары́ць 153
зачáтае 168
заю́к 19
зáюхна 19
зáяц 19
зáяччы 164
зáячы 164
збірáцца ў табу́н 148
збрадлíвы 174
збрóдлівы 174
збрóдны 174
збрóйлівы 174
збрóйны 174
звер 98
звéравы 164
зверанё 99
зверанёнак 99
звераня́ 99
звéратва 99
звéргнуць 156
звéрскі 164
зверынá 99
звінéць 139
звя́га 125
звягáць 137
звя́гі 122
звярáка 99
звярáчы 164
звяр'ё 98
звярóк 98
звярóнак 99
звяру́га 98
звярынá 98
звяры́нны 164
звяры́ны 164
згон 104
згрáя 102, 104
здзíчыцца 159
здóхлік 26
здóхнуць 159
здóхці 159
здрак 80
здракавáць 149
здракáн 83
здрач 83
здрачы́цца 149
здрок 80, 83, 92
здрык 80
здрэк 83
здух 128
здухавíна 128
зду́хвіна 128
здухóвіна 128
зды́хала 98
здыхлíна 160
зды́хля 26, 98
здыхля́ціна 26, 98, 160
здыхля́чына 160
зéбра 122
зéбры 116
зéвы 125
зелязéнь 47
зеляпáк 79
земляніца 64
земля́нка 54
зеразня́нка 88
зéўра 122
зёбры 116
зігавáць 148
зімавíк 35, 36
зімавíчка 24
зімóўка 59
зімухá 59
злётка 110
злíвак 136
змяíнны 164
змяíны 164
змяя́ 63
змяя́ мéдная 63
змяя́чы 164
знайду́к 53
знак 125
знóсак 136

зоб 113
зрэ́нка 116
зуб 116
зубр 20
зу́бра 20
зубранё 20
зубраня́ 20
зубро́нак 20
зубры́ха 20
зыг 80
зыгава́ць 148, 149
зык 80, 83
зыкава́ць 149
зы́калка 93
зы́каўка 80, 83, 93
зы́кацца 149
зы́каць 149
зы́паць 142
зы́ска 89
зю́ленькі 43
зюляня́ты 43
зя́бка 38
зя́блік 38
зя́бры 116
зя́ва 122
зява́ла 122
зява́ць 144
зя́вы 116
зявы́ 125
зязю́лісты 171
зязю́лька 45
зязю́ля 45
зязю́ля жыдо́ўская 60
зялёнка 64
зялёпуха 64
земля́нік 94
земля́нка 56
зя́па 122, 125
зя́пка 121, 122
зяро́к 116
зя́ўні 125
зяўпы́ 125

I

і́бут 38
і́буць 38
і́вал 45
і́валга 45
іва́нька 84
і́вень 45
ігра́нае 168
ігра́цца 151
ігра́ць 147, 148, 149, 151, 152, 153, 155
іжджа́ 69
і́кал 117
ікл 117
і́кла 117
ікла́ч 117
ікло́ 117
іко́л117
ікра́ 132
ікра́ (кра) жа́біная 131
і́кра́ жа́бная 131
ікра́ жа́бская 131
ікра́ жа́бячая 131
ікра́ жа́бяя 131
ікра́ кура́пная 131
ікра́ лягу́шачая 131
ікра́к 101
ікра́нік 101
ікра́нка 101
ікра́чка 101
і́лава 45
ільні́к 73
ільць 117
і́ме 113
і́мя 113
індзю́к 46
індзю́ка 46
індзюкі́ 46
індзю́р 46
індзюры́ 46
індзючанё 46
індзючаня́ 46
індзю́чка 46
індзючо́нак 46
індзюшанёнак 46
індзю́шка 46
індзюшо́нак 46
інды́к 46
індыкі́ 46
індычанё 46
індычанёнак 46
індычаня́ 46
інды́чка 46
інкуба́тарка 52
іржа́ць 139
ірза́ць 139
ірха́ 112

ірш 69
іск 89
іска́ 89
іскава́ць 161
іцэ́ 136
ічык 61

К

каба́н 34, 52
каба́н дзікі 35
кабане́ц 34
кабанё 34
кабанёнак 34
кабано́к 34
кабанчу́к 35
каба́нчык 34
кабаны́ 33
каба́сь 35
кабе́ц 60
кабу́сік 35
кабы́ла 27
кабылёшка 27
кабыліца 27
кабыля́тнік 18
кабя́к 15
кавалёк 86
кава́лік 86
кава́ць 142
каву́р 46, 62
кагату́н 52
кажа́н 20
кажа́н-мыш 20
кажу́хна 78
кажу́шак 78
кажу́шка 78, 79
кажу́шша 78
каза́ 21, 37, 71, 78, 78, 93
каза́к 99
каза́ка 99
каза́н 20
казане́ц 20
казе́ль 86
казе́льчык 21, 86
казе́чы 165
казёл 21, 86, 91, 94
казёлчык 21
казёльчык 21, 86
казі́ны 165
казлёнак 21
казліцца 154
казлі́шка 21
казлю́к 21, 86
казля́ 21
казля́к 21
казлянё 21
казлянёнак 21
казлянётка 21
казляні́цца 154
казляні́ць 154
казляня́ 21
казляня́тка 21
казля́тка 21
казлячо́к 21
казу́ка 99
казу́лька 85
казю́к 21
казю́ка 99
казю́лька 86, 99
казю́ля 86, 99
казю́рка 99
казючо́к 21
казялёк 37
казяло́к 21, 86, 94
казянё 21
казянёнак 21
казянётка 21
казяню́к 21
казяня́ 21
казяня́тка 21
казя́рка 99
казя́ўка 99
казя́чы 165
кайданы́ 88
какада́каць 142
какары́каць 142
какарэ́каць 142
каката́ць 145
какацяня́ 29
кал 132
каласаві́к 71
калбату́н 136
кале́йка 103
кале́ка 67, 70, 74
калі́наўка 71
калінік 73
калі́нка 68
ка́лка 41
кало́да 84
кало́да-баго́да 84
кало́дачка 84, 111

калóдка 111
калóп 85
калóснік 72
калóсты 172
калóцца 158
калóць 158
калóчанае 168
калцéш 132
кальцó 125
калэ́ндзюк 127
калэ́ндзюх 126
калю́чка 70
калю́чы 172
калю́чык 70
калю́шка 71
калю́шчавы 172
калю́шчы 172
калядá 35
каля́днік 35, 102
камáр 83
камарнéча 83
камарня́ 83
камарэ́ча 83
камáшка 87, 99
камéль 23
камянýшка 127
канадá 18
канаплю́к 40
канапля́нік 40
канапля́нка 40
канáрка 46
канарóк 46
канарэ́з 18
канарэ́йка 46
канарэ́йка-бóжачка 84
кандрáцька 84
канéтнік 18
канéўнік 18
канёвы 166
канёнак 28
каніша́нька 26
канóраз 34
канюгá 26
каню́га 26, 27
каню́р 18
каню́х 18, 46, 48
кáнюх 46
канюшóк 26
кáня 46, 48, 62
каня́га 26
каня́ка 26
каня́тнік 18
каня́чы 166
капашы́цца 162
каплýн 52, 53
капшýк 123, 124
капы́т 117, 118
капы́та 117, 118
капы́ткі 118
капы́цікі 118
капы́цце 118
карá 109, 133
карабáтая 169
караваха 74
каравёна 21
каравёшка 21
каравíна 21
каравýліць 157
каравы́ 21
каравя́чы 165
карагóда 85
караéд 83
кáрак 118
каралёк 47
каралí 88
каралíца 36
каралю́хі 88
каралю́шка 135
каралю́шча 135
карапýха 64
карасцёлка 43
карасцялíца 43
карáсь 70
карáўка 74
караўля́чы 165
карб 124
карбачóк 85
карбéж 125
карбíна 125
карглáчык берагавы́ 54
каржáн 20
карзáн 20
карзýк 34
карзю́к 34
каркавíна 118
каркавíнне 131
каркацéнне 131
кáркаць 139, 142
кармíцца 157
карóбачка 84

каро́ва 21
каро́ванька 22
каро́вачка 22
каро́ві 165
каро́він 165
каро́віны 165
каро́віца 21
каро́вы 21
каро́вяччы 165
каро́вячы 165
каро́за 60
каро́лік 36
каро́ль 36
каро́ўі 165
каро́ўка 21, 84
каро́ўка бо́жая 83
каро́ўка-баго́ўка 84
каро́ўка-буро́ўка 84
каро́ўка-буру́шка 84
каро́ўка-муро́ўка 84
каро́ўскі 165
каро́ўчына 22
каро́ўчыначка 22
карп 71
ка́рпа 71
ка́рпік 70
картаві́нне 131
кару́к 127
карупа́тка 50
кархаві́нне 131
карша́к 49
каршачо́к 49, 60
каршачо́к берагавы́ 54
каршу́к 49
каршу́н 49
каршы́дла 118
ка́ры 170
карычневы 170
карэ́за 60
карэ́тка 56
каса́ 110, 119
каса́тка 72
каса́ч 61
ка́сік 110
касі́стая 54
кастра́к 25
кастра́т 35
кастры́ца 110, 11
касуце́нь 44
касце́р 100
касцю́лька 110
касця́к 119
касцяне́ц 110, 111
кася́к 67
касянёнак 29
касяня́ 29
катнава́ць 151
като́к 29
кату́сь 29
каты́ 29
кау́р 62
каўбава́ты 177
каўба́ты 177
каўбу́н 75, 127
каўбу́х 126, 127, 130
каўбухава́ты 177
каўбуха́ты 177
каўбухі́ 113
каўбучо́к 127
каўбушо́к 123, 126, 127
каўбы́ 113
каўбяля́сты 177
каўду́н 126, 127, 130
каўдунава́ты 177
ка́ўка 29, 41
ка́ўкаць 140, 143
каўпачо́к 127
каўцю́к 132
каўшо́к 65
ка́хаць 141
ка́хкаць 141
каца́ 134
каце́нная 169
кацёнак 29
каціля́па 29
каці́ны 165
каці́цца 154
каці́ць 154
ка́цькаць 142
кацькі́ 29
кацэ́ся 29
кацю́к 29
кацянё 29
кацянёнак 29
кацянётка 29
кацяні́цца 154
кацяні́ць 154
кацяно́к 29
кацяню́к 29
кацяня́ 29

кацянятка 29
кацярынка 93
кацярэжка 87
кацяччы 165
кацячы 165
качавішча 106
качанё 47
качанётка 47
качанюк 48
качаня 47
качанятка 47
качáр 47
качаранё 47
качараня 47
качаранятка 47
качачанё 47
качáчы 165
кáчка 47
качкí 47
кáчкі 47
качýк 47
качýр 47
кáччы 165
каччыны 165
кáчы 165
качынны 165
качыны 165
кашáччый 165
кашáчы 165
кашлацíнне 112
кашýта 133
кашуя 133
кашыны 165
кашэччы 165
кашэчы 165
квáканне 131
квáкаць 139, 140, 141
квáква 48
квактáнне 131
квáктаўка 51
квактáць 140
квактухá 51
квакýха 51
квáтарка 51
квáхаць 141
квáхкаць 141
квахтáць 140
квахтухá 51
квéкаць 141
квічáць 144
квічэць 144
квішчáць 144
квок 131
квóканне 131
квóкат 131
квóкаць 141
квóкля 51
квóкша 51
квóхаць 140
квóхкаць 140
квóчка 51
кел 117
келб 73, 75
келб марскí 73
кéльбух 126, 127
кельбухавáты 177
кéндзюх 126
кéньбух 126
кéркаць 138, 142, 146
керкетáць 138
кершавáты 171
кéршы 171
кéўбух 126, 127
кеўбушóк 126
кéўкаць 143
кзык 80
кíбіс 49
ківічáць 144
кíгаць 141
кігіка 48
кігíкаўка 48
кігíкаць 141, 142
кігíчка 48
кігýкаць 142
кіжáн 20
кíзя 28
кілáч 34
кілáш 34
кíлічка 48
кілýн 15, 34
кíмель 128
кіндзюк 126, 127
кіндзюхí 113, 119
кіпр 34
кірнóз 34
кірняўкаць 143
кірýх 126
кíрык 48
кіт пчалíны 133
кіт пчóлны 133

кішка́ 114, 119
кішка́ гузе́шная 119
кішка́ за́дняя 119
кішка́ кутава́я 119
кішка́ куткава́я 119
кішка́ ку́тняя 119
кішка́ прама́я 119
кішка́ прахо́дная 119
кішка́ серама́я 119
кішка́ сра́чная 119
кішка́ сяра́вая 119
кішка́ сяро́мая 119
кі́шка то́ўстая 119
кішкі́ 119
кішку́н 35
кія́нка 65
кладу́шчая 175
кла́п 85
клапату́ха 52
кла́сціся 156
клач 117
клей пчалі́ны 133
клей пчо́лны 133
кле́йка 68, 75
клеката́ць 141
клекату́н 39
клекаце́ць 141
кле́кацЬ 141
клекяту́н 39
кле́мка 85
клень 69
клешч 85
клёкаць 141
клёпаць 140
клёў 115
клі́каць 141
клінту́х 42
клі́я 68
кло 117
кло́каць 140
клоп 85
кло́палка 52
кло́паць 140
кло́хкаць 140
клума́к 103
клундзю́к 127
клунду́к 105
клу́ха 52
клу́хаць 140
клу́ша 52
клыгу́н 61
клык 117
клы́каць 141
клындзю́к 124
клышава́ты 174
клы́шня 120
клы́шы 174
клэ́ндзюх 126
клю́ва 115
клю́ка 115
клю́нка 115
клю́пка 115
клюў 115
ключ 104
клю́чык 95
клю́шка 121
клюшня́ 120
клява́ць 156
кляката́ць 141
клянёк 80
кляпе́ц 72
кляпе́чка 39
кля́ча 26
кляшня́к 85
кляшча́ць 141
кляшчо́к 85
кляя́ 68
кнаразу́к 34
кнер 34
кне́раз 34
кнёўка 49
кні́га 48
кні́гавіца 48
кні́гаўка 48
кні́гі 126
кнігі́каўка 48
кні́жкі 126
кніжэ́тніца 119
кнор 34
кно́раз 34
кнур 34
кнурава́ць 149
кну́рчык 34
кнуры́цца 149
кныр 34
кнырава́ць 149
кнырэ́ц 34
кны́саць 158
кнюр 34
кнюрава́ць 149

кня́ваць 143
кня́гаць 143
кня́ўкаць 143
ко́блік 75
ко́гут 41
ко́жа 111
ко́жан 20
ко́зка 21, 37, 86, 93
ко́злік 86, 93
ко́зная 169
ко́зы 21
ко́ка 136
ко́каць 140
ко́лбух 126
ко́лкі 172
ко́мля 63
ко́нік 26, 86, 92, 94
ко́нскі 166
конь 26, 70
ко́нюх 18, 46
ко́пыт 117
ко́рап 64, 71
ко́ргі 133
ко́ржан 20
ко́рмнік 35
ко́рмніца 33
ко́руп 112
ко́ршак 49
ко́ршасць 133
ко́ршун 49
ко́стачка 110
ко́стка 110, 120
косць 110, 120
косць спі́нная 129
косць (ко́стка) хрыбе́тная 129
кось 120
ко́ська 26
ко́ся 26
кот 29
ко́таваць 154
ко́тка 14, 29
ко́тлішча 106
ко́тная 169
коўб 75, 126, 127
ко́ўбель 75
ко́ўбік 75, 126, 127
ко́ўбічак 123, 127
ко́ўка-муро́ўка 84
ко́хаць 140
ко́хкаць 140
ко́ці 165
ко́цік 29
ко́шарсць 133
ко́шасць 133
ко́шка 29
ко́шуць 133
кра 132
кра́гаць 141
краглі́ца 36
крайкі 117
крак 34
кракаві́нне 131
кракаві́ны 131
кракатáць 141
кра́каўня 48
кракацí́нне 131
кра́каць 139, 140, 141, 145
кракáць 141
крако́ха 59
кракта́ві́нне 131
кракта́ві́ны 131
крактáць 140, 142
кралі́ха 36
кралі́ца 36
кралі́чка 36
кральчы́ха 36
краляня́ 36
кралі́на 116
кра́мкаць 140
крамчáць 140
кранкáч 49
крапі́ўнік 53
красавáцца 148
красаві́к 71
краса́дня 107
краса́ўка 69
кра́саўка 71
красе́й 25
красёха 58
кра́ска 58
краснаво́льчык 58
краснаво́чка 71
краснаглáзка 75
краснано́жка 38
краснапе́ра 75
краснапёра 71
краснапёрка 71, 75
краснапёруха 71
краснапёрчык 59

красо́лька 58
красу́ля 23, 71
крась 70
красы́ 102
кра́таць 161
крато́вы 166
кра́ўкаць 140
краўка́ч 49
краўча́ць 140, 145
крахаві́нне 131
крахаві́ны 131
кра́хаўка 47, 48
кра́хаць 140, 141
краці́ны 166
краці́ха 30
крацянё 30
крацянёнак 30
крацяно́к 30
крацяня́ 30
крач 61
крача́ць 140
кра́чка 48, 61
крачо́к 61
крашэ́сце 108
крашэ́сць 108
крашэ́цце 108
кро 35
кро́глік 36
крок 25
кро́лік 36
кроль 36
кро́мкаць 143
кромпль 72
кро́санні 107
крот 29
кроў свіна́я 120
кроўж 78
кро́хат 131
кро́хаць 144
кро́хва 44
круг 124
кругата́ць 144
круге́ль 72
кругі́каць 144
кругіта́ць 144
кругі́чыць 144
кру́глік 72
кругля́к 77
кружо́к 124
кружо́лка 91
крук 50, 92
крук малы́ 42
кру́каць 144
круль 63
круме́ла 69
круме́ль 75
крумка́ль 49
крумкаце́нне 131
кру́мкаць 140
крумка́ч 49, 65
крумкла́н 42
крумча́к 49
крумча́ць 140
крупа́тка 50
крупе́ль 72
крутагало́вец 50
крутагало́вік 50
крутагало́віца 50
крутагало́ў 50
крутагало́ўка 50, 65
крута́н 50
крута́ха 65
крута́цца 150, 151
крута́ч 65
круташы́йка 50
кру́хаць 144
круху́ 143
круцігало́вец 50
кру́цік 91
круці́цца 148
круці́цца к быка́м 152
кручо́к 61, 75, 80
крывано́гі 174
крыжа́к 48
кры́жань 48
крыжа́ха 48
кры́жня 48
крыжня́к 79
крыжэ́нь 48
кры́каць 139
кры́лка 120
крыло́ 120, 123
кры́лушка 123
кры́лца 120, 123
крылцо́ 123
кры́льца 120, 123
крыльцо́ 120
крыльцэ́ 120
кры́лышка 120
кры́са 32

кры́чка 61
крэ́гаць 142
крэ́каць 142
крэ́пкаць 142
крэ́хаць 140
ксень 127
ку́бала 105
ку́бар 75
куба́тарка 52
куба́тка 52
кубе́лца 105
кубе́льца 105
кубло́ 104, 105, 106
кува́ць 142
куве́каць 140
кувэ́каць 142
куга́каць 142
куга́ўкаць 142
куга́ч 57
кугі́каць 141, 142, 144
кугу́каць 142
куда́каць 142, 147
куда́ктаць 142
куда́хкаць 142
куда́хтаць 142
кудо́с 110
куза́ка 99
куза́ўка 99
куза́чка 99
кузне́ц 86
кузне́чык 86
кузу́лька 28, 99
кузу́рка 99
ку́зя 28
кузя́на 99
кузя́ўка 99
ку́йка 50
кукава́ць 142
кукарэ́каць 142
кука́ўка 99
ку́каўка 45, 65
ку́каць 140, 142
куко́ўка 45
ку́кса 23
кукса́ты 172
куку́ла 45
куку́лечка 45
куку́лка 45
куку́лька 45
куку́ля 45, 65
кула́п 20
кулі́к 38
кулік паляны 38
кулі́каць 140
кульбухава́ты 177
ку́мацЬ 140
ку́мкаць 140
кумо́ра 116
кумса́ты 172
ку́на 30
куна́ 30
кундзю́к 127
кундзючо́к 127
ку́нік 67
куні́ца 30
ку́ня 30
ку́па 103
ку́пала 105
купе́ла 105
купе́лішча 132
купо́вішча 132
ку́пяла 105
кура́ 51
курава́дка 51
куравó дзіха 51
куравó дка 51
куравó дніца 51
кураé р 52
кура́й 52
кура́к 52
кура́ка 52
курале́й 52
куранё 53
куранёнак 53
куранётка 53
кура́нь 52
кураня́ 53
кураня́тка 53
кураня́тніца 51
кураня́туха 52
курапа́ 50
кура́па 64
курапа́та 50, 56
курапа́тва 50
курапа́тка 50
курапа́шка 50
кура́пная 50
кура́п’я 131
курса́д 108
курса́дзень 108

курасáднік 107
курасáдня 107
курасóдня 107
курасóнне 107
курáтніца 52
курáч 52
кýрачка 50, 56
кýрачка дзíкая 50, 56
курáчніца 52
курáчы 166
курашчы́пка 88
курашэ́ль 108
курашэ́сце 108
курая́ 52
курвяўчáць 143
курдýпка 52
кýрка 50, 51, 55
кýрка вадзянáя 93
кýрка дзíкая 50, 56
кýрка палявáя 56
кýрка-сакатýрка 51
кýркаць 140
курлáпа 51
курлíга 51
курлы́каць 136, 143
курлы́ўкаць 141
курмéль 70, 75, 76
курмя́ўка 69
курнавáць 143
кýрнік 108
курнý пець 143
курнý спявáць 143
курны́каць 143
курню́ вадзíць 143
курню́ гурчэ́ць 143
курня́ўка 29
курня́ўкаць 143
курóвадка 51
курóнак 53
курóпа 64
курóпка 50
курóсадне 107
курóсадні 107
курóсаднік 107
курóсадня 107
курóсальнік 107
курóсан 108
курóсанне107
курóсны 108
курóстан 108
курóстань 108
курпáтка 50
курсáдне107
куртáчніца 52
кýры галагýцкія 50
кýрца 51
курчá 53
курчавóдка 51
курчáк 53
курчанё 53
курчаня́ 53
курчáтніца 52
курчáць 104, 143
курчó 53
курчýк 53
кýрша 33
кýры 50
кýры галагýцкія 50
кýры тэ́кінскія 51
куры́ны 166
курыцá 51
кýры́ца 51
кýрыца вадзянáя 55
кýрыца кладýшчая 51
кýрыца нясýшчая 51
кур'я́н 53
кусáсты 174
кусáты 174
кусáчка 79
кусáчы 174
кусáшчы 174
куслíвы 174
кусýчка 92
кусýчы 174
кусýшчы 174
кýська 79
кусюлёк 28
кусюлёнак 28
кусю́ля 28
кут 119
кýтніца 119
куты́р 126, 127
кутырóк 127
кутэ́нь 119, 127
кухá 134
кухáч 60
куцавáць 151
куцáты 172

куць 142
ку́цы 173
куцю́к 126
ку́ча 102, 103, 104
кучаёк 48
куча́к 25
кучо́мка 109
кучу́к 126, 127
кы́чма 23, 173
кэ́ндзюк 126
кялба́ 75
кялба́н 76
кялба́ч 76
кялбу́н 75
кялбу́х 75
кя́ркаць 139, 145, 146
кя́ўкаць 143

Л

лаба́н 23, 173
лаба́нька 23
лаба́сты 172
лаба́тка 23, 173
лаба́ты 172
лаба́ч 23, 79, 173
лаба́шка 23
лабі́ца 23, 173
лабо́к 79
лабо́ня 23, 173
лабу́к 23, 173
лабу́р 110
лабу́тка 23, 173
лабу́ша 23
лабы́р 23, 173
лабы́рка 23, 173
лабэ́ндзі 42
лава́ць 157
лаві́ць 157
лагаві́ла 106
лагаві́ска 106
лагаві́шча 105
ла́гаўе 105
лагаўё 105
лагві́шча 106
лагво́ 106
лагло́ 106
лагмо́ 106
лаго́вішча 105
лажаві́ска 106
ла́зіць 153, 160
лазну́ха 55
лазню́га 38
лазню́ха 55
лазо́вік 71
лазу́н 25, 101
ла́йба 23
лако́мы 177
ла́кты 108
лакчы́вы 177
ламаві́к 26
ама́цца 150, 152
ламбу́к 110
ламбу́р 110
ланту́х 130
лантухі́ 113
ланча́к 27, 29
ла́ня 31
лапано́ска 48
лапа́ць 157
ла́пка 123
лапо́нік 65
лапу́шнік 72
лапчы́вы 177
лапшы́вы 177
ла́савіца 30
ла́сачка 30
ласё 31
ласёнак 31
ласі́ха 31
ла́сіца 30
ласі́ца 30
ла́січка 30
ла́ска 30, 31
ласка́вы 177
ласкі́р 72
ласкі́рка 72
ласку́рына 72
ласкуто́к 72
ластаве́йка 53
ла́ставічы 166
ластаву́шкі 53
ла́стаўка 53, 54
ла́стаўка берагава́я 54
ла́стаўка беражна́я 54
ла́стаўка вадзяна́я 54
ла́стаўка дзі́кая 54
ла́стаўка земляна́я 54
ла́стаўка нарава́я 54
ла́стаўка нара́тая 54
ла́стаўка пясча́ная 54

ла́стаўкіны 166
ла́стаўчыны 166
ла́стачка 53
ла́стка 30
ласю́к 31
ласючо́к 31
ласянё 31
ласянёнак 31
ласяня́ 31
ласяня́тка 31
лаўжо́ 106
лаўжы́шча 106
ла́хацца 151
ла́ша 27
лашадзёнка 26
лаша́к 27, 29
лашаня́ 28, 31
лашаня́тка 28
лаша́тка 31
лаша́чка 24
лашачо́к 27
лашо́нак 28
лашо́начак 28
лашча́к 22, 27
лашча́чка 22
лашы́ца 27, 31
лашы́цка 27
ла́яць 137
ле́бедзь 54
лебядні́цы 103
ле́жань 55
ле́жка 106
ле́йка 136
лені́ва 111
лень 15, 37
ле́ска 72
ле́скаўка 72
ле́скаць 141
ле́тавік 98
ле́тавішча 125
леташа́к 26
ле́ташак 28, 98
ле́ташачак 26
ле́ташнік 26
ле́ташніца 24
летушо́к 26
лешч 71
ле́шчаўка 72
лешчо́ва кара́ва 75
лёгкія 120
лётацца 151
лётаць 151
лётка 72, 110
лёхацца 149
ліві́рка 17
лізма́ць 160
лі́мфа 120
лін 72
ліна́ць 160
ліне́ва 111
лінёвішча 112
лінёўка 111
лі́нік 72
ліні́ла 111
лі́нка 112
лі́нлішча 112
ліно́вішча 112
лінок 72
лінь 72
лі́нька 112
ліня́ць 160
ліпе́нь 78
ліпе́ня 78
ліс 30
ліса́ 30
лі́сі 166
лісі́ны 166
лісі́ца 30
лісі́чка 55
лісі́ччы 166
лісі́чы 166
лі́ссі 166
лісянё 31
лісянёнак 31
лісяня́ 31
ліся́чы 166
ліць 156
ло́га 105
ло́гава 105
ло́гавіна 106
ло́гавішча 106
ло́гаўе 105
ло́гва 106
ло́гвіна 106
ло́гвіска 106
ло́гвішча 106
ло́жыва 106
ломб 110
ло́пала 120
ло́паўка 124

лось 31
ло́ша 31
ло́шадзь 26
луба́к 26
лубі́на 26
лунь 54
лупа́ 109, 133, 135
лу́па 121
лупаві́на 135
лупа́йка 135
лупа́р 72
лупа́ўка 135
лупі́на 135
лупі́ны 135
лусга́ 109
луска́ 109, 133
луска́р 72
луске́рка 72
луско́ 135
лусо́к 112
лу́цік 35
лушая́ 133
лушпа́йка 135
лушпа́йкі 109
лушпа́я 135
лушпі́на 135
лушпо́віна 135
лы́мя 113
лыне́к 20
лы́ска 23, 55
лысо́ха 55
лысу́ха 55
лысю́ха 23
лыч 120, 121
лычо́віна 120
лэ́бка 23, 173
люга́шка 64
лю́лька 90
люска́ 109
ляве́рка 17
лядо́к 136
ля́га 64
ляге́ніна 113
ляге́нь 76
лягу́ха 64
лягу́ша 26
лягу́шка 64
ляда́шчы 177
ляжэ́нька 64
ля́лечка 93
ля́лька 116
ляльчу́г 80
ляля́к 55
ля́па 122, 125
ля́паўка 122, 125
ля́паць 141
ля́пка 121, 122, 125
ляпо́шачка 85
ляпо́шка 85
ля́ска 72
ляската́ць 141
ля́скаўка 72
ля́скаць 141
ляску́н 57
ляску́ха 72
лясны́ 39
лята́к 20
лятня́к 25
ля́хацца 149
ляшч 71
ляшчу́к 72
ляшчэ́ць 140

М

магаза́нчык 20
маёвік 93
маёўка 93
мазу́рак 41
маказо́б 99
макра́нка 90
макру́ха 90
макру́ш 90
макру́ша 90
маку́шка 133
маладня́к 98
малако́ 132
малатча́к 132
малача́й 101, 132
малача́н 132
малач'я́к 101
ма́лік 19
малі́наўка 76
мало́дзіва 132
мало́дзьва 132
мало́зіва 132
мало́кі 132
мало́тка 85
мало́чнік 101, 126
мальга́ 101
мальга́ўка 101

мальгва́ 101
мальго́ўка 101
малька́ч 74
малю́га 101
малю́к 101
малю́та 101
маля́ўка 69, 101
мамэ́кацъ 137
манту́з 73
манчо́лка 173
марга́ль 15
мардава́цца 148
марка́ль 15
маркатава́ць 150
маркта́цца 150
маркта́ць 137, 150
маркацíнне 21
ма́ркаць 143
марка́ч 15
маркітава́ць 151
маркіта́цца 151
маркіта́ць 150
маркіту́н 15
мармата́ць 151
марму́за 121, 129
мармы́каць 138
маро́на 73
маро́ўка 84
марты́н 61
марха́ль 15, 65
мархатава́ць 150
мархату́н 15
мархво́тка 90
марцава́ць 148, 151
марцо́ўка 79
марэ́на 73
мар'я́нка 66
маска́лік 85
маска́ль 93
масля́к 91
ма́тка 89
матля́х 105
матро́сік 67
матру́на-кало́да 84
матру́нка 84
матылёк 86
маты́лік 86
маты́лка 86
маты́ль 86
маты́лька 86
маты́льчык 86
матыля́чка 87
матэ́лка 87
ма́ха 120
махі́р 124
махня́нка 38
маца́к 136
мацёра 33
мацо́ха 33
мацю́к 35
машата́ 99
машка́ 99
машкара́ 99
машкарня́ 99
машкарэ́зы 99
машкарэ́ча 99
машката́ 99
машыно́ўка 52
мегета́ць 137
медзведзянё 32
медзведзянёнак 32
медзведзяня́ 32
медзведзяня́тка 32
ме́дзвіца 32
медзвядзёвы 166
медзвядзёнак 32
медзвядзёў 166
медзвядзі́ны 166
медзвядзі́ха 32
медзвяжа́чы 166
медзяні́ца 66
ме́жы па́льцамі 118
ме́каць 137, 145
ме́на 14
мень 73
меркта́ць 150
меркетава́ць 150
меркета́цца 150
меркета́ць 137, 150
меркітава́ць 150
меркіта́ць 150
меркіту́н 15
меркіцу́н 15
ме́рын 27
ме́ста 122
ме́сца 122
ме́сцішча 122
мех 122
мешане́ц 53
міга́ць 144

між капытамі 118
між капытоў 118
між рапаціцамі 1178
міжа капыта 118
міжкапыцце 118
міжракапыцень 117
міжракаціца 117
міз капытамі 118
міз рапапіцай 118
мізракапытня 117
мікаць 143, 144
мікольнік 72
мінога 73
мінорачкі 51
мінтуз 73
міргітаць 139
міркатаць 151
міркаціцца 151
міркітаваць 151
міркітацца 151
міркітаць 143, 151
мірон 73
міса 121
млечнік 126
мняк 74
мняўкаць 143
мняўчаць 143
моль 87
молька 101
моля 87
моні 113
морда 121, 122, 129
моркут 15
моркуцень 15
мошка 99
мрага 99
мраўчаць 143
мручаць 143
мрыкаць 143
мсіклякі 87
мудзік 124
мудзян 15
муза 121
музколь 99
музяка 94
мукаць 144
мула 23
мура 87
мурава 87
муравей 87, 106
муравейнік 106
муравель 87, 106
муравельнік 106
муравеннік 106
муравінец 106
муражнік 106
мураўе 106
мураўё 87, 106
мураўль 106
мураўля 106
мураўнік 106
мураўчаць 143
мураха 87
мурахаўё 87, 106
мурахвінец 106
мураш 87
мурашачнік 106
мурашка 87
мурашка-пумпашка 84
мурашнік 106
мурашнік 35
мурашэтнік 106
мурашэчнік 106
муркатаць 151
муркітаць 151
мурлыкаць 151
мурмыкаць 138
мурныкаць 143
муроўка 84
мурчаць 143
муршаўня 106
муры 170
муса 121, 122, 128
муска 112
музколь 99
муха 88
мухіна 88
мушына 88
мыза 121, 122, 128
мызя 22
мыка 22
мыкаць 144
мылаты 173
мыльса 121, 128
мыльчак 101
мырза 121
мыркаць 145
мыса 121, 128
мысечка 22
мысік 133

мы́сіна 121, 128
мы́ська 22
мы́ся 22
мыхі́р 124
мы́цка 88, 121
мыча́ць 144
мы́чка 118
мычу́н 25
мыч́эць 144
мыш 20, 31
мыш лята́чая 20
мыш лятту́чая 20
мыш лятту́шчая 20
мыш палатня́ная 20
мыш палява́я 31
мыш шкураця́ная 20
мыш шкурці́ная 20
мыша́ 20, 31
мыша́ пальна́я 20
мышава́ць 158
мышае́д 46
мыша́к 31
мышало́ 46
мышанё 31
мышанёнак 31
мышаня́ 31
мыша́сты 170
мыша́ты 170
мыша́ччы 166
мыша́чы 166
мы́шка 31
мышкава́ць 157
мы́шшы 166
мы́шына 31
мышы́ны 166
м́эва 61
м́экаць 137, 145
мядзве́джы 166
мядзве́дзіха 32
мядзведзі́ца 32
мядзве́дзь 32
мядзве́дка 88
мядзве́жжы 166
мядзві́га 32
мядзвяжы́ха 32
мядзя́нка 66
мяжы́персніца 118
мяздо́ 105
мяк 74
мякі́ннік 26
мякла́ша 87
мя́ла 122
мя́ліца 122
мянёга 73
мянёк 73
мянту́з 73
мярка́ль 15
мяркта́ць 151
мярло́г 105
мярло́га 105
мярча́ць 143
мята́цца 155
мя́тлак 87
мя́тлачак 87
мя́тлік 87
мя́тлічак 87
мя́тлічка 87
мятлу́х 87
мятлу́ха 87
мятлу́шка 87
мя́тлышка 87
мятлю́шак 87
мяты́лік86
мя́ўкаць 143
мя́ўчаць 143
мяхі́р 123
мяцёлачка 111
мяшо́чак 123

Н

набы́так 97
наво́знік 82
наго́дачка-наго́дачка 85
нагуля́нае 168
надво́рнік 35
надубу́рыць ву́шы 161
надубы́рыць ву́шы 161
на́зма 107
найгра́нае 168
наква́хта 131
нала́ска 30
на́летак 25
налі́м 74
налі́ўнік 73
нара́ 107
нараві́сты 174
наравіцца 160
нараставаць 155
нараўлі́вы 174
наро́дак 131

на́ртны 175
нарыўнік 82
нарэ́ц 48, 54, 62
наса́р 70
насе́д 103
насе́дала 107
насе́дка 52
насо́к 133
наста́віць (паста́віць) вушы 161
нату́рлівы 174
нату́рлісты 175
нату́рысты 174
нату́рыцца 160
начарві́ць 153
начні́ца 20, 55, 82
начо́ўкі 111
нашарэ́піцца 161
не́вук 26
недано́с 136
недано́сак 136
не́ра 155
не́радзь (нераць) 99
неразнь 48
неразня 48
не́рас 155
нерасава́ць 155
не́раст 155
нераставанне 155
нераства́ць 155
нерасто́ўка 155
нерасці́лішча 156
не́расць 155
не́сца 156
не́сціся 156
не́тра 82
не́цег 38
не́целак 24
не́цель 24
нёска 51, 75
нёская 175
но́гаць 117
но́здры 121, 129
но́ра 107
но́раст 132, 155
но́рка 54
но́рнічак 54
нос 121, 133
но́сік 133
но́ская 175
но́чка 20
ну́жа 88
нура́ 107
нурча́к 48
нурэ́ц 48, 62
нутра́к 28, 34
нутране́ц 34
нутрэ́ц 28, 34
ну́цер 34
нырок 62
нырэ́ц 48, 62
нырэ́ц-хахлач 48
нюшка 129
нюшчыць 143
нядзве́дзіца 32
нядзве́дзь 32
нядзме́дзь 32
нядо́йка 24
нязд́о 105
нясу́ха 51, 175
нясу́чая 175
нясу́ша 51, 175
нясу́шка 51, 175
нясу́шчанка 51, 175
нясу́шчая 175
нясці́ся 156
нясюшчая 175
ня́ўкаць 143
няўчыць 143

О

о́гер 27
о́жык 17
о́каць 137
о́ксва 81
о́сва 81
о́чкі 134

П

пабе́гацца 152, 153
пабе́гаць 152
пабі́цца 151
пабыдлава́ць 153
па́ва 55, 85
павало́жжа 102
паві́длівы 176
па́віца 55
паву́к 55, 88

павута́ 107
павуце́нне 107
павуці́на 107
павуці́нне 107
паву́цце 107
павуццё 107
па́вуць 107
павучы́на 107
павучы́нне 107
павучы́ня 107
павучэ́нне 107
пага́нка 31
паго́дка-яго́дка 84
паго́н 103, 104
пагудзе́ць 150
пагу́каваць 150
пагу́кацца 150
пагу́каць 150
пагуля́ць 150, 152, 153
пада́лец 66
па́даліна 159
па́даль 159
па́дальніца 66
па́данка 66
падарла́ч 37
па́даць 150
падбаро́давічы 108
падбаро́даўніца 121
падбаро́дзіца 121
падбаро́дычы 108
падва́ліца 121
падга́лісты 175
падга́лы 175
падга́раўка 55
падгарле́н 121
падго́рла 121
паджаро́бак 27, 28
паджа́ры 170, 175
па́дзеж 159
па́дзежына 159
па́дзезіна 159
па́дзезь 159
падкапы́тнікі 118
па́дла 26, 159
падла́сіца 30
падла́сіць 30
падла́ска 30
падла́сы 170
падле́ска 72
падле́шчык 72
падлётак 100
падлёткі 100
падлі́на 159
падля́п'е 125
падляшчо́ўка 72
падня́цца на красы́ 148
падо́нак 78
падо́хля 160
падпаве́тнічак 41
падпадзёмка 55
падпадзя́нка 55
падпадо́м 55
падпалю́шка 55
падпаля́нка 55
падпарасёнак 35
падро́бенькі 113
падрэ́з 34
падсалаве́й 40
падсві́нак 35
падсвіна́ка 35
падсвіня́ка 35
падсо́с 28
падсо́сак 28
падстрэ́шнік 41
падсу́каны 175
падтру́с 36
паду́зда 74
падукле́йнік 68
паду́ст 74, 76
паду́ста 74
паду́ства 76
падхво́сніца 122
падхво́сціца 122
падхля́біна 128
падхля́бісты 176
падцёлак 25
падця́глы 175
падця́пак 125
падшчу́пісты 175
пад'я́зік 79
пад'я́зіч 79
пад'я́зыч 79
пажуры́ 117
па́зік 125
пазу́р 117
пазуро́ 117
пазуры́ 117, 118
пазюры́ 117
паіскава́ць 161
пайгра́нае 168

пайгра́ць 150, 151
пакатнава́ць 152
пакнурава́ць 150
пакнырава́ць 150
пакры́тае 168
пакры́цца 150, 151, 153
пакуцава́ць 152
палавы́ 170
паласа́сты 171
паласа́тка 23
паласа́ты 171
палася́сты 171
палатно́ 123
палатня́нік 20
палахлі́вы 176
палаце́нца 123
пале́так 125
пале́тка 85
па́лец 117
палётаць 152, 153
палёўка 23, 31
палёхацца 150
палі́цца 147, 151
па́лка 110, 111
пало́днік 65
пало́йнік 65
пало́нік 65
пало́ннік 65
пало́ўнік 65
па́льцы 117
па́льчыкі 118
палява́ць 147, 148, 149, 151, 152
паля́ўка 31
памаркітава́ць 152
памаркіта́ць 152
памаўзлі́вы 174
памеркета́цца 152
памеркета́ць 152
паме́рці 159
памі́ж капы́та 118
памі́ж пазюра́мі 118
паміркітава́ць 152
паміркіта́ць 152
памурката́ць 152
памуркіта́ць 152
папа́даць 153
папалі́ка 20
папалі́цца 151
папалява́ць 150, 152
паплаво́к 123
папо́к 59
папуга́й 57
папуга́ч 57
папы́нка 116
папяльну́ха 87
папяню́х 87
пар 34
па́ражні 117
па́ражань 117
парасё 35
парасёнак 35
парасёначак 35
парасётка 35
парасі́цца 154
парасі́ць 154
парасю́к 34, 35
парася́ 35
парасяня́тніца 33
парася́тка 35
парашу́к 34
паро́сная 169
паро́цца 158
паро́ць 158
паро́шкі 134
парсю́к 34
парсю́к дзі́кі 34
пару́к 34
пару́хацца 150
пару́шчы 172
парх 20
парха́ 133
пархі́ 133
пархо́та 133
парша́ 133
паршу́к 34
паршы́ 133
пары́ня 23
пары́скаць 150, 152, 161
парэ́брына 124
парэ́скацца 152
пасава́ты 171
паса́жніца 24
паса́сты 171
паса́ты 171
пасвісцёлка 55
паскава́ты 171
пасле́д 122
пасле́дкі 132
пасмаркіта́ць 152

пасмéцюх 37
пасмéцюха 37
паст 122
пастадавáць 153
пáстка 122
пастýшачка 56
пастýшка 56
пасцéль 122
пасцéля 122
пáсці 159
пасць 122
пась 122
патаўкцíся 151
патрахí 113
пáтрыхі 113
паўзýн 64
паўзýха 64
паўлíн 55
паўлю́к 55, 92
паўшаня́ 30
паўшы́ха 30
пах 128
пахадзíцца 153
пахвá 128
пахвíна 128
пахля́бісты 176
пахóдкі 90
пац 32
пацéкаваць 152
пáцерка 85
пáцеркі 108
пацýк 32
пацучаня́ 33
пацучóк 35
пáцькала 57
пацягýшчы 174
пáша 134
пáшча 122
пáшчакі 125
пашчэ́мкі 125
пашчэ́нгі 125
пашчэ́нкі 125
пáшчэнні 125
пашшáк 88
паянчы́на 107
пéвень 52
пéдрык 84
пéдурка-сéдурка 85
пéкач 37
пéкун 37
пéкур 37
пéлькі 114
пéндарка 84
пéнка 136
пень 110
перагарóдка 115
перазíмак 28
перазімóвак 25, 98
пералáсы 171
пералéтак 25, 26, 28, 98
пералéтачак 26
пералéтка 24, 27
перапалíцца 151
перапалóсісты 171
перапалóсы 171
перапая́сы 171
перапёлка 55, 87
перапóн 116
перапóна 115
перапóнка 123
перапялёска 23
перапялёсы 171
перапялíца 55
перапаля́сы 171
перахля́бісты 176
перахля́блены 176
перахля́бшы 176
пераядáць 157
первадóйка 22
перварóдка 27
первацёл 22
первацёлка 22
первачáтка 22, 27
пéрвесянка 22
пéрвым цéлем 22
первячáтка 22
пéрга 133
пéр’е 109
пéр’е лягýшкіна 131
пéрсі 114
пéрсні 114
пéрсці 114
пéрсцні 114
персць 117
пéрхаць 133
перхутá 133
пéрца 123
першажарóбка 27
першапáшніца 24
першацёл 22

першацёлка 22
пéршым цéлем 22
пéршым цёлам 22
пéршым цяля́цем 22
перынá 109
пескавóд 75
песказóб 67
пéссі 167
пéстак 18
пéстун 18
петрáнка 84
петрачóк 84
пéтрык 84
пéўнае 168
пець 143
пéцька 52
пéця 52
пецяльгýз 37
печаніцы 123
пéчань 123
печары́ца 54
печуры́чка 54
пёрка 109, 123
пёрлышка 123
пёрца 109, 123
пёстры 171
пётра-пáўла 84
івáлка 90
півíка 49
пíгалка 49
пíгаўка 49
пíгіца 49
піднавáць 157
піíца 49
пíкаўка 49
пíкун 60
пíкша 86
піліпéц 49
пілнавáць 157
пілсць 112
пільнавáць 157
пільнявáць 157
пільсць 112
пíмпа 49
пíмпя 49
піскацéць 146
піскíж 75, 76, 78
пісклéтка 100
пісклё 53
пісклёнак 53, 100
пісклю́к 53
піскля́ 53
піскляне 53
пісклянёнак 53
піскляня́ 53
піскля́тніца 52
піскýж 78
піскýн 73, 76, 78
піскýр 78
пістульгáн 57
пíся́гавы 171
пісягáсты 171
піталíшка 87
піхýтка 55
піч 110
пíчый 111
пішч 110, 111
пішчавíк 114
пішчавóд 114
пішчáль 78
пішчáць 144
пíшчык 110, 111
пія́ўка 90
плáвень 123
плавóк 123
плавýк 123
плавýн 123
плавунóк 123
пласкíр 72
пласкíрка 72
пласкýха 72, 75
платвá 74
платвíна 74
платвíца 74
плаўнíк 123
плацігушка 75
плацíца 74
плашчы́ца 75
плéва 123, 133
плéвачка 123
племяннíк 34
плéскаўка 72
плéўка 115, 123
плéўра 115
плёнка 115
плёшчыць вýшы 160
плікýн 48
плíсаўка 56
плíсіца 56
плíска 56

плі́скаўка 56
плiска́ха 56
плiску́нчык 48
плі́стаўка 56
пло́йма 103, 104
пло́тачка 75
пло́тка 74, 75
пло́хі 177
плоць 74
плу́ска 85, 86
плу́сква 86
плюска́ 85
плюсква́ 85
плява́ 115, 133
пля́ва 123
пля́віца 90
пляската́ць 141
пляска́ць 153
пляску́н 124
плясні́вы 170, 171
пля́ўка 90, 115
пля́ха 119
пля́хі 119
пнюх 110
по́вад 101
по́длетак 100
по́дляцень 100
по́дсвінак 35
по́дсвіннак 35
по́дтрус 36
по́іск 89
по́лік 85
по́рхаць 133
по́рхі 133
по́ршы 133
по́ўзаць 160
по́ўзнік 56
по́ўстка 112
по́ўсць 112
поўх 18, 19, 29, 75
по́цвінак 35
правя́стка 22
прагаві́ты 176
пра́гны 176
праго́тны 176
пражо́рлівы 176
пражо́рысты 176
пражыраві́ты 176
пражы́рлівы 176
пражы́рны 176
пражэ́рлівы 176
пражэ́рны 176
прале́так 28
пралётны 174
прамзе́льны 174
пра́нік 65
прапо́ліс 133
пра́сці 161
прася́нік 40
прасяню́к 40
прахля́бісты 176
прач 65
пра́чык 65
про́разь 118
про́шка-рабо́шка 85
прус 89
руса́к 89
пры́за 121
прыня́тае 168
прырэ́з 34
пры́са 121, 128
пры́скі 121
пры́сы 108, 121, 128
пры́тарч 110
пры́ха 121, 128
пры́хі 114, 121, 129
псе́йка 22
псі́ны 167
пстра́нга 93
пстро́нга 77
пся́чы 167
пта́сі 167
пта́ства 100
птах 100
пта́ха 100
пташаня́ 100
пта́шачка 100
пта́ш'е 100
пта́шка 100
пташу́к 100
пташы́ны 167
пту́ха 100
птушанёнак 100
птушано́к 100
птушаня́ 100
птушаня́тка 100
пту́шачка 100
пту́шка 100
пту́шшы 167
птушы́нны 167

птушы́ны 167
пува́к 88
пу́гаўка 90
пуга́ч 57
пуглі́вы 175
пудкі́ 176
пудлі́вы 175
пужлі́вы 175
пу́за 130
пуза́тая 169
пуза́ты 178
пузінё 100
пузіня́ 100
пузы́р 123, 124
пук 111
пукас 69
пулк 104
пумпару́шка-рыбу́шка 84
пундач 67
пу́нка 134
пуп 127, 132
пупко́ 111
пупо́віна 127
пупо́к 127
пупро́ 127
пупы́р 57
пупэ́ц 127
пуска́ць ікру́ 155
пуска́ць не́расць 155
пу́стальга 57
пусты́ня 18
пусце́льга 57
пу́тпела 55
пу́тра 120
пу́ўка 70
пух 109, 134
пуха́ 134
пу́хала 124
пухі́р 123, 124
пухло́ 123
пуца́к 32
пу́цкела 55
пу́чка 134
пуша́цца 147
пу́шка 134
пушня́к 88
пушы́на 109
пціца 100
пча́йка 93
пчала́ медава́я 89
пчалі́ны 167
пчаля́ны 167
пчо́льны 167
пчо́лы 89
пчо́лы ваво́скія 89
пчо́лы гняды́я 89
пша́йка 93
пшчо́лы 89
пшыча́ць 147
пшэпю́рка 55
пыж 110
пы́згры 121
пылёнак 53
пы́лька 51, 53
пылю́к 53
пылянё 53
пылянёнак 53
пыляня́ 53
пыляня́тка 53
пыляня́тніца 52
пы́рка 51, 53
пы́са 121, 128
пы́сак 121
пыск 121
пы́скі 121
пы́хаўка 121
пы́ца 121
пы́чка 115
пэ́лях 113
пэ́пка 121
пэ́трахі 113
пю́ро 109
п'я́вачнік 91
п'я́віца 90
пяву́н 52
пягу́нь 52
пяну́х 110
пянчу́к 110
пяню́х 110
пярва́к 103
пярва́лка 22
пярва́чка 27
пярві́сенка 22
пярві́сцінка 22
пярво́сцінка 22
пярву́стка 22
пярву́сцінак 22
пярву́сцінка 22
пярву́ха 22
пярву́шка 22

пярву́шчанка 22
пярвя́к 103
пярга́ 133
пярду́н 124
пяро́ 109
пярцо́ 109
пярша́к 103
пярша́ка 22
пярша́тка 22, 27
пярша́чка 22
пяршы́нка 22
пяры́на 109
пяры́нка 109
пярэ́дайка 23
пярэ́зімак 25, 28, 98
пярэ́зімачка 24
пярэ́зімка 24
пярэ́сты 171
пярэ́сцінка 22
пяска́р 75
пяску́р 75
пястру́шка 77
пясча́нка 74
пята́ 134
пя́тка 134
пя́ткі 118
пято́к 52
пятро́ 84
пятру́к-пятру́к 84
пятру́шачка-ду́шачка 84
пятру́шка 84
пя́тры 108
пяту́х 52
пяу́нь 52
п'яўга́ 90
п'я́ўка 90, 91, 92
п'яўчу́р 91
пяхту́р 75
пячку́р 54, 75
пячо́ра 107
пячо́рка 50
пячу́ра 107
пячу́рачка 54
пячу́рка 54
пячу́рнік 54
пячэ́ра 107
пяшку́р 65, 75

Р

раба́к 82, 94
раба́к дажджавы́ 94
рабачо́к 91
рабе́ня 23
рабе́ц 57
ра́бка 81
рабо́к 57
рабро́ 124
рабры́на 124
рабу́ха 64
рабу́шак 40
рабу́шчык 40
рабчы́к 57
рабы́ 171
рагата́ць 139
рага́тка 23, 71
рагаце́ць 139
рагу́лька 23, 71
рагу́ля 22
ра́гу́ш 58
рад 125
ражо́н 111
разве́дка 90
разга́ч 110
раздво́іна 118
раззя́віць 160
разі́нуць 161
разня́ць 161
разя́віць 160
разя́піць 161
раі́цца 156
райкаце́ць 140
ра́йкаць 140
рак 76
ра́кавіна 91, 117
ра́кавіны 117
ра́кавіца 117
ра́кавішкі 118
ра́капіца 117
ра́капуцень 117
ра́капу́ціна 117
ра́капытня 117
ра́кат 117
ра́катка 117
ра́катні 117
ра́каўка 91
ракаце́нь 117
ра́каціца 117
ра́каціцы 117
ра́каць 141
рако́пыж 118
рако́т 117

ракóтка 117
ракóўня 117
рáкушка 91, 92
рáкушкі 117
раллá 102
ралявáць 148
рамéннік 20
рамзáць 139
рамяніца 20
ранцáк 125
рáпаткі 117
рáпаціна 118
рáпаціцы 117
рапéха 64
рáпіца 117, 118
рáплы 120
рапóтка 117
рапóха 64
рапýга 64
рапýха 64
рапýшка 76
рас 155
расавáць 155
расавíк 94
расцялíцца 155
расчэ́п 118
расчэ́па 118
рáтвіца 118
рáўкаць 140, 143
раўсці́ 144
раўці́ 144
рáхаць 144
рахкацéць 144
рахмáльны 177
рахмáнны 177
рахмáны 177
рахтáць 139, 142, 144
рáціца 118
рачанéц 76
рачнáк 28
рачы́шнік 85
рашнáк 35
ржаць 139
рзаць 139
рог 124
рóгаць 144
рóіцца 156
рой 102, 103, 104
рóпуха 64, 74, 76
рóпушна 64
рóхаць 144
рóхкаць 144
рóчнік 28
рубéж 124
рубéц 124
рýбінка 124
рудá 120
рýдка 17
руды́ 172
руíнá 102
рýіць 148
рýйка 102
руйнíцца 148
рукáсты 177
русáк 19
рýсці 144
рýта 38
рýхаць 144
рýхкаць 144
ручны́ 177
рýá 102
руявáць 148
ры́ба 100
рыбáк 61
рыбáк нáглы 61
рыбáлка 61
рыбалó 61
рыбáчка 61
рыбéц 76
ры́беччы 167
ры́бі 167
ры́бін 167
ры́біны 167
ры́бітва 61
рыбны́ 167
ры́бячы 167
рыгітáць 139
ры́жы 172
рык 38
ры́каць 144
рыкýння 23
рыкýха 23
ры́ла 120
рымéць 144
рыпýга 64
ры́пус 76
рыпýха 64
ры́са 125
рысáк 26
рыск 102

рыскава́цца 148
рыскаўня́ 102
ры́скацца 148, 151
ры́скаць 149, 151
ры́хаць 144
ры́хкаць 144
рыць 158
рыча́ць 144
ры́я 121
рэ́гацца 137
рэ́мзаць 139
рэ́міcь 60
рэ́піца 128
рэ́пка 128
рэ́пуха 64
рэ́скацца 151
рэўсць 144

С

саба́ка 33
сабарно́ 33
сабачаня́ 33
сабачу́га 33
сабачу́к 33
саба́ччы 167
саба́чы 167
сава́ 57
сад 104
садо́вік 72
саза́н 71
сакарэ́ць 145
саката́ць 141, 145
сакату́н 52
сакацэ́рыка 51
сако́л 60
саксу́н 48
салаве́й 57
салаве́йка 57
саладухі́ 87
салаўёў па́рабак 40
са́льнік 35
самаса́дак 53
самасе́дак 53
самасе́й 53
самасе́йка 53
саме́ц 101
самі́ха 101
самі́ца 101
са́мка 101
само́к 77, 101
самту́к 65
самяшы́на 133
са́ні 125
санкі́ 125
са́нькі 125
сапе́ль 69
сапе́ць 147
саплі́вец 69
саплю́к 69
сапля́к 69
са́пы 121
сараканó жка 90
саракапу́д 58
саракапы́т 58
сарана́ 91
сара́нка 86
сарачы́ны 167
саро́ка 58
саро́кін 167
саро́ччы 167
саро́чы 167
са́рыч 46
сасі́лы 129
сасу́н 28
сачо́к 126
сва́дзьба 102
сва́каць 142
свень 109
свербало́ 37
свергата́ць 146
све́ршч 94
све́ршчык 94
светлячо́к 91
све́чкі 102
све́чкі во́дчыя 102
сві́га 73
свіні́ны 168
сві́нка 33, 74
свіннёнак 35
сві́нні 33
сві́нні дзі́кія 33
свінны́ 167
свіння́ 33
свіння́чы 167
сві́нскі 167
свінча́ 35
свінча́га 35
свінчо́ 35
свінчо́к 35
свіны́ 167

свінюк 74
свіняка 35
свінячы 167
свіргаць 146
свіргуль 60
свіргун 86, 94
свіркала 94
свірок 48
свірстун 86
свірчаць 146
свірчок 60
свіршч 94
свіршчок 94
свіршчык 94
свірэпы 175
свістацца 158
свістаць 147, 158
свістуха 45
свісцець 141
свісцёлак 94
свішчур 94
свойклівы 177
свойлівы 177
свойскі 177
свойсклівы 177
свыркун 94
свяжак 136
свяжун 136
свяргун 94
свяркач 94
свяркун 94
свярстун 94
свярчок 94
свяршаць 146
свяршок 94
свяршчок 94
свяршчолак 94
святляк 91
свячок 94
сегалетак 28
седайла 107
седала 107
сейбіт 37
секаўка 79
селег 47
селезень 47
селюх 47
селязень 47, 119
селязенька 47
селязён 47
селязёнка 119
селяток 25, 28
сера 132
серадавік 27
сергі 108
серпакрыжнік 20
серца 127
серы 170
сеч 132
сечка 31, 79, 93
сёлетак 25, 28, 98
сёлеташак 98
сёлетка 24, 28, 98
сёлетнік 25, 28
сёлетніца 24
сёлешнік 25
сібель 68
сібіль 68
сіваваронка 58
сіваграк 58
сівагража 58
сівагража 58
сівадра 58
сівадрака 58
сівак 48
сівакрак 58
сівакрака 58
сівакракша 58
сіваплечка 58
сіваплёсы 170
сівараkша 58
сівашыйка 58
сівокрана 59
сівуха 72
сівы 170
сіваярака 58
сіг 74
сіга 76
сіга саловая 76
сідарка 84
сізаваронка 58
сізы 170
сік 73
сікалка 79
сікаўка 73
сікерка 75
сікла 73
сікліўкі 87
сіколка 73
сікорка 59

сікóўка 73
сікуны́ 87
сіку́чкі 87
сíльва 76
сінéц 72
сінíца 59
сінíчка 59
сінічóк 59
сінчу́к 79
сíнчык 59
сіньгá 72, 76
сíньдзік 59
сіню́га 58
сіню́к 59, 72, 79
сіню́ха 58, 75
сінючóк 59
сіняварóнка 58
сіня́к 72
сінякрáтка 58
сіняпóрац 79
сіняптáшка 58
сіня́ўка 68, 69, 79
сіняўрóнка 58
сіпéць 146
сіськá 129
сíта 107
сíтаўка 56
сíтка 56
сíўка 38
сíўка-варóнка 58
скáба 124
скабá 59
скáбіна 124
скáбка 124
скабуры́на 124
скавытáць 137, 144
скагатáць 144
скаку́н 81, 86, 94
скаку́ха 17
скаку́шка 17
скалá 90, 131
скалíць 161
скáліць 161, 162
скáлка 91, 111
скаллíць 161
скáлля 90
скалляваць 161
скалóтак 136
скаль 90
скалю́па 135
скáля 90
скаля́ 131
скалявáць 161
скаляру́шча 135
скамарóх 69
скапéц 15
скарагатáць 140
скаралу́шча 111, 135
скаралю́шка 111
скаралю́шча 111, 135
скарлупá 109, 135
скарлу́пка 135
скарлю́пка 135
скарóнка 44
скарэ́ц 62
скаўрóнак 44
скацíна 27, 97
скацíніна 97
скацíцца 154
скацу́к 81
скачóк 86, 94
скачы́ха 81
скварэ́ц 62
скверашчáць 140
скверцíся 140
скéля 90
скергетáць 145
скíбіцы 125
сківíцы 125
скігíкáць 144
скігітáць 137, 144
скігóліць 144
скíдацца 156
скíнуцца 156
скíнуць 156
скíрга 58
скіргітáць 145
скíчка 81
склагатáць 144
склізня́ 92
скóблік 75
скоп 15
скот 21, 97
скóчка 81, 86
скрагатáць 145
скрап 98
скрыгітáць 144, 145
скрыдáлка 123
скры́дла 120
скрылó 120

скрыпа́ч 94
скубсці́ 158
ску́бці 158
ску́галка 57
скугіта́ць 142, 144
скуго́ліць 137, 144
скулі́ць 137
ску́ра 111
скура́т 20
скурато́к 20
скура́ч 20
ску́рка 123
скурла́т 20
скусць 158
скаля́тніца 52
слабада́ 103
сле́нь 109
сле́пацень 89, 92
слепаце́нь 92
сле́пень 89, 92
сле́пет 89
сле́пец 89
сле́пецень 92
слепяце́нь 92
сле́тка 89
сле́тнік 26
слі́вень 66, 91, 92
слі́ж 76, 78
слі́жань 92
сліжу́к 76
слі́жык 76, 78
слі́зень 66, 91, 92
слізня́к 92
слізу́н 69
слізуне́ц 69
слізь 134
сліма́к 91, 92
слі́мень 66
слінь 109
слі́нявец 69
слішч 92
сло́мка 59
сло́нік 83
сло́нка 59
слука́ 55, 59
слюж 92
слюнця́й 70
слю́нька 69
сляпа́к 66, 92
сляпе́нь 66, 83, 89, 92
сляпе́ц 93, 89, 92
сляпня́к 92
смакта́ць 158
смала́ 132
смалю́га 33
смаля́нка 32
смаля́нуха 33
смаля́ч 33
смарка́ль 15
смарка́ч 15, 69
смаркіта́ць 151
смаўжа́к 92
сме́тнік 37, 40
смо́лка 132
смоўж 91
смо́ўжык 91, 92
сму́гаць 158
смуж 66, 91
смужа́к 91
смужо́к 92
смыро́дніца 86
смяджу́ха 85
смярдзе́нка 85
смярдзю́к 36
смярдзю́х 85
смярдзю́ха 69, 85
смярдзюха́ 85
смярдзю́хаўка 85
смярдзю́чка 85
смярдзю́шка 85
смярдзя́чка 85
смярта́льнік 87
смятню́к 37, 40
смяцю́га 37
смяцю́р 37
смяцю́х 37, 41
смяцю́шка 37
смяя́цца 145
снігі́р 25
сніпе́ць 147
снопа́р 76
сно́пурха 75
сны́тка 56
снягу́р 59
снягу́рка 59
снягу́рчык 59
сняк 15
со́йка 60
со́кал 60
сом 77

со́мік 77
со́нейка 84
со́па 72
со́пурха 75
со́пуха 75
со́сіць 158
со́ска 129
со́ты 134
со́я 60
спа́сны 177
спасо́бнае 168
спіна́ 126
спіца́к 31
спіцу́н 79
спява́ць 143
сра́ка 134
сра́чка 134
ссаць 158
ссы́паць 156
стага́н 90
ста́да 102, 103, 104
стадава́ць 152, 153
ста́днік 24, 28, 34
стае́ннік 26
стале́тка 69
стано́г 90
стано́га 90
стано́жка 90
старадо́йка 23
старна́тка 56
старынава́ты 175
ста́так 103
стаўбе́ц 80
стаўпе́ц 75, 80
ста́я 102, 104
сто́клішча 106
сто́ўбік 80
страбе́ц 49
стрававод 114
страві́цель 126
страка́ 83
стракава́ць 149
страказа́ 85, 86, 92
страката́ць 141, 145, 146, 149
страка́тка 23, 68
страка́ты 171
стракаце́ць 145
страка́ч 83
страко́зка 86
страко́чак 94
страла́ 92
страле́ц 86, 92
страло́к 124
стра́ўнік 126, 127
страхапу́длівы 176
страчы́цца 149
строк 80, 83, 92
стронг 77
стронк 77
стры́гаць 161
стрыгу́ль 29
стрыгу́н 29
стрыгуне́ц 28
стрыгу́нка 27
стрыгу́ска 56
стры́гчы 161
стрыж 60
стры́жань 110, 111
стры́жка 92
стрэ́лачнік 31
стрэ́лка 92, 111, 118, 124
стрэ́паць 161
стрэ́пет 38
стука́ч 43
сты́нка 77
стыра́тыся 159
стычына́ 97
суда́к 77
судно́ 113
сука́ 33
сука́ць 33
су́кравіца 120
су́сліць 158
сухарэ́ба 72
сухарэ́брыца 72
сухашчэ́пка 72
су́чка 33
схарашы́цца 161
схля́блы 176
сцвярчо́к 94
сцегава́ць 157
сце́пацца 162
сцерагчы́ 157
сцёрка 72
сцібі́кля 111
сці́жма 103
сціпу́лька 111
сцынзо́рык 88
сцяна́цца 158

сцяра́цца 159
счы́сціцца 161
сы́каць 139, 147
сыку́н 86
сы́лень 94
сыпе́ць 146
сыса́к 101
сы́сачка 23, 25, 28
сы́ска 23, 25, 129
сысу́н 25, 28, 101
сысу́начка 25
сысу́нка 25
сысуно́к 25, 101
сысу́нчык 25
сы́таўка 56
сы́тка 56
сы́цінка 56
сыча́ць 139, 147
сычу́г 126
сэ́ндарка-пе́ндарка 85
сэ́рданька 84
сэ́рца 127
сю́ркаўка 38
сяве́ц 38, 41
сяго́летак 25, 28
сяго́летка 24
сяго́летнік 25
сяду́ха 52
сякушка 79
сялёдка 78
сяля́ва 68, 76
сяля́вачка 68
сяля́ўка 68, 76
сямі́к 27
сям'я́ 104
сянні́к 26
сяра́к 19, 41
сярая́нка 119
сяру́ха 119
сяўкаце́ць 139

Т

та́бар 102
табу́н 102, 103, 104
табуні́цца 148
тава́р 21, 97, 103
тава́рац 97
тава́рачы 165
тава́рына 22, 97
таля́паць 141
танкано́жка 90
тапарэ́ц 78
тапта́ць 153
тапы́рыць ву́шы 161
тарага́н 89
тарака́н 89
тара́н 74
тарара́ка 110
тарачу́шка 51
тарачы́ць 145
та́ркаць 138
таро́чыць 140
таўка́ч 123, 173
таўку́нчыкі 83
таўцí́ся 147
таўстако́ра 74
таўстако́рка 74
таўста́я 169
таўчы́ся 148
тача́к 29
тво́рнік 28
тля 93
то́ўстая 169
то́чка 29, 79, 88, 102
то́шчы 177
тпру́зейка 22
тпру́ська 22
трабло́ 130
трабу́х 126, 130
травя́нка 48
трайця́к 28
трайця́ка 24
тракatáць 145
трапяту́ха 44
трасагу́ска 56
трасу́ха 56
трасу́шка 56
тра́ўніца 24
тра́хаць 140
траццяк 103
трацязі́мак 98
траця́к 22, 24, 25, 27, 28, 98
траця́ка 24, 27
траця́чка 24
трашо́к 86
трашча́ць 141, 145, 146
тро́пацца 159
тро́паць 159, 161
тру́бка 110

трубло́ 126, 130
трус 36
тру́сік 36
трусі́ха 36
трусі́ца 36
трусі́цца 154
тру́ска 36, 101
тру́сная 169
трусь 36
трусянё 36
трусянёнак 36
трусяня́ 36
трутнёўка 89
труто́ўка 89
тру́цень 89
трыбла́сты 178
трыбла́ты 178
трыбу́х 126, 127
трыбухава́ты 178
трыбуха́ты 178
трыбухна́ты 178
трыбушо́к 126, 127
трыбу́шша 126
трыбушы́сты 178
трыва́лы 173
трыву́шчы 173
трык 15
трыто́н 66
трэ́баваць 147
трэ́нбух 126
трэ́скацца 150
ту́каўка 60
ту́ла 127
ту́лава 127
ту́луб 127
ту́ркалка 65
турката́ць 138
ту́ркаўка 41
ту́ркаць 138, 140
турка́ч 65, 88, 94
турлу́шка 41, 42
ту́рлушка 65, 88
туро́к 42
туру́калка 41
турча́к 88, 94
ту́рчалка 42
турча́ць 146
турчо́к 94
ту́рчык 42, 94
турчэ́ць 146
туры́ца 22
ту́тачка 51
ту́ча 102, 104
ту́чнік 35
тхаранё 36
тхаранёнак 36
тхараня́ 36
тхара́чы 168
тхаро́вы 168
тхаро́нак 36
тхары́нны 168
тхары́ны 168
тхары́ха 36
тхор 36
тэльба́ты 178
тэ́льбух 130
тэльбухава́ты 178
тэ́ркаць 139

У

убо́іна 26
убо́й 26
уво́ск 130
уго́лье 113
уго́рак 68
уго́раш 68
уго́рыч 68
угрыца 73
у́гык-вікто́чка 88
удо́д 60
уду́т 60
уе́дны 175
ужа́к 63
ужа́ка 63
ужгу́р 69
узбу́рыцца 152
узду́ха 128
узду́хавіна 128
узду́хвіна 128
узду́шанка 128
узды́хавіна 128
узніма́цца 147
узня́цца (падня́цца) да гуко́ў 150
узня́цца (падня́цца) за кнура́мі 150
узня́цца (падня́цца) к быка́м 152

узня́цца (падня́цца) на гукі́ 150
узня́цца (падня́цца) на кілуны́ 150
узня́цца (падня́цца) на кірно́сы 150
узня́цца (падня́цца) на кнуры́ 150
узня́цца (падня́цца) на кныро́ў 150
укле́й 68
укле́йка 68
уклі́я 68
укляя́ 68
укра́сліца 71
улі́тка 91, 92
у́лта 106
упа́дзіна 128
упіва́лка 90
упі́рлівы 175
уро́длівы 175
усты́нка 77
усцёрка 72
усцюр 72
усцяра́ 72
утво́рнік 34
утра́ўны 174
утро́бы 113
ухо́д 90
ушве́йка 68
у́шта 105, 106
ую́н 73, 78
ую́нчык 73

Ф

фарэ́ль 77
фарэ́лька 69
фля́кі 119
фу́ткала 60

Х

хабэ́та 98
хадзі́ць грама́дай 148
хадзі́ць на све́чках 148
хадзі́ць ста́дам 148
хадзі́ць табуна́мі 148
хадо́рка 84
хайлу́к 105
халаду́шка 64
хараршы́ла 122
харкаві́нне 131
харо́к 36
харо́шае 168
хар'юз 78
хасці́на 98
ха́та 108
хахла́тка 52
хаце́ць быко́ў 152
хаце́ць да маркача́ 151
хве́дар 84
хве́дарка 84
хві́лін 57
хвост 110, 128
хіб 112, 126
хлапата́ць 141
хля́ба 128
хлябава́ты 176
хля́бісты 176
хля́бла 128
хлябы́ 128
хляк 34
хля́па 122
хма́ра 104
хмы́ліцца 160
хо́дкі 90
хо́лка 112
хор 36
хо́хлік 36
храк 34
храп 128
хра́па 121, 128
храпа́ч 34
храпу́ха 64
хра́пы 128
хру́каць 144
хру́ля 24
хрусце́ль 43
хрушч 93
хрушэ́ль 93
хрыбе́сніца 129
хрыбе́т 129
хрыбе́тная косць129
хрыбе́тнік 129
хрыбе́цвіна 129
хрыбці́на 129
хрэ́бет 129
худо́ба 97
худо́біна 97
худы́ 177

хула́п 20
ху́ркаць 143
хуха́ч 57
хухра́к 34
хуць 132

Ц

ца́пля 61
цар 70
ца́рык 70
царэ́муха 71
ца́хаўка 33
цахле́ць 141
ца́хліць 137
цварку́н 93
цварчо́к 94
цве́ня 53
цві́ркаць 146
цвірку́н 93
цвіры́каць 146
цвурчэ́ць 146
цвыргу́н 93
цвы́ркаць 146
цвырку́ль 93
цвырку́н 93
цвыро́к 93
цвято́ня 23
це́ка 102
це́каваць 151
це́кацца 151
це́каць 148
це́ла 129
це́леса 129
це́льбух 126, 127
це́льбухі 113
цельбушо́к 126
це́льная 169
целяво́з 44
целягуз 37
церабі́цца 162
це́рціся 155
це́цер 61
цецеручы́ха 61
це́цік 43
цецярлю́к 61
цецяру́к 60
це́чка 102
це́чыць 148
це́шкі 42
цёлка 24
цёлная 169
цёпка 56
цёпучка 56
цёсечка 22
цёська 22
цёўка 53
цікава́ць 157
цілі́ўкаць 146
ці́пкаць 146
ціркаце́ць 146
ціркýн 94
ці́тра 74
ці́ўка 53
ці́ўкаць 146
цмакта́ць 158
цму́гаць 158
цо́каць 141
цо́паць 159
цубуро́к 110
цуго́лка 110
цу́нік 35
цу́рка 110
цурпа́лак 110
цуру́балка 110
цьма 87, 104
цыбі́на 110
цыбу́к 110
цывянёнак 53
цывяня 53
цывяня́тка 53
цы́гаць 146
цыкаце́ць 146
цыку́н 94
цынбу́рык 110
цы́пка 53
цыплёнак 53
цыплю́к 53
цыпля́ 53
цыплянё 53
цыплянёнак 53
цыпляня́ 53
цыпляня́тка 53
цыпля́тка 53
цыпля́тніца 52
цыпу́к 53
цыпуня́ 53
цыпяня́ 53
цыра́нка 48
цырбу́н 110
цы́ргаць 146

цыргу́н 94
цы́ркаць 146
цырко́нік 94
цырку́н 94
цы́рта 74, 76
цыру́ля 65
цырча́ць 146
цыры́біна 110
цы́тра 76
цы́ўкаць 146
цыцка́ 129
цыцо́ха 23
цэ́плік 53
цэ́ўкаць 146
цэ́ўкі 141
цэ́хліць 137
цю́лік 33
цю́нік 35
цю́цька 33
цю́ця 33
цюцяня́ 33
цягло́ 25
цяк 15
ця́каваць 151
цяку́н 15
цялё 25
цялёнак 25
цялёнка 25
ця́ліпа 122
цялі́ца 24
цялі́цка 24
цялі́цца 155
цялу́ха 22, 24
цялу́хна 24
цялу́шка 22
цяльбу́х 126, 127
цялю́к 25
цяля́ 25
цяля́ гумні́шчавае 25
цяля́ гумянно́е 25
цяната́ць 146
ця́па 122
цяпру́к 53
цярлю́к 61
цяру́к 61
цярэ́хаўка 87
цярэ́шка 87
ця́ўкаць 137
цяце́ра 61
цяце́рва 61
цяце́рка 61
цяцёра 61

Ч

чаві́ць 153
ча́іца 49, 61
ча́йка 49, 61, 93
чалаве́чак 116
чамяры́ца 89
чапава́ты 178
чапе́ль 62
ча́пля 61
чапяня́ 53
чарава́ты 177
чараво́ 114
чараво́ ку́тняе 119
чарада́ 102, 103, 104
чарадзе́йка 64, 91
чарапа́х 91
чарапа́ха 64, 91
чарапа́шка 91, 92
чараў́ніца 64
чарва́ 90
чарвато́чына 134
чарвя́ 82
чарвя́к 82, 91, 94
чарвя́к асі́навы 91
чарвя́к блішча́сты 91
чарвя́к дажджавы́ 94
чарвя́к земляны́ 94
чарвя́к кра́сны 94
чарвя́к све́тлы 91
чарвя́к свіця́чы 91
чарвя́к святая́нскі 91
чарвя́к святу́шчы 91
чарвя́к смаляны́ 91
чарвя́к я́сны 91
чарвято́чына 134
чарвячо́к 91
чарга́ 103
ча́ркаць 145
чарму́ха 71
чарнабу́сел 39
чарнагу́з 39
чарнака́л 74
чарнако́л 74
чарналю́га 71
чарнапу́з 74
чарнахво́сцік 19
чарно́ха 71

чарну́ха 71
чарну́шка 48
чаро́вы 113, 119
чаро́мушнік 72
чаро́ўкі 113
чаро́ха 72
чару́шка 111
чарэ́муха 71
ча́та 104
чатава́ць 157
чаткава́ць 157
чахлі́ць 137
чахо́нь 78
чахо́ня 78
чацвярта́к 25
чачо́к 62
чашуя́ 109, 133
чвірку́н 94
чвыра́к 75
чвыркі́ 89
чвырку́н 94
чвырча́ць 146
чло́нка 37
чма́ры 170
чмель 95
чо́рны 171
чуб 109
чуба́к 74
чу́бар 49
чуба́тка 52
чухуне́ц 35
чу́чарапак 136
чы́біс 49
чыбру́шка 85
чыгі́каўка 49
чыж 62
чы́жык 62
чыкаце́ць 145
чы́каць 145
чыльча́к 95
чыра́нка 48
чырано́с 70
чырвонапёрка 71
чы́рка 48
чыркаце́ць 145
чы́ркаць 145
чырлі́каць 146
чыро́к 48
чыручо́к 48
чырыкаце́ць 145
чыры́каць 145
чыры́та 48
чыры́ца 48
чырэ́ц 48
чычы́каць 145
чычы́хаць 145
чычэ́каць 145
чэ́каўка 58
чэ́каць 141
чэ́люсці 125
чэ́пік 37
чэр 90
чэ́рава 129
чэ́радзь 103, 104
чэ́рань 134
чэ́раўкі 113
чэ́ркаць 145
чэрнь сіваплёчая 48
чэрнь сівая 48
чэ́чар 85
чэшка 78

Ш

шабалдзе́ць 136
ша́бля 78
ша́йка 93
шайлу́га 27
шаламя́ 28
шалашая́ 133
шалу́па 135
шалупа́ 135
шалупа́й 135
шалупа́йка 135
шалупа́ха 135
шалупа́шка 135
шалу́п'е 135
шалупі́на 135
шалу́пка 135
шалуха́ 109, 133, 135
шалу́шка 109, 135
шалуя́ 133
шамаце́ць 146
шамята́цца 146
шамяха́ 133
шамяшы́на 133
шараваро́нка 58
шара́к 19, 75
шарано́жка 90
шаранча́ 91

шаранш'ё 100
шараспе́р 70
шараўха 135
шарахцéць 146
шарашы́цца 162
шарлу́пка 135
шарлухá 133
шарсён 96
шарсцéнь 96
шарсці́на 98
шарсці́нне 112
шаршóн 96
шаршэ́нь 96
шáры 170
шарэ́йчык 41
шастанóжка 90
шáстаць 146
шаўлю́га 27
шаўлю́жанка 27
шаўлю́жка 27
шаўрó 24
шахацéць 146
шахцéць 146
шáшаль 83, 95
шáшань 95
шашкó 168
шашкóвы 168
шашóк 36
шаштапёр 70
шашу́н 95
шашы́ца 36
швáйка 93
швара6óк 40
швед 83
швóраб 95
швóрабавы 163
шворку́н 38
швырку́н 94
шкадлі́вы 174
шкáля 90
шкапéц 15, 34
шкаралупáйка 135
шкаралупі́на 135
шкаралю́пка 135
шкаралю́шча 135
шкаралю́шчына 135
шкарлупá 109, 135
шкарлу́па 135
шкарлупі́на 135
шкарлу́пка 135
шкарлю́па 135
шкарлю́піна 135
шквярчáць 140
шкергетáць 145
шкілéт 119
шкляр 93
шкóдлівы 174
шкóдны 174
шкрыгітáць 145
шку́ра 111
шкурапéя 112
шкурапі́на 24
шкурáт 20
шкурлáціна 135
шкы́рачка 14
шкы́рка 14
шлёнка 14
шлу́нкі 119
шляхатáць 150
шмель 95
шнар 124
шнур 124
шнюк 121
шóлудзі 133
шпак 62
шпар 118
шпáра 118, 124
шпень 110
шпіг 111
шпі́лька 111
шрам 124
шты́кля 24
штынéц 79
шулáш 49
шулéнь 49
шулёк 49
шулёнак 49
шуля́к 49, 54
шуля́к чóрны 54
шуля́ка 49
шуля́н 49
шулячóк 49, 57, 60
шумі́ла 19
шу́рачачка 14
шу́рка 14
шурпá 52
шурпáтка 52
шу́ршала 81
шу́та 14, 23
шу́тачка 14

шу́тка 14
шу́ты 173
шчабята́ць 141, 145, 146
шчаге́ль 62
шчаго́л 62
шчаката́ць 141, 145
шчакята́ць 145
шчале́пы 125
шчаля́пы 125
шчаме́ль 95
шчанё 33
шчанёнак 33
шчанёначак 33
шчанётка 33
шчані́цца 155
шчаня́ 18, 33
шчаня́тка 33
шчаркуце́ць 145
шчаці́на 112
шчачы́нне 112
шчо́дрык 85
шчо́кі 116, 125
шчо́тка 112, 118
шчо́ўкаць 141
шчу́ка 78, 79
шчупа́к 78
шчупа́ка 78
шчу́пацца 153, 162
шчу́паць 153
шчур 32
шчура́ 31
шчу́ра 32
шчураня́ 33
шчу́рка 31
шчы́бры 116
шчы́гал 62
шчыге́л 62
шчы́гла 62
шчыглі́к 62
шчы́длік 62
шчыкаце́ць 147
шчыкіта́ць 146
шчы́льнік 62
шчыпа́к 95
шчыпа́цца 159
шчыпа́ць 159
шчыпцы́ 120
шчыто́к 110
шчэ́лепы 116, 125
шчэ́лесці 125
шчэ́ліна 118
шчэргета́ць 145
шчэ́рыць 162
шчэць 112
шы́зы 170
шы́каць 139, 146, 147
шы́льгіна 95
шы́льнега 95
шы́льнік 95
шыльня́к 95
шыльпа́к 95
шыльча́к 95
шып 95
шыпе́ць 139, 146
шырокало́бка 67
шыршу́ль 96
шы́сціла 122
шы́цік 95
шыцю́к 95
шыш 68
шы́шка 109
шэ́ранч 96
шэ́рсцень 96
шэрсць 112
шэ́ршань 96
шэ́ры 170
шэ́ўля 27

Ю

юж 63
ю́кла 130
юкла́ты 178
юн 78
юнды́к 46
юндыкі́ 46
юнды́чка 46
юнь 78
юр 102
юра́ 102
юрава́цца 148
юрава́ць 148
ю́равіца 73
юра́ўшчына 102
ю́р'евік 72
ю́р'еўка 100
юро́к 38
ю́рчык 41
юрына́ 102
юры́цца 148
юры́ць 148

ю́сенька 33
ю́сечка 33
ю́ська 33
ю́ха 120
юц 126
юць 126, 127
ю́цька 35
ю́шка 120

Я

я́блaневік 72
я́бразь 75
я́брынь 74
явёрка 17
явю́рка 17
ягáцца 159
ягáць 159
ягіравáць 147
ягнё 15
ягнёнак 15
ягнёначак 15
ягнётка 15
ягні́цца 154
ягню́к 15
ягня́ 15
ягнянёнак 15
ягня́тка 15
яджгáр 69
яджгі́р 69
я́дзерка 84
я́дзерка-пáдзерка 84
я́дкі 174
ядкí 177
яéрчанё 17
яéчка 136
я́зва 107
я́зік 79
я́йка 136
я́кны 123
я́лавіца 23
я́лаўка 23
я́лец80
я́льчык 80
я́мка 128
яндычаня́ 46
я́рачка 14
я́страб 49
я́ўкаць 137, 143
я́хаць 137
я́хкаць 137
я́цёл 43
я́ча 114
я́шчар 67
я́шчарка 66, 67
я́шчарка вадзянáя 66
я́шчарыца 67
я́шчарыца крáсная 66

ЗМЕСТ

Прадмова 3
Прынятыя скарачэнні 9
Назвы выкарыстаных крыніц 9
Назвы дыялектных груп гаворак 11
Асноўныя дыялектныя зоны 11
Дыялектныя рэгіёны 11
Іншыя скарачэнні 12
Назвы раёнаў 12

1. Назвы прадстаўнікоў жывёльнага свету

1.1. Дзікая і свойская жывёла 14
1.2. Дзікія і свойскія птушкі 37
1.3. Паўзуны і земнаводныя 63
1.4. Рыба і рак 67
1.5. Насякомыя і ніжэйшыя 80

2. Агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету і лексіка іх характарыстыкі

2.1. Агульныя назвы некаторых прадстаўнікоў жывёльнага свету 97
2.2. Назвы розных груп жывёлін, птушак і іншых жывых істот 101
2.3. Назвы месца вырошчвання жывымі істотамі малых 105
2.4. Назвы покрыва цела і асобных яго частак у жывых істот 108
2.5. Назвы частак цела і органаў розных жывых істот .. 112
2.6. Назвы некаторых з'яў у жывёльным свеце 130
2.7. Словы, якія абазначаюць падачу голасу жывымі істотамі або іншых гукаў 136
2.8. Словы, якія абазначаюць стан узбуджэння жывых істот 147
2.9. Словы, якія абазначаюць прывядзенне жывымі істотамі патомства 153

2.10.Словы, якія абазначаюць здабыванне жывымі істотамі ежы, іх харчаванне і кармленне 156
2.11. Словы, якія абазначаюць нападзенне жывых істот або іх абарону і іншыя дзеянні 158
2.12. Абазначэнні некаторых дзеянняў жывых істот 159
2.13. Словы са значэннем прыкметы па адносінах да прадстаўнікоў жывёльнага свету або па прыналежнасці ім 162
2.14. Словы са значэннем прыкметы, уласцівай жывым істотам паводле іх стану 168
2.15. Словы са значэннем прыкметы жывой істоты паводле колеру шэрсці, пер'я, скуры 170
2.16. Словы са значэннем якаснай прыкметы жывых істот 172

Алфавітны паказальнік 179

Даведачнае выданне

ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

ТЭМАТЫЧНЫ СЛОЎНІК

Складальнікі:

Вера Дзмітрыеўна Астрэйка,
Фёдар Данілавіч Клімчук,
Аляксандр Антонавіч Крывіцкі і інш.

Рэдактар *А. М. Садоўская*
Мастак *В. А. Жахавец*
Мастацкі рэдактар *В. А. Жахавец*
Тэхнічны рэдактар *С. А. Курган*
Карэктары *Л. А. Варабей, Г. А. Баранава*

Здадзена ў набор 25.01.99. Падпісана ў друк 22.03.99. Фармат $84\times108^1/_{32}$. Папера афсетная. Гарнітура Таймс. Афсетны друк. Ум. друк. арк. 12,6. Ум. фарб.-адб. 13,02. Ул.-выд. арк. 11,5. Тыраж 700 экз. Заказ 56.

Дзяржаўнае прадпрыемства выдавецтва "Беларуская навука" Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Дзяржаўнага камітэта Рэспублікі Беларусь па друку. ЛВ № 13 ад 31.12.97 г. і ЛП № 125 ад 29.12.97 г. 220141. Мінск, Купрэвіча, 18.

ISBN 985080185-9
9 789850 801852